B. C. U.
237882

apollonios din rhodos

argonauticele

https://biblioteca-digitala.ro

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
Cota 237882
Inventar 528648

https://biblioteca-digitala.ro

apollonios din rhodos

argonauticele

https://biblioteca-digitala.ro

editura
univers

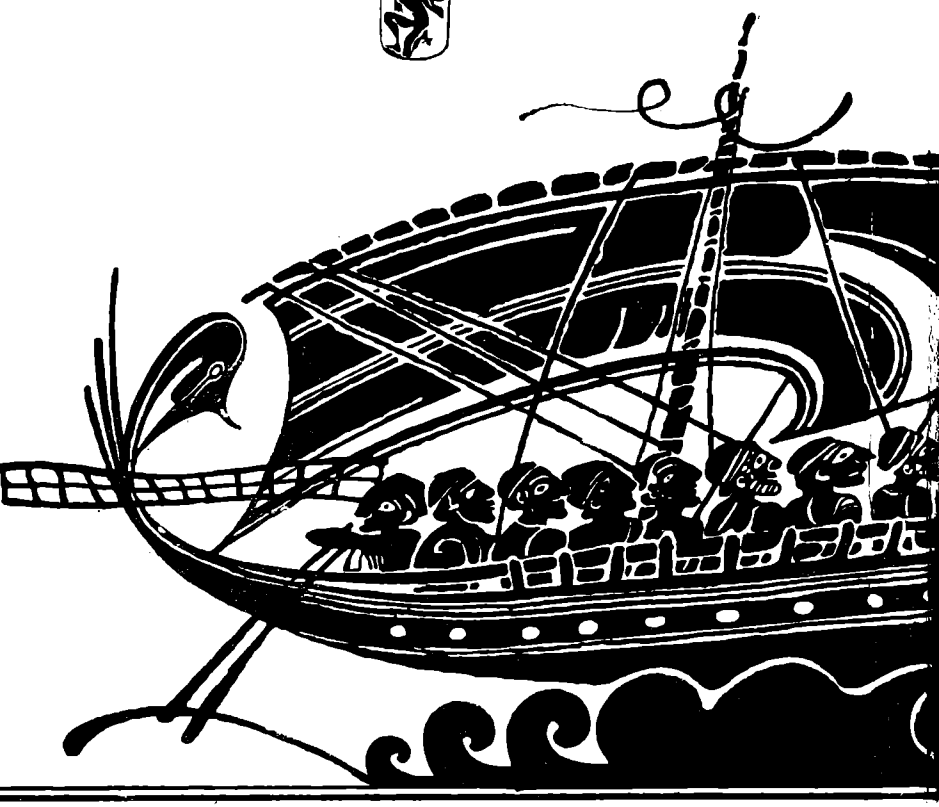

București 1976

https://biblioteca-digitala.ro

apollonios din rhodos

argonauticele

(Epopeea Argonauților)

Traducere, prefață și note de **Ion Acsan**

https://biblioteca-digitala.ro

Coperta și ilustrațiile: *Mircea Dumitrescu*

Bibliotecа Centrală Universitară
BUCUREȘTI
Cota 237882
Inventar 528.648

Lector: ELENA LAZĂR
Tehnoredactor: ELENA BABY

Tiraj: 5030 ex. Bun de tipar: 08.03.1976. Coli tipar: 11,5

Tiparul executat sub comanda
nr. 1/15 la
Întreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1918"
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97,
București,
Republica Socialistă România

https://biblioteca-digitala.ro

Prefață

Marile legende ale literaturii universale nu aparțin exclusiv domeniului fanteziei, ajungînd cîteodată să caracterizeze o anumită epocă sau o întreagă colectivitate umană. Evenimente de seamă din zbuciumata existență a unor popoare sînt transfigurate artistic de generații succesive, care le înzestrează cu trăsături și tîlcuri inedite, ficțiunile străvechi fiind adaptate idealurilor și experiențelor noi, fără a cădea nicicînd în desuetudine. Cristalizate în poeme, drame sau povestiri, ele fac înconjurul lumii și îmbogățesc tezaurul poetic al omenirii, contribuind la diversificarea lui. În rîndul legendelor specifice eposului Greciei antice se înscrie, alături de Iliada *și* Odiseea, *călătoria plină de peripeții a corabiei Argo spre îndepărtata Colchidă și aducerea în Hellada a Lînei de aur de către un mănunchi de eroi tineri, conduși de Iason din Iolcos.*

În cartea sa intitulată Religia în istoria popoarelor lumii *(Editura Politică, 1974, p. 417), S. A. Tokarev face următoarea constatare:*

„Legendele despre expediția Argonauților, despre războiul troian, despre peregrinările lui Odiseu, despre regii tebani (Oedip ș.a.) nu sînt în adevăratul sens al cuvîntului mituri, deși în ele se întîlnesc adeseori figuri și motive mitologice. Ele sînt, în ansamblu, legende istorice care conțin un sîmbure istoric real."

Într-adevăr, ciclul de legende despre primii corăbieri greci care au izbutit să pătrundă în Marea Neagră, dînd de capătul

https://biblioteca-digitala.ro

ei și întorcîndu-se acasă cu conștiința îndeplinirii unei îndrăznețe misiuni, siguri că pilda lor va dăinui în memoria urmașilor, este o originală împletire a istoriei, mitologiei și basmului. A încerca să le delimitezi strict este dificil, căci legenda propriu-zisă a cunoscut o evoluție multiseculară, pînă ce a fost fixată în scris. Există suficiente motive să o socotim anterioară legendei războiului troian, firește într-o formă încă rudimentară. Savantul alexandrin Eratostene, părintele geografiei și cronologiei istorice, susține că expediția Argonauților a avut loc în 1225 î.e.n. și că Troia a fost cucerită de ahei în 1183 î.e.n., cele două evenimente desfășurîndu-se la un interval de o generație. Cîțiva dintre Argonauți sînt părinții unor protagoniști ai războiului troian: Peleu (Ahile), Telamon (Aias și Teucer), Menoitios (Patroclos). Castor și Pollux trec drept frați ai Elenei. Centrul strălucitei civilizații minyene de la sfîrșitul mileniului III î.e.n. este Orhomenos, orașul de baștină al lui Frixos, de gloria și bogăția căruia vorbește cu admirație și Homer. Euneos, regele din Lemnos care vinde Atrizilor o mie de vedre de vin (Iliada, VII, *vv. 467—471), este fiul lui Iason și al Hypsipylei etc.*

Pamphos, unul dintre legendarii aezi prehomerici din Attica, a cîntat expediția Argonauților, dar și el a avut predecesori micenieni. În cursul săpăturilor arheologice din localitatea Engomi de lîngă Famagusta s-au descoperit ruinele cetății Alasia, capitala străvechiului regat cipriot care îngloba și coasta Ciliciei. Desenele de pe un crater micenian, descoperit într-un mormînt ce datează din secolul al XIV-lea î.e.n., înfățișează, pare-se, pe Argonauți. În anul 1953 a fost dezgropată tot la Engomi o tăbliță de lut din secolul al XIII-lea î.e.n. care conținea un text poetic în scrierea cipro-miceniană, descifrat de filologul american Henry D. Ephron (Harvard Studies in classical Philology, *vol. XV, pp. 39—107). În așa-zisa „Tăbliță a lui Iason"* (The Jeson Tablet of Enkomi) *versurile sînt în dialect ionian și au deja apanajele stilului epic (epitete, expresii solemne), iar în ce privește ritmul, troheul și tribrahul alternează cu spondeul și dactilul. Primele două versuri sună astfel:*

„Eu cînt faimoasa călătorie a ... stăpînului,
A călătoarei Argo. El a făcut un jurămînt..."

https://biblioteca-digitala.ro

În prima strofă apare „Medeea regina" iar în cea de a doua Iason, invocat ca „stăpîn al corabiei Argo" (vezi N. I. Barbu, Valori umane în literatura greacă, *E.L.U., Bucureşti 1967, p. 19). Aşadar Homer este îndreptăţit să vorbească despre corabia Argo* „cîntată de toţi", *care, întorcîndu-se pe mare de la Aietes, a trecut printre Scylla şi Charybda* (Odiseea, *XII, 69—73). Mai puţin zgîrcit în detalii este beoţianul Hesiod, care în finalul* Teogoniei *sale închină 11 versuri (992—1002) fiicei lui Aietes şi lui Iason, neomiţînd nici pe Medeios, fiul lor născut la Iolcos şi crescut de Chiron. În poemele aceluiaşi autor, din care nu ni s-au păstrat decît unele fragmente, întîlnim referiri la peripeţiile corăbierilor minyeni. Demn continuator al tradiţiei genealogice, instaurată de şcoala hesiodică, Eumelos (secolul VII î.e.n.) a cîntat în epopeea* Corintiaca *legendarele începuturi ale oraşului său natal, făcînd numeroase referiri la Argonauţi. Opera lui s-a pierdut, dar din relatările scriitorilor ulteriori deducem că Aietes a domnit iniţial în Corint, şi, nemulţumit de regatul său, s-a stabilit în Colchida. Aducînd-o pe Medeea în Iolcos, Iason a repatriat-o de fapt şi, împreună cu ea, a cîrmuit Corintul ca rege legitim. În lucrarea sa intitulată* Despre vieţile şi doctrinele filozofilor *(I, 111), Diogene Laertios afirmă că Epimenide din Creta (secolul VI î.e.n.) a scris un poem de 5600 de versuri despre* Construirea navei Argo şi Călătoria lui Iason în Colchida.

Dealtfel nu numai Corintul şi Iolcosul îi revendicau pe Argonauţi. Locuitorii din Thepsiai pretindeau că vestita corabie ar fi fost făurită în portul Tipha sau Sipha de către concetăţeanul lor numit Argo, că ar fi plecat din Aphormion, întorcîndu-se cu bine tot acolo şi că în fruntea expediţiei ar fi stat Tiphys şi alţi beoţieni din împrejurimi. În versiunea tradiţională, constructorul navei este eroul eponim al cetăţii Argos, Tiphys capătă faima de cîrmaci neîntrecut, legenda minyanului Frixos şi a Lînei de aur contopindu-se cu cea a tesalianului Iason. Prima versiune integrală a legendei Argonauţilor, ajunsă pînă la noi, se datorează poetului liric Pindar, într-o succintă şi excepţională evocare constituind miezul Pythicei a IV-a, *dedicată lui Arcesilaos, regele Cyrenei în anul 462 î.e.n. Şi marii tragici greci au tratat frecvent în operele lor astăzi pierdute principalele episoade ale proverbialei expediţii. Eschil i-a consacrat o întreagă tetralogie* (Argo, Bărbaţii din Lemnos, Hypsipyle şi Cabirii) *iar* Fineus *a fost jucată împreună cu* Perşii *în anul 472 î.e.n. Sofocle a revenit asupra aceluiaşi subiect în mai multe tragedii* (Athamas, Fineus, Femeile din Lem-

https://biblioteca-digitala.ro

nos, Pelias, Talos, Secetătorii de buruieni otrăvitoare *și probabil* Feacienii). *Fuga Medeii, uciderea lui Apsyrtos și urmărirea Argonauților sînt laitmotivul* Colchidienilor *și al* Sciților, *scrise la un mare interval de timp și cu unele variațiuni pe aceeași temă (în prima tragedie Apsyrtos moare în Colchida iar în a doua undeva, în Sciția). Euripide n-a rămas mai prejos, compunînd și el* Hypsipyle *și* Frixos.

Chiar în primele capitole ale Istoriilor *sale, Herodot susține că regele Colchidienilor a trimis un sol în Hellada, ca să ceară socoteală pentru răpirea fiicei sale și s-o aducă acasă, fără să i se dea satisfacție. Pe acest precedent și-au întemeiat troienii refuzul lor de a o restitui pe Elena, motivînd că răpirea ei de către Paris răzbuna fapta identică a lui Iason, care a rămas nepedepsită. Învățații persani au făcut din această răpire și din cucerirea Ilionului capete de acuzare împotriva grecilor, mai ales că între timp Colchidienii deveniseră tributari împăratului lor. Același istoric (VII, 62) derivă numele Mezilor de la Medos, fiul lui Iason și al Medeii și relatează că Darius, trecîndu-și oastea peste Bosfor cu ajutorul unui pod de vase, în ajunul expediției împotriva Sciților, s-a îndreptat cu o corabie spre stîncile Cyanee, de unde a contemplat Marea Pontului (IV, 85), ceea ce dovedește că trecerea corabiei lui Iason pe acolo stîrnise legitima curiozitate a Regelui regilor.*

Cum se explică excepționala vitalitate și răspîndire a legendei Argonauților? În nici un caz printr-un exotism avant la lettre. *După ce au practicat mai întîi pirateria și raidurile în cursul cărora prădau așezările de pe țărmul mării, micenienii au întreprins mai apoi pașnice și lungi călătorii comerciale, în scopul obținerii fie a cositorului adus tocmai din Caucaz și necesar făuririi bronzului, fie a ambrei din îndepărtata Baltică, obținută nu se știe prin ce intermediari.*

Invadarea Greciei de către dorieni, triburi înrudite cu aheii, dar mai înapoiate decît aceștia, a dus, pe de o parte, la ireversibilul declin al civilizației miceniene, Peloponesul, Creta și Rhodos fiind cucerite de către noii-veniți (între 1100—950 î.e.n.), iar pe de altă parte, la exodul masiv al ionienilor și eolienilor pe coasta Anatoliană. Așa au apărut Ionia și Eolida, unde au înflorit unele cetăți precum Miletul, Efesul, Smyrna (presupusul „leagăn al lui Homer") și Foceea.

Cu totul altele sînt pricinile colonizării grecești din secolele VIII—VI î.e.n. Orașele-state de pe continent și din bazinul egean

https://biblioteca-digitala.ro

cunosc intense frămîntări politico-economice. Stenochoria — *lipsa de pămînt — ca urmare a pauperizării unor cetățeni liberi care nu mai au cu ce să se hrănească și sînt amenințați de sclavie, constrînge populația excedentară sau nemulțumită să-și părăsească patria. Karl Marx a caracterizat astfel acest fenomen:* „Insuficienta dezvoltare a forțelor de producție făcea ca dreptul de cetățenie să depindă de o anumită proporție numerică, care trebuia neapărat menținută. Singura salvare în această privință era emigrarea forțată. *(Karl Marx, Friedrich Engels,* Opere, *vol. 8, Editura Politică, București, 1960, p. 581).*

Constructorii de corăbii țin seama de experiența fenicienilor și așa apar corăbii militare „lungi" cu 50 de vîslași (numărul aproximativ al Argonauților!) sau comerciale, înzestrate cu o cală încăpătoare. În secolul al VIII-lea bazinul oriental al Mediteranei fiind deja ocupat de ionieni, eolieni sau dorieni, doar Marea Neagră rămăsese complet liberă. Din Neospitalier — Axeinos — cum era denumit inițial, Pontul devine prin antifrază eufemistică Euxeinos — *adică Ospitalier. Pe țărmul Propontidei milesienii întemeiază Cyzicum, apoi pe coasta septentrională a Anatoliei Sinope, Amisos și Trebizonda, iar în Colchida, la poalele Caucazului, Fasis și Dioscurias. Megarienii le fac concurență, fundînd Byzantion și, dincolo de Bosfor, Heraclea. Pe țărmul balcanic al Mării Negre apar rînd pe rînd cetățile Apollonia, Odessos, Histria și Tomis, ajungîndu-se pînă la gurile Dunării.*

În același timp coloniile grecești împînzesc Italia meridională și Sicilia. Toate aceste descoperiri au repercusiuni asupra legendei Argonauților, care se îmbogățește necontenit cu noi episoade, constituindu-se într-un ciclu nevoit să acopere o vastă arie geografică. Vestigii ale expediției Argonauților sînt consemnate nu numai în Pontul Euxin, ci și în Marea Adriatică și Tyrrheniană. În secolul al IV-lea Pytheas din Massalia, colonie întemeiată de foceeni, trece dincolo de Coloanele lui Hercule, descoperind insulele Britanice. La îndemnul lui Alexandru cel Mare, Nearchos întreprinde o expediție de la gurile Indului și pînă la cele ale Eufratului, descriindu-și amănunțit călătoria (325—324 î.e.n.)...

•

Poetul care avea să-și lege pentru totdeauna numele de ciclul Argonauților, sintetizîndu-l într-o epopee de 5835 de hexametri, cea mai cuprinzătoare operă poetică a vremii sale, s-a născut

https://biblioteca-digitala.ro

în primele decenii ale secolului al III-lea î.e.n. la Alexandria, capitala Egiptului cîrmuit de dinastia Lagizilor și totodată metropolă a literaturii și științei din perioada elenistică. Sumarele biografii păstrate de două din manuscrisele sale ni-l înfățișează ca discipol al lui Callimachos și colegul lui Eratostene, făuritorul geografiei științifice și al cronologiei istorice, care a ajuns director al Muzeionului, celebra Bibliotecă regală din Alexandria, funcție deținută și de Apollonios. Maestrul amîndurora, Callimachos din Cyrene era un poet erudit, bucurîndu-se de multă trecere la curtea Ptolemeilor, pe care a știut să-i măgulească prin operele lui înțesate cu aluzii mitologice. Adevărat spiritus rector *al poeziei epocii lui, cu vederi estetice rigide, s-a declarat dușman făți al poeților ciclici, continuatorii lui Homer, și deloc dispus să umble pe căile bătute de înaintași. Fără a nega meritele* Iliadei *și* Odiseei, *el socotea epopeea un gen perimat,* orice mare poem fiind un mare flagel. *Semnificative în acest sens sînt următoarele versuri de la sfîrșitul* Imnului către Apollon:

Invidia se furișează șoptind urechii lui Apollon:
— Urăsc poetul ce nu scrie poeme mari cît largul mării!
Gonește Phebus cu piciorul Invidia, grăind așa:
— Asirianul fluviu are puhoaie mari, dar unda lui
Aduce din belșug mîl negru și sumedenii de gunoaie.

Callimachos preferă șipotul de izvor al poeziei lirice, cultivă epigrama sau poemul scurt. Cel care a îndrăznit să-l contrazică repede și fără complexe a fost încă foarte tînărul Apollonios. Nu numai că nu s-a sfiit să scrie o epopee închinată Argonauților, dar a și citit-o în public. Se pare că n-a avut succes, atrăgîndu-și dezaprobarea colegilor de breaslă și, bineînțeles, fulgerele maestrului, care își vedea autoritatea știrbită. A urmat un schimb de epigrame mai mult sau mai puțin furibunde și Callimachos și-a încondeiat rivalul în poemul Ibis, *pornind de la detestabile obiceiuri ale cunoscutei păsări din delta Nilului. Faimoasa polemică literară dintre academicul Callimachos și ereticul Apollonios, imposibil de reconstituit căci piesele dosarului s-au pierdut, a avut ca epilog exilarea mai mult sau mai puțin voluntară a homeridului la Rhodos. Aici și-a cîștigat existența predînd lecții de*

https://biblioteca-digitala.ro

gramatică și retorică. Altul în locul lui ar fi abandonat epopeea care i-a pricinuit numai necazuri. Dar el a refăcut-o și cizelat-o vreme de cîteva decenii, așa cum va face și Ariosto cu Orlando furioso. *La o nouă lectură, poemul s-a bucurat de un succes deplin, iar insularii i-au acordat cetățenia, socotindu-l de-al lor. De aceea i s-a zis Apollonios din Rhodos celui alungat din „colivia Muzelor". Asta l-a scutit să aducă umilitoare elogii vreunui suveran protector. Se spune că la bătrînețe a fost rechemat în Alexandria și reabilitat, fiind numit succesorul lui Eratostene la conducerea Muzeionului. A murit în plină glorie și a fost îngropat alături de fostul său maestru și rival — Callimachos. Cercetările din ultima vreme infirmă această legendă. Între anii 270—265 î.e.n., cînd avea 30 de ani, Apollonios a fost numit directorul Muzeionului și însărcinat cu educarea fiului lui Ptolemeu al II-lea Filadelful. A deținut această funcție grație faptului că maestrul său Callimachos ar fi renunțat în favoarea lui. Ruptura dintre ei se pare că a intervenit mult mai tîrziu, cu circa zece ani înaintea morții lui Callimachos (240 î.e.n.). Din pricina acestor neînțelegeri și a faptului că Berenice, soția lui Ptolemeu al III-lea Evergetul, era originară din Cyrene și susținea pe concetățenii ei, Callimachos și Eratostene, Apollonios a fost constrîns să părăsească Alexandria și să se retragă la Rhodos (246 î.e.n.), fără ca să se mai întoarcă niciodată în orașul natal. Celelalte opere (epigrame, poeme închinate întemeierii orașelor Alexandria, Naucratis, Canopos, Cnidos, precum și un tratat gramatical îndreptat împotriva lui Zenodot), scrise în timp ce conducea 'Muzeionul sau după aceea, n-au supraviețuit. Doar* Argonauticele *au ajuns pînă la noi, desigur în versiunea cizelată la Rhodos, insulă care a atins în epoca elenistică apogeul dezvoltării sale.*

•

Argonauticele *sînt rodul unei temeinice documentații multilaterale, avînd un caracter enciclopedic. Fie la Alexandria, fie la Rhodos, Apollonios a consultat toți scriitorii notorii sau obscuri, care au consacrat expediției Argonauților lucrări de sine stătătoare, ca de pildă poetul sau prozatorul cipriot Cleon din Kourion (secolul IV î.e.n.) sau numai cîteva capitole: logografi, trage-*

https://biblioteca-digitala.ro

diografi, geografi, istorici ai diverselor colonii apărute pe țărmurile unde se presupunea că ar fi poposit Argonauții la ducerea sau la întoarcerea lor din Colchida etc. Cu toate că modelul său este Homer, și nici nu se putea să fie altfel, Apollonios nu este un aed, ci un poet savant, preocupat să reconstituie cu migală de arheolog mozaicul unei legende străvechi care a făcut înconjurul lumii eline și la propriu, și la figurat. Erudiția mitologică excesivă și geografomania sînt păcate întîlnite la toți poeții vremii lui în frunte cu Callimachos. El nu se adresează, ca rapsozii, unor ascultători fără pregătire literară, ci unor cititori culți, față de care trebuie să se arate cît mai informat. Este conștient că scrie o epopee de factură prehomerică, fiindcă nici una din numeroasele poeme ale ciclului epic (mitologic, teban și troian), care întregeau Iliada *și* Odiseea *și erau atribuite pe nedrept lui Homer, nu cîntase legenda Argonauților. Ca atare, evită îndeobște anacronismele, preferînd vechile denumiri ale localităților menționate, chiar dacă ele fuseseră date uitării. Pașnica expediție a Argonauților stă departe de suflul eroic al* Iliadei, *din care Apollonios a reținut mai ales comparațiile epice, adaptîndu-le subiectului și spiritului vremii, dar are contigențe numeroase cu* Odiseea, *înfățișînd tîrzia și aventuroasa întoarcere acasă a ultimului dintre asediatorii Troiei. Drumul lui Odiseu se interferează cu cel al Argonauților și atunci Apollonios apelează la fondul de aur al folclorului marinăresc elin, așa cum făcuse și Homer, beneficiind nu numai de geniu, ci și de un avans de mai multe secole.*

Geografia homerică are aura mitului și a poeziei. Ea stăruie și la Apollonios, mai ales în timpul fantasticului voiaj trans-european pe Dunăre și afluentul ei Sava, apoi pe Pad, Rin și Ron, fluvii parțial navigabile, dar care nu comunică între ele. Deprinși cu exactitatea descrierii țărmurilor Mării Negre, familiare navigatorilor elini, din primele două cărți ale Argonauticelor, *unii savanți ai zilelor noastre au fost surprinși de absurditatea aparentă a itinerarului din* Cartea a patra, *datorată faptului că despre fluviile din centrul Europei contemporanii lui Apollonios aveau cunoștințe destul de vagi. Acest lucru interesează prea puțin din punct de vedere estetic, fantezia poetică avînd alte legi și scrupule decît geografia. Istrul propriu-zis era socotit afluentul din partea*

https://biblioteca-digitala.ro

dreaptă a Marelui Istru și se vărsa în Adriatica, curgînd adică în sens contrar. Strabon însuși în Geografia *sa (*Cartea întîi, *II, 39) nu se îndoiește de această inexactitate, cu toate că a trăit în secolul I î.e.n.. În schimb, cînd se referă la Colchida, el face următoarea constatare interesantă:* „Se povestește mereu și despre vrăjitoarea Medeea iar bogăția în aur, argint și fier a acelui ținut mărturisește adevărata pricină a expediției Argonauților pentru care și Frixos a pus la cale, mai înainte, o astfel de călătorie." [1]

Într-adevăr, grecii au aflat de prin secolul X î.e.n. de acest străvechi El Dorado, dar Fasis a fost pînă tîrziu nu numai granița nordică a vastului imperiu persan, ci și marginea Asiei, deoarece Caucazul părea o stavilă de netrecut. Pînă și în poveștile din O mie și una de nopți *el trece drept un munte inaccesibil și capătul lumii. În ceea ce privește drumul pe care l-au ales Argonauții la întoarcerea din Colchida, existau mai multe variante. Potrivit uneia, ei au plutit pe Fasis în sus pînă la Marea Caspică și, dînd de Ocean, s-au îndreptat spre Marea Roșie, au străbătut Libya cu corabia Argo în spinare și astfel au ajuns la lacul Triton. Potrivit altei versiuni, mai puțin complicată dar și mai puțin atrăgătoare pentru poeți, ei au trecut tot prin Bosfor. Apollonios a preferat o a treia variantă, care îi permitea să facă un* curriculum mundi, *un voiaj cu nenumărate peripeții prin meleaguri puțin cunoscute. În orice caz, meritele și scăderile inerente ale epopeii lui Apollonios nu sînt de natură științifică, ci bineînțeles, poetică.*

După tradiționala invocare a Muzei, în loc să intre direct în acțiune, cum face Homer, poetul înșiră în circa 200 de versuri pe toți cei 53 de Argonauți. În această manieră fastidioasă, de catalog savant, Apollonios subliniază caracterul panahean *al expediției într-o epocă în care tradițiile panelenismului fuseseră aproape uitate. Dar majoritatea celor menționați încă de la început rămîn simpli figuranți, dispărînd apoi în anonimat. Atît în* Cartea întîi, *cît și în* Cartea a doua *întîlnim neinteresante digresiuni mitologice, geografice sau etnografice de un evident pro-*

[1] Strabon, *Geografia*, vol. I, Studiu introductiv, traducere, notițe introductive, note și indice de Felicia Vanț-Ștef, Editura științifică, f.a., p. 204.

https://biblioteca-digitala.ro

zaism, peste care cititorul modern este tentat să sară, ignorînd utilitatea lor informativă. Înlăturarea acestor pasaje anoste este aşadar scuzabilă, la o primă traducere a epopeii apolloniene. Sînt însă destule episoade frumoase în Cartea întîi, *dominată de maiestuoasa prezenţă a lui Heracle: lansarea corabiei Argo, poemul cosmogonic prin care hieraticul aed Orfeu domoleşte sfada pricinuită de nesăbuinţa arţăgosului Idas, popasul în insula Lemnos şi răpirea lui Hylas de către o nimfă, subiect tratat şi de Teocrit în* Idila a XIII-a.

În Cartea a doua *sînt demne de semnalat: apariţia de coşmar a proorocului Fineus, adevărat Tantal terestru crîncen pedepsit de Zeus pentru prometeica sa dragoste de oameni; trecerea corabiei Argo printre Stîncile Cyanee, care se izbesc una de alta ca munţii din basmele noastre; disperarea Argonauţilor pricinuită de moartea cîrmaciului lor Tiphys etc.*

În celebra Carte a treia, *debarasat de balastul erudiţiei mitologice şi geografice, Apollonios dă întreaga măsură a marelui său talent prin excelenţă descriptiv, realizînd un magistral tablou al fetei care iubeşte pentru prima oară. Conştientă de faptul că nu se poate împotrivi noului sentiment care o subjugă treptat şi necruţător şi că acceptarea lui echivalează cu trădarea familiei sale regeşti, ea se trezeşte în pragul sinuciderii. Setea de viaţă şi rugăminţile unei surori care îşi vede copiii primejduiţi de soarta neagră hărăzită de aprigul Aietes şi frumosului oaspete, venit să ceară Lîna de aur, o fac pe Medeea să-şi învingă scrupulele şi să treacă în tabăra cealaltă, ajutînd-o cu temutele sale atribute de vrăjitoare. Nici un poet nu mai înfăţişase pînă atunci iubirea ca un proces evolutiv, prezentat cu o veridicitate de maestru al analizei psihologice. Intuind că inovaţia lui Apollonios din Rhodos lărgea cadrul preponderent faptic al eposului homeric, Vergiliu a creat-o pe Didona, învăţînd din marea artă a predecesorului său pe care, chiar dacă l-a întrecut în unele privinţe, nu l-a putut eclipsa.*

Deşi nu se ridică la nivelul ilustrei sale surori, Cartea a patra *rămîne superioară primelor două, cu care se aseamănă prin caracterul ei fragmentar, avînd însă mai multă concentrare, graţie precipitării acţiunii. Tema urmăririi, care va avea un destin strălucit*

https://biblioteca-digitala.ro

în romanul universal, apare mai întîi aici, împreună cu presentimentul aventurii, prezent în principalele episoade: uciderea premeditată a lui Apsyrtos prin atragerea lui în cursă de către Medeea, care face această tristă concesie spre a-şi salva viaţa şi iubirea; căsătoria lor romantică din insula Feacienilor; în sfîrşit, peripeţiile africane ale Argonauţilor şi strania întîlnire cu Talos, omul de aramă din Creta.

Apollonios nu excelează în zugrăvirea personajelor masculine, bine conturate dar lipsite de complexitate. Sînt însă şi scurte apariţii remarcabile de bătrîni, precum Fineus şi Polyxo, care contrastează cu Argonauţii, îndeobşte nişte tineri inimoşi, lesne cuprinşi de o disperare adolescentină cînd au de întîmpinat greutăţi deosebite. Medeea personifică nu numai iubirea vulcanică, ci şi vrăjitoarea, aşa cum o vom întîlni în literatura medievală. În versurile lui Apollonios sînt prezente nu numai tinereţea, iubirea, aventura şi romantismul călătoriei ci şi marea, cu capriciile şi monotonia ei, atît de familiare corăbierilor.

Scriind Argonauticele, *Apollonios a infirmat o dogmă, demonstrînd vigoarea şi vitalitatea eposului elin, coexistenţa poemului-fluviu şi a poemului scurt. Rafinamentul alexandrin al artei sale se vădeşte nu numai în minuţiozitatea descrierilor, ci şi în ingeniozitatea comparaţiilor, în privinţa cărora se poate spune că rămîne un demn continuator, greu de întrecut, ca şi maestrul său, Homer.*

După moartea lui Apollonios, survenită la Rhodos, înainte sau după stingerea din viaţă a lui Eratostene (192 î.e.n.), Argonauticele *sale au fost citite cu asiduitate, făcîndu-l să stea cu cinste alături de Teocrit şi Callimachos, ca o punte firească între Homer şi Vergiliu. Şi imitatorii sau traducătorii n-au întîrziat să apară. Este cazul* Argonauticelor, *poem de 1382 de hexametri, atribuit pe nedrept lui Orfeu, care apare ca protagonist şi povestitor: modest rezumat al epopeii lui Apollonios, care nu aduce decît puţine lucruri noi (sînt menţionaţi Geţii dar situaţi în Sciţia). Varro din Atax, contemporan cu August, a tradus în latineşte toate cele patru cărţi, însă lucrarea lui s-a pierdut. Ne-a parvenit epopeea omonimă a lui C. Valerius Flaccus (mort în jurul anului 90 e.n.). Ea a rămas neterminată, oprindu-se la cîntul al VIII-lea, fără să mai nareze întoarcerea Argonauţilor. Ei nu*

https://biblioteca-digitala.ro

lipsesc nici din opera lui Ovidiu (Heroide, Epistola a VI-a, Hypsipyle către Iason *și* Metamorfoze, Cartea a VII-a) *care, ajuns în exil la Tomis, povestește că acolo a avut loc uciderea lui Apsyrtos și tăierea lui în bucăți de către Medeea* (Triste, III, 9). *Îi vom reîntîlni peste aproape două milenii de la apariția epopeii lui Apollonios: în tragedia lui Corneille,* Cucerirea Lînei de aur *(1661), mai puțin cunoscută decît* Medeea *sa; în trilogia dramaturgului austriac Franz Grillparzer,* Lîna de aur *(1821); în poemul romanticului prerafaelit englez William Morris,* Viața și moartea lui Iason, *în romanul lui Robert Graves, intitulat tot* Lîna de aur *(1944), și în poemul lui Dimos Rendis,* Argonauții, *transpus în românește de Ioanichie Olteanu (E.S.P.L.A., 1956).*

Taina care învăluie prețiosul obiect adus de Iason din Colchida nu s-a risipit nici în zilele noastre. Potrivit Lexiconului Suda (secolul X), era vorba de o carte scrisă pe o blană de berbec: ea conținea secretele alchimiei, moștenite de Colchidieni de la presupușii lor strămoși egipteni. Dar cum le-au descifrat vechii greci? Acum cîțiva ani, doi cercetători englezi, M. L. Ryder și J. W. Hedges de la „Agricultural Research Council" din Edinburgh, care au analizat două piese vestimentare dintr-un mormînt din Crimeea, au ajuns la concluzia că pe țărmul Mării Negre existau încă în secolul V î.e.n. oi cu lînă foarte fină. Ceea ce i-a determinat să presupună că aceasta ar putea explica legenda expediției Argonauților.

Anticii nu s-au îndoit niciodată de istoricitatea ei, văzînd în Iason pe cel mai vechi dintre corăbierii lor și l-au cinstit ca un ocrotitor al navigației, alături de Dioscuri. Corabia Argo, pe care el a expus-o în templul lui Poseidon din Istm, a dispărut în 146 î.e.n., cînd Lucius Mummius a jefuit Corintul. Potrivit spuselor lui Plutarh (Despre Isis și Osiris, XXII), *vechii egipteni, convinși că ea avea forma corabiei lui Osiris, au așezat-o pe bolta cerească, în vecinătatea constelației Orion. Acolo așteaptă ziua cînd alți Argonauți, veniți de pe Terra, se vor îmbarca pe puntea ei, spre a-și începe periplul lor zodiacal...*

•

Argonauticele *lui Apollonios din Rhodos, epopeea din care Ares lipsește cu desăvîrșire, fiind înlocuit de Eros, iar eroii ei navighează pe Istru în sus, apare pentru prima dată într-o traducere românească cvasiintegrală și mixtă, parte în proză și parte în versuri.*

https://biblioteca-digitala.ro

Am folosit ediția îngrijită de Hermann Fränkel (Oxford, 1964), pentru text, iar pentru note am apelat la volumele Apollonio Rodio, Le Argonautiche, *Libro I, testo, traduzione e commentario a cura di Anthos Ardizzoni;* The Argonautica *of Apollonius* Rhodius, *Book III, Edited with Introduction and Commentary by Marshall M. Gillies, Cambridge, 1928;* Die Argonauten, *verdeutscht von Thassilo von Scheffer, Leipzig, 1940. Am menționat în bibliografia anexată prefeței traducerile pe care le-am consultat cu intermitență în lungul răstimp al transpunerii* Argonauticelor *alexandrine în românește.*

ION ACSAN

https://biblioteca-digitala.ro

Bibliografie

A. TRADUCERE ŞI NOTE

APOLLONII *Argonautica*, graece et latine, cum indicibus nominum et rerum. Editit F. S. Lehrs. Parisiis, editore Ambrosio Firmin Didot. MDCCCXL

APOLLONIOS DE RHODES *Jason et Médée* ou *La conquête de la toison d'or*, traduit du grec par J. J. A. Caussin de Perceval. Paris, f.a.

APOLLONIOS DE RHODES, *Les Argonautiques*, traduction française par H. de la Ville de Mirmont. Paris, 1893.

Oeuvres de CALLIMAQUE suivies de *Mimes* d'HÉRONDAS et du *Chant III* des *Argonautiques* D'APOLLONIOS DE RHODES, traduction nouvelle avec notices et notes de Joseph Trabucco, Paris, f.a.

APOLLONIUS RHODIUS. *The Argonautica* with an english translation by R. C. Seaton. London, 1912

APOLLONIOS DER RHODIER, *Die Argonauten*, verdeutscht von Thassilo von Scheffer. Leipzig. 1940

APOLLONII RHODII *Argonautica* recognovit brevique adnotatione critica instruxit Hermann Fränkel. Oxonii. 1964

APOLLONIO RODIO, *Le Argonautiche*. Libro I. testo, traduzione e commentario a cura di Anthos Ardizzoni. Edizioni dell'Ateneo, 1967

B. PREFAŢĂ

AUGUSTE COUAT, *La poésie alexandrine sous les trois premiers Ptolémées*, Paris, 1882

https://biblioteca-digitala.ro

Franz Susemihl, *Geschichte der griechischen Litteratur in der Alexandrinerzeit*, Erster Band, 1891

H. de la Ville de Mirmont, *Apollonios de Rhodes et Virgile*, Paris, 1894

Ph. E. Legrand, *La poésie alexandrine*, Paris, 1924

P. Anthos Ardizzoni, *Apollonio Rodio*, Catania, 1930

Horst Faeber, *Zur dichterischen Kunst in Apollonios Rhodios Argonautica* (Die Gleichnisse), Berlin, 1932

Friedrich Mehmel, *Virgil und Apollonius Rhodius*, Hamburg, 1940

Helmut Venzke, *Die orphischen* Argonautika *in ihrem Verhältnis zu Apollonios Rhodios*, Berlin, 1941

Paul Händel, *Beobachtungen zur epischen Technik des Apollonios Rhodios*, München, 1954

Robert Graves, *La Toison d'Or (The Golden Fleece)*, traduit de l'anglais par A. der Nersessian, Paris, 1964

André Hurst, *Apollonios de Rhodes — manière et cohérence*, Genève, 1967

Pierre Lévêque, *Le monde hellénistique*, Paris, 1969

André Bonnard, *Civilizaţia greacă*, vol. III, *De la Euripide la Alexandria*. Traducere şi note de Iorgu Stoian, Bucureşti, 1969

M. Gramatopol, *Civilizaţia elenistică*, Bucureşti, 1974

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

cartea întîi

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Călăuzit de tine, Phebus, voi evoca vestite fapte
Şi cum bărbaţii din vechime, plinind porunca lui Pelías [1],
Prin gura Pontului [2] trecură, şi printre Cyanee Stînci [3]
Cu trainic înjghebata Argo [4] spre dobîndirea Lînei de-aur [5].

Regele Pelías aflase printr-o prezicere că în viitor îl aşteaptă cumplita soartă de a pieri ucis de acela pe care îl va vedea în mijlocul poporului avînd o singură sanda. N-a trecut multă vreme de la primirea acestui oracol şi iată că Iason, păşind de-a latul rîului Anauros [6], umflat de ploi, a reuşit să-şi smulgă din mîl doar o sanda, iar cealaltă a rămas pe fundul apei, pradă puhoiului. Astfel a venit degrabă la Pelías, ca să ia parte la ospăţul dat de acesta în cinstea tatălui său Poseidon [7] şi a altor zei, fără să-i pese de Pelasgica Hera [8]. Văzîndu-l pe Iason, regele şi-a adus aminte de prezicere şi l-a însărcinat să plece într-o expediţie pîndită de multe primejdii, pentru ca pe mare sau printre seminţiile străine, să piardă putinţa de a se întoarce.

Corabia — vestesc aezii care-au trăit odinioară —
Chiar dac-a făurit-o Argos, mereu l-a îndrumat Atena.
Acum voi spune cum se cheamă şi din ce neam se trag eroii,
Pe-ntinsa mare cîte drumuri au colindat şi ce măreţe
Isprăvi au făptuit. O, Muze, daţi aripi cîntecului meu!
..... [9]

https://biblioteca-digitala.ro

S-au adunat atîţia ca să-l ajute pe Aisonide[10] cu vorba şi cu fapta! Vecinii numeau pe toţi aceşti eroi Minyeni, întrucît cei mai mulţi şi cei mai de seamă se lăudau că descind din sîngele fiicelor lui Minyas[11], ca dealtfel şi Iason însuşi, a cărui mamă, Alcimede, fusese adusă pe lume de Clymena, copila lui Minyas.

După ce slujitorii pregătiră toate lucrurile cu care sînt înzestrate pe dinăuntru corăbiile, atunci cînd nevoia îi mînă pe oameni să ia calea mării, eroii străbătură cetatea, îndreptîndu-se spre vasul lor, acolo unde limanul este cunoscut sub numele de Pagasai[12] din Magnezia. De pretutindeni alerga înaintea lor o mare mulţime de oameni. Iar în mijlocul acestora, ei străluceau ca stelele printre nori. Oricine îi vedea trecînd zoriţi şi gătiţi cu arme, îşi zicea:

„Stăpîne Zeus, ce are de gînd Pelías? Încotro trimite departe de hotarele întregii ţări acheene[13] această ceată de viteji? Negreşit că, datorită lor, pustiitorul foc va nimici palatul lui Aietes[14] în ziua cînd el se va împotrivi să le dea — fără a crîcni — Lîna de aur. Dar acum nu pot fi scutiţi de lunga călătorie, şi multe greutăţi au de întîmpinat cei care pleacă!"

Aşa îşi ziceau ici-colo unii orăşeni; la rîndul lor, femeile îşi ridicau mîinile spre cer şi prin nenumărate rugi cereau să li se hărăzească eroilor o întoarcere după voia inimii lor. Şi, cu lacrimi în ochi, una spunea celeilalte:

„Şi-asupra ta, o, Alcimede, tîrziu de tot s-a abătut
Năpasta şi de fericire n-avut-ai parte pîn-la capăt.
La fel de tristă-i şi ursita lui Iason! Ar fi fost mai bine
Ca,-nfăşurat în giulgiul morţii, să fi zăcut întins sub glie
Mai înainte ca să afle de expediţia cumplită!
De-ar fi înghiţit talazul negru pe Frixos cu berbecul lui
Cînd a pierit fecioara Helle[15]! Dar iată că grai omenesc
A căpătat jivina crudă spre a pricinui apoi
Şi griji şi supărări o mie nefericitei Alcimede!"

Aşa îşi vorbeau femeile în ajunul plecării eroilor. În casă slujitorii şi slujitoarele se adunaseră în număr mare; năpădită de griji, mama amuţise şi de-o adîncă durere era stăpînit fiecare; împreună cu ei, sub necruţătoarea povară a bătrîneţii, plîngea şi tatăl, al cărui trup se întipărise în învelitoarea patului. Atunci Iason caută să le aline supărarea prin cuvinte de îmbărbătare

https://biblioteca-digitala.ro

şi porunci slujitorilor să i se aducă armele de luptă, iar aceştia făcură întocmai, tăcuţi şi cu capetele plecate. Între timp, mama îşi aruncă braţele după gîtul fiului ei, aninîndu-se de dînsul, şi vărsă şiroaie de lacrimi aidoma copilei ce pe furiş îşi îmbrăţişează cu înfocare doica încărunţită şi plînge în hohote, căci nu mai are pe nimeni care să-i poarte de grijă şi duce o viaţă grea sub jugul unei mame vitrege, fiind şi deunăzi oropsită de nenumăratele-i ocări; se tînguie sărmana şi îşi simte în piept inima apăsată de amărăciunea de a nu i se îngădui să bocească atît cît ar vrea ea — tot aşa lăcrima necontenit Alcimede cînd îşi cuprindea feciorul şi cu tristeţe în glas cuvîntă astfel:

„Mai bine mi-aş fi dat duhul şi aş fi uitat de griji în ziua cînd, biata de mine, l-am auzit pe craiul Pelías rostindu-şi crîncena poruncă! Atunci aş fi fost pusă în mormînt de mîinile tale dragi, fiul meu. Era singurul dar pe care îl mai aşteptam de la tine, căci încolo mă simt pe deplin răsplătită pentru osteneala pe care mi-am dat-o, crescîndu-te. Iată însă că eu, pînă deunăzi preamărită mai mult decît celelalte femei, mă văd părăsită ca o sclavă în palatul meu pustiu, stingîndu-mă în chip jalnic de dorul tău, cel care înainte vreme mi-a adus atîta cinste şi faimă, şi totodată cel pentru care mi-am dezlegat cingătoarea de fecioară odată pentru totdeauna, fiindcă Eileithyia [16] nu mi-a sortit să am parte de naşteri mai multe. Vai mie, vai! Nici măcar în vis nu mi-aş fi închipuit că fuga lui Frixos îmi va pricinui nenorocirea asta!"

Aşa se tînguia, gemînd întruna, iar slujnicele, strînse în jurul ei, boceau deopotrivă. Mîngîind-o cu vorbe drăgăstoase, Iason îi spuse:

„Nu căuta cu orice preţ să sădeşti în pieptul meu o tristeţe fără leac, mamă, deoarece lacrimile tale nu mă vor apăra de năpastă, ci doar vor spori numărul durerilor tale. Neaşteptate sînt nenorocirile pe care zeii le trimit oamenilor. Cată să te-mpaci cu soarta ce ţi-a fost hărăzită, oricît de abătută ai fi. Aibi încredere în alianţa noastră cu Atena şi în oracole, căci Phebus ne-a trimis prielnice răspunsuri şi, în sfîrşit, în sprijinul pe care mi-l vor da eroii. Rămîi acasă liniştită, împreună cu slujnicele tale, ca să nu devii o piază rea pentru corabie. Mă vor însoţi pînă în port prietenii şi slujitorii!"

Zicînd acestea, el însuşi se grăbi să iasă din casă. Precum păşeşte Apollon dincolo de pragul templului său plin de miresme din divinul Delos sau din Claros [17], sau din Pythò, sau din întinsa Licie, pe malul rîului Xantos [18] — aşa trecea şi Iason prin mul-

https://biblioteca-digitala.ro

ţimea oamenilor din popor şi iată că se auzi un strigăt, cu toţii căutînd să-l îmbărbăteze deopotrivă. Cu el se întîlni bătrîna Ifias, preoteasa Artemidei care ocrotea cetatea şi ea nu se sfii să-i sărute mîna dreaptă; oricît de mult ţinea să-i grăiască, dînsa nu mai apucă să-i spună nici o vorbă, din pricina mulţimii grăbite şi fiindcă era înaintată în vîrstă, fu lăsată în urmă de cei tineri, aşa că Iason o depăşi, îndepărtîndu-se.

După ce părăsi pietruitele străzi ale oraşului, ajunse la ţărmul Pagasidei, unde fu primit de soţii lui de drum, care-l aşteptau laolaltă în preajma corabiei Argo. Apropiindu-se de ea, se opri, iar eroii se adunară în faţa lui. Tocmai atunci îi zăriră pe Argos şi pe Acast, care veneau dinspre cetate în goană şi mult se mai minunară cînd îi văzură cum îşi dădeau toată osteneala să încalce porunca lui Pelías [19]. Argos, fiul lui Arestor, avea pe spinare o piele de taur cu părul negru şi aceasta îi ajungea pînă la glezne; celălalt purta o frumoasă mantie dublă pe care i-o dăruise sora lui, Pelopeea. Iason se feri să-i descoasă pe fiecare în parte şi îi pofti pe toţi să stea jos, pentru a lua parte la întrunire. Ei se aşezară pe sulurile de pînză şi chiar pe catargul întins pe pămînt. Lor le grăi cu însufleţire fiul lui Aison:

„Toate lucrurile cu care îndeobşte sînt înzestrate corăbiile se află la locul cuvenit şi aşteaptă, gata de plecare, aşa că, în această privinţă, nu avem nici o pricină de a întîrzia pornirea noastră în larg, de îndată ce va sufla vîntul prielnic. Dar, dragii mei, împreună ne vom întoarce în Hellada şi împreună ne vom croi un drum spre ţara lui Aietes; fără să vă pese de nimic, pe cel mai bun dintre voi alegeţi-l acum drept conducătorul vostru, care se va îngriji de toate şi va hotărî dacă printre străini vom prefera războiul sau pacea!"

Aşa glăsui Iason. Tinerii se întoarseră spre neînfricatul Heracle, care stătea în mijlocul lor, şi toţi într-un glas îi cerură să le fie conducător; dar el, rămînînd la locul său, îşi ridică braţul drept şi zise:

„Nimeni să nu-mi atribuie această cinste. Nu voi consimţi şi nici nu voi îngădui cuiva să fie de altă părere. Cel ce ne-a adunat aici să stea în fruntea cetei noastre!"

Acestea fură mărinimoasele-i cuvinte şi toţi încuviinţară porunca lui Heracle. Atunci se ridică în picioare războinicul Iason, nespus de bucuros, şi cuvîntă astfel eroilor dornici să-l asculte:

„De vreme ce mi-aţi încredinţat mie grija gloriei voastre, n-a mai rămas nimic care ar putea întîrzia, ca pînă deunăzi,

https://biblioteca-digitala.ro

plecarea noastră. Acum să-l înduplecăm pe Apollon prin jertfe, pregătind degrabă un ospăţ. Şi pînă vor veni slujitorii mei, supraveghetorii staulelor care au datoria de a mîna încoace doi tauri aleşi cu grijă din cireadă, să împingem între timp corabia în mare şi, punînd la locul lor toate sculele ei, să tragem la sorţi băncile, una după alta. De asemeni să înălţăm pe ţărm un altar închinat Ocrotitorului celor ce urcă pe punte [20], Apollon, care prin oracolul său a făgăduit că mă va îndruma, călăuzindu-mă pe căile mării, dacă voi începe prin a-i aduce jertfe, înainte de îndeplinirea poruncii regeşti".

Aşa glăsui el, fiind cel dintîi care se aşternu la treabă; ceilalţi se sculară şi îi urmară exemplul. Îşi îngrămădiră veşmintele pe o netedă stîncă a ţărmului, la care noianul nu ajungea cu valurile sale şi numai talazul furtunii o spăla uneori. Întîi şi-ntîi, potrivit sfatului lui Argos, legară zdravăn corabia cu un odgon ale cărui fire erau bine răsucite înăuntru, întinzîndu-l şi pe-o latură şi pe alta, pentru ca scîndurile să stea strîns ţintuite de piroanele lor şi să poată face faţă potrivniciei valurilor dezlănţuite. Îndată după aceea săpară de la proră şi pînă la mare un şanţ lat, de o seamă cu locul pe care-l ocupa corabia, pentru ca ea să-l poată străbate, împinsă de braţele lor. Pe măsură ce înaintau, săpau mai adînc, dedesubtul carenei, iar în jgheabul acela aşezau bîrne netezite cu grijă. Mai apoi înclinară corabia peste primele bîrne, astfel încît ea să lunece încet-încet pe deasupra lor. Pe ambele-i laturi întoarseră vîslele cu josul în sus, legînd capetele lor ieşite în afară de piroanele care le susţineau; împărţiţi în două cete, se aşezară în stînga şi în dreapta corabiei, împingînd-o deopotrivă cu braţele. Atunci Tiphys se sui pe corabie, spre a-i îndemna pe tineri să se opintească la momentul potrivit. Straşnic răsună strigătul său de îmbărbătare; încleştîndu-şi numaidecît puterile, cu un singur brînci voinicii urniră corabia din locul unde zăcea înţepenită. Îşi proptiseră picioarele în pămînt şi împingeau din răsputeri, iar Pelionica [21] Argo se deplasa repede, în timp ce ei o îmbrînceau de-o parte şi de alta, scoţînd strigăte. Sub carena cea grea, bîrnele gemeau strivite şi din ele se înălţa un fum negru, datorită greutăţii prea mari; în sfîrşit, corabia lunecă în mare. Trăgînd iute de odgoane, tinerii o împiedicară să se depărteze prea mult. De-o parte şi de alta potriviră vîslele în inelele lor, înălţară catargul şi pînzele cu ţesătură măiastră şi aduseră merindele pentru drum.

https://biblioteca-digitala.ro

După ce le-au pus la cale pe toate cu multă pricepere, mai întîi şi-au tras la sorţi locul pe banca vîslaşilor, pe fiecare urmînd să stea cîte doi oameni. Banca din mijloc i-a revenit lui Heracle şi, aparte de ceilalţi eroi, lui Ancaeus, cel care locuia în cetatea Tegea[22]. Doar ei amîndoi au avut parte de banca din mijloc, fără să se mai tragă la sorţi; cu deplinul consimţămînt al tuturor, Tiphys a primit sarcina de a mînui cîrma corabiei cu carenă frumoasă. Mai apoi au rostogolit pietre pînă la malul mării, unde au înălţat un altar închinat lui Apollon supranumit Ocrotitorul Limanurilor şi al Celor ce urcă pe punte[23].

Fără zăbavă au pus pe altar crengi de măslin uscat. Între timp boarii lui Aisonide despărţiseră de turmă doi juncani, pe care îi mînau din urmă. Cei mai tineri dintre soţii de drum îi tîrîră în preajma altarului, iar ceilalţi pregătiră apa purificatoare[24] şi orzul sacru. Apoi Iason rosti următoarea rugă, invocîndu-l pe părintescul Apollon:

„Dă-mi ascultare, o, rege ce sălăşluieşti în Pagasai şi în cetatea Aisonia, purtînd numele tatălui meu! Cînd am întrebat oracolul din Pythò, mi-ai făgăduit că-mi dezvălui felul cum va decurge călătoria pe mare, căci tu eşti propovăduitorul acestei expediţii. Călăuzeşte dar corabia cu teferii mei soţi pînă la ţintă şi fă-i să se întoarcă nevătămaţi în Hellada. În viitor îţi vom jertfi tot atîţia tauri falnici cîţi oameni se vor fi întors acasă cu bine, şi-ţi vom trimite numeroase alte ofrande şi la Pythò, şi în Ortygia[25]. Acum însă, Zeu ce săgetezi departe, primeşte de la noi jertfa de faţă, prima pe care ţi-o închinăm pentru corabia Argo, drept răsplată pentru călătoria noastră. Fie, o, rege, ca eu să dezleg într-un ceas bun funia, potrivit sfatului tău. S-adie prielnica boare, ca să putem străbate marea, bucurîndu-ne de vreme frumoasă!"

Aşa cuvîntă el şi, în timp ce se ruga, împrăştie boabe de orz sacru. În vederea jertfirii juncanilor, şi-au pus cingătoare voinicul Ancaeus şi Heracle. Cu o lovitură de măciucă în creştetul capului, aproape de frunte, ultimul îşi doborî repede victima, care rămase întinsă la pămînt. Cu securea de aramă Ancaeus izbi grumazul lat al celuilalt juncan, îi tăie puternicele tendoane şi, căzînd în faţă, animalul se nărui pe coarnele sale amîndouă. Soţii de drum înjunghiară degrabă vitele, le jupuiră, le spintecară, le retezară buturile hărăzite jertfei şi toate aceste bucăţi, înfăşurate în belşug de grăsime, au fost arse pe lemne despicate cu grijă. Iason turnă apoi libaţii de vin curat. Tare se mai bucură Idmon

https://biblioteca-digitala.ro

cînd văzu că, ţîşnind de pretutindeni, flacăra jertfei era strălucitoare şi că fumul propice se înalţa în rotocoale roşietice. Numaidecît, fără a şovăi, el tălmăci astfel gîndul fiului Latonei:

„Prin voia zeilor şi a ursitei, voi vă veţi întoarce acasă, aducînd Lîna de aur, dar pînă atunci, atît la ducere, cît şi la întoarcere, veţi avea parte de nenumărate încercări grele. Eu însă, prin silnică menire a unei zeităţi, sînt hărăzit să mor undeva departe, pe întinsul pămînt al Asiei[26]. Funestul zbor al păsărilor m-a făcut să ştiu dinainte ce soartă mă aşteaptă şi totuşi, eu îmi părăsesc patria cu ajutorul acestei corăbii, pentru ca, plecat de aici, să las în urma mea un nume glorios".

Aşa grăi el; auzindu-i prorocirea, tinerii se bucurară că se vor întoarce cu bine, dar ursita lui Idmon îi întristă nespus. La ceasul în care soarele a trecut binişor de statornica culme a amiezii iar piscurile au şi început să-şi arunce umbra asupra ogoarelor, căci astrul zilei coboară de-acum spre cernita-nserare, atunci toţi tinerii aşternură pe nisip un strat gros de frunze uscate de-a lungul ţărmului mării înspumate, şi se întinseră unul lîngă altul. Aveau în faţa lor bucate din belşug şi vin dulce pe care paharnicii îl turnau din ulcioare. Stăteau voioşi la taifas, aşa cum fac cei mai mulţi tineri care petrec şi glumesc la un ospăţ stropit cu vin, păzindu-se de nesăbuinţa cu urmări neplăcute.

Totuşi Iason, năpădit de griji, cugeta la toate primejdiile care-i pîndeau şi avea înfăţişarea unui om abătut. Bănuind ce-l frămîntă, Idas îl dojeni cu glas tare:

„Ce gînd îţi dă mereu tîrcoale, Aisonide? Descarcă-ţi sufletul în faţa tuturor. Simţi cum te năpădeşte şi te subjugă teama ce tulbură pe oamenii şubrezi? Iau ca martor zburătoarea suliţă prin care-n luptă dobîndesc o faimă fără de pereche, căci nici în Zeus nu aflu sprijin precum găsesc în arma mea: nu vă adastă jalnica năpastă, nici bătălia pierdută atîta timp cît vă-nsoţeşte Idas — chiar dacă s-ar împotrivi şi-un zeu! Iată ce sprijin îţi dau eu, cel ce soseşte din Arene[27]!"

Aşa cuvîntă el şi, apucînd cu amîndouă mîinile o cupă plină cu dulce vin neîndoit cu apă, o goli pînă la fund şi îşi stropi buzele şi barba neagră. Cu toţii strigară de-a valma, dar Idmon fu cel care îi grăi fără înconjur:

„Smintitule! Asemenea nefaste gînduri vei fi avut şi pînă acum sau poate, spre pieirea ta, bînd numai vin curat, îţi creşte inima în piept şi te îndeamnă să-i sfidezi pe zei? Astfel de vorbe

https://biblioteca-digitala.ro

trebuie să spui cînd vrei să-mbărbătezi un soţ de drum? Tu ai rostit cuvinte de-a dreptul nebuneşti. Zice-se că şi odinioară la fel tunau şi fulgerau în contra zeilor feciorii lui Aloeus[28], cu care tu nici pe departe nu te asemuieşti în voinicie. Dar amîndoi, cu toată puterea lor, au fost răpuşi de către Apollon cu-naripate-le-i săgeţi!"

Întocmai i-a zis Idmon. Idas, fiul lui Afareus[29], rîse în hohote şi, aruncîndu-i priviri piezişe, răspunse batjocoritor:

„Pe loc rosteşte-o profeţie de-a ta şi prevesteşte-acum
Că-mi pregătesc şi mie zeii acelaşi trist sfîrşit de care
Avură parte Aloizii, prin însăşi tatăl tău, Apollon!
Dar îngrijeşte-te ca astăzi să scapi din mîna mea întreg
Cînd se va dovedi că toată prezicerea e vorbă goală!"

Îl ocăra plin de mînie; şi cearta lor ar fi ajuns
Mult prea departe dacă soţii nu-i dojeneau, strigînd la ei
Şi nu i-ar fi oprit chiar Iason. Atunci Orfeu cu mîna stîngă
Îşi ridică îndată lira spre-a intona cîntare nouă.
Cîntînd, le spuse cum pămîntul, şi cerul, şi noianul mării
Au fost odată strîns unite, şi-aveau aceeaşi formă toate,
Apoi cumplita dezbinare le-a despărţit pe fiecare;
Le-nfăţişă cum sus, pe boltă, şi-au dobîndit etern făgaş
Puzderia de constelaţii şi luna şi slăvitul soare
Şi cum se înălţară munţii şi se născură repezi fluvii
Cu nimfele şi-ntreg alaiul făpturilor ce umplu glia.
Cîntă apoi cum prima oară domniră peste-Olympul nins
Şi Ophion[30] şi Eurynome, copila marelui Okeanos,
Cum el fu alungat de Cronos, învins de braţul său în luptă,
Iar ea de Rheea, şi-mpreună căzură-n valul lui Okeanos.
Aceşti regi noi domniră peste preafericiţii zei, Titanii,
Cît Zeus era un prunc şi încă avea o minte de copil,
Trăind în peştera Dictee[31]. Ciclopii zămisliţi de Glie
Nu-l înzestrau pe-atunci cu arme — şi fulgerul, şi trăsnetul
Şi tunetul: Zeus prin acestea a dobîndit atîta faimă!

Au amuţit deodată lira şi glăsuirea lui divină.
Deşi tăcea, eroii totuşi nesăţios căutau la dînsul,
Îşi întindeau şi-acuma capul, ciulind urechile cu toţii,
Înmărmuriţi: atîta vrajă stîrnise cîntul lui Orfeu.

https://biblioteca-digitala.ro

În sfîrşit, libaţiile închinate lui Zeus fiind amestecate după cum cerea datina, ei le vărsară peste limbile victimelor, cuprinse de flăcări, apoi în timpul nopţii se încredinţară somnului.

Cînd însă luminoasa Aurora privi cu ochii ei strălucitori falnicele piscuri ale Pelionului iar paşnicele ţărmuri fură scăldate de valurile mării stîrnite de vînt, atunci se trezi Tiphys şi de îndată îşi îndemnă soţii de drum să se suie în corabie şi să aşeze vîslele la locul lor. Straşnic a vuit atunci limanul Pagasai şi însăşi Pelionica Argo, nerăbdătoare să pornească în larg. Căci înlăuntrul ei fusese împlîntat un trunchi sfînt de stejar adus din Dodona[32], pe care Atena îl potrivise la jumătatea carenei. Vitejii se îndreptară spre bănci, unul după altul, cum se înţeleseseră dinainte, pentru ca fiecare să vîslească de la locul său, şi se aşezară în ordine, avînd alături armele. Pe banca din mijloc se statorniciră Ancaeus şi atît de puternicul Heracle, care îşi puse măciuca lîngă el; sub paşii lui, corabia se afundă şi mai mult în apă. De-acum funiile erau trase pe punte, se turnau în mare libaţii de vin, atunci cînd Iason, cu ochii plini de lacrimi, îşi întoarse privirea de la pămîntul strămoşesc.

Aidoma tinerilor care, la Pythò, în Ortygia sau în preajma apelor lui Ismenos[33], au orînduit un dans în cinstea lui Apollon şi, după cîntecul lăutei, bat pămîntul în cadenţă cu tălpile lor sprintene — tot aşa şi ei, în sunetul lirei lui Orfeu, izbeau cu vîslele năvalnicul talaz, spulberîndu-l cu vuiet mare; între timp de-o parte şi de alta spuma ţîşnea din întunecata mare, ce se tînguia amarnic din pricina puternicelor lovituri ale voinicilor vîslaşi. Şi în lumina soarelui armele corăbiei care pleca se învederau ca flăcările; necontenit în urma ei rămîneau lungi dîre de spumă asemenea cărărilor ce străbat un cîmp verde. În ziua aceea din slava cerului toţi zeii priviră corabia şi stirpea ei de viteji semizei, pe atunci cei mai destoinici năieri care cutreierau noianul. Sus, pe cele mai semeţe piscuri ale Pelionului, nimfele rămăseseră încremenite, zărind înfăptuirea Atenei Itonia[34] şi pe eroii care puneau în mişcare vîslele cu braţele lor. Tocmai de pe cel mai înalt vîrf de munte coborî pînă la malul mării Chiron, fiul Philyrei[35]: alba spumă a valurilor spulberate îi scălda picioarele iar el îi îmbărbăta, făcîndu-le nenumărate semne cu mîna lui voinică şi ura celor care porneau la drum să se întoarcă teferi acasă. Alături se afla soţia lui[36] care, ţinîndu-l în braţe pe Ahile, pruncul lui Peleu, îl arăta tatălui său drag.

https://biblioteca-digitala.ro

Dar cînd părăsiră arcuitul liman, mulţumită chibzuinţei şi dibăciei prevăzătorului Tiphys, fiul lui Agnias, care mînuia cu iscusinţă lustruita cîrmă, spre a conduce în siguranţă corabia, aşezară în sfîrşit uriaşul catarg în lăcaşul său din bîrna transversală, legîndu-l cu funii întinse de-o parte şi de alta. Apoi desfăşurară pînzele, după ce le traseră în partea de sus a catargului şi vîntul se năpusti asupra lor şuierînd. Frînghiile erau deja prinse ici şi colo de punte prin verigi poleite cînd trecură netulburaţi dincolo de promontoriul Tiseu[37]. Atunci, acompaniat de liră, fiul lui Oiagru[38] intonă un armonios imn închinat Protectoarei corăbiilor, Artemis, care veghea asupra piscurilor din preajma mării aceleia şi totodată ocrotea pămîntul Iolcosului. Şi iată că, zburdînd deasupra mării adînci, puzderii de peşti, cei mici de-a valma cu cei mari, îi urmau şi alaiul lor străbătea în salturi umedele cărări. Întocmai cum pe urmele rusticului stăpîn al turmei vin nenumărate mioare, care se întorc la stînă, săturate de iarba păscută, iar păstorul păşeşte în frunte, gingaş modulînd din răsunătorul său fluier un cîntec ciobănesc — tot astfel însoţeau şi peştii corabia mînată necontenit de vîntul ce sufla din ce în ce mai tare. Curînd pieri în ceaţă patria Pelasgilor, bogată în lanuri de grîu, şi năierii lăsară în urmă răzleţele stînci ale Pelionului, călătorind fără întrerupere...

. . . . . [39]

Toată ziua, ba chiar şi în timpul nopţii, suflă cu putere un vînt prielnic, umflînd pînzele corabiei. Odată cu primele raze ale soarelui, vîntul se potoli şi numai după ce se folosiră de vîsle, Argonauţii sosiră în stîncoasa insulă a Sintienelor[40].

Acolo toţi bărbaţii din neamul acela, căzînd pradă furiei femeilor, fuseseră ucişi fără milă cu un an înainte. Căci soţii, care ajunseseră să-şi urască soţiile legitime, le părăsiseră, fiindcă o pătimaşă dragoste îi lega de sclavele pe care le aduseseră cu ei, după ce jefuiseră Tracia, situată faţă în faţă cu insula lor. Pe femeile din Lemnos le urmărea cu apriga-i mînie Cypris, întrucît de mult n-o mai cinstiseră cu ofrande. Nefericite fiinţe stăpînite de-o gelozie neistovită! Ele şi-au răpus nu numai soţii şi ibovnicele din aşternutul lor, ci şi întreaga suflare bărbătească, pentru ca mai tîrziu să nu aibă de tras ponoase de pe urma cumplitului măcel. Dintre toate, doar Hypsipyle l-a cruţat pe căruntul ei părinte Thoas, care fusese cîrmuitorul norodului: îl puse într-o ladă încăpătoare, dîndu-i drumul să plutească pe mare,

https://biblioteca-digitala.ro

spre a scăpa cu fuga. Îl traseră la mal pescarii din insula numită Oinoe (pînă atunci, dar după aceea s-a chemat Sicinos [41], de la acel Sicinos pe care l-a născut nimfa Oinoe, una dintre naiade împărţind aşternutul cu Thoas).

Să ducă la păscut cirezile de vaci, să-şi pună platoşele de bronz sau să brăzdeze cu plugul ogoarele dătătoare de grîu păreau tuturor femeilor din Lemnos treburi mai uşoare decît muncile Atenei, cu care se îndeletniciseră mereu pînă atunci. Şi totuşi, adesea ele cercetau cu privirile întinderea mării, întrebîndu-se cu groază-n suflet: Cînd vor veni tracii? De aceea, îndată ce zăriră în preajma insulei corabia Argo, care se apropia adusă de vîsle, cît ai bate din palme toate, înarmate ca nişte războinici adevăraţi, ieşiră de-a valma pe poarta Myrine, revărsîndu-se pe ţărm aidoma Thyadelor [42] ce se hrănesc cu carne crudă, căci ele credeau că sosiseră tracii. Le întovărăşea Hypsipyle, fiica lui Thoas, ce purta armele tatălui ei. Femeile, adînc tulburate, amuţiseră: atît de mult le subjugase frica.

Între timp, de la corabia lor eroii îl trimiseră pe Aithalides [43], crainicul sprinten, căruia îi încredinţau grija soliilor şi sceptrul lui Hermes, tatăl său: acesta îl înzestrase cu o neştearsă ţinere de minte a tuturor lucrurilor. Nici chiar acum, cînd el s-a dus pînă la cumplitele vîrtejuri ale Acheronului, uitarea nu s-a furişat în sufletul lui. Ori soarta a hotărît ca, printr-o necontenită schimbare, el să fie rînd pe rînd numărat cînd printre cei ce sălăşluiesc sub pămînt, cînd printre oamenii care trăiesc sub lumina soarelui — dar ce rost are să deapăn aici poveştile despre Aithalides? El a fost cel care, prin vorbele-i blînde, a înduplecat-o atunci pe Hypsipyle să-i primească pe noii veniţi: ziua asfinţea şi nu petreceau aici decît o noapte. Dar în dimineaţa următoare ei n-au putut dezlega parîmele căci bîntuia vîntul de miazănoapte [44].

Între timp, femeile din Lemnos străbătură cetatea spre a merge la locul lor de adunare, căci Hypsipyle însăşi le chemase. Cînd se strînseră toate, regina le zise de îndată următoarele vorbe de îmbărbătare:

„Supusele mele, haidem să trimitem bărbaţilor acelora binevenitele daruri care sînt îndeobşte luate pe o corabie, adică merinde şi vin dulce, încît ei să rămînă pururi în afara zidurilor noastre, pentru ca nu cumva, împinşi de nevoie, să vină aici şi, aflînd tot adevărul despre noi, să ajungem astfel de pomină în lumea largă. Desigur, noi am înfăptuit o mare nelegiuire: ea nu va fi deloc pe placul lor, dacă vor auzi cum stau lucrurile.

https://biblioteca-digitala.ro

Aceasta este, pînă una alta, părerea mea. Dar dacă vreuna dintre voi are o propunere mai bună, să se scoale în picioare, căci pentru asta v-am poftit aici!"

Întocmai a vorbit şi s-a aşezat pe tronul de piatră al tatălui ei. Apoi s-a ridicat scumpa-i doică Polyxo: picioarele ei chircite de bătrîneţe îi tremurau şi, proptită într-un toiag, ardea de nerăbdare să ia cuvîntul. Patru fete adăstau în preajma bătrînei, tuspatru fecioare şi cu plete bălaie. Stînd în picioare în mijlocul adunării, căuta să-şi ţină capul deasupra spinării gîrbovite şi grăi astfel:

„Negreşit să trimitem darurile străinilor, cum doreşte Hypsipyle, fiindcă e mai bine să-i îndestulăm. Dar cum credeţi că ne vom putea bucura de viaţă dacă se va năpusti asupra noastră o oaste de-a tracilor sau oricare alt vrăjmaş, căci deseori oamenii au parte de asemenea surprize, ca, de pildă, şi această ceată venită pe neaşteptate. Chiar dacă vreunul dintre preafericiţii zei va îndrepta spre alte meleaguri nenorocirea, ne pasc numeroase alte năpaste, mai mari chiar decît năvala duşmanilor. Cînd femeile vîrstnice vor fi murit de mult iar voi, cele tinere, veţi fi ajuns în pragul bătrîneţii nesuferite, fără a avea copii, cum veţi trăi atunci, nefericitelor? Nu cumva în ogoarele cu brazde adînci boii voştri se vor înjuga singuri spre a desţeleni pîrloagele, vor trage de la sine plugul ce spintecă glia şi degrabă, la sfîrşitul anului, vă vor secera şi spicele? În ce mă priveşte, chiar dacă pînă acum Zeiţelor morţii [45] le-a fost silă de mine, presimt că în anul care vine mă va înghiţi pămîntul şi, aşa cum cere datina, voi avea parte de cinstirile din urmă, înainte de a se apropia nenorocirea. Vouă, celor tinere, vă cer să chibzuiţi la toate acestea! Acum scăparea se află la doi paşi, dacă veţi încredinţa străinilor casele, toate averile noastre şi grija cîrmuirii acestei cetăţi vestite!"

Aşa a glăsuit bătrîna. Adunarea se umplu de freamăt, căci cuvîntarea fusese pe placul ei. După Polyxo se ridică din nou Hypsipyle şi, drept răspuns, spuse la rîndul ei:

„Dacă planul acesta este pe placul tuturor, voi trimite de îndată o solie pînă la corabie."

Zicînd acestea, se adresă astfel slujitoarei ce stătea în preajma ei:

„Du-te, Ifinoe, şi pe bărbatul care conduce expediţia, oricine ar fi el, poftеşte-l pînă la palat, ca să-i pot dezvălui o fericită hotărîre a obştei noastre. Iar tovarăşilor lui spune-le că,

https://biblioteca-digitala.ro

dacă vor, pot veni în ţara şi cetatea noastră cu încredere şi ca nişte prieteni!"

După rostirea acestor cuvinte, împrăştie adunarea şi se ridică, spre a se întoarce la palat. La rîndul ei, Ifinoe se duse la Minyeni. Aceştia o întrebară cu ce fel de gînduri vine la ei. Luînd degrabă cuvîntul, Ifinoe răspunde deopotrivă tuturor întrebărilor lor:

„Copila lui Thoas, Hypsipyle, m-a trimis la voi să poftesc la palat pe comandantul corabiei, oricine ar fi el, ca să-i poată dezvălui o fericită hotărîre a obştei. Iar voi, dacă vreţi, puteţi veni chiar acum în ţara şi cetatea noastră ca nişte prieteni!"

Întocmai a grăit, şi vorbele ei de bun augur au plăcut tuturor. Şi-au închipuit că Thoas murise şi că Hypsipyle, unica lui odraslă, domnea în locul lui. Îl trimiseră înainte pe Iason şi se pregătiră ei înşişi să-l urmeze.

Slujindu-se de agrafe, eroul îşi prinse în dreptul umerilor dubla lui mantie purpurie, lucrare a zeiţei Itonia, pe care i-o dăruise Palas atunci cînd pentru prima oară s-a înfiripat scheletul corabiei Argo şi a arătat cum se măsoară grinzile cu ajutorul dreptarului. Mai lesne ai fi putut să-ţi arunci ochii asupra soarelui răsărind în zare decît să priveşti strălucitoarea mantie: la mijloc era roşie iar marginile ei aveau culoarea purpurei curate şi, în fiecare colţ, erau ţesute, cu o neîntrecută măiestrie, nenumărate scene.

.....[46]

Iason se îndreptă spre cetate asemenea astrului luminos pe care copilele, zăvorîte în iatacurile noi-nouţe, îl zăresc înălţîndu-se deasupra caselor şi ochii lor sînt încîntaţi de roşietica lui lumină pe bolta întunecată; se bucură şi gingaşa fecioară tînjind după tînărul plecat într-o călătorie prin ţări străine, peţitorul pentru care o păstrează părinţii ei, ca să-i fie soaţă legiuită — întocmai ca astrul acela înainta eroul pe drumul ce ducea spre oraş. Iar atunci cînd Iason intră pe poarta cetăţii, fremătau în urma lui femeile bucuroase de un asemenea oaspete. Dar el, cu ochii aţintiţi spre pămînt, păşi netulburat pînă ce ajunse la minunatul palat al Hypsipylei. La ivirea lui, slujitoarele deschiseră larg porţile cu două canaturi, prevăzute cu tăblii iscusit

https://biblioteca-digitala.ro

lucrate. Atunci Ifince se grăbi să-l conducă printr-o frumoasă sală şi-l pofti să se aşeze într-un jilţ nespus de strălucitor, chiar în faţa stăpînei sale. Aceasta îşi plecă ochii în faţa lui, iar obrajii feciorelnici i se rumeniră. Din cale-afară de sfioasă, izbuti totuşi să-i spună aceste cuvinte măgulitoare:

„Străine, de ce adăstaţi fără rost, rămînînd atîta vreme în afara zidurilor noastre? Dealtfel, cetatea nu este locuită de bărbaţi, care, înstrăinaţi de noi, s-au aciuat pe continent, în Tracia, plugărind acolo ogoarele darnice în grîu. Fără înconjur descriu toată păţania noastră, ca s-o cunoaşteţi bine şi voi. Pe vremea cînd tatăl meu Thoas domnea peste orăşenii de aici, oamenii noştri, părăsind insula Lemnos, de pe corăbiile lor s-au năpustit asupra tracilor care locuiesc pe ţărmul învecinat şi le-au jefuit sălaşele, iar în uriaşa pradă adusă cu ei erau şi multe fete. Se vădea astfel funesta mînie a zeiţei Cypris, care le-a sădit în piept o patimă smintită. Au început să-şi urască soţiile şi, cuprinşi de nebunie, le-au alungat din propriile lor case, primind în aşternut sclavele dobîndite cu lăncile lor, nelegiuiţii! Noi am îndurat toate acestea, amăgindu-ne cu gîndul că, pînă la urmă, le va veni mintea la loc. Dar răul fără leac sporea mereu de la o zi la alta. Fiii născuţi în căminul părintesc erau dispreţuiţi şi se prăsea o stirpe de copii din flori. Se ajunsese pînă acolo încît fetele nemăritate şi, împreună cu ele, mamele ca nişte văduve cutreierau oraşul, neluate în seamă de nimeni. Tatăl nu se sinchisea cîtuşi de puţin de propria-i fiică, chiar dacă vedea cum, sub ochii lui, ea era sfîrtecată de mîinile unei maştere nelegiuite. Fiii nu-şi mai apărau mamele de umilitoare jigniri, ca mai nainte, şi nici fratele nu se mai îngrijea de sora lui cu tragere de inimă. În case, în iureşul dansului, în adunări şi în ospeţe, bărbaţii erau preocupaţi numai de tinerele sclave, pînă cînd un zeu ne-a insuflat nemaivăzutul curaj ca, la întoarcerea lor din Tracia, să nu-i mai primim între zidurile cetăţii pe bărbaţii noştri, urmînd ca, fie să-şi recapete simţămintele lor fireşti, fie să plece aiurea împreună cu tinerele sclave. Atunci ei, cerîndu-ne să le dăm copiii, adică pe toţi băieţii care se aflau în oraş, s-au reîntors acolo unde locuiesc şi acum, în înzăpezitele cîmpii ale Traciei. Aşadar, aici vă puteţi mişca în voie, ca şi cum aţi face parte din poporul nostru. Iar tu, dacă te hotărăşti să rămîi şi dacă-ţi surîde, desigur

https://biblioteca-digitala.ro

că vei avea parte de toate onorurile tatălui meu, Thoas. Socot că nu te poţi plînge de acest pămînt, căci el este mai rodnic decît al tuturor insulelor cîte sînt în Marea Egee. Acum du-te şi, odată întors la corabie, repetă soţilor tăi de drum vorbele mele şi nu mai întîrzia mult în afara cetăţii!"

Aşa cuvîntă regina, tăinuind faptul că bărbaţii fuseseră ucişi; la rîndul lui, Iason îi spuse următoarele:

„Hypsipyle, binevenit este ajutorul pe care ni-l dai cu dragă inimă, de vreme ce noi avem nevoie de tine. Voi reveni în cetate după ce voi fi repetat întocmai în faţa soţilor mei toate vorbele tale. Dar atît domnia cît şi insula însăşi să rămînă în grija ta. Nu le ocolesc pentru că le-aş dispreţui, dar grele lupte mă cheamă fără zăbavă!"

După ce grăi astfel, îi atinse mîna dreaptă şi repede porni înapoi spre corabie. Nenumărate copile voioase zburdau pretutindeni în jurul lui, pînă ce eroul trecu de porţile cetăţii. Mai apoi ele veniră pe ţărm cu carele lor repezi, aducînd multe daruri de ospeţie, cînd Iason apucase de-acum să repete întocmai soţilor săi vorbele Hypsipylei, prin care îi poftea în oraş. Fetele îi înduplecară lesne să vină ca oaspeţi în casele lor. Cypris le insuflase o dulce patimă, de dragul prevăzătorului Hefaistos, pentru ca şi în viitor insula Lemnos să fie locuită, reîntregindu-şi poporul [47]. Iason se îndreptă spre regescul palat al Hypsipylei; ceilalţi merseră unde se nimeri fiecare, în afară de Heracle, căci el rămăsese de bună voie la corabie, împreună cu cîţiva tovarăşi aleşi. Numaidecît oraşul, cuprins de desfătarea dansului şi a ospeţelor, se umplu de fumul grăsimilor arse pe altare. Mai presus de toţi nemuritorii, pe vestitul fiu al Herei şi pe Cypris însăşi căutară să-i îmbuneze prin cîntece şi jertfe.

Plecarea corabiei în larg era mereu amînată de la o zi la alta. Multă vreme ar fi zăbovit ei acolo, trîndăvind, dacă Heracle nu şi-ar fi strîns laolaltă tovarăşii, departe de ceata femeilor şi nu le-ar fi vorbit, mustrîndu-i cu asprime:

„Netrebnicilor, oare sîntem izgoniţi din patrie fiindcă am vărsat sîngele unei rude? Am venit încoace dornici de însurătoare, dispreţuind fetele din cetatea de baştină? Ne place atît de mult să locuim aici şi să arăm mănoasele ogoare din Lemnos? Nu

https://biblioteca-digitala.ro

vom dobîndi nici o glorie din lunga convieţuire cu nişte femei străine de neamul nostru şi nici un zeu nu va răpi Lîna de aur, ca să ne-o dea de la sine, în schimbul rugilor noastre! Întoarcă-se fiecare la casa lui! El n-are decît să se lăfăie în patul Hypsipylei pînă ce va umple insula Lemnos cu copiii lui şi astfel se va bucura de-o mare faimă!"

Aşa dojeni el ceata Argonauţilor: nimeni nu cuteză să-şi ridice ochii în faţa lui şi nici să sufle un cuvînt, ci, părăsind adunarea, ei se pregătiră să plece cît mai repede. Cînd aflară totul, femeile alergară în calea lor. Precum în jurul frumosului crin zumzăie albinele ce s-au revărsat din stînca unde îşi au stupul, în timp ce de jur împrejur pajiştea înrourată surîde iar ele culeg rodul dulce zburînd ici-colo — tot aşa înlăcrimatele femei roiau de zor în preajma bărbaţilor, şi prin semne şi vorbe îşi arătau dragostea faţă de fiecare, cerînd şi zeilor preafericiţi să facă astfel încît toţi să se întoarcă cu bine. La fel se ruga şi Hypsipyle, prinzînd mîna lui Aisonide, şi vărsa lacrimi, întristată de plecarea celui drag:

„Du-te în lumea largă şi fie ca zeii să te readucă teafăr împreună cu tovarăşii tăi, purtînd în braţe Lîna de aur rîvnită de rege, precum îţi este voia şi plăcerea. Această insulă şi sceptrul tatălui meu vor fi ale tale dacă în viitor, după sosirea ta acasă, vei dori să mi te întorci aici. Lesne ai putea să aduci cu tine o mare mulţime de oameni din alte oraşe. Dar tu nu vei lua o astfel de hotărîre şi eu însumi presimt că nu va fi aşa. Totuşi, şi în timpul călătoriei şi după reîntoarcerea ta, aminteşte-ţi de Hypsipyle! Spune-mi ce dorinţă mai ai, şi eu ţi-o voi împlini cu dragă inimă, dacă zeii îmi vor dărui un copil [48]."

Adînc mişcat, fiul lui Aison îi răspunse astfel:

„Hypsipyle, fie ca totul să se sfîrşească cu bine, aşa cum vor zeii preafericiţi. Ar trebui să ai despre mine o părere mai bună, chiar dacă eu m-aş mulţumi să locuiesc în patria mea, cu învoirea lui Pelías. Rămîne ca zeii să mă scoată viu şi nevătămat din bătălii. Dar de nu-mi îngăduie ursita să mă întorc pe ţărmul Helladei din lunga mea călătorie iar tu vei aduce pe lume un băiat, cînd el va ajunge flăcău, trimite-l în Pelasgicul Iolcos, ca să aline jalea tatălui şi a mamei mele, dacă îi va mai găsi în viaţă şi, în lipsa stăpînului, să fie scutul celor din casă!"

https://biblioteca-digitala.ro

Aşa a grăit Iason, şi s-a urcat în corabie cel dintîi; ceilalţi eroi i-au urmat pilda şi, după ce se aşezară la locul cuvenit, mîinile lor se încleştară pe vîsle. Argos slobozi parîma prinsă de o stîncă scăldată de valuri. Atunci Argonauţii bătură voinicește apa cu vîslele lor lungi. În fapt de seară, la îndemnul lui Orfeu, făcură un popas în insula Electrei [49], fiica lui Atlas, pentru ca, primind tainicele oracole ale sfintelor ceremonii de iniţiere, să poată pluti pe mare într-o siguranţă deplină. Despre ele nu voi vorbi mai pe larg, dar salut insula şi zeităţile ce o locuiesc [50], stăpîne ale acestor mistere pe care nu este îngăduit să le cînţi! ..... [51]

Se află în Propontida o insulă [52] cu ţărmuri înalte, nu departe de întinsul şi fertilul pămînt frigian, tot atît de înclinată spre mare pe cît se îndreaptă spre uscat un istm scăldat de talazuri. Malurile ei, care pot fi atinse din două părţi, sînt situate mai sus de fluviul Aisepos [53]. Ţărmurenii o denumesc Muntele Ursului. Aici locuiesc trufaşii şi sălbaticii Feciori ai Gliei, nemaivăzute arătări ce sperie ochii, căci fiecare flutură în aer şase mîini zdravene: două sînt prinse de umerii puternici, celelalte patru fiind împlîntate în coastele lor înspăimîntătoare. Istmul şi cîmpia din faţă erau locuite de Dolioni. Asupra lor domnea viteazul fiu al lui Aineus, Cyzicos, ce fusese adus pe lume de Ainete, fiica zeiescului Eusoros. Cu toate că erau atît de aprigi, Feciorii Gliei nu făcuseră niciodată vreun rău megieşilor lor, ocrotiţi de Poseidon, din care se trăgeau vechii Dolioni.

Aici a poposit corabia Argo, mînată din urmă de vînturile tracice şi goana ei luă sfîrşit în Portul Frumos. Tot aici, la îndemnul lui Tiphys, desprinseră piatra ce le slujea drept ancoră, dovedindu-se prea mică, şi o lăsară sub o fîntînă, aşa-zisa fîntînă a Artaciei: o înlocuiră cu alta, care se potrivea de minune, fiindcă era grea. Pe cea dintîi, potrivit oracolului dat de Zeul ce săgetează departe, ionienii lui Neleu [54] au aşezat-o mai tîrziu, aşa cum se cuvenea, în templul Atenei, protectoarea lui Iason.

Toţi Dolionii, în frunte cu Cyzicos însuşi, îi întîmpinară prieteneşte pe Argonauţi şi, cînd aflară ce călătorie au întreprins, din ce neam se trag şi cine sînt ei, se arătară ospitalieri şi îi îndemnară să înainteze şi mai mult, cu ajutorul vîslelor, spre a

https://biblioteca-digitala.ro

lega parîmele corabiei în portul cetății. Apoi ridicară pe țărmul de acolo un altar închinat lui Apollon, Protectorul celor ce descind din corabie [55] și se îngrijiră de jertfe. Regele însuși le dădu vin bun, de care eroii aveau mare nevoie, precum și mioare. Căci un oracol îi prevestise că, atunci cînd va veni la el o divină ceată de viteji, de îndată s-o primească paşnic, nicidecum să se războiască cu ei. Abia îi răsăriseră pe obraji primele tuleie; nu apucase să simtă mîndria de-a fi tată, dar în palatul lui, încă străină de chinurile facerii, avea o soție, pe fiica lui Merops Percosianul [56], Cleite cu mîndre plete. Nu cu multă vreme în urmă, mulțumită strălucitelor lui daruri de nuntă, o luase din casa tatălui ei, care locuia pe țărmul din față. Dar el părăsise iatacul tinerei sale soții spre a lua parte la ospăț, alungînd din suflet orice teamă. Se întrebară rînd pe rînd unii pe alții: el voia să afle rostul călătoriei lor și porunca lui Pelías, iar ei se interesau de orașele popoarelor învecinate și de întregul liman al întinsei Propontide. Dar gazda nu fu în stare să dea vreo știre celor dornici să știe totul. Așadar, în dimineața următoare eroii urcară pe înaltul munte Dindymos [57], ca să vadă singuri care erau căile mării aceleia și, între timp, cîțiva dintre ei strămutară corabia din locul unde fusese ancorată prima oară în portul Chytos.

Dar, sosiți pe negîndite din cealaltă parte a muntelui, Feciorii Gliei astupară cu stînci zvîrlite în adînc uriașa ieșire spre mare a portului Chytos, de parcă ar fi vrut să prindă în cursă • sălbăticiune ce nimerise înăuntru. Aflat întîmplător acolo, împreună cu cei mai tineri eroi, Heracle își întinse însă degrabă arcul mlădios și îi culca la pămînt unul peste altul. La rîndul lor, smulgînd de jos stînci ascuțite, ei le aruncau asupra vrăjmașului. De bună seamă că aceste fioroase namile fuseseră crescute de zeița Hera, soția lui Zeus, ca să-l pună la o nouă încercare pe Heracle. Nevoiți să se întoarcă din drum înainte de a fi ajuns la piscul cu vederea spre mare, și ceilalți eroi neînfricați, cot la cot cu tovarășii lor, începură să-i stîrpească pe Feciorii Gliei, înfruntîndu-i ba cu săgețile, ba cu sulițele pînă ce-i răpuseră pe toți într-o luptă necurmată. Ca atunci cînd tăietorii de lemne după ce tocmai au doborît cu securile lor falnice trunchiuri, le prăvălesc în șir peste un mal abrupt, pentru ca, umezindu-se, copacii să primească cît mai bine zdravenele pene — la fel zăceau înșiruiți fără întrerupere uriașii în locul unde se strîmta

https://biblioteca-digitala.ro

portul tivit de apa mării: unii strînşi grămadă, cu capetele şi piepturile cufundate în apa sărată şi cu mădularele întinse pe uscat, iar ceilalţi dimpotrivă, cu capetele pe nisipul ţărmului, şi cu picioarele în adîncul mării, dar şi unii şi alţii sortiţi să ajungă pradă păsărilor şi peştilor.

Cînd îşi putură urma netulburaţi călătoria, eroii sloboziră parîmele în timp ce sufla un vînt prielnic şi brăzdară mai departe talazurile mării. O zi întreagă a plutit cu pînzele umflate Argo dar, odată cu căderea nopţii, vîntul nu i-a mai fost favorabil şi o potrivnică vîntoasă a mînat corabia valvîrtej înapoi, astfel încît eroii ajunseră din nou la primitorii Dolioni. Coborîră pe ţărm în aceeaşi noapte (pînă astăzi se numeşte Piatra Sfîntă stînca în jurul căreia şi-au aruncat parîmele), şi nici unul n-a fost destul de ager ca să-şi dea seama că poposiseră în aceeaşi insulă. Datorită beznei nici măcar Dolionii n-au priceput că s-au reîntors eroii, ci au socotit că pe ţărmul lor s-a ivit pelasgica oaste a Macrienilor. Ca atare, se înarmară bine şi îi înfruntară cu braţele lor. Şi de-o parte şi de alta luptătorii se năpustiră cu lăncii şi cu scuturi la fel ca năprasnica dezlănţuire a focului căzut într-un tufiş uscat şi bîntuind cu furie: cumplit şi sălbatic zvon de luptă se abătu asupra norodului dolion. Din această bătălie nici regele nu avea să scape de ursita lui şi să revină acasă, în iatacul şi patul nupţial. Văzîndu-l că se întoarce cu faţa spre el, Iason se repezi şi-l izbi în coşul pieptului, iar împrejurul suliţei oasele se frînseră. Prăvălit în nisip, regele se supuse ursitei sale. Căci nici unui muritor nu-i este îngăduit să se sustragă propriului său destin: oprelişti de netrecut îi aţin pretutindeni calea! Aşadar pe Cyzicos, tocmai cînd se credea mai ferit de orice năpastă venită din partea eroilor, în aceeaşi noapte l-a înhăţat ursita, în timp ce se lupta cu ei. Mulţi alţii care îi săriră în ajutor, fură răpuşi la rîndul lor.

. . . . . [38]

Ceilalţi bătură în retragere, luînd-o la fugă înfricoşaţi — aşa cum, în faţa uliului ce zboară iute, porumbeii se sperie şi fug în stoluri — apoi se repeziră de-a valma spre porţile cetăţii; de îndată oraşul se umple de vaietele pricinuite de jalnica părăsire a cîmpului de luptă. În dimineaţa următoare, şi unii şi alţii descoperiră greşeala lor groaznică şi cu neputinţă de îndreptat.

https://biblioteca-digitala.ro

Cumplită fu durerea resimţită de eroii Minyeni cînd îl văzură pe fiul lui Aineus, Cyzicos, care zăcea în faţa lor plin de pulbere şi sînge. Trei zile la rînd îl bociră, smulgîndu-şi părul, şi ei şi puzderia de Dolioni. Apoi, după ce înconjurară de trei ori cu armele lor de bronz trupul neînsufleţit, îl înmormîntară, dîndu-i cuvenite onoruri şi desfăşurînd îndătinatele jocuri funebre pe cîmpia Leimonion, unde se înalţă şi acum monumentul văzut şi de urmaşii urmaşilor lui. Nici Cleite, soţia lui Cyzicos, n-a mai trăit multă vreme după pieirea regelui în luptă, ci, sporind această nenorocire cu una şi mai mare, şi-a pus gîtul în ştreang. Nimfele codrene au plîns moartea ei. Şiroaiele de lacrimi, cîte au căzut din ochii lor pe pămînt, au fost reunite de zeiţe într-un izvor care se cheamă Cleite, purtînd vestitul nume al soţiei fără noroc.
.....[59]

În zorii zilei, cînd vînturile încetară să sufle, eroii părăsiră insula vîslind din răsputeri. Şi iată că fiecare năier se lua la întrecere cu celălalt: cine se va da bătut ultimul? Căci de jur împrejur văzduhul nestrăbătut de vînturi potolise vîrtejurile apelor şi silise noianul să aţipească. Încrezători în calmul mării, mînară voinicește corabia în larg. Atît de repede străbătea întinderea de ape încît nici armăsarii lui Poseidon, iuţi ca vijelia, n-ar fi putut să-i ajungă din urmă. Totuşi, datorită valurilor stîrnite de impetuoasele vînturi care suflau iarăşi dinspre fluvii în fapt de seară, sleiţi de oboseală, năierii vîsliră din ce în ce mai încet. Pe toţi aceşti oameni ce trudeau din greu, îi ducea în vajnicele sale braţe Heracle, care făcea să se zgîlţîie toată lemnăria corabiei. Cînd însă, dornici să ajungă în vasta ţară a Mysienilor[60], eroii trecură de gura fluviului Rhyndacos[61], şi de marele mormînt al lui Aigaion[62], care putea fi zărit ceva mai sus de Frigia, tocmai atunci vîsla lui Heracle se frînse în două, în timp ce sălta brazdele mării zbuciumate. Bucata pe care o ţinea cu amîndouă mîinile căzu într-o parte iar cealaltă, scăldîndu-se în mare, fu răpită de învolburatele valuri în retragere. Heracle se aşează fără să scoată un cuvînt, şi îşi roti privirile, căci mîinile lui nu erau obişnuite să cunoască liniştea.

Atunci cînd de la cîmp se întoarce săpătorul sau plugarul ademenit de coliba lui, unde-l aşteaptă multrîvnita cină şi, odată ajuns în pragul uşii, îşi îndoaie genunchii obosiţi şi înnegriţi de

https://biblioteca-digitala.ro

praf, apoi, privindu-şi palmele bătătorite, îşi suduie pîntecul de zeci de ori — chiar în acel ceas al zilei năierii sosiră la aşezările omeneşti ale ţării Ciania, aproape de muntele Arganthonios şi de gura fluviului Cios[63]. Mysienii, locuitorii acestui pămînt, se arătară ospitalieri cu noii-veniţi, socotindu-i prieteni şi le dădură merinde pentru drum, de care aveau mare nevoie, mioare şi vin din belşug. Apoi unii dintre eroi au adus vreascuri uscate, alţii numeroase braţe de frunze, adunate din pajişti, pe care le aşternură pe jos, spre a le sluji drept culcuş, alţii frecară lemnele pentru aprins focul, amestecară în cratére[64] vinul cu apa, sau pregătiră ospăţul închinînd în fapt de seară şi o jertfă lui Apollon, Protectorul celor ce descind din corabie.

Poruncind soţilor săi să se ospăteze, fiul lui Zeus[65] s-a dus în pădure ca să-şi făurească degrabă o vîslă pe potriva braţelor lui. După ce colindă puţin prin preajma locului, găsi un brad neîmpovărat cu prea multe ramuri şi nici din cale-afară de înfrunzit, aidoma lăstarului de plop falnic: părea că are aceeaşi înălţime şi grosime. Numaidecît lasă pe pămînt tolba doldora de săgeţi, împreună cu arcul şi îşi lepădă blana de leu. Cu greaua lui măciucă îmbrăcată-n aramă mai întîi zdruncină copacul din rădăcini, apoi îi cuprinse trunchiul cu braţele amîndouă, încrezător în puterile lui; îşi propti de el umărul lat, răşchirîndu-şi picioarele. După ce-l cuprinse bine, Heracle smulse pomul, în pofida rădăcinilor adînci, împreună cu bulgării de pămînt ale acestora. Precum din senin, mai ales în furtunosul răstimp al asfinţirii funestului Orion[66], năprasnica vijelie venită de sus smulge catargul unei corăbii împreună cu capetele frînghiilor care-l susţin, tot aşa eroul a dezrădăcinat bradul. Odată cu el luîndu-şi arcul şi săgeţile, blana de leu şi măciuca, se urni din loc, ca să se întoarcă la tovarăşii lui.

Între timp, Hylas, cu un vas de bronz sub braţ, aparte de ceilalţi, plecă în căutarea unui sfînt izvor ţîşnitor pentru ca, înainte de întoarcerea viteazului, să aducă apa de care acesta avea nevoie la cină, pregătind repede şi cum se cuvine toate lucrurile în vederea apropiatei lui sosiri. Cu asemenea obiceiuri îl deprinsese Heracle încă de mic copil, cînd îl luase din casa tatălui său, neasemuitul Theiodamas, pe care el însuşi îl ucisese fără milă în ţara Dryopilor[67], certîndu-se din pricina unui bou ce ara. Theiodamas desţelenea cu plugul nişte pogoane lăsate în paragină,

https://biblioteca-digitala.ro

din cale-afară de necăjit. Atunci viteazul stărui să-i dea cu de-a sila boul cu care ara, dar de fapt căuta o pricină oarecare, ca să înceapă un crîncen război cu Dryopii, ce vieţuiau fără a se sinchisi cîtuşi de puţin de dreptate. Numai că prin toate acestea mă abat prea mult de la cîntarea mea. Deci Hylas ajunse repede la o fîntînă pe care oamenii din preajma locului o numeau Pegas. Chiar atunci se înfiripau aici dansurile nimfelor. Căci tuturor nimfelor care locuiau în vecinătatea acelui promontoriu încîntător le plăcea ca, noapte de noapte, s-o preamărească pururi pe Artemis în cîntecele lor. Cele cărora soarta le hărăzise piscurile şi văgăunile munţilor sau cele ce hălăduiau în codru veneau aici de departe. Nimfa apei tocmai se înălţa din adîncul fîntînii cu unde minunate. Ea îl văzu de aproape pe Hylas, nespus de frumos şi cu o dulce rumeneală pe chipu-i graţios, iar din slava cerului luna plină îşi revărsa asupra lui razele strălucitoare, Cypris făcu să se tulbure inima nimfei şi, în uluirea ei, cu greu îşi veni în fire. De îndată ce el, uşor înclinat într-o parte, îşi cufundă vasul în unda fîntînii şi apa năvăli din plin, gîlgîind în vasul de aramă, nimfa îşi trecu iute mîna stîngă după gîtul băiatului, nerăbdătoare să-i sărute gingaşa gură; apoi cu mîna stîngă îl apucă de cot, trăgîndu-l în vîrtejul apelor.

Dintre toţi Argonauţii, doar eroul Polifem, fiul lui Elatos[68], a auzit strigătul lui Hylas, fiindcă se afla în drum, aşteptînd întoarcerea uriaşului Heracle. Numaidecît îşi trase din teacă sabia cea mare şi alergă să vadă dacă Hylas este încolţit de fiare sau poate că localnicii, ştiindu-l singur, i-au întins o cursă şi-l duc cu ei ca pe o pradă uşoară. Alergă cît îl ţineau picioarele pînă la fîntîna Pegas ca o sălbăticiune care, atrasă de behăitul oilor şi cu măruntaiele arse de foame, dă buzna, dar nu se înfruptă din turmă, căci între timp păstorii au închis-o în ţarc; de aceea fiara geme şi rage înfricoşător, pînă oboseşte — tot aşa şi fiul lui Elatos ofta din greu şi cutreiera împrejurimile strigînd, însă chemarea lui răsună în zadar. În timp ce mîna lui rotea sabia goală, se întîlni pe drum chiar cu Heracle şi îl recunoscu lesne pe eroul ce se îndrepta spre corabie prin bezna nopţii. Abia trăgîndu-şi sufletul, îi spuse pe loc nefericita întîmplare:

„Sărman prieten, sînt cel dintîi care-ţi pricinuiesc o mare durere prin vestea mea: Hylas s-a dus să ia apă de la fîntînă şi nu s-a mai întors. Fie că tîlharii au pus mîna pe el şi-l duc cu de-a sila, fie că-l sfîşie fiarele! Strigătul lui a ajuns pînă la mine".

https://biblioteca-digitala.ro

Aşa i-a zis: Heracle îl asculta şi de pe tîmplele lui se prelingeau pîrîiaşe de sudoare iar sîngele negru îi clocotea în vine. Pradă mîniei, a zvîrlit bradul în ţărînă şi a început să alerge la întîmplare, unde-l purtau picioarele. Ca atunci cînd, împuns de un tăun, taurul o ia la fugă, îşi lasă păşunea şi mlaştina, şi, fără să-i pese de păstori sau de cireadă, îşi vede de drum, fie alergînd necontenit, fie oprindu-se ca să-şi înalţe creştetul său mare şi să scoată un muget puternic; căci aprigul tăun îl chinuie mereu — tot aşa şi Heracle acum îşi mişca fără răgaz genunchii repezi, acum se oprea, biruit de oboseală, şi slobozea un strigăt ce se pierdea în depărtare.

Dar iată că luceafărul dimineţii se ivi deasupra celor mai înalte piscuri şi prielnica briză începu să adie. De îndată Tiphys îşi îndemnă tovarăşii să se urce în corabie, vîntul favorabil putînd să le fie folositor. De bună voie, ei se suiră numaidecît, traseră ancora pe punte şi dezlegară parîmele. Vîntul arcui mijlocul pînzelor şi astfel, departe de ţărm, trecură voioşi de Promontoriul Posideion[69]. Cînd însă Aurora cu ochii luminoşi va străluci pe boltă, înălţîndu-se la marginea zării şi drumurile îşi învederară albul lor orbitor iar cîmpiile năpădite de rouă scînteiară sub sclipitoarele raze — de-abia atunci năierii băgară de seamă că îşi părăsiseră pe ţărm tovarăşii. Între ei izbucni o înverşunată ceartă, însoţită de o zarvă nemaipomenită, fiindcă plecaseră, lăsîndu-l de izbelişte pe cel mai destoinic dintre ei. Din cale-afară de abătut şi neştiind ce trebuie să facă, Iason nu spunea nimic, nici pentru şi nici împotrivă, ci şedea deoparte, cu inima zdrobită de copleşitoarea năpastă. Atunci Telamon, pradă mîniei, îi zise:

„Stai atît de nepăsător de bună seamă fiindcă tu ai pus la cale părăsirea lui Heracle. De la tine a pornit acest gînd, pentru ca nu cumva gloria lui s-o întunece pe a ta în Hellada, dacă zeii vor îngădui să ne întoarcem acasă. Dar ce rost mai au vorbele? Eu însumi mă voi despărţi de tovarăşii care au urzit acest şiretlic!"

Aşa a zis şi s-a năpustit asupra lui Tiphys iar în ochii lui se întrezăreau văpăi, aidoma flăcărilor unui foc năprasnic. Şi mai mult ca sigur că s-ar fi înapoiat în ţara Mysienilor, înfruntînd marea şi suflarea mereu potrivnică a vîntului dacă cei doi feciori ai tracicului Boreas[70] nu l-ar fi împiedicat pe fiul lui Eac[71] cu vorbele lor aspre. Nefericiţii! Le era hărăzită o crîncenă răzbunare înfăptuită de braţele lui Heracle, fiindcă îşi împie-

https://biblioteca-digitala.ro

dicaseră soţii să plece în căutarea lui. Într-adevăr, la întoarcerea lor de la jocurile funebre orînduite în cinstea răposatului rege Pelias[72], el i-a ucis în Tenos[73] cea împrejmuită de valuri şi le-a acoperit trupurile cu pămînt, înălţînd pe mormîntul lor două coloane, dintre care una — minune nemaivăzută de un ochi omenesc — se leagănă de cîte ori suflă şuierătorul Boreas. Toate aceste lucruri urmau să se întîmple mult mai tîrziu.

Dar iată că din străfundul mării cu vuiete asurzitoare li se arătă Glaucus[74], preaînţeleptul tîlcuitor al divinului Nereu; ridicîndu-şi din apă creştetul pletos şi pieptul de la brîu în sus, întinse puternica-i mînă spre pupa corabiei şi cuvîntă astfel zoriţilor năieri:

„De ce ţineţi cu tot dinadinsul ca, împotriva voinţei marelui Zeus, să-l duceţi în cetatea lui Aietes pe neînfricatul Heracle? Ursita îl cheamă în Argos, pentru ca, trudind din greu, să săvîrşească toate cele douăsprezece munci, potrivit poruncilor mîrşavului Eurystheus[75] şi să vecuiască apoi împreună cu nemuritorii, după ce va fi împlinit şi celelalte cîteva isprăvi, care-l mai aşteaptă. Aşa că nu mai tînjiţi după dînsul. Aşijderi şi lui Polifem îi este sortit mai întîi să întemeieze la gura fluviului Cios o cetate care va dobîndi o mare faimă printre Mysieni, iar mai apoi să-şi afle moartea în vasta ţară a Chalybilor[76]. Cît despre Hylas, pe urmele căruia au pornit cei doi eroi părăsiţi de voi pe ţărm, o nimfă l-a îndrăgit, luîndu-l de bărbat."

Aşa a glăsuit zeul şi, înveşmîntat în valurile fără odihnă, s-a cufundat iarăşi în adîncuri. În jurul lui, răvăşite de vîrtejuri, întunecatele ape se albiră de spume, împroşcînd încovoiata corabie. Eroii se înveseliră; Telamon Eacidul se duse degrabă la Iason, strînse mîna eroului şi, îmbrăţişîndu-l, îi zise:

„Aisonide, nu fi supărat pe mine dacă te-a rănit cumva fapta mea necugetată. Numai şi numai durerea m-a îmboldit să-ţi spun vorbe semeţe. Vîntului să-ncredinţăm azi nesocotinţa mea şi prieteni să fim iar ca pînă deunăzi!"

Drept răspuns, fiul lui Aison grăi cu înţelepciune:

„Prietene, tu m-ai jignit prin grele vorbe de ocară, spunînd în faţa tuturor că m-am purtat urît cu un om fără pereche. Mîniei mele amare nu-i dau răgaz să crească, deşi în prima clipă am suferit destul. Căci te-ai înfuriat pe mine nu pentru o turmă de mioare nici pentru niscaiva averi, ci pentru un prieten de nă-

https://biblioteca-digitala.ro

dejde. Sper însă că şi în viitor, dacă se va ivi un prilej asemănător, te vei certa cu mine şi pentru alţi tovarăşi!"

Aşa i-a zis şi, împăcaţi, s-au aşezat la locurile lor.

.....[77]

Vîntul ce sufla cu putere le-a purtat corabia preţ de o zi şi o noapte întreagă. Dar vîntul a-ncetat cu totul atunci cînd sus pe cer s-a înălţat Aurora. Zărind o limbă de pămînt care răsărea în mijlocul unui liman şi la prima vedere părea foarte întinsă, spre ea vîsliră şi popas făcură la răsăritul soarelui.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

cartea a doua

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Acolo se aflau staulele vitelor şi sălaşul lui Amycos, semeţul rege al Bebrycilor [1], născut cîndva de bithyniana nimfă Melia care se iubise cu Poseidon Zămislitorul [2]. Era cel mai trufaş om din lume: obişnuia să impună străinilor o lege nedreaptă, neîngăduind nimănui să părăsească ţara lui înainte de a se măsura cu dînsul în lupta cu pumnii şi, în felul acesta, răpusese mulţi bărbaţi ce locuiau în ţările vecine. Şi de astă dată el veni pînă la corabie să-i întrebe ce ţel avea expediţia şi cine erau ei, arătîndu-le întregul său dispreţ; se înfiinţă în mijlocul lor şi le grăi astfel:

„Voi, cei ce hoinăriţi pe mare, aflaţi de la mine ce se cade să ştiţi! Nici unul dintre străinii care vin la Bebryci nu poate pleca de aici pînă ce pumnii săi nu s-au măsurat cu pumnii mei. Aşa că alegeţi-l pe cel mai destoinic din ceata voastră şi aşezaţi-l chiar acum în faţa mea ca să ne încrucişăm pumnii. Dar dacă îmi încălcaţi legile, neţinînd seama de ele, silnica nevoie vă va lovi fără milă!"

Aşa le-a vorbit, plin de îngîmfare; auzind una ca asta, eroii s-au făcut foc şi pară. Mai ales Pollux era ispitit de această provocare [3]. El s-a ridicat numaidecît, aşezîndu-se în fruntea tovarăşilor lui şi a zis:

„Taci odată, oricine ai fi, lăudărosule, şi nu ne mai ameninţa cu silnica ta putere. Ne vom supune legilor tale, precum ţi-e pofta. Primesc să mă bat cu tine eu însumi!"

Întocmai a vorbit, fără a se codi: celălalt îl privi rotindu-şi ochii, asemenea leului atins de o suliţă şi încolţit în munţi de

https://biblioteca-digitala.ro

oameni; iar el, deşi înconjurat de vînători, nu se sinchiseşte de nici unul şi, dintre toţi bărbaţii, nu-l vede decît pe cel care l-a rănit şi nu l-a ucis. Atunci Tyndaridul [4] îşi dezbrăcă mantia subţire, netezită cu grijă, pe care o primise ca dar de ospeţie de la o femeie din Lemnos. La rîndul său Amycos îşi lepădă, cu copci cu tot, neagra-i mantie de piele, cu două feţe, şi îşi trînti la picioare toiagul din lemn de măslin sălbatic, crescut pe munte, pe care îl purta cu el. După ce amîndoi îşi rotiră privirile de jur împrejur, alegîndu-şi un loc pe placul lor, îşi îmbiară tovarăşii să se aşeze în tabere deosebite pe nisipul ţărmului, fără să pară deopotrivă la statură şi înfăţişare. Unul semăna cu nimicitorul Typhoeus [5] sau cu o altă făptură monstruoasă zămislită odinioară de Glia cea mîniată pe Zeus; celălalt, Tyndaridul, era aidoma unui astru ceresc ale cărui raze strălucesc atît de frumos pe noptateca boltă de miazăzi. Aşa era fiul lui Zeus: pe obraji de-abia îi mijeau tuleiele, tinereţea îi învăpăia încă ochii, dar puterea şi curajul său sporeau ca la o sălbăticiune. Îşi azvîrlea braţele înainte, spre a se convinge dacă şi-au păstrat agilitatea de altădată şi necontenita trudă a vîslitului nu le-a îngreunat cumva. În schimb, Amycos nu-şi încerca puterile; tăcut, stătea deoparte, cu ochii aţintiţi asupra potrivnicului său şi inima îi tresălta, dorind cu înfocare să facă să ţîşnească sînge din pieptul celuilalt. Între timp Lycoreus, slujitorul lui Amycos, aşează la picioarele amîndurora cîte o pereche de curele de piele neargăsită şi uscată, care se întărise bine. Apoi regele rosti următoarele vorbe trufaşe:

„Din aceste două perechi de curele, eu ţi-o dau pe care o vrei, fără să mai tragem la sorţi, ca să nu-mi aduci învinuiri după aceea. Înfăşoară-le în jurul mîinilor, ca să poţi spune şi altora din proprie experienţă cît de priceput sînt cînd e vorba să tai curele tari din piele de bou şi să umplu de sînge obrajii bărbaţilor!"

Aşa a spus el; Pollux nu i-a răspuns prin nici o vorbă de ocară ci, surîzînd, a luat fără să şovăie perechea de curele aflate la picioarele lui. Spre el s-au îndreptat Castor şi marele Talaos [6], fiul lui Bias, care i-au prins degrabă curelele în jurul mîinilor, îmbărbătîndu-l prin vorbele lor. Acelaşi lucru i-au făcut lui Amycos şi Aretos şi Ornytos, fără să bănuiască, neştiutorii, că îi legau pentru ultima oară curelele, tocmai spre pieirea lui.

Apoi cei doi potrivnici, stînd la oarecare distanţă şi cu braţele înfăşurate în curele pînă la cot[7], pe loc îşi ridicară în dreptul

https://biblioteca-digitala.ro

feţei mîinile îngreunate şi tăbărîră furioşi unul asupra celuilalt. Precum năprasnicul talaz al mării se năpusteşte asupra corabiei repezi care, mulţumită dibăciei cîrmaciului prevăzător, îl ocoleşte întrucîtva, atunci cînd apa năzuieşte să răzbată prin pereţii ei — tot aşa îl urmărea şi regele Bebrycilor pe Tyndarid, fugărindu-l, şi nu-i dădea nici o clipă de răgaz. Dar acesta rămînea nevătămat, căci era prudent şi se ferea de el, sărind în lături. Pînă cînd, Pollux, după ce îşi dădu seama unde era mai tare şi unde era mai slab decît Amycos în dezlănţuitul pugilat, se opri numaidecît şi pumnii lui se încrucişară voinicește cu cei ai regelui. Întocmai ca atunci cînd meşterii lemnari bat cu ciocanele lor ascuţite piroane în îndărătnicele scînduri ale unei corăbii, ţintindu-le una peste alta, şi loviturile acestuia răsună împreună cu ale aceluia — tot aşa obrajii şi fălcile amîndurora duduiau sub ploaia de pumni, în gură dinţii le clănţăneau straşnic şi nu încetară să se bată pînă cînd nu li se tăie răsuflarea, domolindu-i deopotrivă. Se îndepărtară puţin unul de altul şi-şi şterseră sudoarea care le năpădise obrajii, în timp ce gîfîiau întruna. Curînd, năvăliră iarăşi unul asupra celuilalt precum doi tauri care se bat cu înverşunare pentru o juncă păscînd pe imaş. Dar deodată Amycos se ridică în vîrful picioarelor asemenea bărbatului căsăpind un juncan, şi-şi prăvăli mîna-i grea asupra lui Pollux. Acesta preîntîmpină atacul, plecîndu-şi capul într-o parte şi-şi ridică apoi cotul, spre a-şi apăra umărul. Se apropie tiptil de Amycos, şi-l lovi năprasnic deasupra urechilor, strîmbîndu-i oasele spre interiorul capului; durerea îl sili pe rege să cadă în genunchi. Vitejii Minyeni chiuiau de bucurie. Viaţa lui Amycos se stinse repede.

Însă luptătorii Bebryci nu-l uitară pe regele lor, ci, ridicîndu-şi în acelaşi timp zdravenele bîte şi suliţele, făţiş îl înfruntară pe Pollux. În faţa acestuia se aşezară soţii săi, cu ascuţitele lor săbii trase din teacă. Mai întîi, Castor păli în creştet pe unul dintre năvălitori: despicat în două, capul i se prăvăli pe umeri, de-o parte şi de alta. Încolţit deopotrivă de uriaşul Itmoneus şi de Mimas, Pollux tăbărî asupra celui dintîi şi, lovindu-l cu sprintenul său picior sub coşul pieptului, îl prăvăli în ţărînă, iar cînd se apropie cel de-al doilea, cu mîna dreaptă îi atinse sprînceana stîngă, îi sfîrtecă pleoapa şi-i dezgoli ochiul. Oreites, cel mai semeţ dintre însoţitorii lui Amycos datorită puterii sale, îl răni la vintre pe Talaos, fiul lui Bias, fără să-l răpună, căci arama, nevătămîndu-i măruntaiele, nu-i atinsese decît pielea în dreptul

https://biblioteca-digitala.ro

brîului. Aşijderi Aretos îl înfruntă şi-l izbi cu straşnica-i bîtă pe fiul lui Eurytos, Ifitos, căruia nu-i venise încă tristul soroc [8]; în scurtă vreme Aretos însuşi urma să fie ucis de sabia lui Clytos. Atunci Ancaeus, vajnicul fiu al lui Lycurgus, îşi roti repede marea lui secure şi, apărîndu-se cu blana neagră a unui urs, pe care o ţinea în mîna stîngă, se avînta vitejeşte în mijlocul cetei Bebrycilor; odată cu el se năpustiră Eacizii [9] şi lor li se alătură războinicul Iason. Întocmai cum într-o zi de iarnă nenumăratele oi aflate în staul se sperie de nişte lupi ce s-au furişat înăuntru fără să fie dibuiţi de zăvozii care-i adulmecă şi nici de ciobani, şi nerăbdători se întreabă spre ce mioară să dea buzna, ca s-o înhaţe prima, ei holbîndu-se la mai multe deodată, în timp ce ele se înghesuie şi cad una peste alta — tot aşa eroii împrăştiau o groază fără pereche printre neobrăzaţii Bebryci. Ori ca atunci cînd păstorii sau prisăcarii afumă un mare roi de albine adăpostite într-o stîncă şi cîtăva vreme ele rămîn laolaltă, forfotind în stup şi zumzăind, dar, în cele din urmă, înăbuşite de fumul gros, zboară departe de cuibul lor de piatră — la fel şi Bebrycii nu se împotriviră prea multă vreme ci se împrăştiară în interiorul Bebryciei, spre a duce vestea morţii lui Amycos. Nefericiţii nici nu bănuiau că şi pe ei îi paşte o altă nenorocire, cu totul neaşteptată. În lipsa regelui, viile şi satele lor erau devastate de necruţătoarele suliţe ale lui Lycos şi ale oştenilor Mariandyni [10]; căci cele două popoare se războiau mereu pentru această ţară bogată în mine de fier. Între timp eroii prădau şi ei stînele şi sălaşele şi înjunghiau o mulţime de oi adunate de pretutindeni; unul dintre ei grăi astfel:

„Închipuiţi-vă ce-ar fi păţit aceşti oameni fricoşi dacă un zeu l-ar fi adus pe Heracle pînă aici. Mai mult ca sigur că, el fiind de faţă, lupta cu pumnii nici n-ar fi avut loc. De îndată ce Amycos ar fi venit să ne spună care-i datina lui, măciuca lui Heracle l-ar fi făcut să-şi uite şi cruzimea şi legile date de el. Nepăsători cum sîntem, l-am părăsit într-o ţară străină şi ne continuăm călătoria pe mare. În lipsa lui oricare dintre noi este pîndit de nenorociri nebănuite!"

Aşa grăi eroul; dar toate lucrurile acestea se întîmplaseră cu învoirea lui Zeus. Acolo şi-au petrecut noaptea eroii, au îngrijit rănile soţilor vătămaţi şi, după ce au adus jertfe zeilor, au pregătit un ospăţ bogat, nici unul nelăsîndu-se furat de somn în preajma cratérului cu vin şi a sacrelor victime, mistuite de flăcări. Pe frunţile lor cu plete bălaie şi-au pus cununi din frun-

https://biblioteca-digitala.ro

zele laurului crescut pe malul mării, de trunchiul căruia legaseră în mai multe locuri parîmele corabiei, şi-au intonat un imn, în sunetul lirei lui Orfeu, iar în jurul lor ţărmul tăcut era înveselit de cîntece: tinerii îl slăveau pe fiul lui Zeus din Therapne [11].

Cînd soarele reîntors de la capătul lumii a luminat iarăşi colinele înrourate şi a trezit păstorii, eroii au slobozit pînă şi ultima parîmă legată de laur, ducîndu-şi pe corabie atîta pradă cît le trebuia pentru drum, şi un vînt prielnic i-a purtat pe Bosforul cu vîrtejuri multe. Dar iată că un talaz aidoma unui munte abrupt se ivi în faţa corabiei, stînd gata s-o potopească, şi creasta lui se înălţa mereu deasupra norilor. Trista moarte părea de neînlăturat, fiindcă năvalnicul val, asemeni unui nor, ameninţa mijlocul corabiei. Dar pînă şi acesta se destramă fără urmări dacă are de-a face cu un cîrmaci priceput. De aceea, mulţumită iscusinţei lui Tiphys, eroii scăpară teferi, dar cu frica în sîn. În ziua următoare ei îşi legară parîmele de ţărmul din faţa pămîntului Thyniei [12].

Aici, pe malul mării, îşi avea casa Fineus Agenoridul, cel ce îndura crîncene chinuri, mai mari decît ale tuturor pămîntenilor, din pricina harului său profetic cu care îl înzestrase odinioară fiul Latonei; dar el nu se sfiise cîtuşi de puţin să dezvăluie oamenilor sfintele hotărîri ale lui Zeus însuşi. De aceea, Zeus i-a hărăzit o bătrîneţe lungă, răpindu-i dulcea lumină a ochilor şi nu-i îngăduia să se înfrupte din nenumăratele bucate pe care mereu le aduceau în casa lui megieşii veniţi să-i afle prezicerile. Căci numaidecît Harpiile [13], zburînd dintre nori pînă în preajma bătrînului, cu ghearele lor îi răpeau din gură şi din mîini toată mîncarea. Uneori nu-i mai lăsau nici un dumicat, alteori numai atît cît să-şi ducă zilele, răbdînd mari lipsuri. Ele răspîndeau asupra bucatelor o duhoare groaznică, încît nimeni n-ar fi fost în stare nu numai să le ducă la gură, dar nici măcar să stea în preajma lor: aşa de cumplite miasme împrăştiau resturile prînzului său. De îndată ce auzi glasuri şi zarva cetei eroilor, Fineus îşi dădu seama că sosiseră cei care, potrivit oracolului lui Zeus, prin însăşi venirea lor îi vor îngădui să se bucure de merindele sale. Se sculă din pat — ca o umbră fără viaţă ce ţi se arată-n vis — sprijinindu-se într-un toiag, şi vlăguitele lui picioare abia îl duseră pînă la uşă; cu mîinile pipăia pereţii şi, în timpul mersului, mădularele îi tremurau de slăbiciune şi bătrîneţe. Murdăria i se întărise pe trupul sfrijit, care ajunsese numai piele şi oase. Abia apucă să iasă din casă şi, simţind că genunchii îi sînt prea

https://biblioteca-digitala.ro

grei, se așează pe pragul ușii. Îl cuprinse amețeala cu vălul ei roșu, i se părea că pămîntul se învîrtește, afundîndu-se, și, fără să scoată o vorbă, căzu într-o lîncedă toropeală. Cînd eroii dădură cu ochii de el, se strînseră în jurul lui și rămaseră uluiți. Apoi, după ce începu să răsufle cu trudă dîn adîncul pieptului, bătrînul rosti aceste vorbe profetice:

„Ascultați-mă, voi, cei mai de seamă dintre toți grecii, dacă sînteți într-adevăr cei pe care potrivit unei aspre porunci regești, Iason îi duce pe corabia Argo, întru dobîndirea Lînei de aur! Voi sînteți, negreșit, căci mintea mea le știe pe toate, datorită darului ei de-a întrezări viitorul — mulțumescu-ți ție, stăpîne, fiul Latonei, chiar și în iureșul cumplitelor mele chinuri! Pe Zeus, Ocrotitorul rugătorilor [14], cel ce pedepsește fără milă nelegiuiții, în numele lui Phebus și al Herei însăși, cea care oblăduiește expediția noastră mai mult decît toți zeii, vă implor! Veniți în ajutorul meu, alungați nenorocirea din preajma unui om sărman și nu mă părăsiți, lăsîndu-mă în voia soartei. Căci nu numai că Erinia [15] m-a izbit cu călcîiul în lumina ochilor și silit sînt să duc pînă la capăt jugul unei bătrîneți fără sfîrșit. Dar iată că o nenorocire este urmată de alta, mult mai mare. Harpiile năvălesc asupra mea dintr-un tainic loc de pierzanie și îmi smulg hrana din gură și nici un șiretlic nu-mi este de folos. Mai degrabă m-aș păcăli pe mine însumi cînd trag nădejdea să mănînc, decît pe ele — atît de iute străbat în zbor văzduhul. Dacă uneori îmi lasă cîte un dumicat, el duhnește astfel încît nu-i chip să înduri groaznica miasmă. Nici un muritor nu se poate apropia de ea, chiar dacă în piept ar avea o inimă călită de-un faur. Și totuși, pe mine mă silește amarnica nevoie să rămîn aici și să vîr în jalnicul meu pîntec asemenea bucate. Un oracol divin îndeamnă pe fiii lui Boreas să alunge aceste Harpii. Și nu sar în ajutorul meu niște străini, deoarece eu sînt acel Fineus care odinioară s-a bucurat printre oameni de faima de a fi bogat și proroc, tatăl meu fiind Agenor, iar pe vremea cînd domneam asupra tracilor, am adus în casa mea ca soție cu zestre pe Cleopatra, sora lor [16].“

Așa a glăsuit Agenoridul. O nemărginită milă i-a cuprins pe eroi, dar mai cu seamă pe cei doi fii ai lui Boreas. Și-au zvîntat lacrimile și s-au apropiat de dînsul iar Zetes, ținînd în mîna lui mîna bătrînului abătut, îi vorbi astfel:

„Sărmane, pot spune că nici un om din lume nu-i mai nefericit decît tine. De ce s-au abătut atîtea nenorociri pe capul tău? Desigur, greșit-ai față de zei prin funesta-ți nesăbuință, tu, pro-

https://biblioteca-digitala.ro

rocul iscusit ca nimeni altul. De aceea sînt ei atît de porniţi împotriva ta. Gata sîntem să te ajutăm dar cu groază-n suflet ne întrebăm dacă vreo zeitate ne-a hărăzit într-adevăr această îndatorire. Nemuritorii dezvăluie făţiş învinuirile aduse muritorilor. Cînd vor veni Harpiile, noi nu le vom alunga, deşi dorim din toată inima să facem acest lucru, pînă ce nu vei jura că prin această faptă nu ne vom atrage vrăjmăşia zeilor!"

Întocmai a grăit Zetes. Aţintind asupra lui stinsele pupile ale ochilor săi larg deschişi, bătrînul îi răspunse astfel:

„Taci şi nu-ţi închipui una ca asta, fiule! Martor să-mi fie feciorul Latonei care m-a învăţat de bună voie arta prorocirii. Martor să-mi fie jalnica mea soartă, negura deasă care-mi învăluie ochii, zeii subpămînteni ce nu mă vor ierta de îndată ce voi muri! Nu veţi stîrni mînia zeilor prin ajutorul pe care mi-l veţi da!"

După ce Fineus şi-a rostit jurămîntul, fiii lui Boreas s-au arătat dornici să-l ajute. Tinerii au pregătit degrabă masa bătrînului, care urma să fie ultima pradă a Harpiilor; în preajma lor stăteau cei doi Boreazi, gata să le alunge cu săbiile lor atunci cînd vor veni în zbor. De-abia a atins bătrînul bucatele că — aidoma pustiitoarelor furtuni sau a fulgerelor — ele veniră valvîrtej, prăvălindu-se din nori cu ţipete asurzitoare, ahtiate după hrană. La vederea lor, din rîndurile eroilor se înalţă un strigăt de mînie. Dar, după ce înhăpară toate bucatele, urlînd pe întrecute, Harpiile se şi înălţară în zbor deasupra mării, spre a se îndepărta, iar acolo unde se opriseră în treacăt, stăruia o miasmă de neîndurat. Pe urmele lor se repeziră cei doi fii ai lui Boreas cu săbiile ridicate şi Zeus le insuflă o nesecată putere. Căci fără ajutorul lui Zeus, ei n-ar fi fost în stare să le urmărească, fiindcă Harpiile întreceau mereu suflarea Zefirului atunci cînd veneau la Fineus sau plecau în zbor de la Fineus. Întocmai cum pe un deal împădurit cîinii deprinşi cu vînătoarea aleargă pe urma cornoratelor capre sălbatice sau a ciutelor şi, rămaşi ceva mai înapoi, zadarnic îşi izbesc colţii botului lor — tot aşa Zetes şi Calais, aflaţi în imediata lor apropiere, în van încercau să le prindă cu vîrfurile degetelor. Şi de bună seamă că, ajungîndu-le din urmă în insulele Plotai [17], departe de punctul lor de plecare, Boreazii le-ar fi ucis, contrar voinţei zeilor, dacă nu i-ar fi zărit înaripata Iris care tocmai din slava cerului străbătu văzduhul şi-i opri cu următoarele vorbe:

https://biblioteca-digitala.ro

„Fii ai lui Boreas, nu se cade să ucideţi cu sabia voastră Harpiile, căţelele marelui Zeus. Dar voi jura eu însămi că ele nu se vor mai întoarce niciodată spre a se atinge de omul acela!"

Aşa a grăit Iris şi a jurat pe apa Styxului [18], cea mai temută şi mai respectată de zei, că de-acum încolo ele nu se vor mai apropia niciodată de casele lui Fineus Agenoridul, întrucît aşa a hotărît soarta. Ei se înclinară în faţa solemnului legămînt şi făcură cale-ntoarsă, îndreptîndu-se spre corabia lor. Din această pricină oamenii denumesc Strofade [19] insulele care înainte vreme se chemau Plotai. Harpiile se despărţiră de Iris; ele se cuibăriră într-o peşteră din Creta lui Minos, iar zeiţa, purtată de aripile sale repezi, zbură spre Olymp.

Între timp eroii, spălînd murdăria ce acoperea trupul bătrînului, jertfiră cele mai frumoase oi dintre cele luate ca pradă de la Amycos. Şi după ce pregătiră în casa gazdei lor un ospăţ îmbelşugat, luară loc la masă şi mîncară; împreună cu ei se înfrupta pe săturate şi Fineus, încredinţat că această desfătare e numai un vis. După ce se îndestulară cu mîncare şi băutură, rămaseră toată noaptea de veghe, în aşteptarea fiilor lui Boreas. În mijlocul lor, lîngă vatră, s-a aşezat bătrînul şi le-a prezis peripeţiile expediţiei şi sfîrşitul călătoriei lor pe mare:

„Daţi-mi acum ascultare! Fireşte, nu-i îngăduit ca voi să aflaţi limpede toate lucrurile, dar nu voi ascunde nimic din ceea ce puteţi să ştiţi prin bunul plac al zeilor. Mai înainte, am avut mult de pătimit, destăinuind nebuneşte hotărîrile lui Zeus de la început şi pînă la sfîrşit. Căci Zeus însuşi vrea ca oamenilor să nu li se învedereze decît în parte, ceea ce le prescrie viitorul, astfel încît ei să mai aibă nevoie de sfaturile zeilor.

După ce veţi fi plecat de la mine, veţi zări mai întîi cele două Stînci Cyanee în locul unde marea se strîmtează. Aflaţi că nimeni n-a trecut printre ele nevătămat: căci, nefiind încă statornicite pe temeliile lor din adînc, adesea lunecă una spre alta pînă alcătuiesc o singură stîncă, marea îşi înalţă deasupra belşugul ei de ape clocotitoare şi-un vuiet năprasnic se aude pe ţărmul din jur. Acum luaţi aminte la poveţele mele, dacă într-adevăr cutreieraţi noianul, călăuziţi de-o minte înţeleaptă şi de cinstea cuvenită zeilor, ca nu cumva să pieriţi din vina voastră printr-o faptă necugetată sau să vă lăsaţi tîrîţi de avîntul tinereţii. Faceţi mai întîi o încercare, lăsînd să treacă înainte un porumbel iute, căruia îi veţi da drumul de pe corabie. Dacă pasărea va ajunge teafără în largul Pontului, zburînd printre stîncile acelea, nu

https://biblioteca-digitala.ro

trebuie nicidecum să vă abateţi din drum, ci, încleştîndu-vă mîinile pe vîsle, să străbateţi strunga mării, fiindcă veţi afla scăpare nu atît în rugăciuni, cît mai ales în vlaga braţelor voastre. Lăsînd deoparte celelalte lucruri, îngrijiţi-vă vitejeşte de ceea ce este doar spre folosul vostru. Înainte de asta, nu vă opresc să-i chemaţi în ajutor pe zei. Dar dacă, dimpotrivă, porumbelul va pieri în timpul zborului său printre stînci, de îndată întoarceţi-vă din drum, fiindcă este mult mai cuminte să te supui zeilor. Căci nu veţi scăpa de jalnica soartă ce vă pîndeşte între stînci, chiar dacă Argo ar fi de fier. Sărmanilor, să nu cutezaţi cumva să-mi sfidaţi prorocirile, chiar dacă socotiţi că zeii din ceruri mă urăsc de trei ori mai mult, sau că sînt şi mai porniţi împotriva mea! Nu îndrăzniţi să treceţi cu corabia prin strîmtoare, în pofida prevestirii pe care o va da porumbelul. Şi cum a hotărît soarta, aşa se va întîmpla! De veţi scăpa teferi dintre stîncile care se apropie una de alta şi veţi trece în Pont, porniţi-o repede mai departe, avînd în dreapta voastră pămîntul Bithyniei şi feriţi-vă de abruptele ţărmuri pînă ce veţi ocoli vijeliosul curs al fluviului Rhebas [20] şi Capul Negru [21] şi veţi pătrunde în limanul insulei Thynias [22]. De aici nu aveţi prea mult de mers pe mare pînă ce veţi face un popas în ţara celor ce se numesc Mariandyni, situată pe ţărmul din faţă. Acolo se află un drum ce duce spre Hades şi spre cer se înalţă Promontoriul Acherusias [23] împlîntat în mare, adîncurile sale fiind străbătute de învîrtejitul Acheron care îşi trimite apele învolburate tocmai din creştetul stîncii abrupte. Lăsînd în urmă promontoriul, veţi pluti pe lîngă puzderia de coline ale Paflagonienilor [24] unde cîndva Pelops Enetianul [25] a domnit cel dintîi asupra oamenilor care se laudă că se trag din sîngele lui. În locul acela dai de un munte situat faţă în faţă cu constelaţia Helice [26] sau Ursa Mare: el este povîrnit de jur împrejur, se numeşte Carambis [27] şi deasupra lui vîntoasele lui Boreas se frîng în două, atît de semeţ se înalţă în văzduh acest promontoriu ce priveşte spre mare. După ce-l veţi înconjura , înainte vi se va aşterne întinsa Aigialos [28], la graniţa căreia, într-un loc unde ţărmul iese în afară, apele fluviului Halys [29] se aruncă în mare cu un vuiet de nedescris. Dincolo de el, Iris, un fluviu mai mic decît cel în preajma căruia curge, îşi prăvale în mare albele sale vîrtejuri. Mai departe se întinde un pinten de pămînt, lung şi ascuţit; lîngă el dai de gura fluviului Thermodon [30], care se varsă paşnic într-un liman tihnit, la adăpostul Capului Themyscira [31], după ce a străbătut

https://biblioteca-digitala.ro

o cale lungă. Aici se află Cîmpul lui Doias[32] şi, în împrejurimi, cele trei oraşe ale amazoanelor; apoi Chalybii, cei mai sărmani oameni din lume, stăpînesc un pămînt tare şi neînduplecat, ei fiind făurari ce se ocupă cu prelucrarea fierului. În vecinătatea lor locuiesc Tibarenii[33] cei cu turme multe, dincolo de Capul Genetaios[34], închinat lui Zeus Ospitalierul. Mai sus de acest cap, megieşii lor Mossynecii[35] ocupă o ţară împădurită, situată la poalele muntelui: ei îşi fac casele în turnuri înjghebate în trunchiuri de copaci, colibe de lemn şi trainice întărituri, cărora ei le zic „mossyne", de unde li se trage şi numele. Trecînd şi de aceştia, veţi poposi pe o insulă stîncoasă, după ce veţi fi alungat printr-un vicleşug oarecare nişte păsări cicălitoare care s-au cuibărit în număr mare pe această insulă pustie. Pe ţărmul ei se află un templu de piatră închinat lui Ares, pe care l-au înălţat reginele amazoanelor, Otrere şi Antiope, în timpul unei expediţii. Posomorîta mare vă va oferi aici un ajutor nepreţuit; de aceea eu, care vă vreau binele, vă îndemn să n-o ocoliţi — dar ce rost are să mă fac iar vinovat, prezicînd din fir a păr tot ce vă aşteaptă? Dincolo de insulă şi de uscatul din faţa ei vieţuiesc Philyrii; mai sus de Philyri sînt Macronii[36] şi după aceştia, dai de nenumăratele triburi ale Becheirilor; în apropierea lor sălăşluiesc Sapirii[37] şi, ca vecini ai lor, vin la rînd Byzerii, pentru ca mai sus să întîlneşti în sfîrşit pe războinicii Colchidieni[38]. Voi însă plutiţi mai departe pînă ajungeţi la ultima scobitură a mării. Aici, în ţinutul Cytais şi al Amaranţilor, departe de munţi şi de cîmpia Cyrceană[39], învolburatul Fasis[40] îşi aruncă în mare şuvoiul lui lat. Luînd-o pe fluviu în sus, veţi zări turnurile lui Aietes Cytaianul şi întunecata sihlă a lui Ares, unde Lîna de aur aşezată în vîrful unui stejar este păzită de un balaur — înspăimîntătoare dihanie care îşi roteşte privirile în jur: nici ziua, nici noaptea somnul dulce nu-i biruie ochii neobosiţi!"

Aşa cuvîntase prorocul; spaima puse repede stăpînire pe cei care îl ascultau. Ei rămaseră multă vreme tăcuţi şi înfricoşaţi. Într-un tîrziu, viteazul fiu al lui Aison, simţindu-se neputincios în faţa atîtor primejdii prezise de Fineus, glăsui astfel:

„Bătrîne, ne-ai descris pînă la capăt peripeţiile noastre pe mare şi semnul în care să ne încredem pentru a trece în Pont printre cumplitele stînci. Dar, odată scăpaţi de ele, va fi cu putinţă să ne reîntoarcem în Hellada? — iată ce aş fi tare bucuros să mai aflu de la tine. Ce voi face şi cum voi străbate atît amar de drum pe mare? Căci eu mi-s neştiutor, înconjurat de soţi

https://biblioteca-digitala.ro

asemeni mie, iar Aea, oraşul Colchidei, se găseşte la marginea Pontului şi a pămîntului!"

Aşa a zis; iată ce-i răspunse bătrînul:

„Fiule, după ce vei fi scăpat de moarte, trecînd printre ucigaşele stînci, să prinzi curaj. O divinitate vă va îndruma pe o altă cale la plecarea din Aea [41]. Pentru a ajunge acolo, veţi avea destule călăuze. Dar, dragii mei, luaţi aminte să obţineţi iscusitul ajutor al Zeiţei Cypris. Ea este chezăşia izbînzii în lupta cu greutăţile noastre. Acum să nu mă mai întrebaţi nimic despre lucrul acesta!"

Întocmai a vorbit Agenoridul; în preajma lui cei doi fii ai tracicului Boreas, care brăzdaseră văzduhul, îşi şi puseseră pe prag picioarele lor înaripate. Eroii se sculară degrabă din jilţuri, cînd i-au văzut în faţa lor. Spre a le satisface curiozitatea, Zetes, gîfîind întruna din pricina oboselii, le povesti cît de departe goniseră amîndoi, cum i-a oprit Iris să ucidă, ce jurămînt a rostit binevoitoarea zeiţă şi cum înspăimîntatele Harpii s-au ascuns în marea peşteră a muntelui Dicteic. Toţi soţii lor care se aflau în casă şi mai cu seamă Fineus s-au bucurat de această veste. Numaidecît Aisonide îi spuse următoarele vorbe blajine:

„De bună seamă, Fineus, vreun zeu se va fi înduioşat de jalnica ta soartă şi din depărtări ne-a adus aici pentru ca fiii lui Boreas să te scape de pacoste. Dacă ţi-ar reda şi lumina ochilor, aş fi la fel de fericit ca şi la întoarcerea mea acasă."

Astfel a grăit Iason; dar Fineus îi răspunse abătut:

„Aisonide, eu nu mai pot să-mi recapăt vederea, boala mea fiind fără leac, căci orbitele ochilor mei, ce s-au mistuit treptat, sînt acum goale. Fie ca zeul să-mi hărăzească mai degrabă moartea şi, cînd îmi voi da duhul, voi fi cu-adevărat în culmea fericirii!"

..... [42]

Aici au zăbovit eroii, împiedicaţi de vînturi să plece şi toţi locuitorii Thyniei aduceau nenumărate daruri de ospeţie, spre a fi pe placul lui Fineus. În cinstea celor doisprezece zei [43] preafericiţi năierii au înălţat ceva mai departe pe malul mării un altar şi, după ce au adus jertfele sfinte, s-au suit în corabia cea iute; n-au uitat să ia cu ei un porumbel sperios, iar Euphemus ţinea în mînă pasărea care se ghemuise de frică; au slobozit în sfîrşit parîmele duble. Plecarea lor spre îndepărtate ţinuturi nu rămase o taină pentru Atena; numaidecît ea păşi grăbită

https://biblioteca-digitala.ro

pe un nor uşor, care o purta iute, cu toate că era trupeşă, zeiţa îndreptîndu-se spre mare, plină de gînduri bune faţă de vîslaşi. Aidoma celui care, atunci cînd şi-a părăsit patria — căci adesea, noi, oamenii ducem o viaţă rătăcitoare — este amarnic frămîntat de tot felul de simţăminte şi nu zăreşte numai cîte un pămînt îndepărtat, ci vede toate oraşele, dar gîndurile îi zboară iute spre casă, deşi ochilor lui li se arată căile mării şi ale uscatului — tot aşa de repede, copila lui Zeus, luîndu-şi avînt, îşi puse piciorul pe neprimitorul ţărm al Thyniei.

Între timp eroii ajunseseră în porţiunea îngustă a întortocheatei strîmtori zăgăzuită şi într-o parte şi într-alta de stînci colţuroase şi un vîrtej de apă împroşca pe dedesubt corabia zorită, năierii înaintînd cu multă teamă. Bubuitul stîncilor care se izbeau de pe-acum le răsuna mereu în urechi şi vuiau ţărmurile biciuite de mare. Atunci Euphemus, care ţinea în mînă porumbelul, se ridică, îndreptîndu-se spre proră şi, la îndemnul lui Tiphys Agniadul, eroii vîsliră din toată inima, spre a-şi trece corabia printre stînci, încrezători în puterile lor. După ce trecură dincolo de un cot al strîmtorii, eroilor noştri le-a fost dat să fie cei din urmă oameni care au văzut stîncile îndepărtîndu-se şi groaza li se strecură în suflet. Euphemus dădu drumul porumbelului şi toţi îşi ridicară capul deodată, ca să-l vadă mai bine; pasărea zbură printre stînci. Numaidecît ele se apropiară iarăşi una de alta, contopindu-se cu un trosnet puternic; nenumărate talazuri ţîşniră în sus învolburate, ca un nor; marea mugea înspăimîntător şi de jur împrejur vuia nemărginitul văzduh. Grotele căscate sub avanele stînci fremătau cînd le năpădeau apele şi clocotitoarele talazuri împroşcau malul pînă sus cu spuma lor albă; apoi fluxul împresură corabia. Capetele stîncilor tăiară doar vîrful cozii porumbelului, care scăpă totuşi teafăr şi eroii slobozi ră un chiot straşnic. Tiphys le porunci să vîslească din răsputeri, căci stîncile se întredeschideau din nou. Năierii vîsliră înfricoşaţi pînă cînd fluxul crescu de la sine şi, ajungînd lîngă corabie, în retragerea lui o tîrî printre stînci. O neasemuită spaimă puse atunci stăpînire pe toţi, căci deasupra capetelor, neiertătoare, îi pîndea moartea. În zare se şi întrevedea întinderea Pontului cînd în faţa lor se ivi pe neaşteptate un uriaş talaz, înclinat şi abrupt ca un pisc de munte. La vederea lui, năierii îşi plecară capetele şi priviră într-o parte, căci se părea că valul se va prăvăli asupra corabiei, acoperind-o cu totul, dar Tiphys îl preîntîmpină şi dădu un scurt răgaz corabiei împovărate de

https://biblioteca-digitala.ro

mişcarea vîslelor. Puhoiul apelor se rostogoli sub carenă şi, înălţînd apoi corabia dinspre pupă, o purtă departe de stînci, astfel că o vreme Argo pluti pe creasta talazului. Euphemus fugea de la unul la altul, strigînd tovarăşilor lui să se arunce cu toate puterile asupra vîslelor. Aceştia loveau apa şi scoteau ţipete; dar pe cît înainta corabia lopătînd, de două ori pe atît o împingea înapoi noianul, iar vîslele se îndoiau, asemenea arcurilor încovoiate, vădind sforţarea eroilor. Deodată un talaz se aruncă pieziş asupra lor şi corabia începu să alerge ca o sfîrlează spre năprasnicul şuvoi, avîntîndu-se pe marea zbuciumată. Chiar în mijlocul Symplegadelor [44] fură opriţi de un vîrtej: uimitoarele stînci se apropiau din amîndouă părţile şi lemnăria lui Argo nu se putea urni din loc. Atunci Atena, ţinînd în loc una dintre stînci cu stînga ei voinică, cu mîna dreaptă împinse corabia înainte, făcînd-o să străbată strîmtoarea. Argo trecu prin văzduh ca o săgeată înaripată, şi totuşi înaltul capăt al pupei fu secerat de potrivnicele stînci care se izbiră cu furie. Cînd îi văzu pe năieri în afara primejdiei, Atena se întoarse în Olymp. Iar stîncile care se apropiaseră una de alta, spre a se întîlni în acelaşi loc, prinseră rădăcini pentru totdeauna, căci aşa hotărîseră zeii să li se întîmple atunci cînd le va zări un muritor, şi-şi va trece corabia printre ele.

Eliberaţi de cumplita lor spaimă, năierii răsuflară uşuraţi privind deopotrivă văzduhul şi largul mării ce se pierdea în zare. În sinea lor îşi spuneau negreşit că scăpaseră din infern. Tiphys începu să grăiască primul:

„Sper că mulţumită acestei corăbii am scăpat nevătămaţi: totul se datorează numai şi numai Atenei care a înzestrat-o cu o putere divină atunci cînd Argos a înjghebat-o cu ajutorul piroanelor, aşa că nu poate fi nimicită. Aisonide, nu te teme deloc că nu vei izbuti să împlineşti porunca regelui tău acum cînd zeiţa ne-a îngăduit să ieşim teferi dintre stînci, mai ales că, potrivit spuselor Agenoridului Fineus, vom face faţă cu uşurinţă încercărilor care ne mai aşteaptă."

Aşa glăsui el purtînd mai departe corabia de-a lungul ţărmului Bithyniei, spre mijlocul mării. Iar Iason îi răspunse la rîndul său prin aceste cuvinte blajine:

„Tiphys, de ce-mi vorbeşti aşa cînd mă ştii abătut? Am greşit şi mi-am căşunat singur o nenorocire mare şi fără leac. S-ar fi cuvenit ca, de îndată ce Pelías mi-a dat porunca, să mă arăt din capul locului împotriva acestei expediţii, chiar dacă mi-ar

https://biblioteca-digitala.ro

fi fost hărăzită o crîncenă moarte şi mădularele mi-ar fi fost ciopîrţite. Acum sînt stăpînit de o mare teamă şi de griji copleşitoare: frică mi-e să cutreier avanele căi ale mării, frică mi-e să cobor pe uscat, căci pretutindeni sînt oameni răuvoitori. După o zi de-abia încheiată, noaptea rămîn pururi treaz şi oftez din greu, gîndindu-mă la fiecare lucru în parte din clipa în care v-aţi strîns laolaltă spre folosul meu. Îţi vine uşor să vorbeşti atîta timp cît nu te îngijeşti decît de propria ta viaţă. Eu însă nu mă sinchisesc cîtuşi de puţin de mine însumi: mă preocupă soarta fiecăruia în parte, a ta şi a celorlalţi soţi de drum, temîndu-mă că n-am să vă pot readuce pe pămîntul Helladei vii şi nevătămaţi!"

Aşa a vorbit Iason, spre a-i pune la încercare pe tovarăşii lui; dar ei lărmuiau, strigîndu-i vorbe de îmbărbătare. Strigătele lor umplură de bucurie inima lui Iason, care cuvîntă iarăşi, de astă dată deschis:

„Dragii mei, destoinicia voastră îmi redă încrederea în mine. De-acum încolo, chiar de-aş face o călătorie prin hăul Hadesului, nu m-aş mai teme deloc. Dar, de vreme ce am trecut de Stîncile Symplegade, socot că de azi înainte nu vom mai avea prilejul să tragem o spaimă ca asta, dacă vom urma întocmai sfaturile lui Fineus!"

Atît le-a spus el; punînd numaidecît capăt vorbelor, neistovita trudă a vîslelor i-a absorbit pe eroi. Vijeliosul fluviu Rhebas, stînca numită Colone [45] şi puţin mai tîrziu Capul Negru au rămas în urmă, iar, mai apoi, şi gura fluviului Phyllis, unde odinioară Dipsacos l-a primit ca oaspete pe fiul lui Athamas [46], care fugise din Orhomenos împreună cu berbecul său. Pe Dipsacos îl născuse o nimfă din luncă: nu-i plăcea viaţa silnică, ci se mulţumea să locuiască alături de mama lui pe lîngă fluviu, care era tatăl lui, şi să-şi pască turmele pe malul acestuia. Curînd, năierii zăriră în treacăt templul închinat eroului, întinsele maluri ale fluviului, cîmpia şi Calpe [47], care curgea în albia lui adîncă, şi, trecînd pe rînd de toate acestea, vreme de o zi şi o noapte, neajutaţi de nici o adiere de vînt, tinerii au vîslit neobosit. Aşa cum harnicii boi muncesc, brăzdînd cu plugul ţarina jilavă şi pretutindeni, de pe şolduri şi de pe grumaz li se preling rîuri de sudoare; pe sub jug ochii lor privesc pieziş şi o răsuflare uscată ţîşneşte necontenit din nările lor zgomotoase; dar ei îşi împlîntă copitele în glie şi trudesc cît e ziua de mare — la fel şi Argonauţii

https://biblioteca-digitala.ro

au străbătut noianul cu ajutorul vîslelor pe care le mînuiau singuri.

Pe cînd nu se ivise încă zeiasca lumină şi nici bezna nu mai era atît de adîncă, noaptea fiind urmată de acea palidă licărire pe care oamenii treziţi de ea o numesc revărsatul zorilor — tocmai atunci intrară năierii în limanul insulei pustii Thynias şi coborîră pe pămînt frînţi de oboseală.

.....[48]

Cînd soarele răsări a treia oară, ajutaţi de tăria Zefirului, eroii părăsiseră înaltele ţărmuri ale insulei Thynias. Plecaţi de aici spre uscatul din faţă, ochii lor putură desluşi rînd pe rînd gura fluviului Sangarios [49], înverzita ţară a bărbaţilor maryandini, albia lui Lycos [50] şi mlaştina Anthemoesis [51]; suflarea vîntului zgîlţîia odgoanele şi sculele corabiei. Dis-de-dimineaţă, după ce vîntul se potolise în timpul nopţii, ei sosiră voioşi în limanul Promontoriului Acherusias; povîrnişurile sale se înalţă falnic şi privesc spre marea Bithyniei; la temelia lui stau înrădăcinate nişte stînci netede, scăldate de mare în jurul cărora talazul se rostogoleşte cu un vuiet asurzitor. Chiar deasupra promontoriului au crescut cîţiva platani cu coroana revărsată în jurul trunchiului lor. În interior, cu faţa spre uscat, se cască pieziş o vîlcea umbroasă, unde se află peştera lui Hades, năpădită de codru şi de stînci. Aici, o boare foarte rece se revarsă necontenit din fiorosul hău şi de jur împrejur se aşterne mereu o promoroacă albă, pe care o topeşte numai soarele de amiază. Înfricoşătorul promontoriu nu are parte nicicînd de linişte: marea vuind la poalele lui îl face să se tînguie şi totodată vînturile pornite din prăpăstii tulbură frunzişul platanilor. În acest loc dai de gurile Acheronului, care se prăvale de pe promontoriu şi se aruncă în mare spre răsărit, o viroagă ducîndu-l pînă pe creastă. Mult mai tîrziu fluviul a fost numit *Soonautes — Mîntuirea năierilor* — atunci cînd Niseenii din Megara [52] au venit să se stabilească pe pămîntul Mariandynilor; căci Acheronul i-a salvat şi pe ei şi corăbiile lor hărţuite de furtună. Aşadar, îndreptîndu-şi corabia spre limanul Promontoriului Acherusias, eroii au poposit aici atunci cînd vîntul a încetat să mai sufle.

Dar nici Lycos, cîrmuitorul acestei ţări întinse şi nici Mariandynii n-au trecut cu vederea faptul că au sosit la ei cei care îl răpuseseră pe Amycos, cum le mersese vestea aflată deunăzi şi de ei. De aceea şi încheiară pe dată un legămînt de prietenie cu

https://biblioteca-digitala.ro

eroii. Cît priveşte pe Pollux însuşi, ei s-au adunat de pretutindeni spre a-l întîmpina ca pe un zeu; lucru firesc fiindcă ei se războiau de multă vreme cu Bebrycii. De cum au ajuns în oraş, s-au strîns cu toţii în palatul lui Lycos şi au petrecut ziua aceea ca nişte buni prieteni în ospeţie, desfătîndu-şi inimile cu spusele lor.

. . . . . [53]

Dis-de-dimineaţă eroii se grăbiră să se întoarcă la corabie şi împreună cu ei veni Lycos însuşi, care le dăduse nenumărate daruri pentru drum, lăsîndu-l să plece din palat pe fiul său, ca să-i însoţească pe mare.

Aici l-a secerat neiertătoarea Ursită pe fiul lui Abas, Idmon. Deşi meşter în arta prezicerii, prezicerile sale totuşi, nu l-au putut scăpa, căci piaza rea îi hotărîse pieirea. Într-o mocirlă din preajma fluviului năpădit de trestii, răcorindu-şi în noroi coastele şi burta lui uriaşă, zăcea tolănit un mistreţ cu colţi albi, aprigă fiară de care se temeau pînă şi nimfele luncii; nimeni nu-l ştia defel, căci obişnuia să pască singur în mlaştina întinsă. De-a lungul înaltului mal al mocirlosului fluviu păşea fiul lui Abas cînd, năvălind pe neaşteptate de undeva, dintre trestii, mistreţul îl izbi puternic în coapsă şi-i sfîrtecă deopotrivă fibrele de la mijloc şi osul. Idmon scoase un ţipăt sfîşietor şi se prăbuşi la pămînt. La ţipetele rănitului, soţii lui răspunseră strigînd toţi deodată. Înarmat cu suliţa, Peleu tăbărî numaidecît asupra mistreţului aprig, care o rupse la fugă, întorcîndu-se în mlaştină; mai apoi se opri şi porni la atac, dar Idas răni fiara, care scoase un grohăit, căzînd străpunsă de lancea ascuţită. Îl lăsară în locul unde se prăvălise la pămînt; dar întristaţii tovarăşi îl duseră pînă la corabie pe muribundul Idmon, care se stinse în braţele soţilor lui de drum.

Din pricina acestei întîmplări, nu se mai puteau gîndi la plecarea lor în larg, aşa că eroii au rămas pe loc, cu jalea-n suflet îngrijindu-se de îngroparea răposatului, pe care îl plînseră trei zile-n şir. În ziua a patra l-au înmormîntat cu multă pompă şi toţi supuşii în frunte cu regele Lycos însuşi erau de faţă. Multe mioare au fost înjunghiate deasupra gropii lui, cum cere datina să-i cinstim pe morţi. Pentru Idmon au înălţat pe pămîntul acela un gorgan şi, drept monument care poate fi văzut şi de urmaşi, în creştetul lui dăinuie un trunchi de măslin sălbatic aidoma unui tăvălug de corabie: lăstare cu frunze verzi cresc din copacul

https://biblioteca-digitala.ro

sădit puțin mai jos de Promontoriul Acherusias. Și dacă, la îndemnul Muzelor, se cade să vorbesc deschis, Phebus a poruncit anume Beoțienilor și Niseenilor să-l cinstească pe Idmon ca protector al orașului pe care urmau să-l întemeieze în jurul străvechiului trunchi de măslin sălbatic aidoma unui tăvălug de corabie; numai că, în locul divinului eolid Idmon, ei îl venerează pe Agamestor [54].

Dar ce Argonaut a mai murit pe meleagul acela (deoarece eroii au înălțat încă un gorgan pentru un alt soț de-al lor, stins din viață, pînă azi putînd fi văzute două monumente închinate bărbaților răposați)? Zice-se că Tiphys, fiul lui Agnias, s-ar fi prăpădit și el: nu i-a fost hărăzit să-și continue călătoria. Tot acolo, departe de patrie, o boală de scurtă durată l-a făcut să adoarmă pentru totdeauna pe cînd ceata eroilor îngropa leșul fiului lui Abas. Această mare nenorocire i-a umplut de-o jale fără margini pe toți. Și, după ce l-au înmormîntat alături de Idmon, în deznădejdea lor se trîntiră jos, în fața mării, stînd cu trupurile întipărite în nisip, învăluiți de-o adîncă tăcere, fără să se gîndească nici unul la mîncare sau la băutură; inima le era copleșită de mîhnire, fiindcă speranța întoarcerii acasă fugise departe de ei. Și ar fi rămas ei multă vreme așa, pradă gîndurilor negre, dacă Hera n-ar fi insuflat un nemaipomenit curaj în pieptul lui Ancaeus, fiu dăruit lui Poseidon de Astypalaia [55], lîngă apele Imbrasiene [56], cunoscut ca un cîrmaci foarte priceput. Alergînd pînă la Peleu, el îi vorbi astfel:

„O, Eacide, frumos este ca, uitînd de lupta noastră, să zăbovim la nesfîrșit într-o țară străină? Nu atît pentru destoinicia de războinic cît mai ales pentru dibăcia mea de năier m-a dus pe mine Iason departe de Parthenia [57], spre țara Lînei de aur. Deci să nu fim cîtuși de puțin îngrijorați în privința corabiei. Dealtfel, printre noi se află și alți oameni pricepuți: urce-se la pupă oricare dintre ei și nici unul nu va pune în primejdie expediția. Așadar această veste du-o repede tuturor și îmbărbătează-i, ca să-și amintească de țelul trudei lor!"

Așa grăi Ancaeus; inima lui Peleu tresăltă de bucurie. Puțin mai tîrziu veni în mijlocul eroilor și cuvîntă în felul următor:

„Dragii mei, de ce ne tot lăsăm stăpîniți de o durere vană? Oamenii aceia au murit de-o moarte hărăzită de soartă. Dar în ceata noastră mai sînt cîrmaci, și încă destul de mulți, așa că să nu ne mai amînăm deloc plecarea. Puneți-vă deci pe treabă și nu vă mai faceți griji de prisos!"

https://biblioteca-digitala.ro

Aflat în grea cumpănă, fiul lui Aison îi răspunse astfel:

„Dar care sînt acei cîrmaci, Eacide? Cei cu a căror iscusinţă ne făleam cîndva, acum stau cu feţele plecate şi par mai abătuţi decît mine. Prevăd că trista soartă a răposaţilor o vom avea şi noi, de vreme ce nu putem să ajungem pînă la cetatea hainului Aietes şi nici să ne întoarcem în Hellada, trecînd cu bine printre stînci. Aici vom pieri fără glorie de-o jalnică moarte, după ce vom fi îmbătrînit degeaba!"

Aşa spuse Iason, dar Ancaeus se oferi pe loc să cîrmuiască el corabia cea iute, căci imboldul zeiţei îi dădea aripi. După dînsul Erginus, Nauplius şi Euphemus se sculară, dorind să li se încredinţeze lor cîrma. Dar ei au fost îndepărtaţi, căci Ancaeus a fost pe placul celor mai mulţi dintre soţii lui de drum.

În a douăsprezecea dimineaţă eroii se suiră în corabie, fiindcă puternica adiere a Zefirului le era prielnică. Cu vîslele străbătură degrabă fluviul Acheron şi, cît se poate de încrezători în suflarea vîntului, desfăşurară pînzele corabiei, călătorind mult mai departe graţie vremii frumoase. Sosiră curînd la gura fluviului Callichorus [58], acolo unde zice-se că Nyseanul fiu al lui Zeus [59], părăsind popoarele Indiei spre a se statornici la Teba, şi-a celebrat misterele şi a orînduit coruri înaintea peşterii în care petrecea sfinte nopţi austere; de aceea ţărmurenii au denumit fluviul Callichorus iar peştera — Aulion [60].

Argonauţii văzură apoi mormîntul feciorului lui Actor, Sthenelos [61] care, la întoarcerea din vitejescul război împotriva Amazoanelor (căci fusese însoţitorul lui Heracle), rănit de o săgeată, murise pe acel ţărm de mare. Eroii nu apucaseră să treacă mai departe; Persefona însăşi trimise sufletul demn de plîns al Actoridului care-i ceruse îngăduinţa să revadă măcar pentru cîteva clipe pe bărbaţii ce-i fuseseră prieteni apropiaţi. Urcat pe movila mormîntului său, el privea corabia şi arăta ca atunci cînd pleca la război, o frumoasă cască cu patru creste şi un panaş purpuriu revărsîndu-şi în jur strălucirea. Repede el se afundă din nou în bezna adîncă iar eroii care-l zăriseră se înspăimîntară. Tălmăcind voinţa zeilor, Mopsos, fiul lui Ampycos, îi îndemnă să tragă la mal şi să îmbuneze prin libaţii sufletul răposatului. Năierii strînseră numaidecît pînzele şi, după ce legară parîmele de ţărm, se adunară în jurul mormîntului lui Sthenelos, vărsînd libaţii şi arzînd mioare jertfite mortului. Osebit de aceste libaţii, ridicară un altar închinat lui Apollon, Mîntuitorul corăbiilor [62],

https://biblioteca-digitala.ro

arzînd şi acolo coapse de mioare; pînă şi Orfeu îi consacră lira lui şi de aceea locului i s-a zis Lira.

Curînd după aceea, zoriţi de vîntul prielnic, se suiră în corabie, înălţară pînzele şi le desfăşurară pe lîngă odgoanele din stînga şi din dreapta. Pe întinderea mării, Argo luneca repede precum un şoim din slava cerului ce se lasă în voia vîntului, planînd iute pe bolta senină, fără să-şi mişte strunitele aripi în zborul său lin.

. . . . . [63]

După ce lăsară în urma lor numeroase popoare [64], aproape faţă-n faţă cu insula Aretias [65], năierii şi-au croit drum printre talazuri, vîslind cît a fost ziua de lungă, căci în pragul dimineţii molcomul vînt îi părăsise cu totul. Şi iată că şi zăriră cum deasupra lor brăzda văzduhul o pasăre a lui Ares ce-şi avea cuibul pe insulă: bătînd puternic din aripi, ea zbură spre corabia ce înainta repede şi slobozi o pană ascuţită care se înfipse în umărul stîng al divinului Oileus [66], şi rănitul scăpă din mîini vîsla. Soţii lui se minunară văzînd săgeata înaripată. Eribotes, care şedea alături de el, îi smulse pana şi îi legă rana, desfăcîndu-şi brîul de care atîrna teaca sabiei lui. Dar se ivi o altă pasăre, zburînd în urma celeilalte. Îndată viteazul Clytios, fiul lui Eurytos [67] (care între timp îşi încordase arcul său încovoiat şi trimisese o săgeată înspre pasărea ce zbura repede), o străpunse şi zburătoarea, învîrtejindu-se, se prăbuşi în preajma corabiei. Atunci Amphidamas, fiul lui Aleos, spuse tovarăşilor săi:

„În preajma noastră este insula Aretias (o ştiţi voi înşivă, de vreme ce aţi văzut aceste păsări). Eu nu cred că avem destule săgeţi, ca să putem coborî pe ţărm în siguranţă. Aşadar să căutăm împreună un alt mijloc folositor, dacă ţineţi să poposim aici, amintindu-vă că Fineus v-a îndemnat chiar să faceţi acest lucru. Nici Heracle, atunci cînd a venit în Arcadia, n-a izbutit să alunge cu săgeţile lui Stymfalidele păsări care pluteau pe lac [68] (cum am văzut cu ochii mei). Învîrtind în mîini o zbîrnîitoare de aramă, el stîrnea zarvă mare în timp ce pîndea pe o ridicătură, şi păsările au zburat departe, căci spaima fără pereche le făcea să piuie. Haideţi să iscodim şi noi acum o cale asemănătoare; ceea ce am închipuit eu însumi mai înainte vă voi spune îndată.

https://biblioteca-digitala.ro

Să ne punem pe cap coifurile cu creste semețe și, rînd pe rînd, o jumătate din ceata noastră să vîslească iar cealaltă jumătate să înarmeze corabia cu lucioase suliți și scuturi și toți laolaltă să scoatem deodată un strigăt puternic, astfel încît păsările să se înspăimînte de neobișnuita noastră zarvă, văzînd cum ne clătinăm coifurile și ne înălțăm sulițele. Iar dacă vom ajunge pînă la insulă, atunci să strigați și să loviți scuturile, pentru a stîrni astfel o larmă nemaipomenită."

Așa a glăsuit eroul și dibaciul său plan s-a dovedit a fi pe placul tuturor. Și-au pus pe cap coifurile de aramă ce revărsau licăriri înfricoșătoare, fluturîndu-și deasupra panașele lor purpurii; rînd pe rînd, unii dintre ei vîsleau de zor iar ceilalți înțesau corabia cu sulițe și scuturi. Aidoma bărbatului care face murilor săi un acoperămînt, spre a-și înzestra casa cu o podoabă și un scut împotriva ploii și olan după olan se înșiră necontenit, potrivindu-se de minune — la fel, prin alăturarea scuturilor, ei acopereau corabia. Întocmai cum războinica larmă se înalță din mijlocul mulțimii de luptători ce se frămîntă cînd se strîng șirurile falangei — tot așa, deasupra corabiei, plutea în văzduh zarva stîrnită de eroi. Curînd ei nu mai zăriră nici o pasăre. Dar cînd se apropiară de insulă, izbindu-și scuturile, mii de păsări zburară care încotro, și-și căutară scăparea în fugă. Ca atunci cînd Cronide trimite din nori o grindină deasă asupra orașului și caselor, ai căror locuitori stau liniștiți ascultînd răpăitul de pe acoperișuri, întrucît ceasul vremuirii nu i-a surprins nepregătiți, acoperămîntul lor fiind întărit din timp — la fel slobozîră asupra eroilor nenumărate pene păsările care plecară în zbor peste mare, către munții aflați dincolo de valuri.

Dar ce anume avusese în vedere Fineus cînd îndemnase divina ceată a eroilor să poposească aici și ce foloase urmau să tragă după aceea, potrivit dorințelor lor?

Fiii lui Frixos plecaseră spre orașul Orhomenos, părăsind Aea și palatul lui Aietes pe o corabie colchidiană, pentru a intra în stăpînirea averii tatălui lor: cu limbă de moarte dînsul le ceruse să facă o astfel de călătorie. Ei ajunseseră foarte aproape de insulă în ziua aceea, cînd Zeus stîrni tăria vîntului Boreas, punîndu-l să bîntuie pentru a învedera prin ploi umeda cale a lui Arcturus[69]. În timpul zilei vîntul a clătinat frunzișul din munți

https://biblioteca-digitala.ro

şi a suflat uşor doar printre crengile de sus ale copacilor. În timpul nopţii însă s-a năpustit cu furie asupra mării şi a aţiţat talazurile cu şuierătoarea lui suflare. Cernita negură învăluia bolta şi nicăieri nu se întrezărea printre nori licărirea unei singure stele, ci pretutindeni domnea bezna deplină. Uzi leoarcă, temîndu-se de o moarte crîncenă, fiii lui Frixos pluteau pe valuri la voia întîmplării. Furia vîntului smulse pînzele şi în acelaşi timp frînse în două corabia zgîlţîită de talazuri. Îndemnaţi de zei, tuspatru se agăţară de o uriaşă bîrnă din puzderia de lemne care fuseseră ţintuite laolaltă prin piroane ascuţite iar acum se împrăştiaseră în jurul corabiei sfărîmate. Valurile şi năprasnicul vînt i-au mînat spre insulă, abătuţi din cale-afară fiindcă de-abia scăpaseră cu viaţa. Deodată s-a dezlănţuit un nemaivăzut potop şi ploaia a cotropit marea, insula şi întregul ţinut din dreptul ei, acolo unde locuiau sălbaticii Mossyneci. Fiii lui Frixos au fost zvîrliţi de năvalnicele valuri împreună cu zdravăna lor bîrnă pe ţărmul insulei, sub noptateca beznă. Zeus a pus capăt ploii potopitoare atunci cînd a răsărit soarele. Curînd naufragiaţii se întîlniră cu eroii. Cel dintîi care a cuvîntat a fost Argos[70]:

„În numele lui Zeus Atotvăzătorul, oricine aţi fi voi în rîndul oamenilor, vă implorăm să vă arătaţi binevoitori şi să-i ajutaţi pe cei năpăditi de nevoi! Căci furtunile ce şi-au dezlănţuit urgia asupra mării au împrăştiat toate bîrnele corabiei în care ne-am suit, nevoiţi să punem la încercare noianul. De aceea în genunchi vă rugăm acum — poate vă veţi lăsa înduplecaţi — să ne daţi niscaiva straie cu care să ne acoperim trupurile şi să ne ajutaţi, milostivindu-vă de nişte bărbaţi de-o vîrstă cu voi, ajunşi la ananghie. Cinstiţi aşadar cîţiva străini rugători, de dragul lui Zeus, Ocrotitorul Oaspeţilor şi al Rugătorilor[71]! De Zeus ţin şi unii, şi alţii, atît rugătorii cît şi străinii iar el le vede pe toate privindu-ne de sus!"

Atunci fiul lui Aison îl întrebă prevăzător, stăpînit de gîndul că prezicerile lui Fineus se adevereau:

„Tot ce ne cereţi vă vom da pe loc cu dragă inimă. Dar mai întîi spune-mi drept în ce ţară locuiţi, ce nevoie v-a făcut să străbateţi marea, ce nume vestit purtaţi şi din ce neam vă trageţi?"

Drept răspuns, Argos cel greu lovit de năpastă zise:

„Frixos Eolidul a plecat odinioară din Hellada spre Aea şi sînt aproape sigur că şi voi aţi auzit mai demult de această întîm-

https://biblioteca-digitala.ro

plare. E vorba de Frixos, cel ce a ajuns în cetatea lui Aietes, călare pe un berbec, pe care Hermes l-a poleit cu aur: blana lui o puteți vedea acum și voi, atîrnată de crengile năpădite de frunze din vîrful unui stejar. Apoi, la îndemnul berbecului însuși, el l-a jertfit unuia singur dintre toți zeii, și anume lui Zeus Cronidul, Ocrotitorul Fugarilor[72]. Aietes l-a primit pe Frixos în palatul lui și i-a dat de soție pe propria lui fiică, Chalkiope, fără să-i mai ceară daruri de nuntă, arătîndu-se plin de bunăvoință. Din acești părinți ne-am născut noi; dar între timp Frixos a murit de bătrînețe în casele lui Aietes. Ținînd seama fără zăbavă de porunca tatălui nostru, am și pornit spre Orhomenos, ca să intrăm în stăpînirea averii lui Athamas. Iar dacă vrei să știi numele nostru, acesta se cheamă Cytissoros, acela Frontis, celălalt Melas, iar mie mi se spune Argos."

Așa a vorbit el; eroii s-au bucurat de această întîlnire și i-au îmbrățișat pe străinii din cale-afară de uimiți. Atunci Iason răspunse, precum se cuvenea, prin aceste cuvinte:

„Fiind fără îndoială rude din partea tatălui meu, unor oameni prietenoși le cereți să vă ajute la ceas de grea cumpănă. Cretheus și Athamas au fost frați buni iar eu, nepotul lui Cretheus, am plecat anume din Hellada ca să ajung în cetatea lui Aietes. Însă despre toate acestea vom vorbi pe-ndelete mai tîrziu. Întîi și-ntîi îmbrățișați-vă! Socot că doar printr-o hotărîre a nemuritorilor ați nimerit în calea noastră atunci cînd v-a lovit năpasta!"

Întocmai a grăit și de pe corabie le-a dat straie cu care să se îmbrace. Apoi s-au dus cu toții la templul lui Ares, ca să jertfească mioare și s-au strîns degrabă în jurul altarului înjghebat din pietricele și aflat în afara templului ce nu avea acoperiș. În interiorul lui era împlîntată o piatră neagră și sfîntă, la care se închinau de multă vreme toate Amazoanele. Cînd veneau aici din țara situată în fața insulei, ele nu obișnuiau să ardă pe altar oi și junci consacrate, ci înjunghiau cai pe care îi hrăneau bine timp de un an. După ce au împlinit datina jertfei și s-au înfruptat din bucatele ospățului pregătit de ei, Iason a început prin a cuvînta astfel:

„Zeus pe toate le vede și noi, oamenii, nu-i putem ascunde nimic, fie că știm de frica zeilor, fie că sîntem nelegiuiți. Așa

https://biblioteca-digitala.ro

cum l-a scăpat pe tatăl vostru de moartea pe care i-o hărăzise mama lui vitregă[73], ca după aceea să-i dăruiască averi foarte mari — la fel v-a scăpat cu viața din urgia furtunii. Pe această corabie puteți merge oriunde poftiți — sau spre Aea, sau spre bogata cetate a divinului Orhomenos. Atena a meșterit corabia noastră, securea-i de-aramă a tăiat bîrnele sale de pe muntele Pelíon și cu ajutorul zeiței a întocmit-o Argos. Corabia voastră a fost sfărîmată de hainele talazuri mai înainte ca voi să vă apropiați de stîncile care necontenit se ciocnesc între ele acolo unde Pontul se îngustează. Dar iată că noi vrem să aducem în Hellada Lîna de aur. Așa că veniți în ajutorul nostru și călăuziți-ne corabia pe mare, căci tocmai am pornit să aduc jertfe de ispășire închinate lui Frixos, spre a-l îmbuna pe Zeus cel pornit împotriva Eolizilor!"

Iason vorbise așa spre a-i îmbărbăta; dar ei îl ascultau cu groază-n suflet, căci nu-și puteau închipui că Aietes îi va primi cu brațele deschise pe cei care veneau să-i ia Lîna de aur. Mustrîndu-i pentru faptul că întreprind o asemenea expediție, Argos rosti următoarele cuvinte:

„Prieteni, atîta cît ne stă în putință, nu vom șovăi cîtuși de puțin să vă dăm tot ajutorul nostru, atunci cînd veți avea nevoie de el. Dar avană și necruțătoare este cruzimea de care dă dovadă Aietes: iată de ce mă sperie atît de mult această călătorie. Se spune că el este chiar fiul Soarelui, în jurul lui locuiesc nenumăratele neamuri ale Colchidienilor, și că seamănă leit cu Ares, avînd un glas înspăimîntător și o putere la fel de mare. Nu va fi deloc ușor ca, fără știrea lui Aietes, să răpiți Lîna de aur: în preajma ei veghează cu strășnicie un balaur ocolit de moarte și de somn, Glia însăși zămislindu-l pe împăduritele pante ale Caucazului, alături de stînca Typhaoniană, acolo unde zice-se că Typhaon[74], atins din plin de trăsnetul lui Zeus, atunci cînd Cronidul și-a ridicat asupra-i mîinile sale zdravene, a lăsat să-i picure din creștet calzi stropi de sînge. Rănit astfel, a venit în munții și în cîmpia din Nysa, unde zace și acum, împotmolit în apele mlaștinii Serbonis[75]!"

Acestea fură spusele lui: cînd auziră ce lupte grele îi așteaptă, obrajii multora păliră pe loc. Peleu îi răspunse numaidecît prin vorbe pline de bărbăție, cuvîntînd astfel:

https://biblioteca-digitala.ro

„Dragul meu, nu te lăsa cu totul copleşit de frică! Noi nu sîntem pînă într-atît de lipsiţi de vlagă, încît să nu fim în stare să-l înfruntăm pe Aietes cu arma în mînă, ci dimpotrivă, socot că vom sosi în ţara lui ca nişte războinici călîţi şi aproape că ne tragem de-a dreptul din sîngele preafericiţilor zei. Aşa că dacă nu ne va da de bună voie Lîna de aur, nădăjduiesc că neamurile Colchidienilor nu-i vor fi de mare folos!"

Aşa stătură de vorbă unii cu alţii pînă cînd, îndestulaţi de un nou ospăţ, adormiră iarăşi. Cînd se treziră în faptul zilei, adia o boare prielnică; înălţară aşadar pînzele care se umflară în bătaia vîntului şi insula lui Ares rămase curînd în urma lor.

. . . . . [76]

De-acum năierii ajunseseră destul de departe ca să vadă ultima cotitură a Pontului şi înaintea lor apăruseră deja abruptele piscuri ale Caucazului, acolo unde, avîndu-şi mădularele pironite de ambele stînci cu cătuşe de aramă, Prometeu hrănea cu ficatul său un vultur ce venea la dînsul mereu. Spre seară ei văzură pasărea care zbura deasupra corabiei, aproape de nori, scotea un cîrîit supărător şi zgîlţîia toate pînzele, lovindu-le cu aripile sale. Prin făptura lui, nu părea să fie o pasăre a cerului, căci aripile i se mişcau, zvîcnind aidoma unor lopeţi lustruite. Puţin mai tîrziu, eroii auziră geamătul lui Prometeu, al cărui ficat era sfîrtecat: răsuna văzduhul de vaietele titanului pînă cînd năierii zăriră vulturul lacom de carne, zburînd spre munte pe acelaşi drum.

Mulţumită priceperii lui Argos, ei sosiră noaptea la Fasis cel cu albia lată şi la capătul Pontului. Degrabă strînseră pînzele şi vergile, spre a le pune în lăcaşul lor scobit, apoi înclinară şi culcară îndată catargul; lopătară apoi repede şi îndreptară corabia spre întinsa albie a fluviului, care li se supuse bolborosind pretutindeni. Aveau la stînga lor înălţimile Caucazului şi Cytaiana cetate Aea, iar la dreapta cîmpia lui Ares şi sacrul crîng al zeului, unde balaurul stătea de pază lîngă Lîna de aur. Dintr-o cupă de aur, Iason însuşi turnă în fluviu dulci libaţii de vin curat în cinstea Gliei, a zeilor de pe acele meleaguri şi a sufletelor eroilor răposaţi, rugîndu-i în genunchi să le fie blînde ajutoare şi să

https://biblioteca-digitala.ro

primească cu gînd bun parîmele corabiei. După care, Ancaeus se grăbi să spună următoarele:

„Iată-ne în sfîrşit în ţara Colchidienilor, plutind pe fluviul Fasis. A sosit vremea să ne sfătuim împreună dacă ne vom apropia prieteneşte de Aietes sau vom găsi o altă cale care să ne ducă spre ţintă."

Aşa a grăit Ancaeus; sfătuit de Argos, Iason a poruncit să fie zvîrlită ancora în apa mlaştinii umbroase; ea se află aproape de locul unde sosiseră cu corabia. Acolo îşi petrecură noaptea dormind. Curînd li se arătă multdorita Auroră.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

cartea a treia

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Acuma vino să-mi dai sprijin, Erato[1], şi să-mi spui aievea
Cum de-a adus în Iolcos Lîna de aur Iason, ajutat
De dragostea Medeii; soarta lui Cypris o împărtăşeşti,
Căci însăşi grijile stîrnite de tine farmecă fecioare
Nedomolite: de aceea tu te numeşti la fel ca Eros!
Aşadar, nevăzuţi de nimeni, în încîlcitul stufăriş
Rămaseră ascunşi eroii, dar de îndată îi zăriră
Şi Hera şi Atena: ele, ferindu-se atît de Zeus,
Cît şi de-a zeilor mulţime, intrară în iatacul lor
Spre a se sfătui. Ci Hera o iscodi întîi pe-Atena:

„Acum deschide, tu, copila lui Zeus, deliberarea noastră.
Ce-i de făcut? Ce viclenie va-ngădui ca Lîna de-aur
Ei să i-o smulgă lui Aietes şi s-o aducă în Hellada?
Sau, îndrugînd verzi şi uscate, pe rege-l vor îndupleca
Cu vorbe dulci să le-o dea singur? Trufia lui e fără margini;
Deci eu socot că nici un mijloc nu trebuie dispreţuit."
Întocmai a grăit şi-ndată Atena i-a răspuns aşa:
„Şi mintea mea e frămîntată de-aceste lucruri, despre care
O, Hera, mă întrebi pe mine stăruitor, ci cred că n-am
Aflat dibacea născocire ce ar putea spori curajul
Eroilor, dar chibzuit-am în chip şi fel, la multe planuri!"
Aşa-i vorbi şi lung priviră podeaua dinaintea lor
Stînd amîndouă cufundate-n gînduri; şi deodată Hera,
Ce-şi cumpănise hotărîrea, luă cuvîntul cea dintîi:

https://biblioteca-digitala.ro

„Să mergem chiar acum la Cypris! Întîmpinînd-o împreună,
Să-i cerem, dacă se-nvoieşte, să-şi îmboldească ea feciorul
Ca pe copila lui Aietes, măiastră-n vrăji, s-o nimerească
Cu-a lui săgeată şi de Iason să fie subjugată. Sper
Că sfatul ei o să-l ajute s-aducă Lîna în Hellada!"
Aşa grăi şi planu-acesta plăcu Atenei înţelepte
Ce se grăbi să-i dea răspunsul prin vorbe pline de blîndeţe:
„Nu m-a-ntrupat pe mine tata să fiu o ţintă pentru Eros,
De-aceea nu ştiu nici un lucru ce iscă farmecul iubirii.
Dar dacă ţie îţi surîde această cale, fie, Hera,
Te voi urma, şi la-ntîlnire tu să-i vorbeşti la început."
Grăind aşa, se ridicară şi se-ndreptară spre palatul
Clădit anume pentru Cypris de către soţul ei cel şchiop
Cînd Zeus i-a dat-o de soţie iar el a dus-o-ntîi acasă.
Trecură de-ngrădita curte, pe sub porticul încăperii
În care-obişnuia zeiţa s-aştearnă patul lui Hefaistos
Plecat din zori spre-arămăria şi nicovala lui, aflate
În Insula Rătăcitoare[2], cu-ntins liman în care-atîtea
Măiestre lucruri din aramă făcea, slujindu-se de foc.
Stînd soaţa singură acasă, pe-un jilţ frumos, în dreptul uşii,
Tot părul revărsat de-o parte şi de-alta peste dalbii umeri
Şi-l pieptăna cu dauritul ei piepten, căci se pregătea
Să-şi facă bucle lungi. Cînd însă văzu Zeiţele în prag,
Se-opri şi le pofti în casă, din jeţ se ridică grăbită
Şi le-mbie să stea pe perne; se aşeză la rîndul ei,
Cu mîinile-i legînd în creştet nepieptănatele şuviţe.
Apoi rosti surîzătoare aceste vorbe drăgălaşe:
„Ce hotărîre sau nevoie v-aduce, dragelor, la mine
Azi, dup-atît amar de vreme? De ce-aţi venit voi, ce de mult
N-aţi mai trecut pe-aici, căci mare e rangul vostru-ntre zeiţe?"
La rîndul ei răspuns-a Hera şi spusele-i au fost acestea:
„De şagă-ţi arde cînd năpasta ne-a tulburat adînc simţirea!
Corabia şi-au ancorat-o în rîul Fasis Aisonide
Şi soţii lui de drum ce speră să capete Lîna de aur.
Azi pentru toţi eroii gata să fie puşi la grea-ncercare
Mă tem nespus, dar mai cu seamă mă-ngrijorează Aisonide.
Pe el, chiar de-ar pleca pe mare, s-ajungă pînă jos, la Hades,
Pe Ixion[3] să-l mîntuiască de lanţurile lui de-aramă,
L-aş ocroti atîta vreme cît am putere-n mădulare,
De mine nu cumva să rîdă că a scăpat de soarta rea
Pelias, cel ce din trufie m-a văduvit de jertfe sfinte.

https://biblioteca-digitala.ro

Dealtfel încă dinainte l-am îndrăgit nespus pe Iason,
De cînd pe malul lui Anauros, ce-şi revărsase apa-n jur,
Am vrut să-l pun la încercare de este într-adevăr om bun.
Venea de la o vînătoare: de nea se-albiseră toţi munţii
Şi cele mai semeţe piscuri; de sus cu-asurzitoare zarvă
Curgeau umflatele pîraie şi se rostogoleau la vale.
De-nfăţişarea mea de babă el s-a milostivit: pe umeri
M-a ridicat atunci şi peste şuvoiul iute m-a trecut.
Drag mi-a rămas şi-acuma dînsul. Nu-şi va răscumpăra greşeala
Pelías, dacă tu n-ai grijă ca Iason să se-ntoarcă teafăr!"
Aşa grăi: aceste vorbe le ascultă uimită Cypris
Şi se temu văzînd că vine s-o roage Hera cea slăvită.
Apoi la rîndul ei îi spuse cu dulce unduire-n glas:
„Zeiţă preamărită, nimeni nu m-ar întrece-n răutate
Pe mine, Cypris, dacă vrerea nu m-aş grăbi să ţi-o-mplinesc
Prin fapta ce-nsoţeşte vorba şi prin aceste mîini plăpînde
Să fac ce pot. Iar pentru toate nu cer în schimb recunoştinţa!"
Întocmai a vorbit; ci Hera i-a zis cu multă-nţelepciune:
„Noi nu venim că ducem lipsă de braţul şi puterea ta,
Fii liniştită, dar îndeamnă pe fiul tău să mi-o vrăjească
Pe însăşi fata lui Aietes, să-i fie Aisonide drag,
Căci dacă fata se-nvoieşte să-i de-a o mînă de-ajutor,
Cred că-i va fi uşor lui Iason să cucerească Lîna de-aur,
Ducînd-o mai apoi la Iolcos: ea-i meşteră în şiretlicuri!"
Aşa grăi şi celor două zeiţe le răspunse Cypris:
„De voi, o, Hera şi Atena, o să asculte fiul meu
Mai repede decît de mine. Oricît ar fi el de obraznic,
În ochii lui aveţi desigur mai multă trecere; dar eu
Nu sînt deloc luată-n seamă ci tot mereu dispreţuită.
Nemairăbdîndu-i răutatea, dorinţa mea fierbinte-a fost
Să-i frîng, în văzul lui, şi arcul şi odioasele-i săgeţi
Şuierătoare. Plin de ciudă, m-a şi ameninţat că, dacă
Mi-apropii mîinile de dînsul cît încă poate să-şi mai ţină
Mînia-n frîu, atunci eu însămi mă voi căi amar la urmă!"
Aşa le-a spus ea şi, zîmbindu-şi, zeiţele lung s-au privit cu
Subînţeles. De-ndată Cypris a zis cu multă jale-n glas:
„Rîd de necazurile mele cei ce le află. Nu se cade
Să te destăinui tuturora; mai bine să le ştiu doar eu.
Cum amîndurora vă pare că-i bine-aşa, voi încerca
Să-l domolesc cu vorba dulce şi cred că el se va-nvoi!"

https://biblioteca-digitala.ro

Întocmai le grăi; ci Hera atinse gingaşele-i mîini
Şi c-un surîs blajin îi spuse la rîndul ei aceste vorbe:
„Dă-ţi osteneală, Cythereea [4], şi du la capăt cum zici tu
Această treabă. Izgoneşte-ţi şi furia şi indignarea
Şi nu-ţi certa mereu băiatul: o să se-ndrepte pîn-la urmă!"
Sfîrşind, se ridică zeiţa din jilţ, urmată de Atena
Şi amîndouă se grăbiră să plece înapoi. Dar Cypris
La rîndu-i colindă Olympul, prin văgăuni să-şi afle fiul,
Deoparte, în înfloritoarea livadă a lui Zeus găsindu-l,
Nu însă singur, ci-mpreună cu Ganymed [5], pe care-n cer
Tovarăş cu nemuritorii îl aşezase Zeus Cronidul,
Înflăcărat de frumuseţea băiatului. Cei doi copii
Acuma se jucau cu-arşice [6] de aur, căci erau prieteni.
Neobrăzatul Eros însă în dreptul sînului ţinea
Strîns încleştată mîna stîngă, avînd căuşul mult prea plin.
Stătea-n picioare şi-o plăcută roşeaţă îi acoperea
Obrajii amîndoi; în preajmă îngenunchease Ganymed
Tăcut şi trist, cu două-arşice: le azvîrlise la-ntîmplare
Pe toate şi privea-nciudatul cum Eros îşi rîdea de dînsul.
Pierzîndu-şi ultimele-arşice ca şi pe cele dinainte,
Se-ndepărtă cu mîna goală, şi abătut, nici nu văzu
Cum se apropiase Cypris; cu fiul ei stînd faţă-n faţă,
Degrabă-i apucă bărbia şi-i spuse vorbele acestea:
„De ce, ştrengarule netrebnic, faci haz? Acum l-ai păcălit
Pe Ganymed şi mişeleşte i-ai biruit necoapta minte.
Fii dar supus şi fă un lucru de care-ţi voi vorbi îndată
Şi-ţi dărui singur minunata jucărioară a lui Zeus
Făcută-anume pentru dînsul de doica-i scumpă, Adrasteia [7]
Ca-n peştera din Ida zeul pe-atuncea prunc să mi se joace.
E-o sferă bine rotunjită [8] şi n-ai putea să dobîndeşti
Podoabă mai de preţ ca asta din însăşi mîna lui Hefaistos.
Făcută e din rotocoale de aur şi-mprejurul lor
Vezi învîrtindu-se perechea inelelor ce le-nconjoară;
Ascunsă li-e încheietura şi peste toate o albastră
Spirală trece. Aruncînd-o cu mîinile amîndouă, sfera
Asemeni unui astru lasă o dîră de lumină-n cer.
Ţi-o dau: în schimb, tu săgeteaz-o chiar pe copila lui Aietes
Şi fă-o să se-ndrăgostească de Iason. Nu întîrzia
Deloc, căci altfel mult mai mică va fi recunoştinţa mea!"

https://biblioteca-digitala.ro

Aşa i-a zis. Aceste vorbe le-ascultă Eros cu plăcere:
Aruncă orice jucărie cît colo şi din două părţi
El se agaţă de tunica zeiţei, şi ţinînd-o zdravăn,
Îi cere rotocolu-acela numaidecît. Cu vorbe blînde
Ea mi-l întîmpină şi trage spre dînsa rumenii obraji,
La piept îi strînge, îi sărută şi, surîzînd, răspunde astfel:
„Mă jur pe capul tău, scump mie, de-asemeni şi pe capul meu!
Tu, negreşit, avea-vei darul, eu nu te-nşel, dar mai întîi
Pe fata regelui Aietes străpunge-o cu săgeata ta!"
Arşicele şi-adună Eros, le numără pe toate-atent,
Le pune grijuliu în sînul strălucitor al mamei sale,
La cingătoarea lui degrabă îşi prinde daurita tolbă
De-un trunchi de arbore proptită, îşi ia încovoiatul arc,
Atît de rodnica livadă a falnicului Zeus o lasă
Şi părăseşte-apoi Olympul, ieşind pe poarta lui cerească.
De-aici mereu coborîtorul drum al văzduhului începe
Şi doi poli sprijină mari creste de munţi ce urcă spre tărie,
Făcînd pămîntul să atingă acele culmi de unde-ntîi
Se-arată soarele şi-aruncă mănunchiul său de raze roşii.
Iar dedesubt mănoasa glie vădeşte-aici oraşe-ntinse
Şi fluvii cu şuvoaie sfinte iar colo piscuri şi noianul
Jur împrejur: pe-acestea Eros le vede, străbătînd văzduhul.
Deoparte stînd în adăpostul corabiei cu bănci, eroii
Pe fluviu zăboveau la pîndă şi-n stufăriş se sfătuiau.
Se-ncumetase Iason însuşi să le vorbească şi cu toţii
Îl ascultară în tăcere, păstrîndu-şi locul cuvenit:
„Prieteni dragi, eu vă voi spune ce-mi place să socot că este
Mai nimerit, dar voi se cade să hotărîţi ce-i de făcut.
Cum truda noastră e obştească, părerea să ne-o dăm cu toţii-n
Deobşte. Cel ce prin tăcere şi-ascunde cugetul şi vrerea,
Să afle: vrăjmăşeşte singur întoarcerea întregii cete!
Staţi în corabie, pe bancă şi, înarmaţi, păstraţi tăcerea.
Eu însă între timp voi merge pîn-la palatul lui Aietes
Cu fiii zămisliţi de Frixos, avînd alături alţi doi soţi.
Întîi voi încerca prin vorbe şi rugăminţi să mă conving
De vrea cumva prietenește să ne dea singur Lîna de-aur
Sau, socotindu-se puternic, solia ne-o dispreţuieşte.
Cînd regele-şi va da pe faţă, în felu-acesta, mişelia,
Vom chibzui de-o să recurgem la arme sau descoperim
Un mijloc nimerit prin care înlăturăm cumva războiul.

https://biblioteca-digitala.ro

Deci mai întîi nu cu de-a sila ci prin cuvinte să-ncercăm
Să-i luăm ceva ce-i aparţine pe drept. Mai bine-ar fi să mergem
Din capul locului la rege, să-l îmbunăm cu vorba noastră.
Obţine deseori cuvîntul, cînd e nevoie, mai uşor
Şi cu blîndeţea cuvenită, un lucru dobîndit prin luptă
Cu greu. L-a găzduit Aietes pe bunul Frixos ce fugea
De viclenia mamei vitregi şi jertfa dată de-al său tată [9].
Toţi oamenii de pretutindeni, oricît ar fi de răi, ascultă
De Primitorul Zeus, şi nimeni nu-ncalcă legea ospeţiei."
Aşa grăi: şi aprobară cuvintele lui Aisonide
Toţi soţii, deopotrivă: nimeni n-a dat alt sfat mai acătării.
Atunci feciorilor lui Frixos, lui Telamon şi lui Augéias
Le spuse Iason să-l urmeze şi îşi luă cu sine sceptrul
Lui Hermes. Peste stuf şi apă i-a dus corabia degrabă
Şi pe pămînt au pus piciorul, pe o movilă din cîmpia
Supranumită Circaiana. Creşteau acolo în şiraguri
Mulţi pomi cu mlădioase ramuri şi deopotrivă sălcii mari
În care atîrnau toţi morţii legaţi de crengile din vîrf
Cu funii. Şi azi în Colchida e o nelegiuire mare
Să arzi pe ruguri răposaţii; nici în pămînt nu se cuvine
Să-ngropi bărbaţii şi deasupra să-nalţi o piatră funerară.
În schimb în crude piei de taur sînt leşurile-nfăşurate,
Departe de oraş legate apoi de pomi; nu doar văzduhul,
Ci şi pămîntul are parte de-aceeaşi cinste, căci în glie
Femeile îşi au mormîntul. Aşa e datina pe-acolo [10].
Ei au pornit la drum şi Hera, cu binevoitoare gînduri,
A-nvăluit cu ceaţă deasă cetatea — nu cumva să-i vadă
Colchidienele popoare cît timp se-ndreaptă spre Aietes.
De cum au părăsit cîmpia, aflînd oraşul şi măreţul
Palat al lui Aietes — ceaţa a risipit-o-ndată Hera.
Ci la intrare se opriră privind uimiţi regeştii muri
Cu porţi măreţe şi coloane ce se iveau în şiruri lungi
Jur împrejurul zidurilor; deasupra casei, drept cunună,
Se profila un brîu de piatră avînd triglife de aramă.
Apoi în linişte deplină trecură pragul lîngă care
Butuci de viţă sănătoasă, împovăraţi de frunze verzi
Îşi înălţau în voie vrejul înfloritor şi sub aceştia
Erau în veşnic susur patru fîntîni ce nu secau nicicînd,
Săpate-n piatră de Hefaistos; şi lapte izvora dintr-una,
Din alta vin iar din a treia curgea ulei înmiresmat;

https://biblioteca-digitala.ro

Din ultima ţişnea o apă fierbinte, cînd obişnuiau
Pleiadele [11] să asfinţească şi-n schimb, cînd ele răsăreau,
Atunci din scobitura stîncii porneau doar unde reci ca gheaţa.
Aşadar în palatu-n care domnea Aietes Cytaianul
Astfel de lucruri minunate făcuse meşterul Hefaistos;
Dar îi mai făurise tauri avînd picioare de aramă
Şi, tot de-aramă, boturi care vărsau văpăi de foc năprasnic.
În cel mai trainic fier lucrase un plug turnat dintr-o bucată
Şi-l răsplătea în felu-acesta pe Helios ce-n carul său
L-a dus cînd el se istovise în bătălia de la Phlegra [12].
În faţă se-ntindea o curte cu numeroase uşi ce-aveau
Canaturi bine îmbinate iar împrejur erau iatacuri;
Portic clădit cu iscusinţă aveau la stînga şi la dreapta.
Cruciş, de-o parte şi de alta, se-aflau lăcaşuri mai semeţe
Şi tocmai în clădirea care se dovedea mai arătoasă
Sălăşluia în tihnă craiul Aietes cu soţia lui
Şi-n cealaltă trăia Apsyrtos, feciorul lui Aietes însuşi
(Pe care îl născuse nimfa Caucazului, Asterodeia,
Cînd craiul n-apucase încă să se-nsoţească cu Eidýia [13],
Mezina fată zămislită de către Tethys şi Okeanos;
Pe-Apsyrtos tinerii Colchidei de-aceea l-au supranumit
Phaeton [14], fiindcă-n strălucire îi întrecea pe toţi flăcăii).
Aflai în preajmă slugi şi două copile ale lui Aietes:
Pe Chalkiope şi Medeea. De ultima dădură solii:
Lăsînd iatacul ei, pornise înspre iatacul sorei sale;
Chiar Hera o făcu să şadă acasă. În palat arar
Era-ntîlnită pînă-atuncea; ci ziua-şi petrecea în templul
Hecatei, căci era ea însăşi o preoteasă a zeiţei;
Cînd i-a zărit pe soli, Medeea a scos un strigăt. De îndată
A auzit-o Chalkiope; degrabă sclavele-şi zvîrliră
Şi tort şi fusuri la picioare şi-afară năvăliră toate.
Văzîndu-şi astfel Chalkiope, alături de străini, feciorii,
De bucurie îşi ridică spre ceruri braţele: copiii
Vin să dea mamei lor bineţe şi, fericiţi, o-mbrăţişează.
Iar ea rosteşte-atunci aceste cuvinte înduioşătoare:
„Nu se cădea ca voi, cei care m-aţi părăsit nepăsători
Departe să plutiţi pe mare! V-a readus acasă soarta.
Prin ce năpastă grea, vai mie, urmînd poruncile lui Frixos,
Al vostru tată, vă cuprinse dorinţa de-a vedea Hellada?!
Prin tot ce v-a cerut cu limbă de moarte, dînsul a iscat
În pieptul meu cumplite chinuri. De ce-n cetatea Orhomenos—

https://biblioteca-digitala.ro

Oricare-ar fi oraşu-acela — atraşi de-averea lui Athamas,
Aţi vrut să mergeţi, părăsind-o pe mama voastră-nlăcrimată?"
Aşa le-a zis. Abia la urmă ieşi Aietes din palat;
Veni cu-Aietes şi Eidýia, soţia lui ce-o auzise
Pe Chalkiope cum se vaită. Curînd de-o mare larmă curtea
Întreagă se umplea şi-o ceată de sclavi trebăluia pe lîngă
Un taur falnic; alţii însă cu fierul despicau butucii
Uscaţi sau apa pentru scaldă o aşezau pe foc: nici unul
Nu cuteza să stea degeaba, slujindu-şi regele cu zel.
Atunci şi nevăzutul Eros din luminosul cer soseşte
Vijelios precum tăunul ce tabără asupra turmei
De junci — de-aceea „bărzăunul buhailor" îi zic păstorii —,
Îşi înstruneşte iute arcul în cadrul uşii, la intrare,
Din tolbă-şi ia săgeata nouă, pricinuind nespuse chinuri.
Ascuns privirii, trece pragul cu paşii repezi şi-şi roteşte
Iscoditorii ochi: pe vine stînd la picioarele lui Iason,
La jumătatea strunei Zeul îşi potriveşte crestătura
Săgeţii. Întinzîndu-şi bine, cu mîinile-amîndouă, arcul
O săgetează pe Medeea. În pieptul ei stupoarea creşte.
Din sala cu tavanul falnic se-avîntă Eros în afară,
Rîzînd în hohot. Cuibărită în fundul inimii copilei,
O arde ca un foc săgeata. Necontenit spre Iason, ţintă,
Cu ochi scînteietori priveşte. Îi bate inima năvalnic
În pieptul copleşit de chinuri; nici un alt gînd n-o stăpîneşte
Decît acesta, iar în suflet se-ntinde dulcea tulburare.
Precum femeia ce trăieşte din truda mîinilor, dedate
Cu torsul lînii, grămădeşte pe un tăciune-aprins crenguţe
Ca să aţîţe focul noaptea spre-a lumina coliba unde
Ea se trezeşte prea devreme; ci din tăciune se stîrneşte
Văpaia mare ce-n cenuşă preface fiece crenguţă —
La fel în inima Medeii ardea învăluită-n taină
Nefasta dragoste: de-aceea obrajii fragezi, rînd pe rînd,
Păleau şi se roşeau puternic, vădind lăuntricul ei zbucium.
Cînd pregătitele bucate le-au pus pe masă slujitorii
Şi-n apa încălzită solii şi-au îmbăiat făptura lor,
Voioşi s-au desfătat eroii cu băutură şi mîncare.
La urmă regele Aietes s-a apucat să iscodească
Pe fiii fiicei lui şi iată ce vorbe a rostit atunci:
„Voi, lujerii copilei mele şi ai lui Frixos, oaspe care
S-a bucurat ca nimeni altul de cinste în palatul nostru,
Sosiţi la Aea? Din Hellada aţi şi venit sau o năpastă

https://biblioteca-digitala.ro

V-a-ntors din drum departe încă de ţintă? Nu mi-aţi dat crezare
Cînd v-am prezis că vă aşteaptă o cale nesfîrşit de lungă.
Eu ştiu ce spun: demult în carul părintelui meu, zeul Soare,
Am colindat destulă vreme s-o duc pe Circe, sora mea,
Departe, către apuseanul pămînt, cînd am sosit pe malul
Ce străjuie Tyrsenianul [15] uscat, acolo unde ea
Şi astăzi locuieşte foarte departe de-a Colchidei ţară.
Dar ce rost au aceste vorbe? Să-mi spuneţi limpede acum
Ce piedici vi s-au pus în cale, de cine sînteţi însoţiţi
Şi din corabia scobită în ce ţinut aţi coborît?"
Aşa i-a descusut Aietes, şi-n locul fraţilor săi, Argos,
Gîndindu-se ce-o să se-ntîmple cu expediţia lui Iason,
Cu blînde vorbe îi răspunse, căci el era şi cel mai vîrstnic:
„Aietes, groaznica furtună ne-a spart corabia degrabă
Iar noi, stînd agăţaţi de bîrne, am fost purtaţi de valuri mari
Spre insula lui Enyálios [16] şi aruncaţi pe ţărmul ei
În bezna nopţii. Nimeni altul decît un zeu ne-a mîntuit;
Noi nu ne-am întîlnit acolo cu zburătoarele lui Ares,
Acele păsări cuibărite de mult pe insula pustie.
Au coborît bărbaţii-aceştia de pe corabie-n ajun,
Punîndu-le pe fugă: voia lui Zeus ce s-a-ndurat de noi
Sau poate norocoasa soartă i-a-ntîrziat pe-acel meleag.
Îndată am primit de toate, şi de-ale gurii, şi veşminte,
Cînd la urechea lor ajunse vestitul nume al lui Frixos,
Odată cu al tău, căci dînşii tindeau chiar spre cetatea ta,
De vrei să afli ce-i aduce, eu nu-ţi ascund ce pricini au.
Un rege doritor s-alunge din patrie şi să-şi ferească
Averea de viteazu-acesta, de bună seamă pentru faptul
Că prin puterea lui întrece pe toţi urmaşii lui Eol [17],
Încoace l-a mînat să plece în silă: cică Eolidul
Popor nu va putea să scape de furia cea grea şi ciuda
Lui Zeus şi nici de vina mare şi ispăşirea, datorate
Lui Frixos, pînă ce-n Hellada nu se-ntoarce Lîna de aur.
Corabia pe care Pallas Atena însăşi a-ntocmit-o
Nu seamănă cu-acelea care le au toţi oamenii Colchidei,
Noi alegîndu-ne desigur cu cea mai proastă, căci uşor
Şi valul aprig, şi vîntoasa au spulberat-o. Dar cealaltă
E prinsă-n cuie, ca să-nfrunte dezlănţuitele furtuni.
Ea zboară şi cînd suflă vîntul şi deopotrivă, cînd bărbaţii,
Cu braţe pururi încleştate pe vîsle, se-opintesc mereu.

https://biblioteca-digitala.ro

Corabia strîngînd eroii de frunte din Hellada-ntreagă,
Cetatea ţi-a găsit-o după ce-a întîlnit oraşe multe
Şi-a-nvins cumplitul hău al mării doar ca să aibă Lîna de-aur
Din mîna ta şi vrea să-ţi facă un bine demn să răsplătească
Alesul dar: chiar de la mine aflînd că duci cu Sauromaţii [18]
O luptă grea, va să-i silească sub sceptrul tău să-ngenuncheze.
De vrei să ştii ce nume poartă şi din ce neam se trag vitejii
Cîţi sînt de faţă — fiecare — ţi-i voi înfăţişa pe rînd.
Cel pentru care în Hellada s-au strîns atîţi, să-l însoţească,
Se cheamă Iason şi e fiul lui Aison, spiţă Cretheidă.
Şi dacă face-aievea parte din stirpea lui Cretheus însuşi,
Înseamnă că, neîndoielnic, ne este rudă după tată,
Căci şi Cretheus şi Athamas au fost feciorii lui Eol,
Iar Frixos este doar odraslă de-a lui Athamas Eolidul.
Au vrei pe unul dintre fiii lui Helios să ţi-l numesc?
Îl vezi aici chiar pe Augéias. Acesta-i Telamon, vlăstarul
Vestitului Eac pe care Zeus însuşi mi l-a zămislit.
La fel toţi cei ce, ca tovarăşi de drum, l-au însoţit pe Iason,
Se trag din zeii fără moarte sau sînt măcar nepoţii lor."
Astfel de vorbe spuse Argos; dar craiul, auzind acestea,
Se încruntă şi-o grea mînie cuprinse pieptul său avan.
El zise plin de indignare (mai mult pe fiii Chalkiopei
Era-nciudat, crezînd că ceilalţi veneau doar datorită lor)
Şi sub sprîncenele-ncruntate cumplit îi licărea privirea:
„Ah, cum de nu pieriţi degrabă, mişeilor, din ochii mei!
Plecaţi de pe pămîntu-acesta, voi, urzitori de şiretlicuri,
Cît încă n-aţi văzut nici unul funesta blană a lui Frixos!
Hellada iute-aţi părăsit-o nu pentru Lîna cea de aur,
Ci aţi venit aici să-mi smulgeţi şi sceptrul, şi regescul rang!
De n-aţi fi apucat s-atingeţi mai înainte masa mea,
Atunci cu limba retezată şi fără mîinile-amîndouă,
Doar cu picioare neciuntite v-aş fi trimis azi înapoi,
Să vă tai pofta să daţi buzna şi altă dată-n ţara mea!
Prea i-aţi mînţit cu-obrăznicie pe zeii pururi fericiţi!"
Aşa grăi-ndîrjitul rege; iar Telamon, simţind că pieptul
I se umflase de mînie, în sinea lui dorea nespus
Cu vorbe grele să-l înfrunte. Dar îl opri la vreme Iason
Şi-n locul soţului, el însuşi răspunse cu dulceaţă-n glas:
„Aietes, curmă-ţi supărarea! Căci ceata noastră nicidecum
Nu-ţi intră-n casă şi-n cetate cu negre gînduri, cum crezi tu,
Nici lăcomia nu ne mînă. Noianul cine-ar cuteza

https://biblioteca-digitala.ro

Să-l treacă, dornic să se-aleagă c-un bun străin? Pe mine zeul
Și straşnica poruncă dată de-un crai nedrept m-au pus
pe drumuri.
Ascultă-i pe cei ce te roagă! Voi răspîndi-n Hellada-ntreagă
Eu însumi — faima ta divină! Cu toții, iată, sîntem gata
Să te despăgubim îndată cu prețul muncilor lui Ares,
Să-ți poți îndeplini dorința îngenunchind sub sceptrul tău
De-or fi cumva Sauromații sau orișicare alt popor!"
Rostise vorbe dulci, cu scopul de-a-l îmblînzi; dar îndîrjirea
Nutrea în pieptul lui Aietes aceste două vreri opuse:
Numaidecît să se repeadă asupra lor și să-i ucidă,
Sau să le pună la-ncercare puterea. Chibzuind, găsi
Mai bună cea de-a doua cale. La rîndul lui grăi așa:
„Chiar despre fiecare-n parte, de ce-am vorbi acum, străine?
Căci de vă trageți voi aievea din zei și dacă cu nimic
Nu sînteți mai prejos ca mine, un bun de-al meu venind
să-mi cereți,
Te las să pleci cu Lîna de-aur de te-nvoiești să mi te pun
La încercare. Pe bărbații viteji nu-i pizmuiesc defel,
Așa cum ziceți voi că face stăpînul vostru din Hellada.
Arată-ți așadar virtutea și voinicia printr-o faptă
Pe care o-mplinesc eu însumi, deși-i primejdioasă foarte.
Trimit în pajiștea lui Ares la păşunat doi tauri mari
Ce au picioare de aramă și varsă foc pe guri, cînd suflă.
Îi pun la jug și-i mîn din urmă spre aspra țelină-a lui Ares,
De patru iugăre, și-ndată ce plugul a arat-o toată,
Eu nu sădesc defel în brazdă nici o sămînță de-a Demetrei,
Ci dinții unui hîd balaur îi semăn ca din ei să crească
Oşti de voinici cu arma-n mînă: împresurat de pretutindeni,
Cu sulița-i străpung, îi sfîrtec, culcîndu-i chiar acolo-n brazdă.
Înjug juncanii dimineața și către ceasul înserării
Am terminat și secerișul. De împlinești aceleași fapte,
Îți dau degrabă Lîna de-aur, s-o duci la craiul tău de-acasă.
N-o vei primi altfel, și orice speranță-i vană. Nu e bine
Cînd un bărbat de neam se-nclină în fața altuia, mai slab!"
Așa i-a zis. Tăcutul Iason cu ochii ațintiți spre glie,
Rămas-a fără glas și vlagă, văzînd ce pacoste-l păştea.
S-a tot gîndit ce hotărîre să ia pe loc, căci nu-ndrăznea
Să-și dea cuvîntul că va face o treabă greu de dus la capăt.
Dar pîn-la urmă îi răspunse cu-aceste vorbe iscusite:

https://biblioteca-digitala.ro

„Eşti foarte-ndreptăţit, Aietes, la grea-ncercare să mă pui.
Mă voi supune trudei aspre, stînd mai presus de-a mea putere.
Chiar de va trebui să-mí aflu prin dînsa moartea! Nici un om
Nu-ntîmpină un rău mai mare decît potrivnica nevoie,
Căci prin porunca unui rege, ea m-a silit să vin încoace!"
Astfel grăi şi-ngrijorarea îl şi cuprinse, întristîndu-l.
La rîndul său îi spuse craiul cuvinte fără îndurare:
„La soţii tăi te du acuma, căci gata eşti să-nfrunţi ponosul.
Dar dacă o să-ţi fie frică să-njugi perechea mea de tauri
Şi de te sperie prea tare îngrozitorul seceriş,
O să-mi dau toată osteneala să fii o pildă grăitoare
Ca nimeni să nu se măsoare c-un alt bărbat, mult mai viteaz!"
Vorbi cu-asprime craiul. Iason se ridică din jilţul său.
Îndată s-au sculat Augéias şi Telamon; i-a însoţit
Doar Argos care mai nainte prin semne-şi îndemnase fraţii
Să mai rămînă, pe cînd ceilalţi ieşeau degrabă din palat.
Şi dintre toţi aceştia fiul lui Aison strălucea mai mult
Prin graţie şi frumuseţe, iar ochii fetei, dintr-o parte,
Spre el îşi îndreptau privirea de sub încîntătorul văl.
În inima-i domnea tristeţea, ci sufletul, precum un vis,
Plutea, ţinîndu-se de urma acelui ce se-ndepărta.
Nespus de abătuţi, străinii ieşiră din palat afară.
Ci de mînia lui Aietes dorind să scape, Chalkiope
Acasă se retrase iute odată cu feciorii ei.
Plecă Medeea deopotrivă, simţindu-şi pieptul răvăşit.
De-atîtea frămîntări pe care doar Éroşii [19] ţi le aduc.
În faţa ochilor întocmai îi apăreau aievea toate:
Cum se înfăţişase Iason, cu ce veşmînt era-mbrăcat,
Ce cuvîntase, cum stătuse în jilţ şi felul cum ieşise
Pe uşă. Socotea copila, în tulburarea ei, că-n lume
Nu este alt bărbat ca dînsul. Mereu îi răsuna-n urechi
Şi vocea lui şi, dulci ca mierea, cuvintele ce le rostise.
Ci pentru el se teme foarte, că poate va pieri ucis
De tauri sau de-Aietes însuşi: aşa-l jeleşte de pe-acum
De parc-a şi murit sărmanul şi se preling pe-obrajii ei
Sfioase lacrimi de adîncă tristeţe şi îngrijorare.
Plîngînd înăbuşit, îşi spune cu glas duios aceste vorbe;
„De ce, vai mie, mă cuprinde mîhnirea? De-o să piară, totuşi,
Ca un viteaz făr'de pereche sau ca un laş neîntrecut,
Ce-mi pasă mie? — Facă zeii să scape pîn-la urmă teafăr! —

https://biblioteca-digitala.ro

Slăvită fiică a lui Perses [20], aşa să fie, negreşit,
Să se întoarcă viu acasă! Dar dacă îi va fi sortit
Ca taurii să mi-l răpună, atunci să afle dinainte
Că nu găsesc în trista-i soartă nici un prilej de bucurie!"
Aşadar grijile acestea domneau în cugetul copilei.
Dar după ce plecară solii, lăsînd norodul şi cetatea,
Pe drumul care mai nainte îi adusese din cîmpie,
Spre Iason se întoarse Argos şi cuvîntă precum urmează:
„Ai să mă mustri pentru sfatul pe care ţi-l voi da, o, Iason,
Dar fără preget la strîmtoare e bine să încerci orice.
Ai auzit mai adineauri chiar de la mine de-o fecioară
Dibace-n vrăji, sub îndrumarea Hecatei, fiică a lui Perses;
De partea noastră de-o atragem, socot că n-ai de ce să tremuri
Că fi-vei biruit în luptă. Dar eu mă tem nespus de faptul
Că mama n-o să se-nvoiască, făgăduindu-ne-ajutorul.
Şi totuşi, mă voi duce iarăşi s-o aflu şi s-o rog fierbinte,
Fiindcă astăzi, deopotrivă, ne-ameninţă pe toţi pieirea!"
Vorbise cu însufleţire, iar Iason îi răspunse-aşa:
„O, dragul meu, de vrei aceasta, eu nu mă-mpotrivesc deloc!
Te du la mama ta degrabă şi-nduplec-o prin rugăminţi,
Rostind cuvinte iscusite. Dar slabă e speranţa noastră
Cînd grija-ntoarcerii acasă o-ncredinţăm femeilor!"
Aşa i-a zis şi-n scurtă vreme la mlaştină-au sosit. Voioşi,
Tovarăşii îi întrebară cînd îi văzură-n faţa lor.
Atunci mîhnitul Aisonide le cuvîntă în felu-acesta:
„Prieteni, aprigul Aietes în sinea lui e supărat
Pe noi făţiş şi dacă deapăn din fir în păr ce s-a-ntîmplat,
Nicicum n-ajungem pîn-la capăt, eu povestind, voi întrebînd.
Pe scurt, mi-a spus că în cîmpia lui Ares slobozi pasc doi tauri
Ce au picioare de aramă şi varsă foc pe guri cînd suflă.
Mi-a poruncit să-i pun să are vreo patru iugăre de ţelini;
Dinţi de balaur drept sămînţă el îmi va da, ca să răsară
Din glie luptători cu arme de-aramă: în aceeaşi zi
Urmează să-i ucid pe-aceştia. Şi (neaflînd răspuns mai bun)
Făgăduit-am cu-ndrăzneală să-ndeplinesc ce mi-a cerut."
Aşa grăi şi toţi găsiră că fapta nu e cu putinţă
Şi multă vreme în tăcere priviră unul către altul,
Mîhniţi din pricina năpastei şi-a slăbiciunii lor. Dar iată
Că dintre toţi eroii, primul vorbi Peleu cu îndrăzneală:
„E timpul să chitim acuma ce-i de făcut. Nu trag nădejdea
Că mai folositor e sfatul decît puterea unor braţe.

https://biblioteca-digitala.ro

Juncanii craiului Aietes de vrei acuma să-i înjugi,
Viteaz de frunte, Aisonide, dorind să împlinești isprava
Precum ți-a fost făgăduiala, atuncea pune-te pe treabă!
Dar dacă inima îți spune că n-ai încredere deplină
În vlaga ta, nu da dovadă că ești pripit și cu privirea
Nu cerceta bărbații care îți stau în jur: chiar eu sînt gata
Și n-am să-ndur o suferință mai de temut ca moartea însăși!"
Grăi întocmai Eacidul; dar Telamon, adînc mișcat,
Sări degrabă în picioare; și Idas, în al treilea rînd,
Se ridică plin de trufie, urmat de fiii lui Tyndar,
Și fiul lui Oineus [21], cel care se număra printre cei tineri,
Deși n-avea măcar tuleie în barba ce de-abia-i mijea:
O inimă neînfricată îl îndemnase să se scoale.
Toți ceilalți soți se abținură, păstrînd tăcerea. Însă Argos
A spus aceste vorbe celor atît de dornici să se lupte:
„Prieteni, cumpăna supremă aceasta e! Dar eu socot
Că mama mea o să v-aducă un ajutor binevenit.
Deși voi v-ați pierdut răbdarea, rămîneți ca și pîn-acum
Tot pe corabie — o vreme: mai bine-i să ne stăpînim
Decît să ne grăbim pieirea, sfidînd primejdia cumplită.
Căci în palatul lui Aietes a fost crescută o copilă
Pe care mai presus de toate Hecate o-nvață să facă —
Din ierburi răsărite-n șesuri sau pe întinse ape — leacuri
Ce sînt în stare să-mblînzească tăria focului năprasnic,
Să-ncremenească chiar și fluvii curgînd vijelios la vale,
Să țină astre-n loc și luna urmîndu-și sfînta ei cărare.
Cînd noi am părăsit palatul, am pomenit de-această fată
Pe drum, și mama mea, ca una ce-i este soră bună, poate
S-o-nduplece să ne ajute în încercarea ce ne-așteaptă.
Și dacă vorbele acestea vă sînt pe plac, mă voi întoarce
Iar în palatul lui Aietes chiar astăzi, ca să pun la cale
Ce-am spus. Și poate izbuti-voi cu ajutorul unui zeu!"
Așa grăit-a el iar zeii le-au și trimis un semn prielnic:
O sperioasă porumbiță, fugind de gheara unui șoim,
Din slavă lunecă la pieptul lui Aisonide, înfricată;
Căzu și șoimul chiar pe pupa corabiei. Îndată Mopsos
Rosti-n auzul tuturora aceste vorbe de profet:
„Prieteni, zeii își arată prin semnu-acesta vrerea lor
Și nu găsesc o tălmăcire mai potrivită decît faptul
De-a merge să aflăm fecioara și-n chip și fel s-o implorăm
Să ne ajute. Cred că dînsa n-o să respingă ruga noastră

https://biblioteca-digitala.ro

De-o fi avut Fineus dreptate spunînd că ne-om întoarce-acasă
Doar mulţumită zeei Cypris, stăpîna păsării blajine[22],
De-abia scăpată de pieire. Presimt în sinea mea că fapta
Întrezărită-n prevestire întocmai se va întîmpla.
Prieteni, deci rugaţi fierbinte pe Cythereea să v-ajute
Şi-acuma sfatului lui Argos să-i dăm deplină ascultare!"
Aşa grăi şi-l aprobară cei tineri care-şi aminteau
De spusa lui Fineus. Doar fiul lui Afareus se ridică
Şi, stăpînit de-o grea mînie, cu glas puternic zise Idas:
„O, zei din cer, aici sosit-am avînd drept aliaţi femei
Spre-a invoca mereu pe Cypris ca să ne vină-n ajutor,
Nu marea vlagă ce-o vădeşte Enyálios! Doar porumbiţe
Şi şoimi văzînd cu ochii voştri, vă şi abţineţi de la luptă.
Duceţi-vă, căci osteneala războiului nu e de voi,
Cel mult plăpîndele fecioare să le momiţi prin rugăminţi!"
Vorbise înciudat. Şi, dintre tovarăşii de drum, destui
Au murmurat dar împotriva-i nici unul n-a suflat o vorbă.
Iar Idas, plin de indignare, se aşează. Şi totuşi, Iason,
Vrînd să-şi îmbărbăteze soţii, în felu-acesta glăsui:
„Corabia s-o lase Argos! Pe placul tuturor a fost
Îndemnul său. Plutind pe fluviu, ne vom lega făţiş parîma
De malul din apropiere. Fireşte, nu se mai cuvine,
De-acum încolo să ne-ascundem, de parcă ne-am feri de luptă!"
Aşa grăi, apoi pe Argos îl şi trimise îndărăt,
S-ajungă iute în cetate, şi ancora corabiei
Fu ridicată, după voia lui Iason. Ajutaţi de vîsle,
Din mlaştină curînd ieşiră, trăgînd la mal în loc uscat.
Numaidecît ţinu Aietes sfat mare cu Colchidienii
Alături de palatu-i unde se întrunea şi mai nainte,
Capcane jalnice şi dolii menind eroilor Minyeni.
El se jura că de îndată ce taurii vor sfîrteca
Pe omul ce-a primit să ducă la capăt crunta încercare,
Din rădăcini să smulgă codrul ce străjuia colina verde,
Arzînd, odată cu bărbaţii, corabia ce-i găzduieşte,
Spre-a pedepsi trufia tristă a celor puşi pe fapte mari.
Nicicînd lui Frixos Eolidul, oricît era de nevoiaş,
Nu i-ar fi-ngăduit să şadă în casa lui, deşi acesta
Îi întrecea pe toţi străinii în pietate şi blîndeţe,
De nu i-ar fi trimis Zeus însuşi din slava cerului, ca sol,
Pe Hermes, ce-i ceru să fie o gazdă ospitalieră.

https://biblioteca-digitala.ro

Ci pe jefuitorii care au năvălit în ţara lui,
Doar n-o să-i lase să se ducă nepedepsiţi, căci alte griji
Nu au decît să pună mîna pe-averile de alţii strînse
Sau să urzească şiretlicuri cît mai dibace şi să prade
Dînd raite crîncene ce umplu de groază tîrle şi oieri.
A spus că îşi doreşte-o dulce şi-ndreptăţită răzbunare
Asupra fiilor lui Frixos, tovarăşi demni de-aşa mişei,
Bărbaţi cu care împreună sosesc aici doar ca să-i smulgă
Domnia şi regescul sceptru, nelegiuiţii! Se-mplineşte
Ce i-a prezis pe vremuri tata, cumplit oracol de demult:
— Păzească-se de iscusite scorniri şi hotărîri luate
De neamul lui şi ocolească năpaste fără de sfîrşit!
De-aceea i-a lăsat să plece în lunga cale spre Ahaia,
Urmînd voinţa părintească, voioşi. De cele două fiice
Şi de feciorul său Apsyrtos lui cîtuşi de puţin nu-i frică,
Nici gînd să pună ei la cale primejdioasa uneltire,
Ci doar copiii Chalkiopei urzesc aceste negre planuri.
În marea lui mînie spus-a supuşilor că n-o să rabde
Trădarea şi, ameninţîndu-i , le-a dat porunca de-a pîndi
Corabia şi toţi năierii: nici unul să nu scape teafăr!

Dar Argos tot atuncea iarăşi sosise-n casa lui Aietes
Şi prin stăruitoare vorbe ceruse mamei lui s-o roage
Chiar pe Medeea să-i ajute: acelaşi lucru plănuise
Şi Chalkiope însă teama o-mpiedica să facă asta:
Ce noimă are nebunia să-ncerci a-ndupleca o fată
Pe care o-nspăimîntă oarba mînie-a tatălui? De-ascultă
Aceste rugi — nelegiuirea-i nu iese iute la iveală?

De-atîtea chinuri încercată, dormea Medeea somn adînc,
Întinsă-n patul ei. Deodată cumplite, -amăgitoare vise
O hărţuiră, cum se-ntîmplă cu cel atins de-o supărare.
I se părea că încercarea străinul o primise lesne
Nu doar din rîvna lui ca blana berbecului s-o poarte-n Iolcos
Şi în cetatea lui Aietes nici nu venise pentru asta,
Ci numai ca s-o ia pe dînsa şi s-o aducă-n casa lui,
Să-i fie soaţă legiuită. Şi parcă-n apriga-nfruntare,
Luptă cu taurii ea însăşi şi-i biruia cu uşurinţă.
Părinţii nu vroiau să-şi ţină cu nici un preţ făgăduiala,
Căci nu copilei îi cerură să-njuge aprigii juncani
Ci tocmai lui. Şi de aceea a izbucnit o ceartă între
Străin şi tatăl ei: iar ambii, luînd-o drept judecător,
O îmbiară deopotrivă de glasul inimii s-asculte.

https://biblioteca-digitala.ro

Pe oaspete-l alese grabnic şi nu-şi cruţă deloc părinţii
Ce, în durerea lor imensă, plini de mînie, începură
Să strige-n gura mare: zarva îi alungă îndată somnul.
Sări din pat înspăimîntată şi îşi plimbă privirea-n jur,
Pe murii ce-i vegheau iatacul. Atunci cînd inima din piept
Bătu din nou ca mai nainte, în sinea ei îşi zise tristă:
„Vai mie, ce mă-nfricoşară aceste vise-apăsătoare!
Nespus mă tem că poposirea eroilor o să aducă
Năpasta peste noi; străinul mi-a înrobit simţirea toată. —
Dar să se-nsoare cu vreo fată din depărtatul neam ahaic,
Eu ţin la cinstea de fecioară, mi-e dragă casa părintească! —
Ci îmi alung din piept cruzimea, nu-ncerc să fac nimica fără
De sora mea: ah, poate dînsa o să mă roage ca în luptă
Să o ajut, căci pentru soarta copiilor e-ngrijorată;
Doar asta o să domolească cumplitul chin din sînul meu!"
Grăind aşa, sări-n picioare, deschise uşa încăperii;
Desculţă şi abia c-un singur veşmînt pe trup, ea urmărea
La sora-i bună să se ducă şi dincolo de prag trecu.
Rămase multă vreme-n faţa iatacului, şovăitoare,
Căci o ţinea în loc sfiala, apoi se-ntoarse în odaie:
Dar ea ieşi afară iarăşi, găsind refugiu înăuntru
Din nou: încolo şi încoace picioarele-o purtau în van.
Atunci cînd căuta să iasă, sfiala o împiedica;
Sfiala învingea imboldul iubirii tot mai îndrăzneţe.
Trei ori la rînd cercă să iasă; trei ori la rînd se-opri;
ci-n rîndul
Al patrulea căzu sfîrşită şi se rostogoli pe pat.
Aşa cum tînăra soţie îşi plînge în iatac voinicul
Bărbat cu care au nuntit-o sau fraţii, sau părinţii ei,
Dar soarta l-a răpus nainte ca să se bucure-mpreună
De o iubire-mpărtăşită: un chin lăuntric o doboară,
Ea plînge-năbuşit şi tace cînd vede patul văduvit;
În nici un chip nu vrea să aibă cu toate slugile de-a face,
Din prevedere şi sfială, stă singură în cuibul ei,
Femeile să n-o jignească cu batjocoritoare vorbe —
Aidoma bocea Medeea. Intrată pe neaşteptate,
Pe dînsa o surprinse astfel plîngînd în hohote o sclavă
Ce-şi însoţea mereu stăpîna: numaidecît această fată
Aduse vestea Chalkiopei. Cu toţi copiii-n jurul ei,
Stătea să vadă cum să facă, să-nduplece mezina soră.

https://biblioteca-digitala.ro

Ne-ncrezătoare nu rămase cînd auzi din gura sclavei
Uluitoarele cuvinte şi din iatacu-i, speriată,
Fugi îndată în iatacul în care gingaşa copilă
Zăcea nespus de abătută, zdrelindu-şi amîndoi obrajii.
Cînd o văzu că are ochii înlăcrimaţi, vorbi întocmai:
„Vai mie, pentru ce, Medeea, frîu liber dai acestor lacrimi?
Ce s-a-ntîmplat? Ce grea durere în suflet ţi s-a furişat?
Prin voia zeilor vreo boală s-a răspîndit în trupul tău
Sau auzitu-l-ai pe tata cum prin ucigătoare vorbe
Lovea în fiii mei şi-n mine? Mai bine nu vedeam nicicînd
Această casă părintească şi nici oraşul, ci trăiam
La marginile lumii unde nu-s pomeniţi Colchidienii!"
Aşa-i grăi; roşi Medeea şi multă vreme fu oprită
De feciorelnica sfială să dea răspunsul mult dorit.
Şi parcă vorbele-i acuma îi stăruiau pe vîrful limbii,
Acuma îi zburau deodată pînă-n adîncul inimii.
Adesea, gata să cuvînte, deschise minunata-i gură,
Dar vocea nu vru să pornească pe drumul ei. Cu viclenie,
Într-un tîrziu grăi, zorită de tot mai îndrăzneţii Eroşi:
„Feciorii tăi, o, Chalkiope, sînt pricina mîhnirii mele —
Să nu-i ucidă tatăl nostru pe loc, odată cu străinii!
Deunăzi adormind doar pentru puţină vreme, parcă văd
Aceleaşi vise fioroase — dea zeii să se-arate vane!
Să nu-ţi pricinuiască fiii, prin soarta lor, cumplite chinuri!"
Grăise-aşa, să se convingă de va s-o roage Chalkiope
De la-nceput, ca să-i ajute din răsputeri pe fiii ei.
Simţind că sufletul ei geme sub strivitoare griji şi temeri,
Şi auzind ce i se spune, răspunse astfel sora-i bună:
„Eu însămi am venit la tine, de-aceleaşi gînduri frămîntată,
Să ştiu de vrei să ne-nţelegem şi gata eşti să treci la fapte.
Pe Glie şi Uranus[23] jură că tot ce-ţi spun acuma ţie
În suflet vei păstra cu grijă şi-mi vei sări în ajutor.
Te rog pe zei, pe-a ta fiinţă precum şi pe părinţii noştri,
Fă să nu piară în chip jalnic răpuşi de-o nemiloasă soartă
Copiii mei! Şi eu muri-voi cu dragii mei feciori odată
Şi ca o Furie cumplită, din Hades te voi urmări!"
Întocmai glăsui şi grabnic o podidiră lacrimile,
Apoi cu mîinile-amîndouă cuprinse strîns genunchii fetei,
La sînul ei plecîndu-şi capul. Amarnic, una lîngă alta,
Se tînguiră deopotrivă şi-n casa lor se răspîndi

https://biblioteca-digitala.ro

Un gingaş zvon stîrnit de corul de plînsete neostoite.
Ci cuvîntă întîi Medeea şi, tristă, spuse sorei sale:
„Ce leac găsi-voi pentru tine, sărmano? Pomeneşti mereu
Doar de blesteme şi de Furii îngrozitoare. Bine-ar fi
Dac-ar depinde doar de mine ca fiii tăi să scape teferi!
Spun jurămîntul ce-n Colchida e sfînt şi tu mă-ndemni să-l spun:
Mă jur pe falnicul Uranus şi pe cea care stă sub cer
Şi-i mama zeilor, pe Glie: din tot ce-mi şade la-ndemînă
Nimic n-o să-ţi lipsească dacă îmi ceri ceva ce pot să fac!"
Aşa grăi şi Chalkiope îi spuse drept răspuns acestea:
„Nu ai curajul, cînd îţi cere străinul însuşi să închipui
Un şiretlic sau leacul care va fi de mult folos în lupta
Ce-mi poate mîntui feciorii? Din partea lui a şi sosit
La mine Argos, ce mă-ndeamnă să-ţi cer degrabă ajutorul.
Venind la tine adineauri, eu l-am lăsat în casa mea."
Aflînd Medeea toate-acestea, în sinea ei s-a bucurat.
Frumosu-i chip se rumenise şi, de atîta fericire,
O şi cuprinse ameţeala. Ci glăsui apoi aşa:
„O, Chalkiope, doar ce este pe placul şi folosul tău
Voi face. Altfel Aurora să nu-şi mai oglindească raza
În ochii mei şi încă vie să nu mă vezi de-acum încolo
De-o fi ca mai presus de toate să nu aşez viaţa ta
Şi a celor zămisliţi de tine, căci ei îmi sînt ca nişte fraţi,
Dragi rubedenii şi tovarăşi de vîrsta mea. Cu-ndreptăţire
Mă pot făli că totodată îţi sînt şi ei soră, şi copilă:
Ca şi nepoţii mei, eu însămi am supt în fragedă pruncie
La sînul tău, cum auzit-am pe mama povestind adesea.
Treci sub tăcere ajutorul promis, ca astfel, fără ştirea
Părinţilor, să-mi ţin cuvîntul: voi merge mîine pîn-la templul
Hecatei; vin cu leacu-n stare a domoli temuţii tauri,
Ca să-l dau oaspetelui care stîrni dihonia de-acum!"
Lăsînd iatacul, Chalkiope se duse să-şi vestească fiii
Că sora ei o să-i ajute. Rămasă singură, copila
Fu iar cuprinsă de sfială şi se-ngrozi că împotriva
Părintelui azi unelteşte de dragul unui om străin.

Dar bezna nopţii-nvăluise pămîntul şi din largul mării
Zăreau năierii Ursa Mare şi stelele lui Orión[24],
De pe corăbiile proprii. Şi călătorul, şi portarul
Doreau la fel de mult odihna; chiar şi nemîngîiata mamă

https://biblioteca-digitala.ro

Ce şi-a pierdut pe veci copiii, dormea-n odaie toropită,
Iar în cetate nici un cîine nu mai lătra şi nici un freamăt
Nu se-auzea din jur: tăcerea era stăpîna nopţii negre.
Ci doar Medeea rămăsese de somnul dulce ocolită.
De cînd l-a îndrăgit pe Iason, o încolţeau atîtea griji
Şi tare se temea de marea putere-a taurilor care
Îi pot aduce un amarnic sfîrşit în ţelina lui Ares.
Curgeau din ochii fetei lacrimi de milă; chinul ei lăuntric
O hărţuia mereu şi trupul i-l mistuia, răzbind spre creştet,
În jurul gingaşelor fibre şi pînă în adîncul cefei,
Acolo unde-i mai cumplită durerea, ori de cîte ori
Necazuri ne strecoară-n suflet în veci neobosiţii Eroşi.
Adesea inima Medeii zvîcnea în piept nestăpînit
Cum într-o încăpere raza de soare nu cunoaşte-astîmpăr
Atunci cînd o răsfrînge apa pe care tocmai o răstorni
Într-o căldare sau un ciúbăr: şi sau aicea, sau acolo,
Mereu ea tremură şi sare, furată de vîrtejul iute —
Întocmai inima copilei în pieptul ei zvîcnea năvalnic.
Vrăjitul leac ce-ar fi în stare să biruie cumpliţii tauri
Acuma-l dă, acuma nu-l dă, şi astfel va pieri ea însăşi.
Nu-şi mai doreşte însă moartea şi nu-i va da nici leacul tainic,
Ci îndura-va în tăcere nenorocirea ce-l aşteaptă.
Se aşează pe pat şi, pradă nehotărîrii, ea îşi zise:
„Vai mie, pacostea m-adastă şi dintr-o parte şi dintr-alta
Iar inima mi-e hărţuită de pretutindeni şi durerea
E fără leac: mă mistuieşte necontenit. Ah, dacă ieri
M-ar fi răpus pe mine-Artémis cu-naripatele-i săgeţi,
Neapucînd să-l văd pe dînsul şi pe feciorii Chalkiopei
Sosiţi cu aheana navă! Un zeu ori una dintre Furii
I-aduse-aici ca să-mi stîrnească atîtea lacrimi şi necazuri! —
Cu arma-n mîini să moară dacă i-a fost cumva sortit să piară
În ţelina lui Ares! Leacul cum oare să-l prepar eu fără
Ca să mă bănuie părinţii? Ce basme le voi îndruga,
Ce vicleşug şi ce minciună îmi pot ascunde ajutorul? —
Eu însămi, fără-nsoţitoare, îi pot vorbi, aflîndu-l singur?
Nefericită sînt! N-aş crede că, dacă el pieri-va totuşi,
Voi fi de chinuri izbăvită. Mai rău mă va lovi năpasta
De-o fi să-şi piardă dînsul viaţa. Rămîi cu bine, sfiiciune,
Rămîi cu bine, cinste! Iason, scăpat doar mulţumită mie,
Viu şi nevătămat să plece oriunde inima-i poftește!

https://biblioteca-digitala.ro

Căci în aceeaşi zi în care îi va fi dat să ducă lupta,
Eu voi muri sau sugrumată, cu gîtu-n laţul prins de-o grindă,
Sau înghiţind de bună voie otrava ce ne curmă viaţa.
Dar chiar de mor în felu-acesta, ajung şi dup-aceea pradă
Ocărilor: întreg oraşul va trăncăni în lung şi-n lat
Pe seama mea. Din gură-n gură va colinda sărmanu-mi nume,
Colchidienele-ntre ele mă vor mustra cu-nverşunare:
— Sărind orbeşte-n ajutorul bărbatului din altă ţară,
Ea a pierit doar spre ruşinea părinţilor şi-a casei sale,
De pofte josnice învinsă! — O, cît voi fi de umilită!
Vai mie, ce destin amarnic! Aş fi cu mult mai cîştigată
De-ar fi să pier în astă-noapte, răpusă în iatacul meu
De o subită moarte care mă scapă de dojeni cumplite,
Mai înainte de-mplinirea nelegiuirii fără nume!"

Vorbindu-şi astfel îşi aduse un sipet ce păstra puzderii
De alifii vindecătoare şi de otrăvuri ucigaşe.
Punîndu-l pe genunchi, ea plînse şi sînu-i tînăr fu scăldat
De lacrimile nesecate pe care le vărsa-n şiroaie,
În timp ce-şi căina cumplitul destin. Şi-acum rîvnea copila
Ca din licorile funeste s-aleagă una şi s-o soarbă;
De-acuma sipetul e liber de sforile cetluitoare,
Atît de dornică-i sărmana să ia otrava. Dar deodată
Îşi simte inima cuprinsă de groaza silnicului Hades,
Rămîne multă vreme mută şi-n juru-i se perindă toate
Preocupările plăcute ce dau atîta farmec vieţii.
Îşi aminteşte cît de multe plăceri desfată pe cei vii,
Îşi aminteşte ce voioase tovarăşe de joacă are,
Ba chiar şi soarele îi pare mai luminos ca pîn-atunci
Şi asta numai în răstimpul cît cercetează orice lucru.
Din nou ia sipetul acela, de pe genunchi punîndu-l jos;
Se răzgîndeşte, îndemnată de Hera şi voinţa ei
Nu mai cunoaşte şovăiala; din răsputeri vrea să răsară
Cît mai degrabă Aurora, anume ca promisul leac
Să-l poată dărui lui Iason şi faţă-n faţă să-l privească.
Trăgînd zăvorul de la uşa iatacului, prea des, Medeea
Pîndeşte-acum lumina zilei. Ci Aurora îşi trimite
Rîvnitul licăr şi-n cetate se pune totul în mişcare.

Dar Argos, adunîndu-şi fraţii, le porunci să stea pe loc
Spre a vedea ce gînduri are şi plănuieşte-acum fecioara,
Iar el se-ntoarse la năierii vremelnic părăsiţi de dînsul.

https://biblioteca-digitala.ro

De cum zări întîia oară că licăreşte Aurora,
Cu mîinile îşi prinse fata şi-şi strînse pletele bălaie
Ce i se revărsau pe umeri şi fluturau în voia lor.
De lacrimi ea şi-a şters obrajii, spre-a-i face să sclipească iar,
Ungîndu-şi pielea cu-alifie — nectar curat! Şi-a pus un peplu [25]
Frumos şi încheiat cu-agrafe meşteşugit încovoiate;
Pe creştetul ca de zeiţă şi-a aşternut apoi un văl
Alb-argintiu. Întreg iatacul l-a colindat şi paşii ei
Călcau podeaua, dînd uitării necazurile multe care
I se-aşterneau în drum şi cele ce-n viitor o aşteptau.
Chemîndu-şi sclavele la dînsa, căci noaptea toate doisprezece
Şi-o petreceau în vestibúlul iatacului înmiresmat —
Copile încă nenuntite, de-o vîrstă cu stăpîna lor —
Le porunceşte să înhame la car perechea de catîri
Şi s-o conducă la nespus de frumosul templu al Hecatei.
De drum îi pregătesc deci carul acele sclave-ascultătoare
Iar între timp Medeea scoate din sipetul încăpător
Vrăjitul ir din buruiana ce-i denumită Prometeu.
Cel ce înduplecă prin jertfe în miez de noapte pe Hecate,
Copilă unică [26], şi-şi unge cu sucul ierbii trupul său,
Nu poate fi rănit de nimeni prin nici o armă de aramă,
Nu-l biruie cumplita pară de foc nicicum, ci dimpotrivă,
Şi vitejia, şi puterea îi sînt mai mari cît ţine ziua.
Ea s-a ivit întîi pe lume cînd crudul vultur a făcut
Să picure pe Glia pantei împăduritului Caucaz
Divina sevă sîngerie [27] a jalnicului Prometeu.
Iar floarea ei atît de-naltă, încît aproape-un cot măsoară,
Cu o culoare amintindu-ţi şofranul din Corycia [28]
Pe gemene tulpini răsare semeaţă, însă rădăcina
Înfiptă în pămînt e-asemeni cu carnea de curînd tăiată.
Ci sucul ei ca seva neagră pe care-o dau stejarii-n munţi,
Spre a-l vrăji, l-a strîns în scoica găsită pe tărîmul Caspic
Medeea, care se-mbăiase de şapte ori în rîuri repezi
Şi şapte ori o pomenise pe Brimo [29], doica tinereţii,
Noptateca, subpămînteana crăiasă-a celor din infern
Ce rătăceşte prin tenebre şi poartă straie-ntunecate.
Iar în adînc pămîntul negru mugi şi se cutremură
Cînd fata rupse rădăcina titaniană [30]; trist gemu
Şi fiul lui Iapet ce-n chinuri simţea că inima-i slăbeşte.
Vrăjitul ir îl ia şi-l pune în cingătoarea-nmiresmată,
Cea care-i cuprindea făptura mai jos de sînii ei zeieşti.

https://biblioteca-digitala.ro

Cum trece-apoi de pragul casei, copila urcă-n carul iute;
De-o parte şi de alta suie, cu ea odată, două sclave.
Apucă hăţurile dînsa şi cu frumos lucratul bici
În mîna dreaptă — prin cetate îşi mînă caru-avînd la spate
O leasă de răchită: sprijin al celorlalte sclave care
Străbat în goană drumul mare şi drăgălaşele tunici
Şi le ridică fiecare pîn-la genunchii albi ca neaua.
Aşa cum, după ce în apa călduţului Parthenius [31]
Sau poate-n fluviul Amnisos [32] cu grijă s-a scăldat, zeiţa
Cea zămislită de Latona se urcă-n carul ei de aur
În care sprintenele ciute o poartă peste dealuri către
Îndepărtata Hecatombă [33] ce răspîndeşte iz de sfară
Şi o urmează-ntreg alaiul de nimfe, unele venite
De la sorgintea lui Amnisos, iar altele de prin păduri
Sau culmi bogate în izvoare, şi-n timp ce merg, în jurul lor
Sălbăticiuni înspăimîntate se gudură chelălăind —
La fel străbat acele fete oraşul: peste tot mulţimea
Se dă deoparte să nu-nfrunte privirea fiicei unui rege.
Rămîne-n urma lor cetatea cu pietruite străzi frumoase
Şi, peste cîmp trecînd de-a dreptul, ajung în urmă şi la templu.
Coboară repede Medeea din carul ei ce parcă zboară
Ca vîntul şi apoi spre sclave se-ntoarce şi grăieşte-aşa:
„Căzut-am, dragelor, în mare păcat! Nu m-am gîndit că noi
N-avem ce căuta aproape de oameni străini, sosiţi
Să ne cutreiere meleagul. A fost cuprins de-ngrijorare
Întreg oraşul: de aceea nu s-a înfăţişat deloc
Nici o femeie dintre cele ce zilnic se-ntruneau aici,
Cum, totuşi, am venit încoace şi-n preajmă nu se află nimeni,
Lăsaţi deci inimile noastre să se desfete cît poftesc
Cu dulci cîntări şi minunate flori să culegem unde iarba
E fragedă, şi ne-om întoarce la timpul cel mai potrivit.
Dealtfel, ajungînd acasă, cu daruri mari vă veţi alege
Chiar astăzi, dacă o să fie pe placul vostru planul meu.
Am fost cu vorbe-ademenită de Argos şi de Chalkiope
Ea însăşi — dar tăceţi şi-n inimi ascundeţi tot ce auziţi
Din gura mea, ca să n-ajungă vreo vorbă la urechea tatei.
Deci ei îmi cer ca pe străinul ce va-nfrunta curînd juncanii
În schimbul darurilor sale să-l apăr de primejdii-n luptă.
Eu am căzut la învoială, ba chiar l-am îndemnat pe dînsul

https://biblioteca-digitala.ro

În faţa mea să vină singur, neîntovărăşit de nimeni,
Să facem astfel schimb de daruri, noi între noi, de-o să-mi aducă
El însuşi daruri, dar la rîndu-mi îi voi întinde o licoare
Ucigătoare. De aceea, plecaţi de-ndată ce se-arată!"
Aşa le-a zis şi planul straşnic a fost pe placul tuturora.
Ci între timp îl răzleţise de soţii lui pe Aisonide
Chiar Argos, cel pe care fraţii îl şi vestiseră că-n zori
De zi se va-ndrepta Medeea spre sfîntul templu al Hecatei,
Şi-l duse peste cîmp cu dînsul. Îi însoţea doar Mopsos, fiul
Lui Ampycos, prorocul vrednic să afle tîlcu-ascuns în zborul
De păsări şi la fel de vrednic să-i sfătuiască pe drumeţi.
Dar pîn-atuncea încă nimeni din oamenii de-odinioară
Nici unul dintre toţi feciorii lui Zeus şi nici din rîndul celor
Ce-avură alţi părinţi cu sînge nemuritor — n-au arătat
Ca-n pragu-acelei zile Iason prin voia soaţei lui Zeus însuşi,
Încît era o încîntare să-l poţi vedea şi auzi
Şi-nsoţitorii lui de-asemeni priveau eroul uluiţi
Că revărsa atîta farmec: se-nveselise Ampycidul
În vreme ce mergeau alături şi presimţea ce-o să se-ntîmple.
Pe unde drumu-n lung străbate cîmpia ce ducea spre templu
Se-nalţă nişte plopi ce-n creştet au o puzderie de frunze;
În locu-acela vin adesea flecare ciori să poposească.
Pe dată una dintre ele, bătînd din aripi, a zburat
Şi, cocoţată-n vîrf, pe-o creangă, dezvălui voinţa Herei:
„Nu-i demn de-a fi vestit prorocul ce nu pricepe singur lucrul
Pe care-l ştiu chiar şi copiii, anume că nici o fecioară
Nu se va-ncumeta să spună cuvinte dulci şi drăgăstoase
Flăcăului iubit, cînd vine la ea urmat de alţi prieteni.
Te du, prezicător netrebnic şi sfetnic prost! Pe tine Cypris
Şi binevoitorii Eroşi nu-ncearcă să te ocrotească!"
Întocmai îl mustră, iar Mopsos surîse auzind ce-i spune
O pasăre de zei trimisă şi glăsui în felu-acesta:
„Neînsoţit te du la templul zeiţei, unde ai să dai
De-acea copilă, Aisonide! Iar ea va fi de partea ta;
O îmboldeşte Cypris care vrea să te-ajute la strîmtoare,
Cum ne-a prezis nainte vreme Fineus, descins din Agenor.
Noi însă, Argos şi cu mine, vom aştepta să te întorci,
Deoparte stînd în locu-acesta. Tu însuţi, singur-singurel,
S-o rogi pe fată şi s-o-ndupleci prin vorbe bine cumpănite!"

https://biblioteca-digitala.ro

Aşa vorbi cu-nţelepciune şi cei doi soţi se învoiră.
În sinea ei, Medeea, totuşi, era cu gîndu-n altă parte
Deşi cînta. Dar nici un cîntec, spre desfătare intonat,
Nu-i mai era pe plac acuma, nebucurînd-o multă vreme.
Se tot oprea şovăitoare; ea nu-şi purta o clipă ochii
Spre ceata ei de slujitoare; căta spre drum fără astîmpăr
Privind mereu în depărtare, cu faţa-ntoarsă într-o parte.
Iar inima-i, bătînd, sta gata să-i spargă pieptul, orişicînd
I se părea că simte zvonuri de paşi sau adieri de vînt.
Nu după multă vreme, iată, s-a arătat cel multdorit.
Ivindu-se cu semeţie, ca din Okeanos Sirius[34],
Frumosul astru ce răsare cu chipul plin de strălucire
Şi-n schimb revarsă peste turme nenorociri nenumărate —
Întocmai a venit şi fiul lui Aison, cel nespus de chipeş,
Cu-nfăţişarea lui plăcută stîrnind mistuitoare doruri.
Dar inima vroia să sară din pieptul fetei şi o ceaţă
I se lăsă pe ochi; obrajii se rumeniră ca prin farmec;
Genunchii nu puteau s-o poarte nici îndărăt, nici înainte,
Picioarele-i părînd înfipte în glie. Însă, între timp,
Întreg alaiul ei de sclave se depărtă din preajma lor.
Cei doi stătură faţă-n faţă, tăcuţi şi parcă fără glas
Şi întru totul ca stejarii sau brazii mari, crescuţi alături,
Ce-au prins pe-o culme rădăcină şi amuţesc atîta timp
Cît nu adie vîntul, însă cînd se porneşte iar vîntoasa,
Se clatină şi n-arc capăt tumultul lor — aşa şi ei,
Aveau să-şi spună mii de lucruri sub adierile lui Eros!
Ci Iason pricepu că fata fusese-atinsă de-o năpastă
De zei trimisă; dezmierdînd-o, el cuvîntă în felu-acesta:
„De ce te temi nespus de mine o, vergură, deşi sînt singur?
Lăudăros din cale-afară, precum atîţia alţi bărbaţi,
Nu sînt şi nici mai înainte, cînd locuiam în ţara mea,
N-am fost. De-aceea, fată dragă, nu fi aşa sfioasă-ncît
Să nu-mi pui orice întrebare pofteşti, sau baremi spune-o vorbă.
Dar pentru că aceleaşi gînduri prieteneşte ne-au adus
În locu-acesta sacru, unde minciuna nu-i îngăduită,
Grăieşte dar şi mă întreabă deschis: să nu mă amăgeşti
Cu vorbe care plac urechii, deoarece mai adineauri
Făgăduit-ai sorei tale să-mi dăruieşti un ir vrăjit.

https://biblioteca-digitala.ro

Aşadar, te conjur pe însăşi Hecate şi părinţii tăi
Ca şi pe Zeus ce ocroteşte toţi oaspeţii şi rugătorii!
Aici venit-am deopotrivă ca oaspete şi rugător,
Nevoia mi-a-ndoit genunchii în semn de rugă: fără tine
Şi sora ta nu sînt în stare să-nving în crîncena-ncercare.
Iar după ce m-ajuţi să birui, o să-mi arăt recunoştinţa
Precum obişnuiesc cei care trăiesc în ţări îndepărtate,
Făcîndu-ţi numele şi faima vestite-n veci: te vor slăvi
Şi ceilalţi eroi îndată ce s-or întoarce în Hellada
Sau soaţele acestor tineri şi mame care de pe-acum
Întîrzie pe malul mării şi după noi bocesc mereu:
Vei fi cea care le alungă puzderia de griji amare.
La fel l-a scos din grea-ncercare şi pe Theseu odinioară
Copila castă a lui Minos, preaînţeleapta Ariadna[35]:
A zămislit-o Pasipháe, la rîndu-i, fiica Soarelui.
De cum s-a potolit mînia lui Minos, ea urcă pe puntea
Corabiei, lăsîndu-şi ţara, alături de Theseu: ci zeii
Nemuritori au îndrăgit-o şi-n mijlocul Eterului[36],
Drept semn, cununa înstelată ce poartă numele-Ariadnei
Întreaga noapte se roteşte pe boltă, printre constelaţii.
Şi ţie o să-ţi poarte zeii recunoştinţă dacă scapi
Această ceată cu atîţia viteji vestiţi. Precum reiese
Din frumuseţea ta, o mare blîndeţe te împodobeşte!"
Întocmai a grăit, slăvind-o. Ea lasă ochii-n jos, c-un zîmbet
Fermecător şi-adînc mişcată de laude, i se topeşte
În taină inima. Pe urmă ridică ochii şi în faţa-i
Priveşte, fără ca să ştie ce vorbă să rostească-ntîi:
Doreşte mult ca, dintr-o dată, să-i spună tot ce poartă-n suflet.
Cu dărnicie fata-şi scoate din cingătoarea-nmiresmată
Vrăjitul ir; el îl apucă voios, cu mîinile-amîndouă.
Acum desigur, ar fi gata să-şi smulgă sufletul din piept,
Să i-l ofere fericită, de-ar fi să-l ceară el în dar,
Atît de mare-i strălucirea pe care o revarsă Eros
Pe blondul creştet al lui Iason, iar ochii ei scînteietori
Rămîn vrăjiţi de-aşa minune şi o lăuntrică dogoare
Înmoaie inima Medeii aşa cum roua de pe-o roză
Văzînd cu ochii se topeşte în zori, sub razele fierbinţi.

https://biblioteca-digitala.ro

Acum sfiala îi sileşte pe amîndoi să-şi plece ochii
Spre glie şi acuma iarăşi priviri aprinse îşi trimit
Şi galeş îşi zîmbesc adesea pe sub voioasele sprîncene.
Abia într-un tîrziu copila cu greu îi spune-aceste vorbe:
„Acum să fii cu luare-aminte, să ştii cum pot să te ajut!
La tatăl meu cînd te vei duce şi vei primi ucigătorii
Dinţi smulşi din gură de balaur, pe care-i vei sădi în brazdă,
Pîndeşte clipa ce separă în două părţi egale noaptea,
Ca să te scalzi atunci în unde de fluviu ce nicicînd nu seacă,
Şi fără nici un soţ în preajmă, înveşmîntat în straie negre,
Ai grijă dar să sapi o groapă rotundă: după ce jertfit-ai
Acolo o mioară, pune-o întreagă şi nesfîrtecată
Pe-un rug pe care mai nainte l-ai ridicat în groapa însăşi.
Tu îmbunează pe Hecate, copila singură-a lui Perses,
Şi toarnă dintr-o cupă rodul strîns de albine-n stupul lor.
Îndată ce ai domolit-o cu multă rîvnă pe zeiţă,
De rugul ei te-ndepărtează grăbit: să nu te ispitească
Să te întorci cumva la dînsul nici larma unor paşi şi nici
Lătratul cîinilor, căci altfel tot ce-ai făcut a fost zadarnic
Şi n-ai să mai ajungi cu bine la-nsoţitorii tăi destoinici.
Iar irul dat de mine udă-l în zori de zi şi despuiat
Întinde-l ca pe-o alifie pe trupul tău: o mare vlagă
Şi o putere uriaşă vei dobîndi, încît vei crede
Că nu cu oameni te-asemeni, ci cu nemuritorii zei.
Cu irul unge-ţi deopotrivă şi suliţa, şi scutul însuşi,
Şi sabia. N-o să te-omoare nici ascuţite lănci zvîrlite
De oamenii născuţi din glie, nici para crîncenă pe care
Cumpliţii tauri o revarsă. Nu vei rămîne multă vreme
Aşa, ci doar o zi întreagă; deci nu-ncerca să te fereşti
De luptă. Dar pe lîngă asta, îţi dau şi-un sfat folositor:
Îndată ce vînjoşii tauri i-ai înjugat şi mulţumită
Curajului şi mîinii tale arat-ai ţelina vîrtoasă,
Crescuţi din dinţii de balaur sădiţi de tine-n arătură,
Numaidecît din brazda nouă vor răsări toţi uriaşii.
De vei vedea că pe muncitul ogor ei sînt în număr mare,
O piatră zdravănă aruncă pe-ascuns: ci datorită ei
Se vor ucide între dînşii asemeni cîinilor flămînzi,

https://biblioteca-digitala.ro

Primindu-şi hrana. Te avîntă numaidecît în bătălie
Şi tu: doar astfel Lîna de aur o poţi aduce în Hellada,
Din cale-afară de departe de Aea — du-te dup-aceea
Spre ţara care-ţi place ţie şi locul unde vrei s-ajungi!"
Aşa grăi şi către glie plecîndu-şi ochii în tăcere,
Potop de lacrimi îi inundă obrajii parcă de zeiţă:
Se tînguie că prea departe de dînsa va fi să plece Iason
Spre-a rătăci pe-ntinsa mare. Dar iată că din nou, făţiş
Îi spune foarte întristată şi de îndată îl apucă
De mîna dreaptă, căci sfiala îi dispăruse din priviri:
„Cîndva de vei ajunge teafăr la tine-acasă, aminteşte-ţi
De numele Medeii! Astfel şi eu o să-mi aduc aminte
De cel plecat. Fii bun şi spune-mi: pe unde vine casa ta?
De unde te-a purtat încoace corabia brăzdînd noianul?
Tu trebuie să-ajungi în preajma bogatului Orhomenos
Şi-a insulei numită Aea? Ci povesteşte-mi de copila
Mai adineauri pomenită, în lume-atotvestita fiică
A Pasipháei, despre care ştiu bine că e sora tatei."
Aşa i-a zis. Avanul Eros îl biruieşte şi pe Iason,
Mişcat de lacrimile fetei; ci el a spus la rîndul lui:
„Cred sus şi tare că nici ziua, nici noaptea nu te voi uita
De voi scăpa de gheara morţii şi voi putea nevătămat
Să fug degrabă spre Ahaia. Doar dacă nu cumva Aietes
Va năzui să mă supună la o-ncercare şi mai grea,
Dar pentru că aşa ţi-e vrerea, să ştii din ce pămînt mă trag,
Ţi-l voi descrie, căci mă-ndeamnă chiar inima să fac aceasta.
De munţi înalţi înconjurată, se află undeva o ţară
Bogată în păşuni şi-n turme de oi: acolo Prometeu
Iapetianul[37] zămislit-a pe bunu-i fiu Deucalion,
Care-a întemeiat întîiul cetăţile şi, pentru zei
Clădind lăcaşuri, printre oameni a fost şi primul domn cu sceptru.
Această ţară e numită de cei din jur — Haimonia[38];
Acolo se găseşte Iolcos, oraşul meu şi tot acolo
Se află alte mari oraşe în care nimeni n-a aflat
De-o insulă numită Aea. De-aici porni la drum şi Minyas,
Feciorul lui Eol, cel care pe vremuri cică a fondat
Orhomenos şi Cadmeienii[39] îi sînt vecini apropiaţi.

https://biblioteca-digitala.ro

Dar pentru ce-ţi vorbesc zadarnic de toate astea pe-ndelete,
De scumpa casă părintească, de Ariadna multvestită,
Acea copilă a lui Minos ce-a dobîndit o mare faimă?
I s-a zis „fată inimoasă" celei de care mă întrebi.
Precum a vrut odată Minos să-şi dea copila lui Theseu [40],
Întocmai o să se-nvoiască acum şi tatăl tău cu mine!"

Aşa îi zise şi cu vorbe mai dulci ca mierea o-mbună.
În inima copilei totuşi, se-nvălmăşeau cumplite griji
Şi-n întristarea ei aceste cuvinte pătimaşe-i spuse:

„E cu putinţă ca-n Hellada să crezi în învoieli frumoase
Dar printre oameni nu-i Aietes aşa-nţelegător cum zici
Că Minos, soţul Pasipháei, a fost. La fel ca Ariadna
Nu sînt iar despre ospeţie nici n-are rost să pomeneşti.
Să-ţi aminteşti de mine totuşi, atunci cînd vei sosi în Iolcos!
Şi eu, firește, fără ştirea părinţilor, mă voi gîndi
La tine. Ah, de-ar fi să-mi vie un zvon din depărtare, sau
De m-ar vesti o zburătoare cînd tu mă vei fi dat uitării!
Sau mai degrabă să mă smulgă şi peste mare să mă poarte
Din ţara mea vîntoase repezi şi să mă ducă pînă-n Iolcos,
Ca,-n ochi privindu-te, necazul să-mi spun şi să-ţi reamintesc
Că numai datorită mie scăpat-ai teafăr. Facă zeii
Ca să mă pomenesc eu însămi în casa ta pe negîndite!"

Aşa i-a spus şi-amare lacrimi s-au revărsat şiroaie peste
Obrajii ei. Atuncea Iason a cuvîntat şi el întocmai:

„Ci lasă, draga mea, s-alerge amăgitoarele vîntoase
Şi păsările vestitoare, căci spui cuvinte fără noimă!
Dar dacă vei sosi pe ţărmul Helladei, în căminul meu,
Vei fi de-a pururi preamărită şi de femei şi de bărbaţi
Ce vor veni să ţi se-nchine întocmai ca la o zeiţă,
Fiindcă s-au putut întoarce cu ajutorul tău acasă
Copiii unora sau fraţii şi rudele-altora, iar soţii
Le sînt înfloritori şi teferi, scăpaţi prin tine de primejdii.
Ci în iatacul meu din Iolcos vei fi cea care-mparte patul
Cu mine şi iubirea noastră nu se va isprăvi deloc,
Mai înainte ca ursita să ne arunce-n gheara morţii!"

Aşa grăi şi, auzindu-l, ea-şi simte inima învinsă.
Şi totuşi, se-ngrozea să-şi vadă faimoasele isprăvi de mîine,

https://biblioteca-digitala.ro

Sărmana! Însă multă vreme nu se putea împotrivi
Să-şi ducă viaţa în Hellada; căci astfel hotărîse Hera
Ca spre pieirea lui Pelías, în sfîntul Iolcos să ajungă
Medeea zămislită-n Aea, lăsîndu-şi glia strămoşească.
De-acuma slujnicele care din depărtare îi vegheau,
Se-ngrijorau păstrînd tăcerea: sosise tocmai ceasul zilei
Cînd trebuia să se întoarne la casa mamei sale fata.
Ea nu şi-ar fi adus aminte de-ntoarcere, atît de mult
O fermecară frumuseţea şi vorbele-i nespus de dulci,
De nu s-ar fi gîndit chiar Iason să-i spună plin de-nţelepciune:
„E timpul să plecăm degrabă, ca soarele ce asfinţeşte
Să nu ne-o ia cumva-nainte ori un străin să bănuiască
Ce-am pus la cale. Altădată ne-om întîlni din nou aici!"
Astfel, ce simte unul faţă de celălalt, cercară-a-şi spune
Cu dulci cuvinte, după care se despărţiră. Către soţii
De pe corabie degrabă se îndreptă voiosul Iason
Iar fata către slujitoare: o-ntîmpinară împreună.
Dar ea nici n-a băgat de seamă cum toate au înconjurat-o,
Căci sufletu-i, luîndu-şi zborul, plutea deasupra, printre nori.
Numaidecît în carul sprinten o urcă paşii de la sine;
Ia hăţurile într-o mînă şi-n cealaltă frumosul bici
Cu care-şi biciuie catîrii. Ei se îndreaptă spre oraş,
Gonind către palat; acolo, de cum soseşte, pe Medeea
O şi descoase Chalkiope ce pentru fiii săi se teme.
Ea şovăie şi-i tulburată atît de mult, încît n-aude
Nici un cuvînt şi nu-ndrăzneşte să dea răspuns la întrebări.
Pe-un scăunel umil Medeea la capul patului se-aşază
Şi-şi sprijină cu mîna stîngă obrazul înclinat, iar ochii
Au pleoapele scăldate-n lacrimi, căci cugetînd, înţelegea
Că sfatul dat de ea o face părtaşă la nelegiuire.
Atunci cînd iarăşi Aisonide şi-a întîlnit însoţitorii
În locul unde-i părăsise, urmîndu-şi drumul fără ei,
Tustrei s-au îndreptat spre ceata eroilor: le spune Iason
Ce i s-a întîmplat. În preajma corabiei sosesc o dată;
Tovarăşii îl văd şi-n braţe îl strîng, punîndu-i întrebări.
El povesteşte tuturora ce planuri a urzit copila,
Le-arată irul preaputernic. Ci despărţit de soţii lui,

https://biblioteca-digitala.ro

Doar Idas stă deoparte singur, ros de mînie, pe cînd ceilalţi
Se bucură şi-atît cît noaptea i-a-nvăluit cu bezna ei
În tihnă şi-au văzut cu toţii de treabă. Dar în zorii zilei
Merg la Aietes ca să-i ceară făgăduitele seminţe
Doi soli trimişi anume: unul e Telamon, cel drag lui Ares,
Iar celălalt e Aithalides, eroul zămislit de Hermes.
S-au dus şi nu-n zadar bătură atîta drum, căci, în vederea
Cumplitei încercări, primiră de la stăpînu-Aietes dinţii
Aonianului [41] balaur, ucis de Cadmos cînd în Teba
Ogygiană [42] poposise în căutarea Europei.
Stîrpind el iazma ce păzise izvorul închinat lui Ares,
Se şi statornici acolo, căci pas cu pas urmase junca
Pe care-Apollon prin oracol i-o hărăzise călăuză.
Zeiţa Tritonidă smuls-a din falca de balaur dinţii
Degrabă dîndu-i lui Aietes şi celui ce-i curmase viaţa.
Agenoridul Cadmos însuşi sădise colţii în ogorul
Aonian şi-ntemeiase poporul zămislit de glie
Din rîndul celor ce de lancea lui Ares n-au fost seceraţi [43].
Iar colţii ce-i păstrase-Aietes atuncea i-a lăsat s-ajungă
Pîn-la corabie, căci sigur era că n-o să scape Iason —
Răzbind în crîncena-ncleştare, chiar de va pune-n jug cei
tauri.

Departe, dincolo de glia cea neagră, Soarele-asfinţise
Deasupra ultimelor piscuri din Etiopia [44], spre-apus,
Iar noaptea-şi înhămase caii la carul ei; atunci eroii
Şi-au pregătit culcuşu-aproape de-odgoane, lîngă mal. Ci Iason,
Cînd constelaţia Helice, strălucitoarea Ursa-Mare,
A scăpătat şi sub tărie se liniştise-ntreg văzduhul,
Mereu ferindu-se, ca furul, se strecură-n pustii coclauri
Cu tot ce-i trebuia la jertfă, căci se-ngrijise de-orice lucru
Din timpul zilei: o mioară şi lapte-i adusese Argos
De la o turmă; celelalte le-avea de la corabie.
Zărind un loc aflat departe de drumuri veşnic străbătute
De om — o pajişte tihnită şi adăpată de pîraie —
Cum cere datina, acolo, în fluviu divin, întîi
Îşi scaldă Iason trupul tînăr şi-n jurul lui îi pune-apoi
Un negru strai pe care-n Lemnos i-l dăruise Hypsipyle

https://biblioteca-digitala.ro

Drept amintire că adesea cu dragoste se-mbrăţişară.
Săpînd apoi o groapă-adîncă de-un cot, pe fundul ei aşază
Grămadă de găteje. Gîtul mioarei c-un jungher îl taie
Şi-l pune grijuliu deasupra. Aprinde lemnele punînd
Tăciuni sub rugul peste care amestec de libaţii toarnă
Şi-o cheamă pe Hecate-Brimo, ca-n lupta lui să-i fie sprijin.
El se retrage de îndată ce-a invocat-o. Mi-l aude
Şi din subpămîntene hăuri teribila zeiţă vine
La sfînta jertfă a lui Iason. Şi pretutindeni, drept cunună,
Şerpoaice hîde se înşiră pe cîte-o creangă de stejar,
Nenumărate torţe-aprinse viu licăresc. În jurul zeei
Zăvozii din infern, dînd buzna, scot lătrături asurzitoare
Şi orice luncă se-nfioară sub paşii ei: de groază ţipă
Acele nimfe ce-şi duc traiul prin mlaştini sau pe lîngă lunca
Lui Fasis Amarantianul, obişnuind să dănţuiască.
Şi Iason e cuprins de teamă, dar, fără a privi deloc
În urma lui, îl poartă paşii de-acolo, grabnic aducîndu-l
La soţii lui de drum. De-acum, deasupra ninsului Caucaz
A dimineţii Aurora se şi ivi strălucitoare.

Atuncea regele Aietes îşi îmbrăcă semeţul piept
Cu platoşa dintr-o bucată, dar al lui Ares ce la Phlegra
Cu mîna lui îl doborîse pe Mimas [45], despuindu-i trupul.
Pe cap şi-a pus un coif de aur împodobit cu patru creste
Şi cu deplină strălucire, la fel ca luminosul nimb
Al Soarelui ce se înalţă în zorii zilei din Okeanos.
Purta o pavăză-mbrăcată cu numeroase piei şi-o lance
Spăimîntătoare, uriaşă, pe care n-ar fi dovedit-o
Nici un erou, de cînd departe de ceata lor sta părăsit
Heracle, singurul în stare s-o-nfrunte într-o bătălie
Iar carul, făurit regeşte, tras de sirepi înaripaţi,
Era ţinut la îndemînă de Phaéton; se sui Aietes
Şi prinse hăţurile-n mînă. Ieşi afară din cetate
Pe latul drum mînîndu-şi carul, să urmărească încleştarea
De-aproape şi cu el odată venea de zor şi mult popor.
Aşa cum trece doar Poseidon, cel ce, purtat de carul său,
La Istmicele-ntreceri [46] merge, sau la Tainaron [47] sau la apa
Din Lerna, ori înspre dumbrava Hyantianului Onchestos [48],

https://biblioteca-digitala.ro

Sau cînd soseşte cîteodată în Calauria [49] cu caii
Sau în Haimoniana Petra [50], sau în Geraistos [51] pădurosul —
La fel se-nfăţişa privirii Aietes, craiul din Colchida.
Dar în această vreme Iason, urmînd poveţele Medeei,
Udă vrăjita-i alifie cu care-apoi îşi unse scutul,
Atît de trainica lui lance şi sabia. În juru-i soţii
Au încercat acele arme din răsputeri, dar nici un pic
Ei n-au putut să-ndoaie lancea, ce nu numai că nu s-a frînt
Ci parcă s-a făcut mai tare, ţinută-n palme de voinici.
Afareidul Idas însă, cuprins de-o crîncenă mînie,
Loveşte lancea la un capăt cu marea-i sabie: cît colo
Îi sare arma ca barosul respins de nicovală! Veseli
Au fremătat eroii-n care creştea speranţa în izbîndă.
Şi-a uns apoi tot trupul Iason cu irul ce i-a dat vigoare
Nespusă, straşnică şi fără de-oprelişti, căci puteri sporite
Viteazul simte cum se-adună, crescînd în braţele-amîndouă.
Precum un armăsar războinic, nerăbdător să-nceapă lupta,
Nechează, tropăie, şi veşnic loveşte solul cu copita;
E nărăvaş, ciulind urechea şi falnic îşi înalţă coama —
La fel de-ncrezător e Iason în mădularele-i voinice.
Mereu încolo şi încoace cu paşi semeţi şi mari umblînd,
Îşi saltă scutul de aramă şi lancea-n mîini şi-o cumpăneşte.
Deci nu mai şovăie vitejii să stea departe de-ncleştare
Ca pîn-acum ci se aşază în bănci, la locul cuvenit.
Apoi vîslesc în mare grabă spre cîmpul închinat lui Ares.
Aflat în faţa lor, mai sus de oraş — atît cît e nevoie
S-alerge carele de luptă de la pornire pîn-la ţintă,
La jocurile funerare în cinstea unui rege stins,
Cînd rudele-i pun să se-ntreacă pe vizitii şi pe atleţi.
Acolo îl găsesc pe-Aietes şi seminţiile Colchidei —
Acelea stînd în aşteptare pe stîncile Caucaziene
Iar craiul însuşi lîngă fluviu, în dreptul unei cotituri.
În timp ce soţii lui legară de mal parîme groase, Iason
Gătit cu pavăza şi lancea, de pe corabie sări
De luptă gata, căci la dînsul avea şi-atotstrălucitorul
Coif de aramă cu tăioşii colţi de balaur ce-l umpleau.
Ducîndu-şi sabia pe umeri, cu trupul gol, părea asemeni
Cu zeul Ares şi Apollon ce poartă paloş daurit.

https://biblioteca-digitala.ro

În ţelină zări viteazul un jug de-aramă pentru tauri
Şi-un plug de fier avînd brăzdarul turnat odată cu grindeiul.
Se-apropié apoi şi-n preajmă înfipse zdravăna sa lance
Pîn-la prăjină şi, proptită de ea, îşi puse casca jos.
Înaintă cu scutu-n mînă, să afle ne-ndoioasa urmă
A taurilor. Dintr-o dată, ei s-au ivit de undeva,
Din tainiţa subpămînteană unde-şi aveau un grajd temeinic.
Erau învăluiţi cu totul numa-n funingine şi fum
Şi amîndoi dădură buzna, vărsînd pe gură foc şi pară.
Puteai să crezi că din înaltul văzduh întunecat, deodată
Ţîşneşte fulgerul în timpul furtunii şi mereu văpăi
Brăzdează norii grăbiţi s-abată asupra noastră negre ploi.
Se tem eroii cînd văd asta; dar cu picioare răşchirate,
Stă Iason şi aşteaptă-asaltul ca stînca împlîntată-n mare,
Sfidînd talazuri răzvrătite de furioasele furtuni.
Îşi pune scutul înainte, drept stavilă, iar cei doi tauri
Scot mugete şi împotriva-i cu coarne zdravene lovesc,
Dar nu-l clintesc din loc un deget, deşi se opintesc mereu.
Aşa cum faurii cu foale din piele trainică-ntocmite
Prin găurile din cuptoare acum aţîţă vîlvătaia,
Nesăţiosul foc stîrnindu-l, acum suflarea conteneşte,
Ci straşnic vuiet se aude, cînd aerul ţîşneşte-afară
Din foale — taurii întocmai revarsă flăcările repezi
Pe gurile fremătătoare, şi-n para lor cumplită, Iason
Părea învăluit de-un fulger; dar irul fetei îl păzea.
Pe taurul aflat în dreapta l-a prins de vîrful unui corn
Şi dîrz, din răsputeri trăgîndu-l în dreptul jugului de-aramă,
Acolo l-a silit să-şi plece genunchii-n colb: picioru-i sprinten
Lovi picioarele de-aramă. Cînd năvăli şi celălalt
Spre el, tot printr-o lovitură îl prăvăli-n genunchi aşijderi.
Zvîrlise vastul scut cît colo, pe cîmp, şi ba aici, ba colo
Ţinea de-o parte şi de alta cu mîinile pe cei doi tauri
Stînd pe genunchii lor din faţă, şi-ndată fu cuprins de flăcări;
Pe-Aietes îl uimea puterea viteazului. Atunci feciorii
Lui Tyndar (pentru că din vreme se-nţelesese ră aşa)
Din cîmp aduc aproape jugul spre-a fi purtat de cei doi tauri.
Îl pune Iason pe grumazul acestora şi-apoi la mijloc
Aşază oiştea de-aramă şi-o prinde de-ascuţitul capăt

https://biblioteca-digitala.ro

Al jugului. Fug Tyndarizii de foc şi se îndreaptă către
Corabie. Ridică scutul şi-l spînzură pe umăr Iason,
La spate, şi de jos ia coiful plin cu tăioşi colţi de balaur.
Ci zdravăna şi lunga lance el o înşfacă, pildă-avînd
Pelasgicul ţăran ce-mpunge cu strămurare boii lui,
Şi-n coastă îi răneşte. Iason cuprinde coarnele amîndouă
Şi-ndrumă plugul său temeinic făcut din fierul cel mai tare
Iar taurii-n răstimpu-acesta, cuprinşi de-o furie grozavă,
Cumplit şuvoi de flăcări varsă, suflarea lor stîrnind un vuiet,
De parcă şuiera vîntoasa al cărui muget înspăimîntă
Nespus de mult corăbierii ce strîng îndată vela mare.
Nu după multă vreme totuşi, din spate îmboldiţi cu lancea
Ei se urnesc şi-n urmă, iată, se crapă ţelina vîrtoasă
Tăiată de voinicii tauri şi de puternicul plugar.
Asurzitor trosneau în brazdă, cînd se rupeau din glie gloduri
Mari cît povara de om zdravăn. Venind în urma lor, viteazul
Îşi sprijinea piciorul vajnic pe fierul plugului şi-n jur
Departe, peste arătură zvîrlea mereu dinţi de balaur.
Din cînd în cînd privea în urmă să nu-l atace prea devreme
Bărbaţii zămisliţi de glie, avane spice! Cei doi tauri
Trudeau şi-naintau, proptindu-şi copitele de-aramă-n lut.
De-ndată ce a treia parte mai rămînea din ziua toată,
De la ivirea Aurorei, şi istovitu-agricultor
Dorea să vină ceasul dulce cînd vitele sînt dejugate,
Plugarul neînvins de trudă arase ţelina întreagă,
Tuspatru iugărele sale, şi scoase taurilor jugul.
Apoi îi sperie, făcîndu-i s-o ia la fugă peste cîmp
Şi la corabie se-ntoarse, căci el văzu că-n brazde nu
Crescuseră Feciorii Gliei, războinicii. În juru-i soţii
Îl tot încurajau prin vorbe. Din fluviul năvalnic el
Îşi scoase coiful plin de apă şi astfel setea-şi potoli.
Îşi îndoi genunchii sprinteni, sădind în inima lui multă
Vigoare şi, de luptă dornic, era precum mistreţul care
Şi-ascute colţii, să-i împlînte în vînători şi spumă multă
În preajma-i, pe pămînt se scurge din botul fiarei mînioase.
Dar iată că pe-ntreg ogorul creşteau de-acum văzînd cu ochii
Feciorii Gliei. Pretutindeni vîrtoase scuturi se zburleau

https://biblioteca-digitala.ro

Şi sulițe cu două vîrfuri, strălucitoare coifuri — lotul
Lui Ares ce răpune oameni! — şi licărirea lor de-aramă
Răzbea din brazde şi prin aer urca de-a dreptul pîn-la cer.
Aşa cum, după ce zăpada căzînd pe cîmpuri din belşug,
Furtunile împrăştiară grămezile de nori iernatici
În noaptea neagră şi privirii se-nfăţişează iarăşi toată
Puzderia de stele care în beznă licăresc — la fel
Sclipeau bărbaţii ce din glie se înălţau treptat. De sfatul
Dat de Medeea multdibace la vreme-şi aminteşte Iason;
Aşadar smulge din ţărînă un coşcogea pietroi rotund,
Disc uriaş, cum are Ares Enyálios: n-ar fi putut
Nici patru tineri laolaltă de pe pămînt să-l salte-oleacă.
În mîini îl prinde şi departe l-aruncă printre luptători,
Făcînd un salt. Apoi el însuşi se-adăposteşte după scut,
Cutezător. Colchidienii vuiesc asurzitor, ca marea
Ce freamătă cînd se izbeşte, mugind, de ascuţite stînci.
Văzînd cum zvîrle uriaşul disc, fără glas rămîne-Aietes.
Iar luptătorii, ca şi iuţii zăvozi ce se aruncă unii
Asupra altora, cu zarvă se sfîrtecă-ntre ei: loviţi
De sulițele lor, cad unii în glia ce-i născu — ca pinii
Sau ca stejarii, cînd o pală de vînt îl culcă la pămînt.
Întocmai cum din cer ţîşneşte o stea de foc şi-n urmă lasă
O luminoasă dîră care uimeşte oamenii cînd văd
Cum strălucirea ei brăzdează în grabă bolta-ntunecată —
La fel dă iama Iason printre războinicii născuţi de glie.
Îşi smulge sabia din teacă şi seceră lovind de-a valma:
Pe unii care pîn-la pîntec şi şolduri, doar pe jumătate
Au oblicit lumina zilei; pe alţii care din pămînt
Abia pîn-la genunchi crescură; pe cei ce stau deja-n picioare
Ca şi pe cei pe care paşii îi poartă repede spre luptă.
Precum atuncea cînd războiul a izbucnit în ţări vecine,
De teamă că duşmanu-l pradă, stăpînul lanului apucă
O seceră încovoiată şi ascuţită de curînd
Şi taie-n grabă spice crude, neaşteptînd ca mai întîi
Să vină vremea-n care ele sub raza soarelui s-au copt —
Aşa îi secera şi Iason pe Fiii Gliei. S-au umplut
Cu sînge brazdele asemeni fîntînilor cu jgheaburi pline.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu dinţii lor muşcară unii din glia cîmpului, căzînd
Cu faţa-n ţărnă sau pe spate, iar alţii, sprijiniţi în palme
Sau într-o rînă, şi cu chiţi păreau aidoma la trup.
Răniţi'nainte să-şi desprindă piciorul din ţărînă, mulţi
Pe cît şi-au înălţat în aer statura lor, tot pe atît
Îşi afundau, împovărate, în glie, capetele moi.
Păţesc răsadurile-ntocmai cînd Zeus potop de ploi revarsă
Pe lotul unde-au fost sădite: culcate la pămînt, se frîng
Din rădăcini şi irosită e truda grădinarului;
De grea durere şi mîhnire e copleşit atunci stăpînul
Ce-a îngrijit răsadurile — la fel şi regele Aietes
Simţi că-n sufletu-i tristeţea apăsătoare se aşterne.
Odată cu Colchidienii se-ntoarse în oraş, chitind
Cum ar putea să se răzbune mai repede pe-acel străin.
Dar ziua se sfîrşi şi Iason făcuse faţă încercării.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

cartea a patra

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Acuma deapănă-mi, o, Muză, divina fiică a lui Zeus,
Ce-a suferit şi-a pus la cale Colchidiana! Şovăielnic
Mi-e cugetul ce se frămîntă şi-n sinea mea mă-ntreb de-i drept
Să spun că pacostea iubirii nefericite sau ocara
Au izgonit-o mişeleşte din sînul gintelor Colchidei.
Căci împreună cu fruntaşii poporului a stat Aietes
Şi în palatul său urzit-a viclene curse noaptea-ntreagă:
În urma odioasei lupte, ura nespus de mult străinii,
Simţind că-l biruie mînia şi bănuia că tot ce-a fost,
S-a petrecut cu ajutorul dat chiar de propriile-i fiice.
În inima Medeii Hera sădi grozavul chin al fricii
Şi fata tremura asemeni fugarei ciute ce-n desişul
Pădurii se-nspăimîntă foarte de-ogarii începînd să latre.
Era convinsă că de faptul că-l ajutase pe străin
Aflase-Aietes şi năpasta o va lovi cît de curînd.
Şi sclavele-atotştiutoare o-ngrijorau. Văpăi ardeau
În ochii ei iar în ureche îi răsunau cumplite zvonuri.
Îşi încleştă adesea mîna pe gîtul ei şi-adeseori
Îşi smulse pletele din creştet c-un jalnic geamăt de durere.
Cu toată-mpotrivirea soartei, atunci ar fi pierit Medeea,
Otravă bînd şi-n felu-acesta zădărnicind urzeala Herei,
Pe speriata fată dacă zeiţa n-o-ndemna să fugă
Cu-odraslele lui Frixos. Astfel în pieptul ei se înturnă
Curaju-naripat: cu gînduri schimbate, scoase-atunci din sîn
Otrăvurile, şi pe toate le azvîrli grăbită-n sipet.

https://biblioteca-digitala.ro

Veni să-mbrăţişeze patul, apoi canaturile uşii,
Pe amîndouă, şi atinse pereţii, după care-şi smulse
Din plete o şuviţă lungă, lăsînd-o mamei în iatac
Drept semn al fecioriei sale şi cuvîntă cu jale-n glas:
„Îţi las aici şuviţa-mi lungă, să-mi ţie locul, mamă dragă,
Şi plec la drum. Rămîi cu bine, căci eu mă duc în lumea largă!
Rămîi cu bine, Chalkiope! Rămas bun, tuturor! Străine,
De ce nu te-a-nghiţit noianul nainte de-a zări Colchida!"
Întocmai a grăit şi lacrimi i-au curs şiroaie dintre pleoape.
Cum din bogata casă fuge o tînără ajunsă roabă,
Pe care soarta a gonit-o din patria de altădată
Şi, cîtuşi de puţin deprinsă cu treburi împovărătoare,
Cu sărăcia ne-nvăţată şi nici cu muncile de sclavă,
Se-arată tot mai îngrozită de aspra mînă a stăpînei —
La fel şi chipeşa copilă şi-a părăsit palatu-n taină.
Zăvorul porţilor închise i s-a supus de bună voie
Şi la descîntecele sale îndată se trăgea-napoi.
Fugea din răsputeri desculţă pe cele mai înguste străzi;
Ţinea cu mîna stîngă vălul în dreptul frunţii, sub sprîncene,
Puţin mai sus de preafrumoşii obraji, şi-n schimb cu mîna dreaptă
Săltîndu-şi poalele tunicii ce-i ajungeau în dreptul gleznei,
Cu frica-n sîn, pe căi ascunse trecut-a dincolo de zidul
Ce-mprejmuia cetatea-ntinsă: nici unul din străjerii ei
În treacăt n-a recunoscut-o şi fără ştirea lor s-a dus.
La ţarină vroia s-ajungă de-acolo: nu-i erau străine
Cărările, căci nu o dată le-a străbătut, să afle stîrvuri
Şi rădăcinile-nzestrate cu mari puteri — străvechi năravAl vrăjitoarelor! De frică, mai tare inima-i bătea.
Titanica [1] fecioară tocmai se înălţa deasupra zării
Şi a zărit-o pe Medeea cum rătăcea; Zeiţa Lunii
S-a bucurat din cale-afară şi-n sinea ei şi-a zis aşa:
„De-acum spre peştera din Latmos [2] stingheră nu mă voi mai duce
Şi după-Endymion frumosul stingheră nu voi mai tînji,
Căci prin descîntece dibace des m-ai silit să mă ascund,
La dragul meu zburîndu-mi gîndul, ca-n bezna nopţii tu, în tihnă
Să pui la cale vrăji şi leacuri la care ţii atît de mult.
Dar iată că şi ţie soarta îţi hărăzi acelaşi rău.

https://biblioteca-digitala.ro

A hotărît un zeu potrivnic, ca Iason să-ţi pricinuiască
Această caznă grea. Dar haide, împacă-te cu gîndul, totuşi
Şi,-oricît ai fi de iscusită, îndură jalnicul tău chin!"
Aşa îi zise Luna. Iute păşi Medeea mai departe
Şi pe abruptul mal de fluviu sui cu bucurie-n suflet:
Pe malul celălalt zărise lumina focului stîrnit
O noapte-ntreagă de vitejii voioşi c-au biruit în luptă.
Cu vocea ei răsunătoare, prin întunericul adînc
Strigă de dincoace, puternic, pe cel mai mic fiu al lui
Frixos —
Frontis. Acesta, împreună cu fraţii săi şi Iason însuşi
Au bănuit că-i glasul fetei: muţi de uimire au rămas
Toţi soţii lor cînd pricepură că-ntr-adevăr era Medeea.
De trei ori a strigat copila şi, îndemnat de cei din jur,
De trei ori i-a răspuns şi Frontis la rîndul său: tot lopătînd,
Corabia şi-au dus eroii cu vîslele în dreptul fetei,
Nici n-apucaseră s-arunce parîma înaintea lor
Pe mal, că Iason şi pusese piciorul sprinten pe pămînt,
Sărind de pe înalta punte; iar Frontis şi cu Argos, fiii
Lui Frixos, coborîră grabnic pe mal, în urma lui. Medeea
Prinzînd cu mîinile-amîndouă genunchii lor, grăi aşa:
„Pe mine, multnefericita, scăpaţi-mă, prieteni, însă
Salvaţi-vă şi voi de-Aietes! Căci s-au dat toate la iveală
Şi nu e altă mîntuire decît corabia. Cît însă
N-apucă el să urce-n carul tras de cai iuţi, noi să fugim!
Aşa că Lîna cea de aur v-o dărui după ce adorm
Balaurul ce-o străjuieşte. De faţă cu toţi soţii tăi
Pe zei să-i chem ca martori, oaspe, că ai de gînd să faci
întocmai
Cum mi-ai făgăduit: departe de ţara mea plecînd, lipsită
De rude, nu voi fi privită de tine cu dispreţ şi silă!"
Aşa le-a cuvîntat mîhnită; se umple inima lui Iason
De-o mare bucurie. Grabnic ridică fata-ngenuncheată
În faţa lui şi,-mbrăţişînd-o, liniştitoare vorbe-i spune:
„Mă jur pe Zeus Olympianul, copilă dragă, şi pe Hera,
Soţia lui ce ocroteşte căsătoriile! Da, tu
În casa mea de bună seamă îmi vei fi soaţă legiuită
Atunci cînd îndărăt, în ţara Helladei, teferi ne-om întoarce!"
Rostind acestea, mîna-i dreaptă cuprinde-ndată mîna
dreaptă
A fetei. Ea le-a spus să-şi ducă degrabă pîn-la crîngul sfînt

https://biblioteca-digitala.ro

Corabia înaripată, ca-n timpul nopții să se facă
Stăpîni pe Lîna cea de aur, călcînd voința lui Aietes.
În zorul lor, aceste vorbe s-au preschimbat pe loc în fapte.
Medeea s-a suit pe punte, corabia s-a-ndepărtat
De mal și zecile de vîsle la care-acum trudeau vitejii
Stîrneau un plescăit puternic. Se-ntoarse dintr-o dată fata
Și spre uscat întinse mîna îngrijorată. Însă Iason
Îi spuse mîngîioase vorbe, spre-a ușura durerea ei.
La ceasul cînd și-alungă somnul cei ce, plecînd la vînătoare,
Se-ncred în cîini dar niciodată, cînd zorii zilei sînt aproape,
Nu dorm adînc, cuprinși de teamă că-i va surprinde Aurora
Și încă proaspetele urme sau izul fiarelor pădurii
Va să le spulbere degrabă cu luminos mănunchi de raze —
Atuncea Iason și fecioara au părăsit corabia
Și au pășit pe cîmpul verde numit „Culcușul berbecesc";
Trudiții săi genunchi acolo și i-a-ndoit întîi berbecul
Ce-a dus un Minyan în spate, pe fiul craiului Athamas.
Zăreai în preajmă afumate pietroaie din altarul sfînt
Menit de Frixos Eolidul lui Zeus ce Apără fugarii,
Jertfind pe dînsul dauritul berbec, precum l-a îndemnat
Plin de bunăvoință Hermes, sosit anume. Chiar aici,
Vitejii, ascultînd pe Argos, i-au coborît pe amîndoi.
Ei au pornit pe-o cărăruie și au sosit în codrul sfînt
Spre-a căuta stejarul falnic în care Lîna cea de aur,
Întinsă stînd, părea asemeni cu norul ce se rumenește
Scăldat de-nvăpăiate raze cînd soarele răsare-n zori.
Spre cei doi tineri își întinse gîtlejul său nespus de lung
Balaurul cumplit, văzîndu-i cu ochii lui de-a pururi treji
Cum se apropiau, și scoase puternic șuier: răsunară
Și fluviul cu-ntinse maluri și codrul nesfîrșit din jur.
L-au auzit cei ce departe de însăși titanida[3] Aea
Și în Colchida își duc traiul pe lîngă albia lui Lycos[4],
Cel care se îndepărtează de-Araxes[5], fluviu zgomotos,
Să-și poarte unda lui divină spre Fasis: as fel amîndoi
Se contopesc și spre noianul Caucazian[6] curg împreună.
Din somnul lor adînc sînt smulse lehuzele înfricoșate
Și pruncii-abia veniți pe lume, ce-au adormit la sînul lor,
Înspăimîntați și ei de șuier, sînt strînși în brațe cu mîhnire.
Așa cum peste o pădure ce s-a aprins și arde-n flăcări
Se-nvîrtejește fumul negru, urcînd în uriașe trîmbe
Ce fără de oprire, iute se-nalță una după alta

https://biblioteca-digitala.ro

Şi din adîncuri spre tărie ţîşnesc vîrtejuri tot mai sus —
La fel dihania cumplită încolăcea la nesfîrşit
În zeci de rotocoale trupul acoperit cu solzi uscaţi.
Pe cînd se-ncovriga întocmai, păşi spre ochii lui copila
Şi invocă cu glasul dulce ocrotitorul Somn, zeu vajnic.
Dorind să îmblînzească monstrul, chemă şi pe subpămînteana
Zeiţă ce colindă noaptea, să-i dea izbîndă-n tot ce face.
Ci Iason o urmă cu frică; vrăjită prin descîntec, iasma
Îşi desfăcuse vălătucul spinării sale lungi, născută
De glie, şi-şi desfăşurase nenumăratele spirale,
Aşa cum se rostogoleşte pe-o mare fără pic de vlagă
Un negru val ce-naintează tăcut şi paşnic: totuşi, fiara
Sălta şi-acuma fiorosul său creştet urmărind să-i prindă
Pe amîndoi şi să-i înhaţe cu ucigaşele lui fălci.
Cu-o creangă de ienupăr proaspăt tăiată şi-nmuiată bine
În magică licoare, fata, cîntînd, a presărat pe ochii
Balaurului limpezi leacuri, şi-n somn adînc l-a cufundat
Mireasma lor ameţitoare. În locu-acela botul său
Se aşeză, aflînd un sprijin, iar numeroasele-i meandre
Se întindeau departe-n spate prin codrul cu atîţi copaci.
Viteazul din stejar atuncea desprinse Lîna cea de aur
Precum îl îndemnase fata ce tot acolo rămînînd,
Stropea întruna capul iazmei cu leacul magic, pînă cînd
Primi porunca de la Iason să plece spre corabie:
Doar astfel părăsi Medeea umbroasa sihlă a lui Ares.
Aidoma fecioarei care-n iatacul cu tavan înalt
Pe lungul strai din fir subţire primeşte raza cea trimisă
De luna plină din tărie şi-n sinea ei e fericită
Cînd vede ce frumos sclipeşte veşmîntul ei — aşa şi Iason
Se bucura nespus că poartă pe braţe uriaşa blană.
Pe fruntea lui cu blonde plete şi pe obraji sclipinda Lînă
Împrăştia o rumeneală la fel ca para focului.
Ca pielea jupuită de pe o juncă sau un căprior
Pe care-l ştiu toţi vînătorii sub numele de suliţar,
Atît era de mare blana cu-ntreaga faţă daurită
Şi smocurile ei de lînă o-mpovărau. Pămîntu-n faţa
Picioarelor lui Iason, iată, mereu se lumina în mers.
El o ţinea acum întinsă pe umărul său stîng, şi blana
De pe grumaz şi pîn-la glezne îi atîrna, şi-acuma iar
O învălătucea, căci tare se mai temea că-n drumul lui
Va întîlni un om sau poate un zeu, ce-i vor răpi podoaba.

https://biblioteca-digitala.ro

De Aurora luminată sta glia cînd cei doi sosiră
La ceata de năieri. Voinicii uimiți priviră blana mare
Ce strălucea precum un fulger trimis de Zeus. Toți se-mbulzeau
La fel de dornici s-o atingă și-n mîini s-o țină fiecare.
Dar Iason îi dădu în lături și peste blană aruncînd
Strai nou-nouț, aduse singur la pupă Lîna cea de aur
Și așeză deasupra fata, apoi el spuse tuturor:
„Ci nu mai șovăiți, prieteni, în patrie să vă-nturnați!
Căci lucrul ce ne-a împins să facem călătoria noastră grea
Și să brăzdăm noianul unde am îndurat necazuri multe,
L-am dobîndit cu ușurință prin sfatul dat de-această fată.
Pe ea o duc de bunăvoie să-mi fie soață legiuită
În casa mea: deci pe fecioara ce-a mî .t.it Ahaia-ntreagă
Și pe voi înșivă de-asemeni prin prețiosu-i ajutor,
Salvați-o! E mai mult ca sigur că va veni cu oști Aietes
Să ne împiedice plutirea în susul apei către mare.
Stați așadar pe punte unii, un om înlocuind pe altul,
Și înhămați-vă la vîsle! Ce.laltă jumătate însă
Cu scutul ridicat degrabă în fața suliței dușmane,
Acoperiți-ne plecarea. Își pun speranța-n mîna voastră
Copiii noștri, scumpa țară, părinții binecuvîntați!
Hellada-și ațintește ochii asupra faptei noastre care
Îi hărăzește înjosirea sau faima fără de pereche!"
Grăind așa, își puse-armura de luptă: soții lui strigară
Cuprinși de-avînt zeiesc. Chiar Iason își trase sabia din teacă.
Tăind parîma ce spre pupă lega corabia de mal.
Ci astfel înarmat se duse în preajma fetei, așezat
Aproape de Ancaeus, cîrmaciul: corabia, de vîsle-mpinsă,
Zbura, căci se zoreau voinicii s-o ducă dincolo de fluviu.
Dar între timp trufașu-Aietes și toți Colchidienii lui,
Aflînd de dragostea Medeii și despre ce-a pus ea la cale,
Armați se adunară grabnic în agora nespus de mulți,
Cît vezi în largul mării valuri stîrnite de vîntoase iarna,
Sau cîte frunze cad pe glie în codrul adumbrit de crengi
Cînd toamna scutură copacii (cum să le socotești pe toate?) —
Atît de numeroși războinici se perindau pe lîngă fluviu
Dînd glas mîniei lor aprinse. Urcat în trainicul său car,
Îi întrecea pe toți Aietes prin caii lui ce se puteau
Lua la-ntrecere cu vîntul, scump dar al Soarelui divin.
Ci el ținea în mîna stîngă un scut rotund și-o lungă torță

https://biblioteca-digitala.ro

De pin avea în mîna dreaptă şi-n preajma lui, la îndemînă,
Suia o lance uriaşă. Iar hăţurile cailor
Erau în grija lui Apsyrtos. Corabia-n acest răstimp
Brăzda de-acum talazul mării mînată de vîslaşi voinici
Şi de vijeliosul fluviu pe care-l înghiţea noianul.
Lovit de-o grea năpastă, craiul, cu braţe ridicate-n slavă,
Pe Soare şi pe Zeus chemîndu-i drept martori ai nelegiuirii,
Blesteme groaznice asupra întregului popor zvîrlea:
De-o fi cumva să nu-i aducă pe fiica-i prinsă pe uscat
Sau în corabie, pe marea ce-i colindată de năieri,
Să-şi simtă inima-mpăcată că se răzbună după plac,
Atuncea toţi Colchidienii, plătind cu capetele lor,
Vor trebui să-ndure înşişi pedepsitoarea lui mînie!
Aşa le-a cuvîntat Aietes şi în aceeaşi zi supuşii
Împing corăbiile-n mare, înalţă pînze pe catarge
Şi-n larg aceeaşi zi îi vede. Privindu-i, nu-ţi venea să crezi
Că-i doar o flotă uriaşă ci că poporul fără număr
Al păsărilor, strîns grămadă, de larmă umple tot noianul.

Dar eroii au fost mînaţi de un puternic vînt prielnic, trimis de zeiţa Hera anume, pentru ca Medeea, fata din Aea, să ajungă în ţara Pelasgilor [7], aducînd cît mai repede cu putinţă pieirea casei lui Pelías; şi după ce a treia oară a răsărit Aurora, ei au legat parîmele corabiei Argo de ţărmul Paflagonienilor, în dreptul fluviului Halys. Cînd au poposit pe acest pămînt, Medeea i-a îndemnat s-o îmbuneze pe Hecate printr-o jertfă. Despre pregătirile pe care le-a făcut copila în vederea acestei jertfe (întrucît nu s-a păstrat vreo mărturie şi inima nu mă îndeamnă să deapăn în cîntec) nu cutez să suflu nici o vorbă. Dar altarul din vremea aceea pe care l-au înălţat vitejii pe ţărmul abrupt dăinuie şi acum, şi poate fi văzut şi de bărbaţii care s-au născut mult mai tîrziu. Numaidecît Iason, împreună cu ceilalţi eroi, şi-au adus aminte de Fineus, ce le spusese că la plecarea din Aea vor trebui să se întoarcă acasă pe un alt drum; nici unul dintre ei nu ştia care este această cale. Celor ce ardeau de nerăbdare să afle, Argos le grăi astfel:

„Ne vom înturna la Orhomenos, unde v-a spus să mergeţi inspiratul proroc pe care l-aţi întîlnit înainte de a sosi aici. Căci năierii au o altă cale de întoarcere, vădită de acei preoţi ai nemuritorilor zei avînd ca loc de baştină Teba Tritoniană [8]. Puzderia de astre ce se rotesc pe boltă nu se iviseră încă iar dacă

https://biblioteca-digitala.ro

cineva ar fi pus întrebări, n-ar fi putut auzi nimic despre sfîntul popor al Danailor; nu fiinţau decît Arcadienii Apidanieni [9], acei Arcadieni despre care se spune că au apărut mai devreme decît Luna de pe cer, hrănindu-se în munţi cu ghindă, iar în Pelasgica ţară încă nu domneau vestiţii fii ai lui Deucalion. De pe atunci se bucura de faimă Eeria [10] cea bogată în lanuri de grîu, Egiptul mama unui tînăr popor, cel mai vechi din lume, precum şi Triton, fluviu cu albia lată care adăpa întreaga Eerie, unde nu cade niciodată ploaia trimisă de Zeus: sînt destule viituri pentru ca spicele de grîu să crească pe ogoare. De aici se spune că a plecat un om ca să cutreiere toată Europa şi Asia, bizuindu-se pe puterea şi voinicia oştenilor lui şi în propria sa vitejie. De-a lungul drumului său a întemeiat mii de oraşe, dintre care unele mai sînt locuite şi acum, iar altele nu, căci multe veacuri s-au perindat între timp. Dar Aea dăinuie pînă azi prin strănepoţii oamenilor cărora el le-a poruncit să rămînă în Aea ca întemeietorii oraşului [11]. Aceştia păstrează coloanele cu inscripţii lăsate de strămunii lor. Acolo sînt însemnate toate drumurile şi hotarele mării şi ale uscatului pentru orice călătorie în lumea largă. Este şi un fluviu — ultimul corn al Okeanosului — lat şi adînc, şi în stare să poarte pe apele lui chiar şi corăbii cu poveri grele. Se numeşte Istru şi a fost înfăţişat mai departe în inscripţiile acelea. El străbate mai întîi o uriaşă întindere de pămînt, de unul singur, căci dincolo de meleagurile unde suflă Boreas, îndepărtatele lui izvoare murmură în Munţii Rhipaei [12]. Dar, odată ajuns pe teritoriul Tracilor şi Sciţilor, Istrul se împarte în două: un braţ al său îşi varsă apele de-a dreptul în marea noastră, iar celălalt curge înapoi şi se aruncă tocmai în adîncul liman care se întinde mai sus de Marea Trinacriei, situată în apropierea ţării voastre, dacă Aheloul [13] ţîşneşte într-adevăr din pămîntul vostru."

Aşa a cuvîntat Argos. Ci Hera le-a trimis un semn prielnic: la vederea lui toţi au strigat că într-acolo trebuie să se îndrepte corabia lor. Ce-i drept, mult înaintea lor se desluşea lungul făgaş al unei raze cereşti. Înveseliţi, eroii l-au părăsit aici pe fiul lui Lycos [14], apoi cu pînzele întinse au străbătut marea, descoperindu-li-se priveliştea munţilor Paflagonieni. N-au înconjurat promontoriul Carambis, fiindcă şi vîntul, şi cerescul făgaş de foc au stăruit pînă ce ei au pătruns în albia largă a Istrului.

Căutîndu-i zadarnic pe fugari, o parte dintre Colchidieni părăsiră Pontul şi trecură printre Stîncile Cyanee; în schimb cei-

https://biblioteca-digitala.ro

lalţi, în frunte cu Apsyrtos, se îndreptară spre fluviu şi, cotind, străbătură Braţul Frumos [15] al Istrului. Astfel, după ce lăsară în urmă limba de pămînt din drumul lor, ei sosiră înaintea Argonauţilor în cel mai îndepărtat liman al Mării Răsăritene. Căci Istrul împrejmuieşte o insulă numită Peuke [16], de formă triunghiulară, avînd latura mare paralelă cu ţărmul mării şi unghiul ei ascuţit îndreptat spre fluviul care se desparte în două braţe împrejmuitoare. Unul se cheamă Narex iar celălalt, situat în partea de jos a insulei, Braţul Frumos. Către cel din urmă se avîntară Apsyrtos şi Colchidienii mai iuţi decît Argonauţii. Aceştia plutiră mai departe, spre latura de sus a insulei. Dar în luncile joase din apropiere, patriarhalii păstori îşi păraseau turmele nenumărate, atît de speriaţi la vederea corăbiilor de parcă ar fi zărit nişte dihănii ivindu-se din marea unde mişună chiţi uriaşi. Căci nu mai văzuseră vreodată corăbii care brăzdează valuri nici Sciţii amestecaţi cu Tracii, nici Sigynii [17], nici Graucenii [18], nici Sindienii [19] locuind încă de pe-atunci întinsa cîmpie a Laurionului [20]. Mai apoi Colchidienii plutiră pe lîngă muntele Anguros şi pe lîngă Cauliacos [21], stîncă situată departe de muntele Anguros, în locul unde Istrul, despicat în două, îşi duce apele spre mare şi într-o parte şi în alta; după aceea ei trecură de cîmpia Laurion, şi abia atunci intrară în Marea lui Cronos [22], închizînd toate căile care duceau spre largul ei, ca nu cumva să le scape fugarii. Aceştia străbătură fluviul în urma Colchidienilor şi sosiră în preajma celor două insule ale Brygienilor [23], închinate Artemidei. Pe una din ele se afla sanctuarul zeiţei. În cealaltă poposiră Argonauţii, ferindu-se de cetele lui Apsyrtos: căci între atîtea alte insule, amîndouă rămăseseră neatinse, din respect faţă de fiica lui Zeus, celelalte fiind înţesate cu Colchidienii care închiseseră astfel toate căile de trecere spre mare. Aşadar ei lăsaseră oşteni de-ai lor pe ţărmul din vecinătatea insulelor pînă la fluviul Salangon [24] şi pînă în ţara Nestienilor.

Aici ar fi pierit atunci într-o crîncenă bătălie Minyenii puţini la număr, care aveau în faţa lor foarte mulţi duşmani, dar, dornici să evite o luptă hotărîtoare, ei căutară mai întîi să ajungă la o învoială. Cît priveşte Lîna de aur, deoarece Aietes însuşi le-o făgăduise dacă vor birui într-o grea încercare, trebuia pe bună dreptate să rămînă în stăpînirea lor, deşi o dobîndiseră fără voia regelui, fie prin vicleşuguri, fie pe faţă. În schimb Medeea (căci ea era pricina dihoniei dintre ei) urma să fie lăsată sub oblăduirea fiicei Latonei, departe de tabăra lor pînă cînd

https://biblioteca-digitala.ro

unul dintre acei regi care împarte dreptatea va hotărî dacă fugara trebuie să se întoarcă la casa părintelui ei ca să-i însoţească pe viteji în Hellada.

Atunci copila, cîntărind în mintea ei toate aceste învoieli, îşi simţi sufletul frămîntat fără răgaz de amarnice griji. Chemîndu-l numaidecît din mijlocul soţilor lui pe Iason, îl duse într-un loc retras şi, de îndată ce se văzură foarte departe de toţi, Medeea îi spuse aceste triste vorbe:

„Aisonide, ce hotărîre potrivnică mie aţi luat împreună? Norocul te-a făcut să-ţi pierzi capul pînă într-atît încît să nu-ţi mai aminteşti tot ce mi-ai făgăduit cînd te-ncolţise nevoia? Unde-ţi sînt jurămintele rostite în numele lui Zeus, Ocrotitorul rugătorilor, unde au rămas mieroasele tale promisiuni? Din pricina lor, căzînd pradă unui simţămînt josnic, căruia nu se cuvenea să mă supun, mi-am părăsit patria, măreţul palat, ba chiar şi părinţii! Departe de ai mei şi singură, alături de triştii Alcyoni, cutreier noianul, numai şi numai în folosul tău, după ce te-am ajutat să termini nevătămat lupta cu taurii şi cu uriaşii Feciori ai Gliei. La urma urmei, pînă şi Lîna de aur, după care aţi pornit în lunga voastră călătorie pe mare, ai obţinut-o doar prin nesăbuinţa mea şi mare-i ruşinea pe care am căşunat-o femeilor! De aceea îţi amintesc că te însoţesc în drumul tău spre ţărmul Helladei ca fiică, soţie şi soră. Aşadar apără-mă oricînd şi din toată inima, în loc să mă laşi singură, ducîndu-te departe spre a cere părerea unui rege, şi iată cum să mă păzeşti: socoteşte că veşnice sînt dreptatea şi legea în numele căreia am convenit împreună. Ori de nu, cu sabia ta taie-mi mai degrabă gîtul, pe la jumătatea lui, pentru ca să-mi răscumpăr după merit neghiobia, sărmana de mine! Dacă va găsi de cuviinţă să mă încredinţeze fratelui meu acel rege căruia amîndoi îi hărăziţi trista datorie de a face dreptate, cum oare voi întîmpina privirea tatălui meu? Plină de mîndrie, nu-i aşa? Ce pedeapsă şi ce blestem cumplit mă vor aştepta în nefericirea mea, pentru nelegiuirea pe care am săvîrşit-o? Dar nici tu să nu te bucuri de-o întoarcere după pofta inimii tale. Să nu-ngăduie acest lucru soţia lui Zeus, crăiasa lumii, de ocrotirea căreia te lauzi că ai parte! Fie să-ţi aduci aminte de mine atunci cînd te vei zbate în chinuri fără sfîrşit! Fie ca Lîna de aur să se afunde ca un vis în vanul infern! Pînă şi din patria ta, o dată ajuns acasă, să mi te alunge Eriniile mele, căci eu însămi am avut atîta de suferit din pricina perfidiei tale! Nu-i drept ca aceste blesteme să cadă pe pămînt

https://biblioteca-digitala.ro

fără a se împlini, fiindcă ai încălcat un mare jurămînt, om fără milă! Dar nu veţi mai rîde mult timp de mine şi nici că veţi rămîne multă vreme liniştiţi, mulţumită pactelor noastre!"

Aşa cuvîntă Medeea, clocotind de-o mînie înspăimîntătoare: ar fi fost gata să dea foc corabiei, în cenuşă să preschimbe toate bîrnele-i trainice şi apoi să se arunce singură în mijlocul dezlănţuitelor flăcări. Atunci Iason, care se temea totuşi, îi spuse aceste cuvinte împăciuitoare:

„Linişteşte-te, draga mea! Nici mie nu-mi place pactul ăsta, dar noi nu căutăm decît să mai amînăm lupta, atît de mare-i norul bărbaţilor care să ne împresoare cu gînduri duşmănoase datorită ţie. Căci toţi cei care locuiesc pe aceste meleaguri ard de nerăbdare să-l ajute pe Apsyrtos, ca să te redea propriului tău tată şi să te întorci acasă ca prizonieră. Noi înşine vom pieri, răpuşi de-o jalnică moarte dacă braţele noastre se vor înfrunta cu iureşul luptei. Lucrul cel mai trist este că, murind, noi te vom lăsa să devii prada lor. Acest pact ne îngăduie să punem la cale o cursă, prin care să-l sortim pe Apsyrtos pieirii. Ţărmurenii nu se vor mai năpusti asupra noastră, ajutîndu-i pe Colchidieni să te redobîndească, căci ei nu vor mai avea o căpetenie, care nu este altul decît ocrotitorul şi fratele tău. În faţa Colchidienilor nu mă voi pleca, ci mă voi lupta cu înverşunare atunci cînd ei ne vor împiedica să ne urmăm drumul nostru pe mare!"

Aşa-i grăi Iason, ca s-o îmblînzească; iar ea rosti aceste vorbe cumplite:

„Bagă de seamă (căci pe lîngă isprăvile nedemne de mine, trebuie s-o pun la cale şi pe aceasta, fiindcă, după ce am căzut prima oară în păcat, multe fapte rele am săvîrşit din îndemnul zeilor): nu căuta să înfrunţi lăncile Colchidienilor în luptă făţişă, iar eu îmi voi ademeni fratele ca să ţi-l dau pe mîna ta. Ai grijă să-l cîştigi cu minunate daruri: asta numai dacă voi izbuti să-l înduplec prin solii care vor merge pînă la el, făcîndu-l să vină singur şi, graţie vorbelor mele, să cădem la învoială. De-ţi place vicleşugul ăsta, eu nu mă împotrivesc deloc să-l ucizi şi apoi să te războieşti cu Colchidienii!"

Astfel, în deplină înţelegere, amîndoi au întins o haină cursă lui Apsyrtos, trimiţîndu-i multe daruri de ospeţie, printre care se număra pînă şi sfîntul veşmînt al Hypsipylei, de culoare purpurie. Odinioară în Dia [25] ce se-nalţă-ntre talazuri, el fusese ţesut de divinele Charite [26] pentru Dionysos, care îl dădu fiului său Thoas, iar acesta îl lăsă moştenire Hypsipylei. Ea îl dărui

https://biblioteca-digitala.ro

lui Iason, ca să-l ia pe drum, împreună cu multe alte podoabe lucrate cu măiestrie. Nu puteai să-l atingi şi nici măcar să-l vezi, fără să te simţi năpădit de-o dulce patimă. Veşmîntul mai păstra şi acum miresme din vremea cînd zeul din Nysa dormise pe el, ameţit de vin şi de nectar, după ce mîngîiase frumosul sîn al fecioarei zămislite de Minos, cea care, plecînd cîndva din Cnossos împreună cu Theseu, fusese părăsită de acesta în insula Dia. Aşadar Medeea împărtăşi trimişilor mincinoasa-i solie şi anume să-l convingă pe Apsyrtos ca, de îndată ce va veni la templul zeiţei, potrivit înţelegerii dintre ei, iar neagra beznă a nopţii va învălui totul, el să se arate şi împreună să ticluiască un vicleşug pentru ca ea, punînd mîna pe vestita Lînă de aur, să se poată reîntoarce în palatul lui Aietes; căci fiii lui Frixos au silit-o pasămite să-i însoţească pe străini. — După ce înşiră aceste născociri, Medeea împrăştie în văzduh şi în bătaia vîntului vrăjitele sale leacuri, în stare să aducă din vîrful muntelui pînă şi fiara rătăcind departe de dînsa.

Crud Eros, pacostea cea mare şi mare spaimă-a omenirii,
Stîrneşti amarnice dihonii şi gemete şi văicăreli,
Ca şi puzderia de chinuri ce torturează muritorii!
Porneşte înarmat spre fiii duşmanului, zeu mînios,
Cel care-n cugetul Medeii sădit-ai hîda rătăcire!
Cum a putut să-l hărăzească pieirii jalnice pe-Apsyrtos
Ce se-ndrepta spre ea? Se cade să deapăn ce s-a întîmplat!

După ce, potrivit înţelegerii, Argonauţii au lăsat-o pe Medeea în insula Artemidei, aici au poposit, venind din două părţi, Colchidienii care se despărţiseră unii de alţii. Între timp Iason s-a pus la pîndă, ca să-l aştepte pe Apsyrtos şi mai apoi pe soţii lui de drum. Amăgit de cele mai viclene făgăduieli, Apsyrtos brăzdă repede valurile mării cu corabia lui şi, învăluit de beznă nopţii, coborî pe ţărmul insulei sacre. Se înfăţişă singur în faţa sorei lui şi prin vorbele sale — sărman copil înfruntînd şuvoiul umflat de ploi, pe care nu se încumetă să-l treacă nici măcar oamenii mari — căută s-o înduplece, doar-doar va întinde o cursă străinilor. Amîndoi se înţeleseseră de minune în toate privinţele, cînd Iason sări pe neaşteptate din ascunzătoarea lui bine aleasă, ţinînd în mînă sabia goală. Numaidecît copila îşi întoarse ochii într-o parte şi se acoperi cu vălul ei, ca să nu vadă cum îi moare fratele străpuns de sabie. Aidoma celui ce căsă-

https://biblioteca-digitala.ro

peşte boii pentru jertfă, avînd acum de-a face cu un taur voinic, încrezător în tăria coarnelor sale, Iason îl doborî pe îndelung pînditul Apsyrtos în preajma templului înălţat odinioară în cinstea Artemidei de către Brygienii care trăiau pe uscatul din dreptul insulei aceleia. Chiar la intrarea în templul zeiţei, eroul se prăbuşi în genunchi: pe cînd îşi dădea sufletul, ţinea în căuşul palmelor sîngele întunecat care ţîşnea din rană, înroşind vălul alb şi mantia Medeei ce se întorsese într-o parte. Dar necruţătoarea Erinie, stăpîna tuturor, văzu de îndată cu piezişa-i privire cumplitul omor săvîrşit atunci. Viteazul fiu al lui Aison reteză extremităţile mădularelor mortului, linse de trei ori şi de trei ori scuipă printre dinţi sîngele expiator, căci numai astfel pot ucigaşii să ispăşească un omor nelegiuit. Apoi îngropă însîngeratul leş în pămîntul care adăposteşte pînă acum oasele Colchidianului în ţara bărbaţilor Apsyrtieni[27].

De cum zăriră licărirea torţei pe care o înălţa copila, făcîndu-le semn să se apropie, eroii îndreptară spre corabia colchidiană propria lor corabie: se năpustiră asupra năierilor din Colchida precum ereţii asupra unui stol de porumbei sau precum sălbaticii lei care răvăşesc o turmă mare, pătrunzînd într-o stînă. Nici un Colchidian nu scăpă cu viaţă; trecură prin sabie toată ceata lor, asemenea unui pîrjol nimicitor. Într-un tîrziu veni şi Iason, dornic să-i sprijine în luptă — însă ei nu mai aveau nevoie de ajutor şi erau îngrijoraţi de soarta lui.

Se aşezară deci în locul acela, spre a chibzui împreună cea mai înţeleaptă cale de a-şi urma călătoria pe mare. Primul care a luat cuvîntul, a fost Peleu:

„Sfatul meu este să ne întoarcem pe corabie chiar acum, în toiul nopţii, şi să pornim la drum vîslind în direcţia opusă celei unde duşmanii ne aţin calea. În zorii zilei, cînd vor vedea cîte li s-au întîmplat, socot că nu vor avea una şi aceeaşi părere şi că nu toţi vor fi convinşi că trebuie să ne urmărească şi pe mai departe. Lipsiţi de căpetenia lor, ei se vor risipi, după ce se vor fi certat mult şi bine unii cu alţii. Întorcîndu-ne mai tîrziu aici, după împrăştierea Colchidienilor, va fi uşor să ne vedem mai departe de drum."

Aşa a cuvîntat Peleu şi tinerii au încuviinţat vorbele Eacidului. Urcîndu-se repede în corabia lor, au mînuit vîslele cu multă rîvnă, pînă au ajuns în sfînta insulă Electris, ultima dintre Electride, situată aproape de fluviul Eridan[28].

https://biblioteca-digitala.ro

Cînd Colchidienii au fost siguri de pieirea căpeteniei lor, s-au străduit să caute corabia Argo şi pe Minyeni, scrutînd întreg întinsul Mării lui Cronos. Dar îi opri Hera prin înspăimîntătoare fulgere care brăzdau văzduhul. În cele din urmă (fiindcă traiul lor pe pămîntul Cytaian le devenise de nesuportat, temîndu-se cu toţii de mînia haînului Aietes) plecară care încotro şi-şi zidiră vetre statornice. Unii au coborît pe insula pe care o ocupaseră Argonauţii şi acolo locuiesc şi azi, purtînd numele de Apsyrtieni. Lîngă întunecatul şi adîncul fluviu al Iliriei [29], în locul unde se află mormîntul Harmoniei [30] şi al lui Cadmos, au ridicat alţii un turn, vecini fiind cu băştinaşii Enchelieni. Ceilalţi vieţuiesc în munţii îndeobşte numiţi Ceraunieni — ai Fulgerelor [31] — din ziua în care Zeus Cronidul i-a oprit cu fulgere să se mute în insula aflată în faţa lor.

Cînd eroii au văzut că se pot întoarce nestingheriţi, au înaintat spre ţinutul Hylleenilor [32], legîndu-şi parîmele de ţărmul lor. Pentru că insulele, multe la număr, ieşeau prea în afară, trecerea năierilor printre ele nu era uşoară. Însă Hylleenii nu mai nutreau gînduri duşmănoase, ca înainte, ci dimpotrivă, căutau să găsească drumul de întoarcere al Argonauţilor, împreună cu aceştia, primind în dar unul dintre marile tripoduri ale lui Apollon. Căci pentru lungul drum pe care era silit să-l facă, Phebus îi dăruise două tripoduri lui Iason, atunci cînd acesta venise în sfînta cetate Pythò spre a consulta oracolul în legătură cu călătoria lui pe mare. Printr-o hotărîre a ursitei, în ţara unde erau lăsate aceste tripoduri, duşmanii puşi pe jaf nu puteau năvăli niciodată. Astfel acel tripod zace şi astăzi lîngă oraşul Hylleenilor, Agané, adînc îngropat în pămînt, ca să rămînă pururi ascuns privirii muritorilor. Acolo nu l-au mai găsit în viaţă pe regele Hyllos [33], fiul pe care chipeşa Melite îl dăruise lui Heracle în ţara feacilor. Acesta venise la palatul lui Nausithous [34] şi în insula Macris [35], doica lui Dionysos, ca să ispăşească nelegiuita ucidere a propriilor săi copii [36]. Aici se îndrăgosti, supunînd-o iubirii sale pe fiica fluviului Aigaios, nimfa Melite, care îl născu pe cutezătorul Hyllos. Ajuns la vîrsta bărbăţiei, el n-a mai vrut să locuiască în insula aceea şi să se supună poruncilor trufaşului Nausithous; adunînd o parte dintre băştinaşii Feaci, Hyllos se avîntă pe Marea lui Cronos şi regele însuşi, viteazul Nausithous, le înlesni călătoria. Hyllos se statornicise pe aceste meleaguri, unde a fost ucis de Mentorii [37] care îşi apărau boii păscînd pe cîmp.

https://biblioteca-digitala.ro

O, Muze, totuşi, cum se face că, dincolo de-această mare,
Pe unde-i ţărmul ausonic[38] şi-n insulele Ligustice —
Numite şi Stoichade[39] — afli dovezi vădite cum că Argo
S-a abătut pe-aici? Ce pricini şi ce necazuri au mînat-o
Aşa departe? Ce vîntoase au dus-o tocmai pîn-acolo?
Socot că Zeus, slăvitul rege al zeilor, a fost cuprins
De-o grea mînie pentru faptul că dînşii l-au ucis pe-Apsyrtos.
Prin semne i-a vestit că-n Aeaea doar Circe-i va purifica
De sîngele vărsat. Mari chinuri i-aşteaptă-n drumul lor
spre casă.

Însă nici unul dintre eroi n-a înţeles porunca lui Zeus; aşadar şi-au urmat călătoria cu toţii, îndepărtîndu-se de ţara Hylleenilor. Au lăsat în urmă insulele Liburniene[40] din largul mării, ocupate deunăzi rînd pe rînd de către Colchidieni — Issa, Dyscelados şi încîntătoarea Pityeia. Au trecut apoi pe lîngă Cercyra[41], unde Poseidon a pus-o să locuiască pe fiica lui Asopos, copila cu plete frumoase Cercyra, pe care a răpit-o din dragoste, ducînd-o departe de Phlius. Văzînd din largul mării insula înnegrită de întunecate păduri care o acoperă în întregime, năierii dau Cercyrei denumirea de „Neagră". Favorizaţi de un vînt călduţ, ei au trecut după aceea chiar de Melite[42], de Cerossos[43] cu ţărmul înalt şi de Nymphaia[44], situată mult mai încolo: aici locuia crăiasa Calypso, fiica lui Atlas. Li se păru că zăresc de-acum munţii Ceraunieni, pierduţi în ceaţă. Dar Hera ghici ce hotărîre luase Zeus în privinţa lor şi cît de mînios era pe ei. Avînd grijă să se sfîrşească cu bine călătoria lor pe mare, Hera le stîrni în cale furtună care îi duse valvîrtej înapoi spre stîncoasa insulă Electris. Atunci pe neaşteptate, în vreme ce eroii erau duşi de vînt, un glas omenesc răsună din grăitoarea bîrnă de stejar de Dodona a scobitei corăbii, pe care Atena o aşezase pe la jumătatea carenei. O spaimă fără margini puse stăpînire pe Argonauţi, cînd auziră această voce şi vestea despre crîncena mînie a lui Zeus. Lemnul acela le spunea că nu vor scăpa de ponoasele nesfîrşitei mări şi nici de aprigele furtuni dacă Circe nu-i va purifica de mişeleasca moarte a lui Apsyrtos. Porunci apoi lui Pollux şi Castor să-i roage pe zeii fără de moarte să le deschidă căile mării Ausoniei în care o vor găsi pe Circe, nimfă zămislită de Perses şi de Helios.

Astfel glăsuise corabia Argo în faptul înserării. Se ridicară aşadar Tyndarizii şi înălţară braţele spre nemuritori, rostind

https://biblioteca-digitala.ro

toate rugile cuvenite. Tristețea copleșise pe ceilalți Minyeni neînfricați. Dar corabia se lăsă purtată mai departe de pînzele ei. Năierii urcară pînă la capătul Eridanului, acolo unde odinioară, cu pieptul străpuns de un fulger arzător, Phaeton se prăvălise pîrjolit din carul lui Helios, în estuarul mare cît un lac al adîncului fluviu; din fumegînda rană se împrăștie și acum un abur greu de îndurat și deasupra apelor sale nici o pasăre nu poate pluti, desfășurîndu-și aripile ușoare, ci din zbor se prăvălește în mijlocul flăcărilor. În împrejurimi, copilele lui Helios [45], închise în trunchiul plopilor înalți, se tînguie sărmanele și gemete triste scot: din pleoapele lor picură luminoși stropi de chihlimbar. Unele cad pe nisip și-n soare se zvîntă, dar cînd întunecatele ape ale estuarului inundă malul din pricina șuierătorului vînt care suflă puternic, atunci mînioasele ape le mătură pe toate în Eridan. Totuși, Celții au răspîndit vestea că aceste lacrimi, răpite de vîrtej, sînt ale lui Apollon, și au fost vărsate cu nemiluita cînd feciorul Latonei s-a îndreptat spre sfîntul neam al Hyperboreenilor [46], alungat din cer de dojenile tatălui său, mînios din pricina fiului pe care i-l dăruise zeului divina Coronis [47] în Lacereia, bogata cetate de la gura rîului Amyros. Aceasta este credința răspîndită printre oamenii aceia. Dar nici mîncarea și nici băutura nu-i ispitea pe eroi iar cugetul lor nu se arăta înclinat spre veselie. În timpul zilei se chinuiau, tulburați și istoviți de cumplita miasmă, greu de îndurat, pe care o răspîndea în apele Eridanului trupul încă fumegînd al lui Phaeton. În timpul nopții însă auzeau amarnicul strigăt de jale al Heliadelor cu glas răsunător: lacrimile bocitoarelor surori pluteau pe unde asemenea unor picături de ulei.

De aici au pătruns în adînca albie a lui Rhodanus [48] ce se varsă în Eridan și, amestecîndu-se la confluența lor, apele vuiesc și se tulbură. Acest fluviu vine tocmai de la capătul pămîntului, unde se află porțile și lăcașul Nopții și, pornind de acolo, el își mînă o parte din undele lui spre țărmul Okeanosului, iar cealaltă parte se aruncă fie în Marea Ionică, fie în noianul Sardonian [49], uriaș liman în care se varsă prin cele șapte brațe ale sale. Din acest fluviu ei au trecut în lacurile bîntuite de furtuni, întinzîndu-se la nesfîrșit în țara Celților. Aici i-ar fi pîndit o soartă nemeritată; căci șuvoiul i-ar fi mînat spre sînul lui Okeanos în care urmau să pătrundă fără să prevadă acest lucru și de unde n-ar mai fi scăpat teferi. Pogorîtă din slava cerului pe creștetul Stîncilor Hercinice [50], Hera scoase un strigăt: auzind glasul ei

https://biblioteca-digitala.ro

cu toţii au fost cuprinşi de groază, atît de cumplit a răsunat în văzduhul nemărginit. Aşadar zeiţa i-a făcut să se întoarne, iar eroii au priceput că aceea era calea hărăzită întoarcerii lor acasă. Prin voinţa Herei, sosiră într-un tîrziu la ţărmul mării, strecurîndu-se printre nenumăratele popoare ale Celţilor şi Ligyenilor [51], fără să fie văzuţi căci, de cîte ori călătoreau ziua, zeiţa îi învăluia într-o ceaţă de nepătruns. Trecînd cu corabia prin braţul de mijloc al deltei, ajunseră în insulele Stoichade vii şi nevătămaţi, mulţumită fiilor lui Zeus; de aceea au fost înălţate altare şi mereu s-au adus jertfe în cinstea lui Castor şi Pollux, deşi n-a fost singura călătorie la care au luat parte ca ocrotitori ai năierilor, întrucît Zeus le-a încredinţat şi corăbiile oamenilor născuţi mult mai tîrziu [52]. Părăsind apoi Stoichadele, au trecut în insula Aithalia [53], unde, frînţi de oboseală, şi-au înlăturat cu bucăţi de cremene sudoarea ce-i năpădise. De atunci, pietrele răspîndite pe ţărm au o culoare asemănătoare cu sudoarea eroilor şi acolo se mai află şi acum discurile şi armele lor minunate şi un port ce se numeşte Argoos [54].

De acolo ei brăzdară repede uriaşele talazuri ale mării Ausoniei, zărind tirsenienele [55] maluri şi, sosind în vestitul liman din apropierea lor, o găsiră aici pe Circe, care îşi spăla capul în apa mării, fiind tare speriată de visele ei din timpul nopţii: încăperile şi întreaga îngrăditură a casei sale îi apăruseră scăldate în sînge şi flăcările mistuiau toate magicele amestecuri cu care fermecase pînă atunci străinii; ea însăşi stinsese para focului, luînd în căuşul palmelor sîngele roşu al unei victime şi alungase astfel spaima cumplită. Ca atare, cînd se arătă Aurora, de abia trezită din somn, ea îşi spălă în apa mării şi pletele şi veşmîntul. Fel de fel de fiare, fără să fie aidoma sălbăticiunilor crunte, şi fără să semene nici cu oamenii, ale căror mădulare erau un amestec provenit şi de la unii şi de la alţii, veneau în număr mare ca nişte turme de oi ieşind de-a valma din stînă, spre a-şi urma păstorul. Tot aşa din mîlul de la-nceputul lumii pămîntul însuşi înfiripase făpturi cu mădulare alăturate întîmplător de vremea cînd aerul uscat nu le întărise iar ele nu dobîndiseră încă trebuitoarea umezeală sub năvala dogoritoarelor raze ale soarelui; dar iată că timpul le-a rînduit pe toate, îmbinîndu-le după rostul lor [56]. Astfel de făpturi de stirpe nesigură o însoţeau pe Circe. Eroii au fost cuprinşi de o stupoare fără seamăn, iar pe măsură ce fiecare vedea boiul şi chipul Circei, lesne îşi putea da seama că în faţa lor se afla sora lui Aietes.

https://biblioteca-digitala.ro

După ce își izgoni spaimele pricinuite de visele din timpul nopții, Circe porni grăbită spre casă și prin îmbietoare semne ale mîinilor, ea îi îndemna cu viclenie s-o urmeze. Dar, la porunca lui Aisonide, ceata de năieri rămase pe loc nepăsătoare, eroul luînd-o cu dînsul numai pe fata din Colchida. Amîndoi au mers pe calea aleasă de Circe, pînă cînd au sosit la palatul gazdei: ea îi îmbie să se așeze în jilțuri, nedumerită de sosirea lor. Tăcuți, fără a scoate un cuvînt, cei doi alergară spre vatră și se așezară în preajma ei, precum e data sărmanilor rugători; Medeea își afundă obrajii în palmele amîndouă și Iason înfipse în pămînt sabia cu mîner, de care se slujise cînd îl ucisese pe fiul lui Aietes, nici unul și nici celălalt neridicîndu-și ochii sub pleoapele lor. Circe a priceput de îndată că nenorocirea îi pusese pe drumuri și că erau pîngăriți de un omor. Dar fiindcă asculta de legea lui Zeus, Ocrotitorul rugătorilor, cel ce se supără ca nimeni altul dar îi oblăduiește pe ucigași fără a precupeți nimic, ea îndeplini jertfele prin care obține ispășirea cei vinovați de omucidere, cînd s-au apropiat de vatră în semn de rugă. Mai întîi, pentru a-i spăla de sîngele vărsat fără milă, întinse deasupra lor odrasla unei scroafe ce fătase de curînd, așa că din țîțele ei țîșnea lapte din belșug și, străpungînd beregata purcelușului, le mînji mîinile cu sîngele lui; apoi ispăși crima lor și prin alte libații, invocîndu-l pe Zeus Purificatorul, care ocrotește pe rugătorii pîngăriți de un omor. Și toate lăturile au fost duse din casă de slujnicele naiade, care o ajutau pe zeiță în orice treabă. Așezată lîngă vatră, ea însăși ardea în casă prăjituri făcute din lamura făinei și ispășitoare ofrande, rostea rugi și vărsa libații fără vin ca să potolească astfel mînia cumplitelor Erynii și să-l înduplece pe Zeus însuși ca să dea dovadă de blîndețe față de cei doi, oricare pricină i-ar fi adus aici, fie că aveau mîinile pătate de sînge străin, fie că era vorba de uciderea unei rude.

După ce săvîrși întreg ritualul, Circe le porunci să se ridice, îi îmbie să stea în jilțuri lustruite și se așeză la rîndul ei foarte aproape, în fața celor doi. Numaidecît luă cuvîntul și-i întrebă pe îndelete despre scopul și ținta călătoriei lor pe mare, despre meleagul de unde au plecat spre a ajunge în țara și în casa ei. Îi reveniseră în minte înspăimîntătoarele vise și cugetul ei era tulburat. Se arătă dornică să știe care este limba pe care o vorbește acasă copila, de îndată ce văzu că aceasta-și ridică privirea din pămînt. Căci toți urmașii lui Helios erau ușor de recunoscut deoarece licăririle pe care ochii lor le împrăștiau departe în jur

https://biblioteca-digitala.ro

aveau strălucirea aurului. Tuturor acestor întrebări le răspunse în grai colchidian copila încruntatului Aietes şi cu glasu-i blajin cuvîntă despre expediţia şi drumurile colindate de eroi, despre cîte au avut de îndurat în iureşul luptei; despre cum a păcătuit ea însăşi, datorită sfaturilor pe care i le dăduse sora-i întristată şi despre faptul că a fugit cu fiii lui Frixos scăpînd de teribilele ameninţări ale tatălui ei. Numai despre uciderea lui Apsyrtos n-a vrut să sufle o vorbă; dar acest lucru n-a rămas o taină pentru cugetul Circei care, mişcată totuşi de tînguirile copilei, îi spuse următoarele cuvinte:

„Nefericito, călătoria pe care o faci este blestemată şi înjositoare! Socot că prea multă vreme nu te vei putea feri de crîncena mînie a lui Aietes şi în curînd va veni el însuşi pînă la casele din ţara Helladei, ca să-şi răzbune fiul ucis, căci ai săvîrşit nelegiuiri pe care nu le poate îngădui nimeni. Dar întrucît a venit la mine ca rugătoare şi sîntem rude, nu vreau să fac nici un rău celei ce mi-a trecut pragul. Pleacă însă din casa mea, tu, care eşti însoţită de un străin, oricine ar fi necunoscutul ales de tine, fără încuviinţarea tatălui tău, şi nu-mi mai zăbovi lîngă vatră, căzîndu-mi în genunchi. Că doar n-o să-ţi laud eu hotărîrea pe care ai luat-o şi fuga ta ruşinoasă!"

Aşa vorbi ea; Medeea se simţi cuprinsă de-o durere fără seamăn şi, cu ochii acoperiţi de propriul ei veşmînt, vărsă şiroaie de lacrimi pînă ce eroul, apucînd-o de mînă, o scoase afară din casă, tremurînd încă de frică şi astfel părăsiră împreună casa Circei.

N-au rămas însă nezăriţi de soţia lui Zeus Cronidul, căci Iris i-a arătat cu degetul de îndată ce a băgat de seamă că ei au ieşit din casă; Hera însăşi îi poruncise să stea la pîndă pînă cînd cei doi se vor îndrepta spre corabie. Apoi zeiţa îi vorbi astfel, îndemnînd-o să plece:

„Dragă Iris, dacă te-ai supus vreodată poruncilor mele, te-avîntă şi-acum, purtată de aripile tale iuţi şi îndeamn-o pe Thetis să iasă din adîncul mării şi să vină la mine, căci am nevoie de ea. După aceea te vei duce la ţărmul unde nicovalele de-aramă ale lui Hefaistos sînt lovite de ciocane grele şi spune-i să-şi odihnească foalele cu care aţîţă focul pînă ce Argo va lăsa în urmă meleagurile lui. Mai apoi şi la Eol te vei duce, Eol, craiul vînturilor care se nasc în slava cerului. Spune-i că vrerea mea este ca el să încremenească toate vînturile din văzduh, astfel încît

https://biblioteca-digitala.ro

nici unul să nu învolbureze marea. Doar Zefirul să adie uşor pînă ce năierii vor ajunge în insula lui Alcinou feacianul!"

Aşa grăi zeiţa; numaidecît Iris îşi luă avîntul de pe piscul Olympului şi străbătu văzduhul, desfăşurîndu-şi aripile uşoare. Se afundă în Marea Egee, în locul unde se află palatele lui Nereu. Mai întîi se întîlni cu Thetis şi-i înfăţişă, cuvînt cu cuvînt, porunca Herei, îndemnînd-o apoi să se ducă la dînsa. În al doilea rînd se duse la Hefaistos, şi-l făcu să curme zarva ciocanelor de fier, ba chiar şi foalele sale încetară să mai sufle. În al treilea rînd se înfiinţă la Eol, vestitul fiu al lui Hippotes. Şi în timp ce Iris, care-şi dusese la bun sfîrşit însărcinarea, îşi odihnea genunchii iuţi, după lunga lor drumeţie, Thetis, despărţindu-se de Nereu şi de surorile ei, ajunse din adîncul mării pînă în vîrful Olympului, la Hera. Zeiţa o pofti să se aşeze în preajma ei şi-i spuse următoarele vorbe:

„Ascultă dar, divină Thetis, ceea ce doresc să-ţi spun. Ştii prea bine cît îmi sînt de scumpi inimii mele viteazul fiu al lui Aison, şi ceilalţi eroi, tovarăşii săi de luptă, ştii şi cum i-am scăpat atunci cînd au trecut printre Stîncile Rătăcitoare, acolo unde dezlănţuitele furtuni vuiesc cu îndîrjire şi talazurile împroaşcă de pretutindeni steiurile tari. Acum însă marea stîncă a Scyllei şi a Charybdei ce-şi revarsă cumplitele lor volburi se află în calea lor. Eu însămi te-am crescut din fragedă pruncie şi te-am îndrăgit mai mult decît pe celelalte zeiţe care sălăşluiesc în adîncul mării, fiindcă n-ai cutezat să intri în aşternutul pătimaşului Zeus (căci el e totdeauna în stare de asemenea fapte, şi-şi petrece nopţile fie cu zeiţele, fie cu muritoarele), ci, fiindu-ţi ruşine de mine şi temîndu-te în sinea ta, ai fugit de dînsul. De îndată, el s-a legat prin supremul jurămînt că nicicînd nu vei avea prilejul să fii numită soţia vreunuia dintre zeii nemuritori. Totuşi, Zeus n-a încetat să-ţi facă ochi dulci, fără ca tu să-l încurajezi, pînă cînd Themis [57] i-a dezvăluit totul: ursită eşti a zămisli un fiu mai presus de tatăl său. Ca atare, deşi te dorea cu înfocare, el te-a lăsat în pace, temîndu-se ca nu cumva un alt zeu asemenea lui să domnească peste nemuritori, ci el să-şi păstreze în vecii vecilor tronul. Iar eu ţi-am dat de soţ pe cel mai destoinic dintre toţi pămîntenii, pentru ca tu să ai parte de o căsnicie fericită şi să naşti copii. La ospăţul tău de nuntă i-am adunat pe toţi zeii şi eu însămi am dus în mîini torţa nupţială, întrucît tu m-ai cinstit cu dragă inimă. Dar ia aminte la prezicerea mea ce se va adeveri cu siguranţă: atunci cînd fiul tău,

https://biblioteca-digitala.ro

care plînge acum după laptele mamei lui şi este hrănit de naiade în lăcaşul centaurului Chiron, va ajunge cîndva în Cîmpiile Elizee [58], va trebui să devină soţul fiicei lui Aietes, Medeea. Aşadar tu, ca viitoare soacră, ajută-ţi nora şi pe Peleu însuşi. De ce este atît de neînduplecată mînia pe care i-o porţi? A greşit faţă de tine, dar pînă şi zeii cad în greşeli de neiertat. Fireşte, socot că, potrivit poruncii mele, Hefaistos va înceta să mai aţîţe tăria focului iar Eol, fiul lui Hippotes, va opri neobosita suflare a vînturilor, afară doar de potolita adiere a Zefirului, pînă cînd năierii vor pătrunde în limanul Feacienilor. Pregăteşte-le aşadar o întoarcere fără peripeţii. N-au a se teme decît de stînci şi de nestăvilitele talazuri, de care vei avea grijă să-i ţii departe cu ajutorul surorilor tale. Nu-i lăsa să nimerească neajutoraţi fie în Charybda, ca nu cumva stînca să-i înhaţe şi să-i înghită pe toţi, fie în înspăimîntătoarea genune a Scyllei (Scylla, pacostea Ausoniei, pe care noptateca Hecate a zămislit-o cîndva împreună cu Phorcus [59], şi care mai poartă numele de Cratais), căci, năpustindu-se cu fălcile-i cumplite, ea ar fi în stare să nimicească aleasa ceată a eroilor. Deci călăuzeşte corabia spre partea unde un strîmt loc de trecere îi va scăpa de moarte!"

Aşa grăi zeiţa iar Thetis îi răspunse astfel:

„Dacă tăria focului sălbatic şi dezlănţuitele furtuni se vor potoli într-adevăr, pot să te asigur fără şovăială că, în pofida împotrivirii talazurilor, corabia va scăpa mulţumită blîndei adieri a Zefirului. Dar a sosit timpul să plec, căci mă aşteaptă un drum nesfîrşit de lung pînă voi da de surorile mele, care-mi vor veni în ajutor şi pînă voi sosi la ţărmul unde sînt legate odgoanele lui Argo, pentru ca în zorii zilei, eroii să-şi aducă aminte că trebuie să pornească la drum!"

Aşa grăi Thetis şi, avîntîndu-se din slava cerului, se afundă în volburile mării şi acolo îşi chemă surorile Nereide, ca să le ceară ajutorul; cînd o auziră, ele se strînseră laolaltă iar Thetis le înfăţişă poruncile Herei şi le trimise de îndată pe toate spre marea Ausoniei. Dovedindu-se mai iute decît fulgerul sau decît razele pe care le trimite Soarele atunci cînd răsare deasupra celor mai îndepărtate pămînturi, ea însăşi se urni şi străbătu în grabă apele pînă ce sosi în Tyrseniana ţară pe ţărmul insulei Aeaea. Lîngă corabie, ea dădu de Argonauţii care se desfătau, aruncînd cu discul sau trăgînd cu arcul. Thetis se apropie de soţul ei Peleu Eacidul şi-i atinse vîrful degetelor. Nimeni n-a putut s-o zărească

https://biblioteca-digitala.ro

aievea, Thetis îngăduind doar ochilor lui Peleu s-o vadă, după care îi vorbi astfel:

„Nu mai zăboviţi deloc pe ţărmul mării Tyrseniene! Miine, la revărsatul zorilor veţi dezlega odgoanele corabiei, dînd ascultare Herei, ocrotitoarea noastră. Din porunca ei se vor aduna toate copilele lui Nereu, spre a trece fără nici un necaz corabia voastră printre stîncile cunoscute sub numele de Rătăcitoare. Aceasta este calea sortită vouă. Dar tu să n-arăţi nimănui făptura mea cînd mă vei vedea înaintînd spre voi împreună cu Nereidele. Ţine minte vorbele mele şi nu-mi mai stîrni mînia, aşa cum ai mai făcut cîndva cu atîta nepăsare!"

Aşa glăsui Thetis şi, nevăzută de nimeni se afundă în genunea mării. Peleu fu cuprins de o mare durere, fiindcă n-o mai văzuse venind pînă la el din ziua în care zeiţa îşi părăsise iatacul şi aşternutul din pricina vestitului Ahile, pe atunci încă prunc. Căci în miez de noapte, ajutată de flăcări, ea stîrpea toată carnea lui muritoare iar în timpul zilei ungea cu ambrozie fragedu-i trup, ca să-l facă nemuritor şi să-i ferească fiinţa de hîda bătrîneţe [60]. Dar sărind odată din pat, Peleu văzu cum fiul lui se zvîrcolea în mijlocul flăcărilor şi la această privelişte, scoase un strigăt înspăimîntător — mare nechibzuinţă! Cînd îl auzi, Thetis îşi smulse copilul din flăcări şi îl trînti pe podea, gemînd, apoi, cu trupul aidoma vîntului sau a visului ieşi numaidecît din casă şi se aruncă în mare, nespus de mînioasă: de atunci nu se mai întorsese deloc. Peleu îşi simţi inima împovărată de mîhnire; şi totuşi, el înfăţişă întocmai soţilor săi solia adusă de Thetis. Aceştia se opriră imediat, punînd capăt întrecerilor, avură grija să-şi pregătească cina şi culcuşul pe pămîntul gol şi, după ce se săturară, îşi petrecură noaptea, ca şi pînă atunci, dormind.

Cînd însă Aurora ce-aduce lumină atinse creştetul cerului, atunci, în lina adiere a Zefirului, eroii părăsiră pămîntul, spre a se aşeza pe băncile lor; din adîncul apei ridicară voioşi ancora şi desfăşurară pînzele corabiei, aşa cum se cuvenea, apoi înălţară vela, prinzînd-o de vergă cu ajutorul curelelor de piele. Un vînt uşor mîna corabia pe valuri. Curînd zăriră frumoasa insulă Anthemoessa, unde viersuitoarele Sirene ce se trag din Achelous sortesc pieirii pe năierii care, vrăjiţi de cîntecele lor, aruncă parîmele pe ţărmul acela. Zămislite de chipeşa Terpsichore [61], una dintre Muze, care se unise cu Achelous, odinioară ele desfătau pe falnica fiică a lui Deo [62], pe-atunci încă fecioară, cîntînd împreună cu dînsa. Numai că acum Sirenele erau aidoma

https://biblioteca-digitala.ro

la înfăţişare pe de-o parte cu păsările, iar pe de alta cu fetele. Mereu stăteau la pîndă pe o înălţime din preajma unui liman primitor şi pe mulţi oameni îi împiedicaseră să cunoască dulceaţa întoarcerii acasă, silindu-i să piară de lîncezeală. Cu multă rîvnă, gurile lor intonară minunate cîntece şi pentru Argonauţi: ei şi-ar fi aruncat de bună seamă parîmele pe malul insulei dacă fiul lui Oiagru, Orfeu din Tracia, ţinînd în braţe bistoniana[63] sa liră, n-ar fi făcut să răsune sprintenul ritm al unei melodii înaripate, încît urechile tuturor eroilor se înfiorară cînd auziră viersul lui. Astfel lira a biruit cîntecul fecioarelor; corabia era mînată deopotrivă de Zefir şi de zgomotoasele valuri, venind dinspre pupă iar cîntarea Sirenelor de abia se mai desluşea. Doar unul singur dintre năieri, Butes, viteazul fiu al lui Teleon, cel mai înflăcărat dintre toţi, sări pe de banca-i lustruită şi se aruncă în mare, vrăjit de iscusitul glas al Sirenelor, şi înotă printre valuri, vrînd să ajungă pînă la mal, sărmanul de el! Desigur, acolo şi-ar fi pierdut el orice nădejde a reîntoarcerii dacă nu se milostivea de el zeiţa ce domneşte-n Eryx[64], Cypris, care l-a smuls din mijlocul valurilor învolburate şi l-a salvat, venind în întîmpinarea lui plină de bunăvoinţă, pentru ca eroul să se stabilească pe promontoriul Lilybaeum[65].

Cu mîhnire-n suflet, eroii s-au îndepărtat de Sirene, dar îi aşteptau necazuri şi mai mari între strîmtorile mării, nimicitoare de corăbii. De-o parte străjuia abrupta stîncă a Scyllei, de cealaltă parte mugea clocotitoarea Charybdă, iar dincoace, sub uriaşele talazuri vuiau Rătăcitoarele Steiuri[66] din ale căror creştete de piatră odinioară se împrăştiau jerbe de flăcări înălţîndu-se deasupra stanelor încinse. Fumul întuneca văzduhul, încît nu mai puteai zări lumina soarelui. Hefaistos nu mai trebăluia deloc, dar din mare se ridica totuşi un abur fierbinte. Aici se întîlniră fiicele lui Nereu, venite de pretutindeni, şi divina Thetis prinse dinapoi aripa cîrmei, spre a o călăuzi printre Rătăcitoarele Steiuri. Întocmai ca delfinii ce răsar din marea liniştită şi se strîng cu duiumul împrejurul corabiei zorite încît ba îi vezi înainte, ba înapoi, ba într-o parte, ba în alta, spre bucuria năierilor de pe punte — la fel s-au avîntat de-a valma Nereidele, dînd tîrcoale corabiei Argo şi Thetis le deschidea drumul. Şi cînd eroii erau gata-gata să se ciocnească cu Steiurile Rătăcitoare, ele îşi suflecau veşmîntul deasupra genunchilor albi şi, aşezate în vîrful stîncilor, acolo unde se spulberau valurile, se împotriveau cînd ici, cînd colo, stînd aproape una de alta. Co-

https://biblioteca-digitala.ro

rabia se sălta biciuită de ape; în jurul ei, îndîrjitele talazuri se spărgeau cu vuiet de stîncile care, acum se înălțau în văzduhul aidoma unor piscuri povîrnite, acuma se scufundau în genunea mării, înfipte în locul unde bîntuiau furioasele vîltori. Așa cum pe țărmul nisipos, fetele, după ce și-au sumes poalele pînă la cingătoare, prinzîndu-le de-a stînga și de-a dreapta șoldurilor, se joacă cu o minge rotundă, pe care o primesc una de la alta și apoi o aruncă în sus, iar ea se înalță în văzduh, fără să atingă vreodată pămîntul — la fel, rînd pe rînd, Nereidele își trimiteau una alteia corabia care zbura deasupra talazurilor, rămînînd totdeauna departe de stînci. În jurul lor apele clocoteau și împroșcau totul. Stînd în picioare, pe vîrful unei stînci semețe, stăpînul Hefaistos, cu umărul său greu proptit de coada unui baros, căta lung la ele și din slava cerului strălucitor privea și soția lui Zeus, dar o înconjurase pe Atena cu brațele ei, îngrijorată fiind de ceea ce îi era dat să vadă.

Și cît măsoară o zi de primăvară, tot atîta vreme s-au trudit Nereidele ca să poarte corabia printre stîncile cu vuiet asurzitor. Folosindu-se iarăși de un vînt prielnic, eroii plutiră tot înainte; curînd ei trecură de pajiștea Trinacriei, care sătura juncile Soarelui. În acest loc, asemenea cufundarilor, au pierit în adîncul mării Nereidele, după ce au îndeplinit porunca Herei. Behăitul oilor ajungea prin văzduh pînă la năieri, în timp ce mugetul juncilor le împuia urechile. Phaetusa, cea mai mică dintre fiicele Soarelui, păștea turmele de oi în dumbrava înrourată, ducînd în mînă un toiag de argint. Lampetia însoțea cirezile de vaci fluturînd cîrja ei de orihalc [67] strălucitor. Eroii văzură cum juncile pășteau în preajma apelor unui fluviu, în cîmp și în lunca lui mlăștinoasă: nici una dintre ele nu era neagră la trup, ci toate erau albe ca laptele și împodobite cu coarne de aur. De-a lungul zilei aceleia, năierii au plutit pe lîngă pășunea lor; la venirea nopții s-au avîntat bucuroși în largul mării și au tot călătorit pînă cînd Aurora, zămislitoarea dimineții, își revărsă lumina asupra lor.

Înaintea strîmtorii Ioniene, se află în marea Cerauniei o insulă întinsă și bogată unde se pare că zace (Muzelor, fie-mi iertat că fără voia mea vorbesc de-o născocire a străbunilor) secera cu care Cronos a retezat fără milă zămislitorul mădular al tatălui său [68] (alții însă povestesc că este unealta de care se slujea Deo, zeița pămîntului, ca să secere grîul; căci odinioară Deo a locuit în această țară și, îndrăgind-o pe Macris, i-a învățat

https://biblioteca-digitala.ro

pe Titani cum să secere spicele). Iată de ce această doică a Feacienilor se numește Secera[69]: astfel sîngele mutilatului Uranus stă la obîrșia Feacienilor înșiși. La ei a sosit corabia Argo, care trecuse prin atîtea încercări grele, adusă fiind în marea Trinacriei de un vînt prielnic. Alcinou și poporul său i-au primit pe oaspeți cu brațele deschise și cu jertfe pe placul zeilor. Datorită lor se umpluse de veselie întreaga cetate, de parcă îi întîmpina bucuroasă chiar pe copiii ei. Prin mulțimea Feacienilor eroii păşeau şi ei nespus de voioşi, ca şi cum s-ar fi aflat în mijlocul Haimoniei natale. Şi totuşi ei au fost siliți în scurtă vreme să se înarmeze ca pentru război. În apropierea insulei se ivi uriaşa flotă a Colchidienilor, care trecuseră prin strîmtoarea Pontului şi printre Stîncile Cyanee, în căutarea Argonauților; susțineau sus şi tare că vor să ia din mîna acestora pe Medeea şi s-o ducă în palatul tatălui ei, iar, dacă nu va fi aşa, ei amenințau că vor dezlănțui un război crîncen, luptînd cu o mare îndîrjire şi acum, şi mai tîrziu, la sosirea lui Aietes. Dar pe Colchidienii grăbiți să înceapă bătălia îi opri craiul Alcinou, care urmărea să curme fără luptă apriga vrajbă dintre cele două tabere. În spaima ei cumplită, copila căuta să-i înduplece prin nenumărate rugi pe soții lui Iason şi mîinile ei atingeau adesea genunchii soției lui Alcinou:

„În genunchi te rog, regină, fii bună cu mine şi nu mă încredința Colchidienilor, spre a fi înapoiată tatălui meu, dacă şi tu faci parte din neamul oamenilor, al căror cuget, atît de lesne ispitit de vane rătăciri, aleargă spre propria-i nenorocire, aşa cum mi-am pierdut şi eu limpezimea minții, dar nu din pricina unor pofte josnice! Mă jur pe sfînta lumină a Soarelui, mă jur pe tainicele rituri ale noptaticei fecioare, fiica lui Perses! N-am plecat de bună voie din țara mea împreună cu străinii aceştia, ci doar groaznica frică m-a îndemnat să scap cu fuga, după ce am făcut un pas greşit şi nu din vreo altă pricină m-am înstrăinat. Pînă acum cingătoarea mea a rămas, ca în casa părintească, neatinsă şi neprihănită. Îndură-te de mine, slăvită crăiasă, şi înduplecă-l pe soțul tău! Fie ca nemuritorii să-i hărăzească o viață lungă şi fericire, şi copii, precum şi faima de a cîrmui o cetate nebiruită!"

Astfel a implorat-o pe Arete, vărsînd şiroaie de lacrimi şi astfel de vorbe a spus rînd pe rînd, fiecărui erou în parte:

„Din pricina voastră, viteji fără pereche, şi a isprăvilor voastre, sînt atît de înspăimîntată! Cu ajutorul meu ați înjugat taurii

https://biblioteca-digitala.ro

şi aţi secerat cumplitul lan al bărbaţilor odrăsliţi de glie, datorită mie vă veţi întoarce curînd în Haimonia, aducînd Lîna de aur. Eu, care mi-am pierdut patria şi părinţii, casa şi bucuria de a trăi, am izbutit să vă fac pe voi să vieţuiţi iarăşi în patria şi casele voastre şi cu ochii luminaţi de bucurie vă veţi revedea părinţii! În schimb mie o soartă potrivnică mi-a răpit cinstea şi hulită pribegesc alături de nişte străini. Ţineţi-vă barem legămintele şi jurămintele, temeţi-vă de Erinii, ocrotitoarele rugătorilor, dar şi de răzbunarea zeilor, şi nu mă daţi pe mîna lui Aietes, spre a pieri astfel în chinuri groaznice! Nu caut nici temple, nici ziduri de apărare şi nici un alt mijloc de scăpare, ci numai spre voi mă îndrept. Mişeilor plini de răutate şi fără pic de milă, nu vă ruşinaţi în sinea voastră cînd mă vedeţi neajutorată, întinzîndu-mi mîinile spre genunchii unei regine străine? Fireşte, cînd aţi vrut să dobîndiţi Lîna de aur, aţi fost gata să înfruntaţi cu suliţele pe Colchidieni şi pe Aietes însăşi, iar acum v-aţi pierdut cumpătul cînd aveţi în faţă doar o parte dintre ei, aflaţi departe de neamul lor!"

Asemen a rugi a rostit Medeea; dar toţi cei pe care îi implora în genunchi căutau să o încurajeze şi să-i oprească lacrimile. Îşi cumpăneau în mîini suliţele cu vîrfuri ascuţite, îşi smulgeau din teacă săbiile şi o asigurau că nu-i va răbda inima să nu sară în ajutorul ei, dacă judecata se va dovedi părtinitoare. Pe cînd ceata lor se vînzolea astfel, se aşternu noaptea care pune capăt trudei oamenilor şi dintr-o dată întregul pămînt îşi recăpătă liniştea. Numai pe Medeea n-o fură somnul nici măcar o clipă, şi inima mîhnită se zbuciuma necontenit în pieptul ei. Precum o harnică femeie îşi răsuceşte fusul noaptea, înconjurată de copii orfani ce scîncesc iar ea îşi căinează soţul pierdut; şiroaie de lacrimi scaldă obrajii celei care plînge, aducîndu-şi aminte de jalnica ei soartă — tot aşa şi obrajii Medeii erau năpădiţi de lacrimi iar inima ei se zbătea, răzbită de chinuri amare.

Tot atunci în oraş, înăuntrul palatului, după bunul lor obicei, regele Alcinou şi Arete, preamărita soţie a lui Alcinou, puneau la cale soarta copilei în întunericul nopţii întinşi în pat; ca o soaţă ce se sfătuieşte cu soţul ei legiuit, ea îi spuse aceste vorbe dezmierdătoare:

„Dragul meu, fii bun şi scapă de Colchidieni pe mult încercata copilă, arătîndu-te astfel prietenos cu Minyenii. Căci Argosul şi luptătorii Haimoniei sînt în preajma insulei noastre, dar Aietes nu locuieşte aproape de noi şi despre el nu ştim decît

https://biblioteca-digitala.ro

ceea ce am aflat din auzite. Această fată care a îndurat atîtea chinuri mi-a frînt inima, cînd a venit la mine să se roage. O, rege, nu îngădui Colchidienilor s-o ia pe Medeea şi s-o readucă în palatul tatălui ei. A greşit la început cînd i-a dat irul vrăjit, cu ajutorul căruia a supus taurii; dar cum o nenorocire nu vine niciodată singură (fiindcă de multe isprăvi sîntem în stare, odată ce am greşit), a scăpat cu fuga de groaznica mînie a neîmblînzitului ei tată. Dar, aşa cum am auzit, Iason s-a legat faţă de ea prin solemne jurăminte că o va aduce în casa lui ca soaţă legiuită. De aceea, dragul meu, nu-l sili cu bună ştiinţă pe Iason să ajungă un sperjur, şi nu lăsa ca, din vina ta, un părinte cuprins de o oarbă mînie, să-şi pedepsească crîncen copila. Căci taţii prea sînt porniţi împotriva fetelor lor: de pildă, pedepsele pe care Nycteus le-a căşunat frumoasei Antiope[70], sau chinurile îndurate pe mare de Danae[71] datorită răutăţii tatălui ei. De curînd, nu departe de-aici, nelegiuitul Echetos[72] a înfipt bolduri de aramă în ochii fiicei sale care se ofileşte sărmana, silită să învîrtească moara de măcinat arama, într-o întunecoasă colibă de lemn!"

Aşa i-a grăit, rugîndu-se de el. Cu inima înduioşată de cuvintele soţiei lui, Alcinou îi răspunse astfel:

„Arete, lesne aş putea să-i alung pe Colchidieni cu ajutorul armelor, spre a fi pe placul eroilor, de dragul copilei aceleia, dar teamă mi-e că nesocotesc nepărtinitoarea dreptate a lui Zeus. Pe de altă parte, să-l dispreţuiesc pe Aietes, cum spui tu, iar nu-i bine, căci nici un rege nu-i mai puternic decît acesta şi, dacă vrea cu orice preţ, din îndepărtata lui ţară poate oricînd să pornească războiul împotriva Helladei. Ca atare, se cade să iau o hotărîre pe care toţi oamenii o s-o găsească fără cusur. Nu ţi-o ascund deloc: Dacă mai este fecioară, voi porunci să fie redată tatălui ei; dacă a împărţit aşternutul cu un bărbat, nu o voi despărţi de soţul ei iar dacă poartă în pîntece un copil, nicicînd nu-l voi da pe mîna duşmanilor lui!"

Aşa a grăit Alcinou şi de îndată l-a furat somnul; ci Arete şi-a înt părit în minte chibzuitele lui vorbe. Numaidecît şi-a părăsit patul şi paşii au purtat-o prin casă, iar femeile care o slujeau s-au repezit s-o întîmpine, dornice să fie de folos stăpînei lor. Chemîndu-şi în şoaptă crainicul, i-a spus ce solie are de dus: din prevedere, îl îndemna pe Aisonide să facă nunta cu Medeea, fără să vină la regele Alcinou cu felurite rugi, căci dînsul urma să-i vestească pe Colchidieni ce a hotărît în privinţa Medeii:

https://biblioteca-digitala.ro

dacă mai este fecioară, le-o va încredința, spre a fi dusă acasă, la tatăl ei; dacă a dormit în pat cu un bărbat, regele n-o va smulge de lîngă soțul ei drag.

Așa i-a zis crăiasa; cu pași repezi, crainicul a părăsit palatul, ca să înfățișeze lui Iason prietenească solie trimisă de Arete și hotărîrea luată de cucernicul Alcinou. El îi găsi pe Argonauți veghind înarmați lîngă corabia lor în portul lui Hyllos: le spuse pe îndelete ce solie avea de adus și fiecare erou s-a bucurat în sinea lui, căci crainicul rostise cuvinte pe placul lor.

Imediat amestecară într-un cratér apă cu vin în cinstea zeilor, cum se cuvine, și, potrivit datinii, tîrîră pînă la altar mioarele pentru jertfă, pregătind în aceeași noapte patul de nuntă hărăzit Medeii, în sfînta peșteră în care locuise odinioară Macris, fiica prisăcarului Aristeu[73], cel ce a descoperit rodul trudei albinelor și felul cum, după multă muncă, din măsline dobîndești ulei. Macris a fost cea dintîi care, viețuind pe țărmul Eubeei Abantizilor[74], l-a primit la sînul ei pe Nyseanul fiu al lui Zeus, și-a uns cu miere buzele pruncului abia smuls din flăcări și adus de Hermes. Dar a zărit-o Hera și, mînioasă foc, a alungat-o cu totul din insulă. Departe de Eubeea, Macris a locuit apoi în sfînta peșteră a Feacienilor, cărora le-a dăruit o avuție nesecată. Acolo au așternut eroii un pat mare și deasupra lui au întins minunata blană daurită, pentru ca nunta să fie frumoasă și demnă de-a fi slăvită în cîntece. Pînă și nimfele au adus, lipite de sînii lor dalbi, pestrițe buchete de flori culese de ele. Asupra tuturora se revărsau licăriri, ca în preajma unui foc puternic, atît de mare era strălucirea pe care o răspîndeau smocurile daurite. În ochii lor s-a aprins o gingașă dorință, dar în pofida rîvnei mari, rușinea le-a făcut să se abțină, neatingînd Lîna cu palmele. Unele erau numite fiicele fluviului Aigaios, altele vecuiau pe piscurile muntelui Melitean[75]; mai erau și nimfe codrene, ce sălășluiau în cîmpie. Însăși Hera, soția lui Zeus, le îndemnase să vină, spre a-l cinsti pe Iason. Și astăzi poartă numele de Peștera Medeei locul unde nimfele i-au unit pe cei doi soți, după ce au așternut mai întîi văluri înmiresmate. Cumpănindu-și în mîini războinicele lor suliți — ca nu cumva cetele de dușmani, gata de luptă, să dea buzna pe neașteptate — eroii și-au împodobit creștetul cu frumos înfrunzite ramuri și, în cadențele melodioasei lire a lui Orfeu, au cîntat Hymeneul[76] la intrarea în încăperea nupțială. Firește, nu în țara lui Alcinou ar fi vrut să-și serbeze nunta viteazul Iason, ci în palatul tatălui

https://biblioteca-digitala.ro

său, acasă, la întoarcerea în Iolcos, iar Medeea gîndea şi ea la fel: dar nevoia îi sili să se nunteasscă acolo. Totuşi noi, stirpea oamenilor pîndiţi de nenorociri, nu călcam niciodată cu talpa-ntreagă pe drumul spre fericire, ci totdeauna alături de bucuriile noastre păşesc amarnicele necazuri. Aşa şi ei, în mijlocul desfătărilor iubirii împărtăşite, erau cuprinşi de-ngrijorare: se va-mplini întocmai hotărîrea lui Alcinou?

Între timp răsări Aurora, alungînd din văzduh bezna nopţii cu ajutorul razelor sale divine; surîdeau ţărmurile insulei şi, în depărtare, cărările înrourate ale cîmpiilor, iar străzile erau pline de larmă: locuitorii oraşului forfoteau încoace şi-ncolo şi undeva, la capătul insulei Macris, Colchidienii. Curînd se ivi şi Alcinou, pentru ca, potrivit înţelegerii, să-şi proclame hotărîrea luată în legătură cu soarta fetei şi în mîini ţinea sceptrul de aur, de care se sl.jea cînd împărţea dreptate, rostind sentinţe juste în pricinile supuşilor săi din oraş. În urma regelui păşeau într-un lung alai fruntaşii feacieni care-şi purtau toate armele de luptă. Nenumărate femei trecură dincolo de turnurile cetăţii, ca să-i vadă pe eroi; din împrejurimi veneau şi ţărani care aflaseră ce se va întîmpla, căci Hera răspîndise pretutindeni zvonuri întemeiate. Unii mînau din urmă berbecul cel mai de soi al turmelor lor sau o juncană încă nedeprinsă cu munca cîmpului, alţii puseseră la îndemînă amfore cu vin, ca să-l amestece cu apă iar în depărtare se înalţa fumul jertfelor. Femeile, aşa cum le şade bine, purtau văluri scumpe, ţesute cu migală, sau podoabe de aur, şi tot felul de giuvaieruri cu care se gătesc îndeobşte cele măritate de curînd. Şi mult se minunară ele cînd văzură chipul şi înfăţişarea vestiţilor eroi, dar mai cu seamă a fiului lui Oiagru care însoţea viersul vibrantei sale lire, bătînd adesea tactul cu strălucitoarele-i sandale. Toate nimfele intonau un minunat Hymeneu ori de cîte ori el pomenea de nuntă; din cînd în cînd cîntau şi aparte fiecare, prinzîndu-se în roata horei mulţumită ţie, Hera! Căci tu ai sădit în mintea Aretei gîndul de a dezvălui hotărîrea lui Alcinou. Dar de îndată ce a rostit pe îndelete dreapta sa sentinţă şi celebrarea nunţii a fost cunoscută de toată lumea, regele şi-a păstrat neştirbită hotărîrea şi nu l-a clintit nici spaima cumplită, nici crîncena mînie a lui Aietes, căci el se legase prin jurăminte ce nu puteau fi călcate. Cînd însă Colchidienii au priceput că orice împotrivire ar fi zadarnică şi că Alcinou le-ar fi poruncit fie să se supună hotărîrilor lui, fie să-şi ţină corăbiile departe de limanul şi ţărmurile insulei, atunci, îngroziţi de amenin-

https://biblioteca-digitala.ro

ţările propriului lor rege, s-au rugat să fie socotiţi drept concetăţeni. În insula aceea au locuit ei vreme îndelungată alături de Feacieni, pînă cînd mult mai tîrziu au venit să se stabilească aici Bacchiazii [77], originari din Ephyra [78]; Colchidienii s-au mutat într-o insulă situată mai departe; de acolo ei urmau să ajungă în Ceraunienii munţi ai Amanţilor [79], apoi la Nesteeni şi în Oricos [80]. Dar toate acestea aveau să se petreacă mult mai tîrziu. Pînă şi astăzi în insula Feacienilor victimele sînt jertfite an de an în cinstea Ursitelor şi a Nimfelor pe altarul înălţat de Medeea în templul închinat lui Apollon Nomios [81]. La plecare, Alcinou a dat Minyenilor multe daruri de ospeţie, iar Arete n-a rămas mai prejos, ba a mai dăruit Medeei şi douăsprezece sclave feaciene din palatul ei, ca s-o întovărăşească pe drum.

În a şaptea zi de la sosirea lor, năierii au părăsit insula Secerii; în zori sub cerul senin sufla briza şi, mînaţi de vîntul prielnic, ei şi-au urmat călătoria. Totuşi soarta încă nu îngăduia eroilor să se întoarcă nestingheriţi în Ahaia, înainte de-a îndura noi necazuri la graniţele Libiei. Cu pînzele întinse, ei lăsaseră mult în urma lor limanul ce-şi datorează numele Ambracienilor [82], şi ţara Cureţilor [83], precum şi insulele următoare, printre care şi strîmtele Echinade [84], întrezărind de pe-acum pămîntul lui Pelops [85]. Dar atunci o cumplită furtună stîrnită de Boreas îi purtă valvîrtej vreme de nouă nopţi întregi şi de tot atîtea zile în mijlocul mării Libiei pînă ajunseră în străfundul Syrtelor [86], de unde nu se mai întoarce nici o corabie care a fost silită să pătrundă în acest liman. Căci pretutindeni se întinde o apă puţin adîncă, pretutindeni alge îngrămădite acoperă genunea şi spuma valurilor ţîşneşte deasupra lor fără zgomot. În apropiere se află o plajă nesfîrşită şi nu se încumetă într-acolo nici o tîrîtoare şi nici o zburătoare. Aşadar fluxul (căci adesea talazul se îndepărtează de uscat şi apoi se năpusteşte iar asupra ţărmului, revărsîndu-se mînios) a mînat repede corabia încoace şi a azvîrlit-o pe malul de la capătul limanului astfel încît doar o mică parte a carenei mai rămăsese în apă. Năierii săriră de pe punte şi jalea îi cuprinse văzînd uriaşa şi înceţoşata spinare de pămînt ce se întindea fără întrerupere la nesfîrşit, aidoma văzduhului; nu era nici un loc de adăpare, nici o cărare croită de un drumeţ, nu se zărea pînă departe nici măcar o stînă ciobănească, ci peste tot domnea tăcerea şi liniştea. În îngrijorarea lor, ei se întrebau unii pe alţii:

https://biblioteca-digitala.ro

„Are pămîntul acesta un nume? Unde ne-a zvîrlit pe noi furtuna? Ah, de-am fi cutezat, neţinînd seama de hulita frică, să străbatem iarăşi drumul dintre stînci! Pornind la drum fără încuviinţarea lui Zeus, ar fi fost mult mai bine să pierim, punînd la cale o faptă mare! Ce ne vom face acum, dacă potrivnicele vînturi ne vor sili să rămînem aici un timp oricît de scurt, cînd în faţa noastră se-ntinde în lung şi-n lat un pămînt pustiu?"

Astfel îşi vorbeau năierii; atunci, deznădăjduiţi din pricina acestei situaţii a lor fără ieşire, cîrmaciul Ancaeus le zise:

„Negreşit vom pieri răpuşi de cea mai tristă moarte neavînd nici un mijloc de-a ocoli năpasta şi trebuie să facem faţă celor mai grele încercări, o dată ce-am fost zvîrliţi pe-acest meleag pustiu, aşa că pot să sufle cît vor vînturile dinspre uscat! Căci atît cît pot să văd în jurul meu, zăresc pretutindeni mai degrabă o mlaştină decît o mare şi apele ei se rostogolesc, împrăştiindu-şi spuma pe căruntul nisip. De multă vreme corabia noastră sfîntă ar fi fost sfărîmată în chip jalnic, încă departe de ţărm, dacă talazurile din largul mării n-ar fi înălţat-o, purtînd-o spre uscat. Dar iată că valurile s-au reîntors în noian, şi apa învîrteşte în loc corabia pe care n-o mai poate susţine, atît de puţin adîncă fiind. De aceea eu cred că am pierdut orice speranţă de a ne continua călătoria şi de a ne reîntoarce acasă teferi. De-acum să-şi arate un altul destoinicia; liber este să se aşeze la cîrmă cine poftеşte să ne conducă spre casă. Zeus nu vrea ca ziua întoarcerii să pună, în sfîrşit, capăt chinurilor noastre!"

Aşa a zis Ancaeus, cu ochii în lacrimi; cei ce se pricepeau să cîrmuiască o corabie încuviinţară deopotrivă tristele-i vorbe. Inimile tuturor îngheţaseră de groază şi paloarea le năpădise obrajii. Precum, aidoma unor spectre fără viaţă, oamenii rătăcesc prin oraşul lor, fie că aşteaptă să se sfîrşească asediul sau să nu mai bîntuie ciuma, fie că văd căzînd o nemaipomenită ploaie care îneacă uriaşa trudă a vitelor de muncă, fie că, de la sine, statuile de lemn ale zeilor asudă sînge iar în temple cică s-au auzit mugete, fie că, în plină zi, soarele aduce din cer noaptea şi strălucitoarele astre licăresc — tot aşa şi eroii se tîrau de-a lungul ţărmului fără sfîrşit, copleşiţi de mîhnire. Curînd se arătă şi cernitul amurg; după ce braţele lor se cuprinseră într-o tristă îmbrăţişare, îşi luară rămas bun cu lacrimi în ochi, ca şi cum toţi urmau să-şi dea duhul, prăbuşiţi pe plajă. Apoi porniră unul după altul, să-şi găsească un culcuş potrivit; cu creştetul acoperit de mantiile lor, au zăcut o noapte-ntreagă şi toată ziua următoare.

https://biblioteca-digitala.ro

fără să bea şi să mănînce, asteptînd cea mai jalnică moarte. Deoparte gemeau tinerele sclave, stînd în jurul fiicei lui Aietes: întocmai cum, lăsaţi în voia soartei şi căzuţi dintr-o scobitură a stîncii, puii care nu ştiu încă să zboare, piuie sfîşietor sau cum, pe abruptul mal al Pactolosului [87], cu albia încîntătoare, lebedele îşi înalţă cîntecul din urmă şi pînă departe răsună pajiştile năpădite de roua şi minunata albie a fluviului — tot aşa şi copilele, întinîndu-şi cu pulbere pletele lor bălaie, toată noaptea s-au tînguit nespus de jalnic.

Astfel fără glorie şi fără ca pămîntenii să afle vreodată, acolo şi-ar fi pierdut viaţa eroii cei mai de seamă înainte de a-şi fi dus pînă la capăt misiunea lor, dar, după ce năpasta îi storsese de vlagă, s-au milostivit de ei semizeele, protectoarele Libiei, care odinioară, cînd Atena ţîşnise plină de strălucire din creştetul tatălui ei, au pornit s-o caute şi s-o scalde în lacul Triton [88]. Era la amiază şi pretutindeni cele mai arzătoare raze ale soarelui dogoreau Libia: atunci se aşezară ele în preajma lui Aisonide şi mîinile lor ridicară cu gingăşie mantia de pe capul său. Eroul îşi întoarse privirile într-o parte, din respect faţă de zeitatea lor; dar întrucît era singur şi înfricoşat, ele îi spuseră aceste vorbe dezmierdătoare:

„Sărmane, de ce te laşi într-atît de copleşit de năpastă? Ştim că aţi plecat în căutarea Lînei de aur, cunoaştem peripeţiile voastre şi neîntrecutele fapte pe care le-aţi săvîrşit cutreierînd uscatul sau umedele căi ale mării. Noi sîntem singuraticele zeiţe ale locului, înzestrate cu grai omenesc, eroine protectoare şi fiice ale Libiei. Ridică-te dar, încetează să mai plîngi şi să te văicăreşti şi scoală-ţi însoţitorii! De îndată ce Amphitrite va deshăma caii de la carul cu frumoase roţi al lui Poseidon, plătiţi degrabă datoria pe care o aveţi faţă de mama voastră, ce-a îndurat atîtea, purtîndu-vă în pîntecele ei, căci numai astfel vă veţi întoarce în Ahaia divină!"

Aşa cuvîntară şi deodată dispărură din locul unde stătură în preajma eroului, deşi glasul lor îi mai răsuna în urechi. Atunci Iason, privind în stînga şi-n dreapta, se aşează pe pămînt şi cuvîntă astfel:

„Arătaţi-vă prielnice nouă, slăvite zeiţe ale pustiului! N-am priceput încă oracolul privitor la întoarcerea noastră. Dar îmi voi aduna la un loc soţii de drum şi le voi repeta ce mi-aţi spus, în nădejdea că vom găsi vreun semn care să ne călăuzească spre casă. Înţelepciunea mai multora este mai presus de orice!"

https://biblioteca-digitala.ro

Astfel a grăit, sărind în sus, și cu glas puternic și-a strigat tovarășii, plin de praf ca un leu care rage în pădure și-și caută însoțitoarea: cumplitul său glas înfioară pînă departe vîlcelele munților și se cutremură îngroziți juncanii ce pasc pe plaiuri precum și boarii puși să-i păzească. Totuși, vocea lui Iason care-și chema prietenii apropiați, nu i-a înfricoșat nicidecum pe Argonauți: ei se strînseră în jurul lui, fără să-l privească în față. Iason porunci triștilor lui soți să se așeze împreună cu femeile în locul unde poposiseră, apoi luă cuvîntul spre a le spune tot ce se întîmplase cu el:

„Ascultați, dragii mei! În timp ce zăceam abătut, trei zeițe avînd piei de capră prinse în jurul gîtului, a spinării și a șoldurilor, tustrele ca niște copile, s-au oprit alături, deasupra creștetului meu și cu mîna lor ușoară au ridicat mantia care mă acoperea, apoi mi-au poruncit să mă ridic eu însumi și să vin la voi, spre a vă ridica în picioare cu următorul îndemn: să dăm ceea ce se cuvine mamei noastre care s-a ostenit mult, purtîndu-ne atîta vreme în pîntecul ei, iar acest lucru se va întîmpla de îndată ce Amphitrite va deshăma caii de la carul cu mîndre roți al lui Poseidon. Eu nu sînt în stare să pricep adevăratul tîlc al acestui oracol. Mi-au spus că ele sînt eroine protectoare și totodată fiicele Libiei și se mîndreau că știu tot ce am avut de îndurat pînă acum pe mare și pe uscat. Dar nu le-am mai văzut după aceea în locul unde se aflaseră, căci negura sau un nor le-a învăluit și le-a ascuns privirilor mele."

Așa a glăsuit Iason și toți l-au ascultat înmărmuriți. Și iată că Minyenii au fost martorii unei minuni fără seamăn. Ieșind din mare, năvăli pe țărm un armăsar nespus de mare și pe gîtul său înălțat cu semeție i se revărsa de-o parte și de alta o coamă daurită; de îndată își scuturâ undele sărate ce-i șiroiau de pe mădulare și o rupse la fugă, purtat de picioarele sale iuți ca vîntul. Văzîndu-l, Peleu se înveseli și grăi astfel soților adunați acolo:

„Acum pot spune că sirepii de la carul lui Posiedon i-a deshămat cu mîna ei soția-i dragă. Socot apoi că n-avem altă mamă decît însăși corabia noastră: căci, purtîndu-ne mereu în pîntecul ei, a trebuit să treacă prin cele mai grele încercări. Așadar, cu o putere de neclintit, să o săltăm pe umerii noștri neobosiți și s-o purtăm spre interiorul acestui ținut nisipos acolo unde a fugit calul cel iute de picior. N-o să se afunde el în deșert, ci nădăjduiesc că urmele ne vor duce pînă la un liman ce domină marea".

https://biblioteca-digitala.ro

Ce-a spus Peleu cu-nțelepciune, a fost pe placul tuturora.
Băsmesc și Muzele întocmai; în cîntul meu, supus ascult
De Pieride, căci aievea le-am auzit cum glăsuiau:
Voi, fii de regi a căror faimă colindă lumea, datorită
Puterii și virtuții voastre, prin Libia cu dune sterpe,
Săltînd corabia în aer, cu tot ce-adăpostea, ați pus-o
Pe umeri și-ați purtat-o vreme de doisprezece zile-ntregi
Și doisprezece nopți! — Au cine ar fi în stare să ne spună
Ce suferințe și necazuri au îndurat, trudind amarnic?
Părinți de-obîrșie divină avură, de-au făcut aceasta,
Atunci cînd i-a silit nevoia, mergînd ei astfel cale lungă.
Cînd, în sfîrșit, voioși sosit-au la apa lacului Triton,
Pe loc au coborît povara ce le-apăsa voinicii umerii.

Apoi, aidoma unor cîini furioși, se repeziră să caute un izvor, căci necazurile și suferințele lor erau sporite de o sete chinuitoare. Și n-au colindat în zadar, ci au dat de sfînta cîmpie unde pînă ieri, în ținutul lui Atlas merele cu totul și cu totul de aur erau păzite de Ladon, șarpele zămislit de glie și în jurul lui nimfele Hesperide își petreceau timpul cîntînd fermecător. Răpus chiar în ziua aceea de către Heracle [89], monstrul zăcea lîngă trunchiul mărului și numai capătul cozii i se mai mișca, iar atît creștetul cît și spinarea lui negricioasă stăteau întinse fără suflare. Întrucît săgețile lăsaseră în sîngele fiarei ucigătorul venin al Hydrei din Lerna, mușchii piereau înlăuntrul rănilor care intraseră în putrefacție. În apropierea lui, Hesperidele, ținîndu-și capetele bălaie între mîinile lor orbitor de albe, scoteau gemete înduioșătoare. Eroii se apropiară împreună pe neașteptate dar, la sosirea lor, nimfele se preschimbară imediat în țărînă și colb. Orfeu a priceput că este o minune cerească și, în numele eroilor, rosti următoarele rugi:

„O, zeități frumoase și binevoitoare, arătați-vă prielnice nouă, eăieselor, fie că faceți parte din rîndul zeițelor cerești, fie din rîndul celor pămîntene, fie că vi se spune nimfe ale pustiei! Veniți, nimfelor, sfinte odrasle ale lui Okeanos, înfățișați-vă nouă, care dorim să vă vedem și arătați-ne sau o apă care curge dintr-o stîncă, sau un sfînt izvor ce țîșnește din pămînt, ca să ne putem potoli astfel setea ce ne chinuie atît. Dacă, după terminarea călătoriei noastre pe mare, vom ajunge cîndva pe meleagurile Ahaiei, atunci veți fi printre primele zeițe cărora le vom închina daruri nenumărate, libații și sărbătorești ospețe!"

https://biblioteca-digitala.ro

Aşa a grăit, rugîndu-se cu un glas tînguitor şi nimfele se înduioşară de cei ce sufereau în preajma lor. Ele făcură să răsară din pămînt mai întîi fire de iarbă, apoi din iarbă odrăsliră lăstare prelungi şi în sfîrşit verzi arbori tineri crescură mult deasupra gliei. Hespére se preschimbă într-un plop negru, Erythéis într-un ulm iar Aiglé într-un trunchi de salcie sfîntă. Şi din mijlocul acelor arbori, nimfele se iviră iarăşi aşa cum se arătaseră mai înainte, minune de nedescris! Şi cu blajine vorbe, Aiglé le răspunse potrivit dorinţei lor:

„De bună seamă că numai spre a vă fi de mare folos în necazurile voastre a venit aici omul acela fără seamăn de sfruntat care, curmînd viaţa şarpelui pus de pază, a plecat luînd cu el merele zeilor, cu totul şi cu totul de aur, şi pe noi ne-a lăsat pradă amarnicei dureri. Chiar ieri a sosit un bărbat nespus de primejdios datorită trufiei şi staturii lui, iar ochii îi scăpărau sub fioroasa-i frunte părînd a nu cunoaşte îndurarea; blana crudă şi neargăsită a unui leu uriaş îi acoperea trupul; avea o zdravănă bîtă de măslin şi săgeţi cu care a nimerit dihania şi a răpus-o. A venit aşadar omul acela şi, cum străbătuse pustia cu piciorul, era chinuit de sete; a cercetat ţinutul acesta, căutînd apă: numai că ea nu se zărea pe nicăieri. Aici este o stîncă, aproape de lacul Triton: deci (fie că a fost gîndul lui, fie că l-au inspirat zeii) a izbit cu piciorul temelia ei şi apa a ţîşnit din belşug. Apoi, proptindu-şi în pămînt mîinile amîndouă şi pieptul, s-a adăpat din spărtura stîncii pînă cînd, aplecat ca o juncană, şi-a umplut pîntecul."

Aşa le vorbi nimfa; de îndată ce Aiglé le arătă unde era multrîvnitul izvor, alergară voioşi într-acolo, pînă dădură de el. Întocmai cum harnicele furnici mişună cu nemiluita în jurul unei borte strîmte sau cum roiesc muştele în jurul unui biet strop de miere, mînate de-o poftă nestăpînită — tot aşa se îmbulzeau numeroşii Minyeni în preajma izvorului de sub stîncă. Şi cu buzele încă umede, unul dintre ei spuse înviorat:

„Ce minunat e că, deşi se află departe, Heracle şi-a mîntuit soţii de drum, morţi de sete. O, dacă am da de cel plecat de-aici, cutreierînd şi noi uscatul pe urmele lui!"

Astfel grăi acela; drept răspuns la vorbele lui, cei mai destoinici drumeţi se despărţiră de ceată şi porniră în căutarea eroului, unii într-o parte, alţii într-alta. Căci urmele lui fuseseră şterse de vîntul care răscolise nisipul în timpul nopţii. Zoriţi plecară cei doi fii ai lui Boreas, încrezători în aripile lor. Eu-

https://biblioteca-digitala.ro

phemus, bizuindu-se pe iuţeala picioarelor sale, şi Lynceus, cel ce străpungea depărtările cu privirile-i agere [90], al cincilea care i-a urmat fiind Canthos. Voinţa zeilor şi vitejia lui l-au îndemnat să facă acest lucru, în speranţa că va afla limpede de la Heracle unde l-a lăsat pe Polifem Elatidul, căci el trăgea nădejdea să afle tot ce se întîmplase cu tovarăşul său. Dar acesta, după ce întemeiase în ţinutul Mysienilor un oraş vestit, dornic să se întoarcă acasă, o pornise pe uscat în căutarea corabiei Argo, ajungînd pînă la urmă în ţara Chalybilor ţărmureni: acolo soarta mi l-a răpus şi movila mormîntului său a fost înălţată lîngă un plop alb, în faţa mării, aproape de mal. Dar numai lui Lynceus i s-a părut că-l zăreşte pe Heracle la o mare depărtare aşa cum parcă se vede luna nouă în prima zi sau crezi că o distingi, învăluită de nori. El se întoarse la soţii lui de drum şi le spuse că nici unul dintre cei ce-l căutau pe erou, nu-l mai puteau ajunge, mergînd pe urmele lui. Se înapoiară pînă şi Euphemus cel iute de picior şi cei doi fii ai tracicului Boreas, care se osteniseră zadarnic. Pe tine însă, Canthos, haînele Zeiţe ale morţii te-au răpit în Libia. În drumul tău ai întîlnit o turmă ce păştea, însoţită de un cioban. El te-a ucis, lovindu-te cu o piatră, în timp ce-şi apăra mioarele pe care doreai să le duci soţilor tăi nevoiaşi. Nu era un vrăjmaş nevolnic păstorul acela Caphauros, nepotul lui Phebus Lycoreanul [91] şi al slăvitei Acacallis, fiica lui Minos, care o surghiunise în Libia, odrasla-i avînd în pîntece un prunc divin. Ea îi născu lui Phebus un vestit fiu ce s-a numit Amphithemis sau Garamas [92]. Mai apoi Amphithemis s-a iubit cu nimfa Tritonis: ea îi zămisli atunci pe Nasamon şi pe voinicul Caphauros, cel ce l-a ucis pe Canthos din pricina oilor sale. Dar nici el n-a scăpat de cumplitul braţ al eroilor, care au aflat de isprava lui. Minyenii au căutat apoi neînsufleţitul trup al tovarăşului lor şi l-au îngropat, bocindu-l; după aceea au luat turma cu ei.

Tot acolo şi în aceeaşi zi, o nemiloasă soartă îl răpuse pe Mopsos, fiul lui Ampycos, care nu s-a putut păzi de tristul soroc, deşi era el însuşi prezicător; căci moartea nu ocoleşte pe nimeni. Zăcea în nisip, spre a se feri de arşiţa amiezii, un şarpe cumplit, prea leneş ca să vrea el singur să facă rău cuiva şi nici că s-ar fi năpustit asupra trecătorului care, pomenindu-se în faţa lui, ar fi luat-o la fugă. Dar de îndată ce şi-ar fi zvîrlit veninul său negru asupra unei făpturi, oricare ar fi fost felul în care o hrănea pămîntul rodnic, drumul ei către Hades ar fi devenit mai scurt de un cot, chiar dacă Pean [93] însuşi (de mi se îngăduie să vorbesc

https://biblioteca-digitala.ro

deschis!) i-ar fi dat leacuri celui pe care l-ar fi atins în treacăt dinții dihaniei. Pe vremea cînd zbura deasupra Libiei eroul aidoma cu zeii, Perseu Eurymedon (chiar mama lui îi dăduse acest nume), ducînd regelui [94] capul de curînd tăiat al Gorgonei, cîte picături de sînge negru au căzut pe pămînt, tot atîția șerpi de soiul acesta au crescut din ele. Pe capătul șirei spinării unei asemenea iasme călcă talpa stîngă a lui Mopsos în timpul mersului; din pricina durerii, șarpele i se încolăci pe fluierul piciorului, pînă la jumătatea pulpei și, mușcîndu-i carnea, o crestă adînc. Medeea și alaiul de slujitoare tremurară de frică; dar Mopsos își pipăi liniștit rana înroșită, fiindcă ea nu-i pricinuia o durere prea mare, sărmanul! De-acum trupul său era cuprins de toropeala care face să lîncezească brațele și picioarele iar ochii lui fură învăluiți de o negură deasă. Numaidecît îl prăvăliră în țărînă mădularele sale îngreunate, care se răciră, cuprinse de un rău fără leac; soții de drum împreună cu Iason se strînseră în jurul lui uluiți de groaznica întîmplare. Dar mortul nu mai putea rămîne nici o clipă sub dogoarea soarelui; veninul făcea să-i putrezească repede carnea dinăuntrul ei iar părul i se desprindea din creștet ca un putregai. Cu sapele lor de aramă săpară degrabă o groapă adîncă; și ei, și copilele își smulseră o parte din plete, bocind mortul care avusese o soartă atît de crîncenă. Înarmîndu-se, eroii îl înconjurară de trei ori, spre a-l cinsti după datina străbună, apoi îngrămădiră pămîntul deasupra lui.

Dar cînd își ocupară locurile de pe corabie, vîntul de miazăzi bîntuia pe mare și ei căutară un loc de trecere, prin care să iasă din lacul Triton, dar multă vreme n-avură nici un spor, plutind toată ziua la voia întîmplării. Așa cum șarpele se încolăcește și-și parcurge întortocheată cărarea de îndată ce razele soarelui îl înfierbîntă prea mult și el își întoarce capul în stînga și-n dreapta sîsîind, iar în acest răstimp ochii plini de mînie îi scapără aidoma scînteilor focului, pînă cînd se strecoară în gaura lui printr-o crăpătură — tot astfel și Argo rătăci multă vreme căutînd o cale de ieșire din lac, pe unde să poată trece o corabie. Pe neașteptate, Orfeu îi îndemnă să ia de pe punte mărețul tripod al lui Apollon și să-l lase ca ofrandă înduplecînd zeitățile locale, care vor înlesni întoarcerea lor acasă. Descinseră așadar pe mal și depuseră pe uscat tripodul lui Apollon; sub înfățișarea unui tînăr îi întîmpină atunci atotputernicul Triton care, luînd în mîini un bulgăre de lut, îl întinse eroilor ca dar de bun-venit și le zise:

https://biblioteca-digitala.ro

„Primiți-l, prieteni, fiindcă n-am acum la îndemînă un dar mai acătării pe care să-l dau celor sosiți aici. Dacă vreți cumva să aflați care sînt căile acestei mări, așa cum doresc îndeobște oamenii colindînd prin țări străine, vi le vor dezvălui. Tatăl meu Poseidon a vrut ca eu să cunosc tainele noianului și sînt cel ce domnește peste țărmurile mării, dacă, de pe vremea cînd vă aflați departe de locurile acestea, ați auzit cumva vorbindu-se de Eurypylos, născut în Libia, doica fiarelor sălbatice!"

Astfel le-a cuvîntat zeul; bucuros și-a întins mîna spre bulgărul de lut Euphemus și la rîndul său a vorbit așa:

„Eroule, dacă întîmplător țara lui Apis [95] și marea lui Minos îți sînt cunoscute, răspunde întrebărilor noastre fără să ne înșeli. N-am venit încoace de bunăvoie, ci cumplitele furtuni ne-au zvîrlit pe țărmul de aici și, săltînd pe umerii noștri corabia, am purtat-o de-a lungul acestui pămînt, strivit de povara ei, pînă cînd am dat de undele lacului. Nu știm încotro să ne îndreptăm corabia, ca să ajungem în țara lui Pelops".

Întocmai a vorbit năierul: zeul își întinse mîna și prin viu grai le arătă noianul din depărtare și adînca albie de legătură a lacului:

„Acolo este ieșirea spre mare, unde neclintita genune pare mai neagră iar, de-o parte și de alta, vădit se înalță abruptele țărmuri albe; printre cele două maluri trece îngustul drum prin care puteți părăsi lacul. Noianul învăluit de ceață se întinde pînă la divina țară a lui Pelops și dincolo de marea Cretei. Văzîndu-vă dincolo de apele lacului, aruncați în mijlocul valurilor, luați-o spre dreapta și rămîneți cît mai aproape de coastă, atîta timp cît ea tinde către mare. Atunci cînd uscatul se va încovoia într-o parte și-n alta, o cale dreaptă și ferită de primejdii vă așteaptă cîtă vreme vă veți îndepărta de colțul de pămînt care iese mult în afară. Duceți-vă voioși și fie ca strădaniile să nu vă pricinuiască osteneli în stare să sleiască brațele voastre înzestrate cu darul tinereții!"

Așa le grăi el, prietenește; eroii se urcară degrabă în corabie, arzînd de nerăbdare să părăsească lacul ajutați de vîsle și înaintară, plini de avînt; totuși, pe Triton, care ducea uriașul tripod, îl văzură intrînd în lac; după aceea nu-l mai zări nimeni și el se făcu nevăzut, împreună cu tripodul. Inima lor se înveseli, căci ei pricepură că li se înfățișase un zeu, ca o prevestire prielnică, și îl îndemnară pe Aisonide ca, jertfind cea mai mîndră dintre mioarele lui, să rostească solemne cuvinte atunci cînd o

https://biblioteca-digitala.ro

va ţine în mînă. Eroul se grăbi să aleagă victima, o ţinu în braţe şi o jertfi la pupă, rugîndu-se astfel:

„O, zeule, oricine vei fi fiind tu cel ce ne-ai apărut între maluri-le acestui lac, fie că eşti Triton, monstrul marin, fie că eşti Phorcys, fie că fiicele tale din adîncul mării îţi spun Nereu, ni te arată prielnic şi îndeplineşte dorinţa noastră de a ne întoarce acasă!"

În timp ce se ruga astfel, tăie beregata mioarei şi de la pupă o aruncă în valuri. Ci iată că din adîncuri se ivi zeul, aşa cum se înfăţişa el aievea. La fel ca atunci cînd un bărbat îşi mînă sirepul iute în incinta largă a hipodromului, ţinînd mlădioasa vietate de coama-i deasă şi-l zoreşte din răsputeri, iar calul îşi ridică cu semeţie cerbicea şi-l ascultă, în timp ce între fălcile sale zornăie zăbalele albite de spumă — tot aşa prinse zeul cîrma scobitei corăbii Argo şi o călăuzi pînă la mare. Trupul său, din creştetul capului, de-a lungul spinării şi a şalelor, pînă la pîntece, semăna uimitor cu făptura nemuritorilor, dar mai jos de şolduri, de-o parte şi de alta, se întindea o lungă coadă de chit, despicată în două. Lovea suprafaţa apei cu vîrfurile cozii ale cărei capete se despărţeau, încovoiate spre interior, asemenea cornului lunii. Zeitatea duse astfel corabia Argo pînă o împinse în marea pe care urma s-o străbată, apoi se afundă repede în genunea fără margini: puternic strigară eroii văzînd nemaiîntîlnita arătare.

În acel loc se află portul Argoos, dovadă a popasului făcut de corăbieri precum şi altare ridicate în cinstea lui Poseidon şi Triton, deoarece eroii au fost siliţi să zăbovească aici o zi întreagă. Dis-de-dimineaţă înaintară cu pînzele umflate de adierea Zefirului, avînd în dreapta lor un ţărm pustiu. În ziua următoare ei zăriră deopotrivă colţul uscatului şi partea cea mai îndepărtată a mării, care se întindea dincolo de acest pinten ieşit mult în afară. Dintr-o dată Zefirul încetă să mai adie şi se stîrni suflarea furtunosului vînt de miazănoapte iar tăria lui le umplu inimile de bucurie. Cînd soarele asfinţi şi se arătă steaua înserării care pune capăt trudei sărmanilor plugari, atunci vîntul îi părăsi, lăsîndu-i pradă beznei nopţii. Eroii strînseră pînzele şi culcară înaltul catarg, rămînînd aplecaţi peste lustruitele lor vîsle o noapte şi o zi întreagă, apoi şi în ziua şi noaptea următoare. Din depărtare îi întîmpina stîncoasa insulă Carpathos [96]. De aici ei trebuiau să ajungă în Creta, care întrece în întindere toate insulele din largul mării. Însă uriaşul de aramă Talos [97], care smulgea zdravene bucăţi de stîncă, aruncîndu-le spre ei, îi împiedică pe năieri să-şi lege parîmele de ţărm şi să-şi pună la adăpost

https://biblioteca-digitala.ro

corabia în portul Dicteic. El era din rîndul bărbaţilor semizei, singurul care mai dăinuia din neamul oamenilor de aramă [97] ce se trăgeau din frasini, fiind dăruit de Cronide Europei [98], ca să fie paznicul insulei şi picioarele lui de aramă făceau ocolul Cretei de trei ori pe zi. Tot trupul şi mădularele sale erau din aramă şi nu puteau fi vătămate, dar sub tendonul de la călcîie avea o vînă plină de sînge: pieliţa ei subţire străjuia drumul spre viaţă sau spre moarte. Copleşiţi de primejdia ce-i ameninţa şi speriaţi din cale-afară, Argonauţii păstrau distanţa dintre mal şi corabie cu ajutorul vîslelor. Astfel ar fi fost ei ţinuţi în chip jalnic departe de Creta, chinuiţi nu numai de sete, ci şi de oboseală, dacă Medeea n-ar fi vorbit aşa celor ce fugeau:

„Daţi-mi ascultare, căci socot că sînt singura în stare să-l răpun pe bărbatul acela, oricine ar fi el, chiar dacă trupul său este cu totul şi cu totul de aramă, atîta timp cît nu-i înzestrat cu viaţă fără de moarte. Căutaţi să feriţi corabia din calea stîncilor aruncate de el, pînă cînd îl voi domoli, supunîndu-l voinţei mele!"

Aşa grăi ea; ajutaţi de vîsle, eroii au ţinut corabia la adăpost de stîncile aruncate asupra lor, urmărind cu luare-aminte felul cum îşi va înfăptui Medeea surprinzătorul ei plan. Ridicîndu-şi în dreptul obrajilor cutele vălului de purpură, dînsa se sui pe puntea de sus a prorei şi Iason o ţinea de mînă, spre a o călăuzi în timp ce păşea printre băncile vîslaşilor. De pe punte ea îndeplecă şi chemă Zeiţele Morţii, ronţăitoare de inimi omeneşti, căţelele iuţi ale lui Hades, care, venind valvîrtej, se năpustesc asupra celor vii. Implorîndu-le în genunchi, le invocă de trei ori prin descîntece şi de trei ori le înalţă rugi. Stăpîniţi de duhul lor rău, duşmănoşii ochi ai Medeii fermecară privirile lui Talos, uriaşul de-aramă; foarte pornită împotriva lui, îi insuflă o furie oarbă, silindu-l să aibă cumplite vedenii.

Părinte Zeus, simt cum în cuget nedumerirea nu-mi dă pace:
Nu numai molima şi rana sînt cele care ne doboară,
Căci pînă şi din depărtare ne poate-atinge nenorocul!
Deşi avea trup de aramă, şi Talos s-a lăsat învins
De mare furie-a Medeei dibace-n vrăji; tot prăvălind
Greoaie stînci, ca să oprească eroii să pătrundă-n port,
El singur îşi zdreli călcîiul c-un stei tăios şi o licoare
Ca plumbu-abia topit se scurse din rană. N-a putut rămîne
Prea multă vreme în picioare pe ţărmu-n chip de promontoriu;

https://biblioteca-digitala.ro

Aidoma cu pinul falnic crescut pe vîrful unui munte
Pe care tăietori de lemne, plecînd din codru, l-au lăsat
Crestat adînc de ascuţite securi; ci-n timpul nopţii trunchiul
A fost întîi clintit de vîntul duşman şi, dezrădăcinat,
El cade totuşi pîn-la urmă în glie — astfel uriaşul
A stat o vreme în picioare pe gleznele-i neobosite,
Apoi s-a prăbuşit nevolnic c-un vuiet nemaiîntîlnit.

Astfel au izbutit eroii să-şi petreacă noaptea în Creta. Şi cînd se arătă iarăşi Aurora, ei înălţară un templu în cinstea Atenei Minoice, aduseră apă proaspătă pe corabie, după care se suiră pe punte, pentru ca vîslele să-i ducă degrabă dincolo de promontoriul Salmonid. Dar pe cînd cutreierau întinsa mare a Cretei, i-a înspăimîntat noaptea supranumită „Tenebroasă", groaznică noapte! Prin ea nu răzbea nici o stea şi nici o rază de lună, căci din cer se revărsa o beznă neagră şi din hăuri adînci se împrăştia întunericul de nepătruns. Năierii nu-şi dădeau seama cîtuşi de puţin dacă rătăceau acum în mijlocul Infernului sau pe întinderea apelor, aşa că lăsară pe seama mării grija întoarcerii lor acasă, întrucît nu erau în stare să-şi dea seama încotro se duc. Atunci Iason înălţă mîinile şi cu glas tare îl chemă pe Phebus, rugîndu-l să-i mîntuiască şi, în adînca-i mîhnire, îl podidiră lacrimile: făgădui solemn că-i va aduce un număr de daruri minunate la Delfi, la Amyclai sau în Ortygia [99].

L-ai ascultat, fiu al Latonei şi din tărie ai descins
Pe Stîncile Melantiene [100] ce zac înfipte în noian.
Ci aşezîndu-te pe una din cele două steiuri, grabnic
Cu mîna dreaptă ridicat-ai deasupra arcul tău de aur
Iar el şi-a revărsat departe în jur, sublima-i strălucire."

Şi iată că privirile Argonauţilor deslușiră o insulă măruntă care face parte dintre Sporade, fiind situată în faţa insuliţei Hippuris [101]: aici aruncară ancora şi coborîră pe ţărm. Curînd se ivi Aurora şi acolo, într-un crîng umbros, eroii au trasat sacra incintă a lui Apollon şi au înălţat un altar dătător de umbră iar pe Phebus l-au supranumit Strălucitorul, întrucît strălucirea lui le-a îngăduit să vadă unde se găseau şi netedei insule i-au zis Anaphe — Arătata [102] —, pentru că zeul le-a arătat-o cînd se aflau la ananghie. Puseră la cale datinele jertfei atît cît sînt în stare nişte oameni pe un ţărm pustiu; cînd văzură cum, în

https://biblioteca-digitala.ro

loc de libaţii, aruncă stropi de apă pe cărbunii aprinşi, feacienele fete din alaiul Medeei nu se mai putură stăpîni şi izbucniră în rîs, deoarece înainte vreme la palatul lui Alcinou ele erau deprinse să privească cum sînt înjunghiaţi mulţi juncani. Eroii le răspunseră prin vorbe batjocoritoare, înveseliţi de faptul că se glumea pe socoteala lor. Se încinse pe loc un plăcut schimb de glume, şi unii şi alţii zeflemindu-se pe întrecute. În amintirea acestui joc al Argonauţilor, femeile din insulă hărţuiesc bărbaţii, şuguind atunci cînd aduc jertfe în cinstea lui Apollon Strălucitorul, cel ce ocroteşte Anaphe — Arătata.

În timp ce, încrezători în vremea frumoasă, îşi desprindeau parîmele legate de ţărm, Euphemus îşi aminti tocmai atunci de visul său din timpul nopţii, slăvindu-l pe vestitul fiu al Maiei [103]. Se făcea că ţinea în braţe, lîngă sîn, un zeiesc bulgăre de lut, picurînd asupra lui albi stropi de lapte şi iată că din bulgărul acela mititel se întrupă o femeie cu înfăţişare de fecioară: cuprins de o dorinţă pătimaşă, se uni cu ea, îmbrăţişînd-o drăgăstos. El se căia că se iubise cu o fecioară pe care o hrănise cu laptele lui, cînd aceasta îi spuse următoarele vorbe blînde:

„Sînt fiica lui Triton, prietene, doica pruncilor tăi şi nicidecum o fată muritoare, căci Triton şi Libia sînt părinţii mei. Încredinţează-mă fecioarelor nereide, ca să sălăşluiesc în mare, aproape de insula Anaphe — Arătata; în lumina soarelui mă voi ivi după aceea, hărăzită fiind nepoţilor tăi!"

El îşi aminti toate acestea şi le povesti întocmai lui Iason; chibzuind atunci la prezicerile lui Apollon, eroul le pricepu şi-i zise:

„Dragul meu, te-aşteaptă o glorie mare şi fără pereche! Dacă vei arunca în mare acest bulgăre de lut, zeii îl vor preschimba într-o insulă, pe care vor locui mai tîrziu copiii copiilor tăi, fiindcă Triton ţi-a dat drept dar de ospeţie un boţ din glia libiană. N-a fost un alt nemuritor, ci el însuşi a venit la noi şi ţi l-a întins ţie!"

Aşa i-a grăit Aisonide şi răspunsul nu i s-a părut fără noimă lui Euphemus care, încîntat de această prevestire, a aruncat bulgărul în adîncul mării. Din noian a răsărit insula Calliste [104], divina doică a fiilor lui Euphemus. Aceştia au sălăşluit înainte vreme în Sintiana insulă Lemnos; goniţi din Lemnos de bărbaţii tyrsenieni, au venit în Sparta, să-şi aibă acolo vetrele. Dar Theras, vestitul fiu al lui Autesion, i-a făcut să părăsească Sparta şi i-a dus în insula Calliste; căreia îi schimbă denumirea, zicîn-

https://biblioteca-digitala.ro

du-i Thera, după numele său. Dar acestea s-au petrecut după ce a pierit Euphemus. Plecînd repede de acolo, după ce lăsară în urma lor nenumăratele talazuri, Argonauții au coborît pe țărmul Eginei [105], ca să ia apă. Aici ei au orînduit numaidecît o întrecere mai presus de orice dojană și anume: cine apucă să ia apă și să se întoarcă la corabie cel dintîi. Năierii se zoreau din două pricini: nevoia de apă și vîntul favorabil. De aceea pînă și-n zilele noastre, fiii Mirmidonilor își pun pe umăr amfore pline și aleargă pe întrecute, purtați spre victorie de pașii lor iuți.

Să-mi fiți prielnici voi, feciorii divinelor făpturi! Mai dulci
Să pară cînturile mele cînd între oameni, an de an,
Vor răsuna! Aici se-ncheie atît de gloriosul șir
Al faptelor de vitejie: de cum ați părăsit Egina,
N-a trebuit în largul mării să-ntîmpinați nici un necaz
Și calea nu v-au aținut-o vîntoasele. Tihnit lăsarăți
'Napoi Cecropia [106] și Aulis [107], stînd dincoace de Eubeea,
De-asemeni țara locriană și-opuntienele [108] cetăți;
Voioși ați izbutit la urmă s-atingeți țărmul din Pagasai!

https://biblioteca-digitala.ro

Note

Cartea întîi

[1] *Pelías* ajunsese regele oraşului tesalian Iolcos detronîndu-l pe fratele său după mamă, Aison, tatăl lui Iason. Crescut de înţeleptul centaur Chiron, pe povîrnişul muntelui Pelíon, Iason a venit la unchiul său şi i-a cerut să-i cedeze tronul. Spre a scăpa de primejdiosul său nepot, Pelías i-a poruncit ca, înainte de a-şi dobîndi tronul, să-i aducă Lîna de aur din îndepărtata Colchidă.

[2] *Pontul* este Marea Neagră iar gura ei — Strîmtoarea Bosfor.

[3] *Cyaneele* (azi Urek-Iaki) sînt două stînci din Bosforul tracic (în apropierea Constantinopolului), care îi înspăimîntau pe navigatorii antici deoarece, aşa cum reiese din cuvîntarea profetului Fineus de la începutul *Cărţii a doua*, se izbeau între ele, fiind numite şi *Symplegade (Izbitele)*. Argo a fost prima corabie care a reuşit să treacă printre Stîncile Cyanee în greaca veche *kyaneos* înseamnă *albastru închis, negru)*.

[4] Corabia *Argo*, cu ajutorul căreia *Argo-nauţii* au călătorit pînă în Colchida, revenind teferi acasă, îşi trage numele fie de la constructorul ei Argos, fiul lui Arestor, fie de la adjectivul elin *argos*, avînd sensul de *iute, uşor*.

[5] Prin legendara *Lînă de aur* se înţelege blana berbecului năzdrăvan cu ajutorul căruia Frixos, fiul lui Athamas, regele din Orhomenos, a reuşit să scape de uneltirile mamei sale vitrege ajungînd în Colchida. Aici, berbecul cu lînă de aur a fost sacrificat, blana lui fiind păzită de un balaur ce nu adormea niciodată. În legătură cu fuga lui Frixos de acasă vezi şi nota 73 de la *Cartea a doua*.

https://biblioteca-digitala.ro

[6] *Anauros* — fluviu din Magnezia (regiune orientală a Tesaliei) care se varsă în Golful Pagasetic, curgînd prin preajma Iolcosului — este pomenit şi de Hera la începutul *Cărţii a treia*. Spre a-l pune la încercare pe Iason, zeiţa a luat înfăţişarea unei bătrîne, cerîndu-i s-o treacă pe malul celălalt.

[7] Pelias era fiul zeului mării, Poseidon, care a sedus-o pe frumoasa nimfă Tyro, fiica regelui din Elis. Mai tîrziu, ea s-a căsătorit cu Cretheus, regele Iolcosului, devenind mama lui Aison şi bunica lui Iason.

[8] Pelasgii, străveche populaţie tesaliană izgonită sau asimilată de triburile greceşti migratoare, venerau în special pe zeiţa Hera.

[9] Urmează lista tuturor celor 53 de participanţi la expediţia iniţiată şi condusă de Iason, ordinea lor fiind următoarea: Orfeu; Asterion; Polifem; Ificlos (unchiul lui Iason); Admet; Erytos, Echion şi Aithalides; Coronos; Mopsos; Menoitios; Eurytion, Eribotes şi Oileus; Canthos; Clytios şi Ifitos; Peleu şi Telamon; Butes şi Faleros; Tiphys; Phlias; Talaos, Areios şi Leodocos; Heracle şi Hylas; Nauplius; Idmon; Pollux şi Castor; Lynceus şi Idas; Peryclimenos; Amphidamas, Cepheus şi Ancaeus (fiul lui Lycurg); Augeias; Asterion şi Amphion; Euphemus; Ergînos şi Ancaeus (fiul lui Poseidon şi cîrmaciul corabiei Argo, după moartea lui Tiphys); Meleagru şi Laocoon; Ificlos (unchiul lui Meleagru) şi Palaimònios; Iphitos; Zetes şi Càlais; Acastos şi, în sfîrşit, Argos. Poetul menţionează locul de baştină al fiecăruia, doar cîţiva dintre ei (Orfeu, Tiphys, Heracle, Zetes şi Calais) avînd parte de o prezentare mai amplă, de circa zece versuri. Majoritatea eroilor din aşa-zisul „Catalog al Argonauţilor", inspirat de homericul „Catalog al corăbiilor" din *Iliada* (II, 484—760), sînt simpli figuranţi şi nu intervin ulterior în acţiunea poemului. Ca atare, nu am tradus versurile 23—227, pentru a intra mai repede în acţiunea propriu-zisă a poemului.

[10] Patronimicul lui Iason, fiul lui Aison.

[11] *Minyas*, eroul eponim al Minyenilor, locuitorii oraşului beoţian purtînd numele fiului său Orhomenos, care a întemeiat străvechiul centru al strălucitei civilizaţii minyene, anterioară celei micteniene. În realitate, doar Iason este strănepot al lui Minyas, ceilalţi eroi fiind originari din alte ţinuturi ale Greciei sau din insulele Arhipelagului egeean.

[12] *Pagasai* (azi Volos) — oraş şi port din extremitatea golfului Pagasetic, despărţit de Marea Egee prin peninsula Magnezia. Aici a fost construită corabia Argo.

[13] În original: *întregul pămînt al Achaiei* — deci Grecia întreagă, nu numai Tesalia.

https://biblioteca-digitala.ro

[14] Aietes, regele Colchidei și socrul lui Frixos, socotea Lîna de aur drept una din comorile sale de preț și era renumit pentru cruzimea și trufia lui.

[15] Gata să devină victimă a mamei sale vitrege, Helle, sora lui Frixos, a fugit de acasă împreună cu urgisitul ei frate, pe spinarea berbecului zburător. Cuprinsă de ameteală, s-a prăbușit în marea care-i poartă numele: Hellespont (strîmtoarea Dardanele de azi).

[16] Eileithyia, fiica lui Zeus și a Herei, ajuta femeile la naștere (una și aceeași cu Lucina din mitologia romană).

[17] Atît în orășelul Claros din Ionia (coasta Anatoliană), cît și în insula Delos sau în Pythò (adică Delfi) existau celebre sanctuare ale lui Apollon.

[18] În Licia, regiune din Asia Mică unde curge rîul Xanthos (în Troada), cultul lui Apollon era înfloritor.

[19] Pelias interzisese fiului său Acast și lui Argos, constructorul corabiei, să ia parte la expediția Argonauților.

[20] În original *Embasios — Ocrotitorul celor ce se îmbarcă* — epitet al lui Apollon.

[21] Corabia Argo fusese făurită din copacii tăiați din codrii muntelui Pelion din Magnezia Tesaliei (de-a lungul Golfului Thermaic).

[22] Tegea — oraș din Arcadia, provincie a Peloponesului. Precizarea este necesară, deoarece sînt doi Argonauți cu numele de Ancaeus: unul arcadian, iar celălalt (fiul lui Poseidon) originar din insula Samos.

[23] Dublu epitet al lui Apollon: *Aktios — Cel care îndrăgește țărmurile*, și *Embasios* (v. nota 20).

[24] Apa lustrală, destinată spălatului mîinilor, era folosită înainte și după jertfă.

[25] Ortygia, vechiul nume al insulei Delos, unde s-a născut Apollon, provine de la cuvîntul *ortyx — prepeliță*. Spre a scăpa de mîna geloasei Hera, Leto s-a refugiat aici, preschimbată în prepeliță. În Delos se afla un străvechi templu închinat lui Apollon, supranumit și „Zeul ce săgetează departe".

[26] Idmon, fiul lui Apollon și al Cyrenei, fusese învățat de tatăl său să prezică viitorul observînd zborul păsărilor sau cercetînd măruntaiele victimelor. El va muri într-adevăr în Bithynia (ținut din Asia Mică), în timpul popasului făcut de Argonauți la Mariandyni (*Cartea a doua*, versurile 815—875).

[27] Locul de baștină al trufașului Idas și al fratelui său Lynceus era orașul Arene din Messenia.

[28] Feciorii lui Aloeus sau *Aloizii* (În realitate fiii lui Poseidon și ai Ifimediei, soția lui Aloeus) sînt uriașii Ottos și Efialtes, care au cutezat

https://biblioteca-digitala.ro

să se războiască cu zeii. Ca să ajungă pînă la cer, au pus unul peste altul munții Olymp, Ossa și Pelíon, fiind în cele din urmă înfrînți și prăvăliți în Tartar (v. *Odiseea*, XI, 305—320).

[29] Rege legendar al Messeniei, regiune din sud-vestul Peloponesului.

[30] Titanul Ophion și oceanida Eurynòme au domnit asupra lumii înainte de cuplul Cronos—Rhea, potrivit unei legende pare-se orfice, deoarece în *Teogonia* lui Hesiod lor le corespund Uranus și Gaia.

[31] Spre a-l feri de soțul ei Cronos, care obișnuia să-și înghită copiii, Rhea l-a ascuns pe micul Zeus în peștera muntelui *Dicte* din Creta, lăsîndu-l în grija nimfelor. Zeus l-a detronat ulterior pe tatăl său Cronos, înarmîndu-se cu fulgerele făurite de ciclopii Uranieni: Arges, Brontes și Sterópes (Fulgerul, Trăsnetul și Tunetul).

[32] Cel mai vechi oracol al grecilor antici a fost *Dodona* din Epir, lîngă orașul Ianina de azi. Preoții de aici preziceau viitorul ascultînd foșnetul stejarilor sacri.

[33] Pe malul rîului beoțian Ismenos se înălța un templu închinat lui Apollon.

[34] Atena avea un templu în orașul tesalian Iton, nu departe de Pagasai. De aici epitetul ei Itonia.

[35] Oceanida Philyra era mama înțeleptului centaur Chiron, care locuia într-o peșteră din muntele Pelíon, unde a crescut și educat pe Iason, Asclepios și Ahile.

[36] Soția lui Chiron era nimfa Chariclò.

[37] Tisaia Acra — promontoriu din Magnezia (Tesalia).

[38] Orfeu era fiul lui Oiagru, regele Traciei, și al muzei Calliope.

[39] Versurile 583—604, pe care nu le-am tradus, prezintă primul popas și drumul parcurs de Argonauți pînă la insula Lemnos, înșirînd localități neimportante.

[40] *Sintienii*, de origine tracică, erau vechii locuitori ai insulei Lemnos.

[41] Sicinos face parte din grupul Sporadelor.

[42] Menadelor, dezlănțuitele însoțitoare ale lui Dionysos, li se spunea și Thyade, în amintirea nimfei Thyia, cea dintîi care a adus jertfe zeului viței de vie pe muntele Parnas.

[43] În calitatea lui de crainic al lui Zeus și inventator al elocinței, artelor și științelor, Hermes era și zeul memoriei. Potrivit pitagoricilor, Aithalides, crainicul Argonauților, fusese înzestrat de tatăl său cu darul de a nu uita nimic și cu un suflet nemuritor. El a revenit pe pămînt de cîteva ori, ultima lui întrupare fiind Pitagora însuși. Denumind „povești" reîntrupările lui Aithalides, poetul nu-și ascunde scepticismul față de pitagoreism.

[44] În original, Boreas, Vîntul de miazănoapte.

https://biblioteca-digitala.ro

[45] Zeițele morții sînt Kerele, divinități analoage cu Thanatos (Geniul Morții). În *Cartea a IV-a*, v. 665, ele sînt numite *cățelele lui Hades*, zeul infernului.

[46] Pe mantia lui Iason, descrisă în versurile 730—767, sînt înfățișate cîteva scene mitologice care, cu excepția uneia, unde apare Frixos și berbecul năzdrăvan, nu au nici o legătură cu Argonauții. Modelul acestei lungi descrieri este celebrul scut al lui Ahile, făurit de Hefaistos, la rugămintea nimfei Tethis *(Iliada*, XVIII, v. 481 și urm.). Ca atare, am omis din traducerea românească versurile 730—774.

[47] Insula vulcanică Lemnos era reședința favorită a lui Hefaistos, zeul focului și soțul Afroditei, denumită și Cypris.

[48] Euneos, fiul lui Iason și al Hypsipylei, este menționat de Homer în *Iliada* (VII, 462).

[49] Electra, fiica lui Atlas, locuise cîndva în insula Cabirilor.

[50] Zeitățile din Samothrake erau misterioșii Cabiri, protectorii navigației, care aveau în insulă un sanctuar prosper în perioada elenistică, în cinstea lor celebrîndu-se mistere.

[51] Nu am tradus versurile 922—935, întrucît cuprind simple înșiruiri de localități geografice precum Imbros, Chersones (azi Peninsula Gallipoli), Abydos etc.

[52] Propontida este Marea Marmara, unde se află insula sau peninsula Cyzicos, locuită de Dolioni, popor de origine tracică.

[53] Fluviul Aisepos se varsă în Marea Marmara.

[54] Nu este vorba de Neleu, fratele geamăn al lui Pelias și tatăl lui Nestor, ci de fiul regelui atenian Codrus, care a părăsit Attica, devenind întemeietorul orașului Milet din Ionia (Asia Mică).

[55] În original *Ecbasios : Ocrotitorul celor ce debarcă*, epitet al lui Apollon similar cu *Embasios* (v. nota 20).

[56] Merops Percosianul (locuitor al orașului Percote din Troada) este menționat și de Homer în *Iliada* (II, 831).

[57] Muntele Dindymos, învecinat cu Cyzicos, era consacrat Cybelei, mama tuturor zeilor, confundată uneori cu Rhea.

[58] Versurile 1040—1049, înșirînd numele Dolionilor răpuși de Argonauți, le-am omis din traducerea românească.

[59] Pentru a pune capăt furtunilor care, vreme de 12 zile și 12 nopți, i-au oprit pe Argonauți să-și continue călătoria, aceștia au adus pe muntele Dindymos o jertfă în cinstea Cybelei. Iată pe scurt conținutul versurilor 1070—1151, pe care nu le-am tradus în românește, trecînd direct la plecarea eroilor spre Mysia.

https://biblioteca-digitala.ro

[60] Mysienii locuiau în vestul Asiei Mici, capitala lor fiind oraşul Pergam.

[61] Fluviul Rhyndacos despărţea Mysia de Frigia.

[62] Aigaion sau Briareus, uriaşul cu o sută de braţe şi cincizeci de capete, care l-a ajutat pe Zeus în lupta cu Titanii şi l-a salvat atunci cînd Hera, Poseidon şi Pallas Atena au vrut să-l înlănţuie *(Iliada*, I, 404 şi urm.).

[63] Fluviul Cios, situat în preajma muntelui Arganthonios, şi oraşul cu acelaşi nume (azi Chio), înălţat pe malurile lui, au dat numele ţării Ciania (Mysia).

[64] Cratèrele erau vase mari, cu gura largă şi două mînere şi slujeau la amestecarea vinurilor tari cu cele slabe sau cu apă.

[65] Heracle era fiul lui Zeus, care o sedusese pe Alcmena, luînd înfăţişarea soţului ei, Amphitryon.

[66] Constelaţia Orion, denumită la noi Rariţa sau Toiagul, asfinţeşte la sfîrşitul lunii octombrie. Corăbierii antici o socoteau funestă întrucît prevestea furtuni şi ploaie.

[67] Dryopii, cel mai vechi trib pelasgic din Tesalia, erau sălbatici şi puşi pe jafuri, trăind la poalele Parnasului.

[68] Elatos făcea parte din străvechiul neam tesalian al lapiţilor. Polifem însuşi a luat parte la lupta acestora cu centaurii.

[69] Promontoriul Posideion din Bithynia se numeşte azi Bos Burun.

[70] Boreazii, feciorii lui Boreas, personificarea Vîntului de miazănoapte care sălăşluia în Tracia, erau Zetes şi Calais. Aripile negre cu solzi de aur cu care erau înzestrate picioarele lor îi ajutau să zboare (v. episodul lui Fineus şi alungarea Harpiilor de la începutul *Cărţii a doua)*.

[71] Fiul lui Eac, regele mirmidonilor, este Telamon, care va deveni tatăl lui Aias şi Teucer.

[72] Graţie vrăjilor ei, Medeea, odată ajunsă la Iolcos, l-a întinerit pe socrul ei Aison şi a îndemnat pe fiicele lui Pelias să încerce acelaşi lucru cu tatăl lor. Dar licoarea pe care le-a oferit-o Medeea nu mai avea virtuţi magice, aşa că regele a murit, răpus de propriile sale fiice, animate de cele mai bune intenţii. La jocurile orînduite în cinstea răposatului Pelias au luat parte cei mai vestiţi eroi greci, printre care şi Boreazii.

[73] Tenos este o insulă din arhipelagul Cicladelor.

[74] Divinitate marină, jumătate om, jumătate peşte, *Glaucus* primise darul profeţiei de la tatăl său Poseidon, fiind protectorul pescarilor şi al scufundătorilor.

[75] Regele Micenei, Eurystheus, l-a silit pe Heracle să împlinească cele douăsprezece munci, care au sporit faima eroului.

https://biblioteca-digitala.ro

[76] Chalybii locuiau în Pont (ţinut de lîngă Pontul Euxin) şi se ocupau cu prelucrarea fierului. Ei sînt pomeniţi şi de Fineus în *Cartea a doua* (versurile 375—376).

[77] Pasajul (1345—1356) omis din traducere se referă tot la soarta lui Polifem şi Heracle, părăsiţi în Mysia.

Cartea a doua

[1] Originari din Tracia. Bebrycii s-au statornicit de timpuriu în nord-vestul Asiei Mici, unde n-au dăinuit prea multă vreme. Dealtfel, ţara lor, Bebrycia, s-a numit mai apoi Bithynia.

[2] Regele Bebrycilor este fiul oceanidei Melia şi al zeului mării Poseidon, supranumit *Genethlios — Zămislitorul*, în spiritul învăţăturii lui Thales din Milet (624—546 î.e.n.), primul filozof grec, care afirma că la obîrşia tuturor lucrurilor a stat apa.

[3] Frate geamăn cu Castor, *Pollux* era fiul lui Zeus (Dios) şi al Ledei, ambii purtînd denumirea de Dioscuri (Fiii lui Zeus). Neînvins de nimeni în lupta cu pumnii, el se simte direct vizat de provocarea lui Amycos, indignat de trufia şi lipsa de ospitalitate a regelui, pe care îl va pedepsi în numele lui Zeus, Ocrotitorul Oaspeţilor.

[4] Soţul Ledei fiind Tyndar, regele Lacedemonei, lui Castor şi Pollux li se spunea şi Tyndarizi.

[5] Monstru uriaş cu o sută de capete, zămislit de Glie (Gaia) şi de Tartar, Typhoeus s-a războit cu Zeus, reuşind să-l facă prizonier, dar a fost învins în cele din urmă de Olympieni şi prăvălit sub muntele Aetna sau în Tartar.

[6] Talaos, regele Argosului, a luat parte la expediţia Argonauţilor împreună cu fraţii săi Areios şi Leodocos.

[7] În timpul luptelor cu pumnii, atleţii antici îşi înfăşurau mîinile pînă la cot în curele tari, prevăzute cu bucăţele de plumb sau de aramă şi purtînd numele de *cest*.

[8] Iphitos, fiul lui Eurytos, regele Oechaliei, a fost ucis mai tîrziu de către Heracle şi, din pricina acestui asasinat, eroul a trebuit să se vîndă ca sclav Omphalei, regina Lidiei.

[9] Eacizii sînt Telamon şi Peleu, cei doi fii ai lui Eac.

https://biblioteca-digitala.ro

[10] La Mariandyni, dușmanii Bebrycilor, vor poposi Argonauții cînd vor sosi în Paflagonia, unde domnea Lycos, care îi va primi regește (v. *Cartea a doua*).

[11] Fiul lui Zeus din Therapne, oraș în Laconia, este Pollux.

[12] Thynia era o parte a Bithyniei, cu care se și confunda.

[13] Fiicele lui Thaumas și ale oceanidei Electra, Harpiile (Răpitoarele), erau genii înaripate care răpeau copiii sau sufletele morților, fiind la Homer (*Odiseea*, I, 241; XIV, 371; XX, 66, 77) personificări ale uraganelor sau vîrtejelor, fără o înfățișare precisă. Abia ulterior au căpătat chipul de păsări de pradă cu capete de femei, răpind hrana profetului Fineus, fiul lui Agenor.

[14] În original *Ikesios — Ocrotitorul rugătorilor*, epitetul lui Zeus. Oricine comitea o greșeală gravă, atrăgînd mînia zeilor asupra rudelor sau cetății natale, era exclus din societate și trăia din mila semenilor, devenind rugător, care ținea mereu o ramură în mînă și cerea ajutor pînă ce obținea purificarea. Alungarea rugătorilor era o impietate.

[15] Genii ale răzbunării care pedepseau orice fărădelege. Eriniile sau Furiile personificau mustrările conștiinței vinovate.

[16] Fineus, cîndva rege al Traciei, luase de soție pe Cleopatra, fiica lui Boreas și a Orithyiei și sora lui Zetes și Calais.

[17] Două insulițe din marea Ionică, situate la sud de Zakynthos.

[18] Nemuritorul care jura strîmb pe Styx, temutul fluviu din infern, era exclus din adunările zeilor, zăcînd fără răsuflare și fără glas vreme de nouă ani (v. Hesiod, *Teogonia*, vv. 793—806).

[19] *Strofade*, adică *Insulele Întoarcerii*, cum au fost numite mai tîrziu Insulele Plotai.

[20] Fluviul Rhebas de pe coasta bithyniană (azi Riwa).

[21] În original *Melaina = Cea neagră*. Denumirea de azi (*Kara-burun — Capul Negru*) este traducerea celei date de vechii greci.

[22] Insuliță din apropierea țărmului Bithyniei (azi Kirpeh).

[23] Printr-o grotă a Promontoriului Acherusias de lîngă Heraclea ar fi scos Heracle din infern Cerberul, îndeplinind astfel cea de a douăsprezecea muncă a sa. Toate fluviile care poartă numele de Acheron au o legătură cu lumea subpămînteană.

[24] Paflagonienii locuiau la apus de Bithynia (Asia Mică), pe țărmul Mării Negre.

[25] Enete fiind un oraș din Paflagonia, nu poate fi vorba de Pelops, fiul lui Tantal, ci de un altul. Enetienii au emigrat în nordul Italiei, devenind strămoșii veneților din Galia cisalpină.

https://biblioteca-digitala.ro

[26] Ursei Mari i se spunea şi *Helice*, deoarece anticii credeau că această constelaţie se învîrteşte în jurul Polului.

[27] Geograful grec Strabon (163 î.e.n. — 19 e.n.) susţine că promontoriul Carambis din Paflagonia împarte Marea Neagră în două bazine (*Geografia*, II, 5, 22).

[28] *Aigialos* înseamnă în greaca veche *ţărmul mării, plajă*.

[29] Halys (azi Kîzîl Irmak), principalul fluviu al Asiei Mici, străbate podişul uscat al Ankarei şi se varsă în Marea Neagră printr-o deltă. Rîul Iris (azi Iekil Irmak) izvorăşte din Cappadocia, vărsîndu-se tot în Marea Neagră, între Halys şi Thermodon.

[30] Pe malul fluviului Thermodon (azi Termak) din Cappadocia locuiau războinicele Amazoane, pe care Argonauţii le vor evita, preîntîmpinînd orice vărsare de sînge.

[31] Themiscyra (azi Therme), oraş situat la gura fluviului Thermodon în partea apuseană a Pontului, trecea drept capitala Amazoanelor.

[32] Doias era un erou local.

[33] Tibarenii ocupau regiunea dintre Cilicia şi Armenia, lîngă Marea Neagră, la vest de Chalybi.

[34] Promontoriul Genetaios purta numele unui fluviu învecinat, Genes sau Genetos, pe malul căruia se înălţa un sanctuar al lui Zeus *Xenios* (*Ocrotitorul Oaspeţilor*).

[35] Mossynecii (cei ce locuiesc în „mossyne") trăiau pe teritoriul dintre Erzerum şi ţărmul sudic al Mării Negre.

[36] Macronii, menţionaţi şi de istoricul grec Herodot (*Istorii*, II, 104; III, 94; VII, 78), precum şi Byzerii, locuiau aproape de Trapezunt (azi Trabzon).

[37] După afirmaţia aceluiaşi Herodot (I, 104), ţara Saspirilor (pe care Apollonios îi numeşte *Sapiri*) se întindea între Lacul Meotis (Marea de Azov) şi Colchida, învecinîndu-se cu Media.

[38] Colchidienii ocupau pe ţărmul estic al Mării Negre, la sud de Caucaz, un teritoriu corespunzînd vestului Gruziei de azi.

[39] Cytaienii şi Amaranţii erau locuitorii oraşelor colchidiene Cyta (azi Cutaisi) şi Amarantos. Cîmpia Circeană îşi trăgea numele fie de la oraşul Circeon, fie de la Circe, sora lui Aietes.

[40] Fluviul Fasis (azi Rion) curge prin Georgia occidentală, la sud de Caucazul Mare, şi se varsă în Marea Neagră la Poti. Bazinul său inferior, în parte navigabil, străbate Colchida, rodnică regiune subtropicală, patria Medeii.

[41] Cetatea de scaun a lui Aietes. Aea era totodată şi vechiul nume al Colchidei.

https://biblioteca-digitala.ro

[42] Nu am tradus versurile 449—528, conținînd episodul lui Paraibos, obscur personaj local, și legenda originii Vînturilor Etesiene (de la *etos* = *an*), care suflau pe acolo dinspre nord și nord-vest în lunile de vară.

[43] Cei doisprezece zei de frunte ai Panteonului grec.

[44] Altă denumire a Stîncilor Cyanee (v. nota 3 de la *Cartea întîi*).

[45] Colone, căreia poetul îi zice *stîncă*, e un promontoriu.

[46] Athamas, regele din Orhomenos, era tatăl lui Frixos.

[47] Fluviu din Bithynia.

[48] Versurile 674—719, pe care nu le-am tradus, înfățișează popasul Argonauților în insula Thynias, situată în preajma coastei bithyniene, și jertfa închinată lui Apollon Matinalul, pe care l-au întrezărit în drumul lui spre Hyperboreeni.

[49] Fluviu frigian care străbate Bithynia și se varsă în Marea Neagră.

[50] Fluviu bithynian purtînd numele regelui Mariandynilor.

[51] Lacul Anthemoesis se chema la fel ca și fiica regelui Lycos.

[52] Nisaia era portul Megarei, oraș situat la apus de Atica. Megarienii au întemeiat cetatea Heraclea (azi Erekli) și au denumit Acheronul *Soonautes — Salvarea corăbierilor*.

[53] În versurile 762—811, pe care nu le-am tradus, Iason înfățișează lui Lycos peripețiile Argonauților, deja cunoscute de cititori, iar regele povestește cum l-a cunoscut pe Heracle.

[54] Erou indigen din Heraclea.

[55] Astypalaia era fiica lui Phoinix Agenoridul.

[56] Imbrasios — fluviu din Samos.

[57] Parthenia era vechiul nume al insulei Samos, unde se afla templul Herei Imbrasia.

[58] Părăsind muntele Nysa din India, unde fusese crescut de nimfe, Bacchus a cutreierat întreaga lume și, în drum spre Teba, orașul său natal, unde dorea să-și statornicească cultul, a poposit pe malul fluviului paflagonian Callichorus, celebrîndu-și aici misterele.

[59] Nyseanul fiu al lui Zeus este, firește, Dionysos.

[60] *Callichorus* înseamnă în greacă veche *cor frumos* iar *Aulion — grotă, colibă*.

[61] Sthenelos, fiul lui Actor, a luat parte la expediția lui Heracle împotriva Amazoanelor, unde a fost rănit de o săgeată. Printre Argonauți se mai afla un alt fiu al lui Actor, Menoitios, viitorul tată al lui Patroclos.

[62] În original *Neossoos — Salvatorul corăbiilor*.

[63] Versurile 936—1030, pe care nu le-am tradus, înșiră localitățile pe lîngă care au trecut Argonauții pînă la insula Aretia, pomenite deja

https://biblioteca-digitala.ro

de Fineus în vreme ce Boreazii au urmărit Harpiile: Carambis, Thermodon, Halys, Iris, Genetaios etc.

[64] Popoarele lăsate în urmă de Argonauți în pasajul netradus sînt Amazoanele, Chalybii, Tibarenii și Mossynecii.

[65] Aretias sau Insula lui Ares (azi Keresun).

[66] Oileus, regele locrienilor, este tatăl lui Aiax cel Mare, eroul *Iliadei*.

[67] Eurytos, regele Oechaliei, era un arcaș iscusit, iar Clytios, fiul lui, îi seamănă.

[68] A șasea muncă a lui Heracle a constat în alungarea păsărilor de pradă care se cuibăriseră în pădurile din preajma lacului Stymfalis din Arcadia (de aici și numele de Stymphalide), pustiind ținutul.

[69] Arcturus, cea mai luminoasă stea din constelația Boarul, răsare la sfîrșitul lunii februarie și anticii socoteau că prevestea schimbarea condițiilor atmosferice.

[70] Argos, fiul lui Frixos, nu trebuie confundat cu omonimul său, fiul lui Arestor, constructorul corabiei Argo.

[71] În original, două epitete consecutive ale lui Zeus: *Xeinios* și *'Ikesios — Ocrotitorul Oaspeților* și *al Rugătorilor*, precedate de un altul *Epopsios = Atotvăzătorul*, rostit tot de Argos la începutul alocuțiunii sale.

[72] Nou epitet al lui Zeus: *Fyxios = Ocrotitorul Fugarilor*.

[73] Din prima lui căsătorie cu Nephele (în greceşte *Norul*), Athamas, regele cetății beoțiene Orhomenos, a avut un fiu și o fiică: pe Frixos și Helle. Nerămînînd credincios Nephelei, Athamas s-a căsătorit cu Ino, fata lui Cadmos, care i-a dăruit alți copii. Urînd pe copiii din prima căsătorie, Ino i-a mituit pe solii trimiși să consulte oracolul și l-a convins pe soțul ei că zeii îi cer să-i sacrifice pe Frixos și Helle. În clipa cînd erau duși la altar, ei au fost salvați de berbecul cu lîna de aur, dăruit de Hermes mamei lor Nephele.

[74] Typhaon nu e totuna cu Typhoeus, monstrul menționat la nota 5, deși unii poeți îi confundă. Hesiod și Apollonios îi deosebesc.

[75] În așa-zisul lac Serbonis, în realitate o mlaștină (azi balta Sebaket-Barduil), situată la răsărit de Delta Nilului, a fost cufundat Typhaon, nu Typhoeus care, potrivit unei versiuni, zace sub Aetna.

[76] Versurile 1231—1245, pe care nu le-am tradus, trec în revistă ultimele localități pe lîngă care au plutit Argonauții înainte de a sosi în Colchida: insula Philyreida, țara Macronilor, Becheirilor, Sapirilor și Byzerilor.

https://biblioteca-digitala.ro

Cartea a treia

[1] Erato, fiica lui Zeus și a Mnemosynei, era Muza poeziei erotice și, ca atare, numele ei semăna cu cel al lui Eros, zeul iubirii.

[2] Atelierul lui Hefaistos nu se mai află în cer ca în *Iliada* (XVIII, 369 și urm.) și nici în Lemnos ca în *Odiseea* (VIII, 283), ci într-una din Insulele Eoliene (Hiera sau Lipara), alcătuind la nord de Sicilia arhipelagul italian al Liparelor, cu vulcani activi precum Stromboli și Vulcano. Și Delos, înainte de a deveni leagănul lui Apollon, a fost o insulă rătăcitoare.

[3] Ixion, nelegiuitul rege al Lapiților, care și-a ucis socrul și a încercat s-o necinstească pe Hera, a fost aspru pedepsit de Zeus în infern, unde el se zbate veșnic, legat de o roată de foc.

[4] Epitet al Afroditei, numită și Cypris, deoarece, potrivit unei legende, zeița se născuse în orașul cipriot Pafos și avea în insula Cythera un sanctuar închinat ei.

[5] Preafrumosul fiu al regelui troian Tros fusese răpit de Zeus, în timp ce păștea turmele tatălui său și adus în Olymp, devenind paharnicul nemuritorilor în locul zeiței Hebe. Pe un crater din secolul V î.e.n. apare Ganymed, jucîndu-se cu un cerc (firește, în timpul liber!).

[6] Pentru jocul de arșice, menționat și în *Iliada* (XXIII, v. 88), au fost folosite oasele propriu-zise și abia ulterior au apărut zarurile cu patru fețe plate și două rotunjite și nemarcate, cea mai bună aruncare (numită „a Afroditei") fiind de trei ori șase. Poetul Anacreon (secolul VI î.e.n.) susținea că arșicele erau slăbiciunea și bucuria lui Eros. Tema favorită a epigramiștilor greci de mai tîrziu era Eros și zarurile lui.

[7] Nimfa Adrasteia, împreună cu frații ei, Cureții, l-au crescut pe micul Zeus în peștera muntelui Ida din Creta (v. și nota 31 de la *Cartea întîi*). Această doică divină apare abia în poezia alexandrină, figurînd și în *Imnul către Zeus* al lui Callimachos (pe care l-am tradus în anexa la Homer, *Imnuri*, „Biblioteca pentru toți", nr. 665, Editura Minerva, 1971, p. 282).

[8] Simbol al Universului sau al globului pămîntesc peste care va domni Zeus. Pe Eros îl pasiona și jocul cu mingea. Monede cretane tîrzii îl înfățișează pe micul Zeus instalat deasupra orbitei lumii.

[9] Ino a instigat pe femeile din Orhomenos să usuce boabele pregătite pentru însămînțare. Văzîndu-și cetatea amenințată de foamete, Athamas a consultat oracolul din Delfi. Ino i-a cumpărat pe soli și aceștia au spus că ogoarele vor rodi din nou doar după ce regele își va jertfi copiii din prima căsătorie: pe Frixos și Helle.

https://biblioteca-digitala.ro

[10] Acest obicei al „înmormîntării în copaci", des întîlnit la triburile australiene, apare şi în America, bazîndu-se pe credinţa că sufletele morţilor rămîn acolo, spre a reînvia.

[11] Pleiadele, cele şapte fiice ale lui Atlas şi ale Pleionei preschimbate în constelaţie, răsar la începutul lunii aprilie şi apun la sfîrşitul lunii octombrie.

[12] Localitate tracică din Calcidica, lîngă oraşul macedonean Phlegra, mai tîrziu numit Pallene şi situat în peninsula formată de Golful Thermaic. Aici a avut loc bătălia dintre Giganţi, fiii lui Uranus şi ai Gaiei, şi Olympienii în frunte cu Zeus, război mitic descris de poetul latin Claudian în *Gigantomahia* sa (poem pe care l-am tradus în *Legende mitologice*, „Lyceum", nr. 140, Editura Albatros, 1972, pp. 101—106).

[13] *Eidyia* înseamnă în greaca veche *Ştiutoarea*.

[14] *Strălucitorul*. Phaeton se numea fiul lui Helios şi al nereidei Clymene, care a cerut tatălui său să-i dăruiască pentru o zi carul solar.

[15] Uscatul Tyrsenian sau Tyrrenian este Etruria (Toscana). Aluzie la Aeaea, insula Circei, în realitate Monte Circeo de pe coasta tireniană a Italiei.

[16] Zeul războinic Enyàlios a devenit supranumele sau epitetul lui Ares.

[17] Eol, fiul lui Hellen, regele Magneziei, unul dintre întemeietorii neamului hellenilor, a avut la rîndul lui numeroşi copii precum: Sisif, Athamas, Cretheus şi Salmoneus. Eolizii sînt aşadar urmaşii lui Eol, care nu trebuie confundat cu omonimul său, fiul lui Hippotes, stăpînul vînturilor.

[18] Sauromaţii sau sarmaţii locuiau între Don şi Volga, la sud de Sciţia, lîngă Marea de Azov. Potrivit unei legende, Circe fusese căsătorită cu regele lor, pe care îl otrăvise, pentru a domni singură.

[19] Pătimaşa dragoste a Medeii pentru Iason este sugerată printr-o puzderie de Eroşi, pluralizarea zeului iubirii fiind o caracteristică a poeziei şi artei elenistice.

[20] Fiica titanului Perses şi a Asteriei, sora Latonei, este Hecate, divinitate subpămînteană care ocroteşte magia, vrăjitoarea Medeea fiind preoteasa ei.

[21] Oineus, regele Etoliei, este tatăl lui Meleagru, eroul care a luat parte la expediţia Argonauţilor înainte de a deveni celebru prin uciderea cumplitului mistreţ din Calydon.

[22] Carul Afroditei era tras de porumbei.

[23] Gaia şi Uranus personificau Pămîntul şi Cerul, părinţii titanilor, titanidelor şi ciclopilor. Calipso rosteşte şi ea acelaşi jurămînt spre a-l

https://biblioteca-digitala.ro

convinge pe Ulise că nu-l înşeală cînd îi cere să facă o plută, cu care să se întoarcă în Itaca *(Odiseea*, V, 184).

[24] Vezi nota 66 de la *Cartea întîi*.

[25] Tunică feminină lungă ale cărei margini erau prinse de umăr cu ajutorul agrafelor.

[26] Epitet al Hecatei, folosit şi de Hesiod în *Teogonia* sa (v. 426), ea fiind singura copilă a lui Perses.

[27] În vinele zeilor nu curge sînge, ci *ichor*, seva divină de care vorbeşte şi Homer în *Iliada* (V, 340).

[28] Şofranul care creştea lîngă peştera Coryciană (din muntele cilician Corycos) era vestit în antichitate.

[29] *Brimo (Teribilă* sau *Mînioasă)* — epitet al Hecatei şi Persephonei, zeiţe care înspăimîntau muritorii prin înfăţişarea lor.

[30] Prometeu făcea parte din rîndul titanilor, miraculoasa plantă culeasă de Medeea purtînd numele lui.

[31] Parthenius (azi Chate-su sau Bartan) curge la hotarul dintre Bithynia şi Paflagonia.

[32] Fluviu cretan din apropierea oraşului Cnossos.

[33] Deşi etimologic *Hecatomba* înseamnă *o sută de victime*, în realitate numărul boilor sau al animalelor sacrificate în cadrul unei jertfe solemne putea fi şi mai mic.

[34] Cînd Sirius sau Zorilă răsare concomitent cu soarele, adică în luna iulie, el anunţă canicula aducătoare de molime care seceră turmele.

[35] Împreună cu oceanida Perse, Helios (Soarele) a avut patru copii: Circe, Aietes, Pasiphăe şi Perses, tatăl Hecatei. Ca şi Circe, Pasiphăe era vrăjitoare şi profetă. Ariadna , care l-a ajutat pe Theseu să scape din întortocheatele coridoare ale Labirintului, fugind în Hellada împreună cu eroul grec, este fiica regelui cretan şi a Pasiphăei şi totodată verişoara Medeii. Părăsită de Theseu în insula Naxos, Ariadna a devenit soţia lui Dionysos care i-a dăruit o coroană de aur, făurită de Hefaistos, şi preschimbată mai tîrziu în constelaţie.

[36] Personificarea zonei superioare a Cerului, Eter este fiul Nopţii şi fratele Hemerei (Ziua).

[37] Patronimicul lui Prometeu, fiul titanului Iapetos şi tatăl lui Deucalion.

[38] Vechiul nume al Tesaliei provine de la Haimon, fiul lui Ares şi părintele lui Tesalus.

[39] Locuitorii oraşului Teba întemeiat de legendarul Cadmos şi situat lîngă Orhomenos, alt oraş beoţian străvechi.

https://biblioteca-digitala.ro

[40] După moartea Antiopei, regina Amazoanelor şi mama lui Hipolit, Theseu s-a căsătorit nu cu Ariadna, ci cu o altă fiică a lui Minos, vestita Phaedra, cu care a avut doi fii, pe Acamas şi Demophoon, participanţi la războiul troian. Vădit interesat, Iason omite episodul părăsirii Ariadnei de către Theseu, căci acesta nu putea sluji ca argument pentru convingerea Medeii.

[41] Aonia, vechiul nume al Beoţiei, se datorează lui Aon, fiul lui Poseidon, strămoşul celor mai vechi locuitori ai provinciei greceşti din vecinătatea Atticei şi Argolidei. Balaurul Aonian, adică beoţian, străjuia izvorul lui Ares şi era spaima ţinutului în care a ajuns Cadmos, fiul regelui Agenor, plecat în căutarea surorii sale Europa, răpită de Zeus, preschimbat în taur, şi dusă în Creta. Călăuza lui a fost o juncă pe care, potrivit oracolului din Delfi, trebuia s-o urmeze pînă în locul în care ea se va opri de la sine.

[42] Epitetul purtat de oraşul Teba este legat de numele lui Ogygus, fiul lui Boeotus, un străvechi erou sau rege din partea locului.

[43] Cadmos a întemeiat Teba cu ajutorul celor cinci supravieţuitori din rîndul războinicilor care au răsărit din dinţii balaurului, ceilalţi pierind într-o luptă fratricidă.

[44] Ţara oamenilor cu „*Feţe-arse*" *(Aithiopes)* — populaţie africană greu de localizat.

[45] Unul dintre Giganţii răzvrătiţi şi învinşi de Olympieni la Phlegra. Euripide susţinea că Mimas a fost fulgerat de Zeus *(Ion*, v. 216), dar versiunea adoptată de Apollonios a fost confirmată de un vas antic, păstrat la Berlin.

[46] Din vremuri străvechi, exista în istmul Corint un sanctuar al lui Poseidon şi în cinstea lui aveau loc, din doi în doi ani, mari jocuri interhellenice cîntate chiar de Pindar în *Istmicele* sale.

[47] Templul lui Poseidon de pe Promontoriul Tainaron din Laconia era vestit în Grecia antică.

[48] Crîngul de lîngă oraşul beoţian Onchestos, consacrat lui Poseidon, care avea aici şi un templu, este pomenit de Homer, Pindar ş.a. Hyanţienii sînt autohtonii alungaţi de Cadmos cînd a întemeiat Teba.

[49] Insuliţă din Golful Argolidei, primită de Poseidon de la Apollon în schimbul oracolului din Delfi. În templul lui Poseidon din Calauria s-a sinucis oratorul Demostene.

[50] Oraş în Tesalia.

[51] Promontoriu din sud-vestul insulei Eubeea.

https://biblioteca-digitala.ro

Cartea a patra

[1] Copilă a doi titani (Hyperion și Theia) și sora lui Helios și Eos (Aurora) — Selene sau Mene, cum o numește Apollonios, este titanica divinitate a Lunii.

[2] Munte din Caria (Asia Mică), unde nespus de frumosul păstor Endymion dormea mereu, spre a rămîne veșnic tînăr. De el s-a îndrăgostit Luna, care cobora noaptea din cer spre a-l săruta în somn.

[3] Potrivit scoliastului antic, epitetul primit de orașul Aea se datorează unui fluviu local, Titanos. Dealtfel, Aietes este nepotul titanului Hyperion, ceea ce pare suficient pentru a explica denumirea primită de cetatea lui de scaun.

[4] Afluent al lui Fasis, care nu trebuie confundat cu omonimul său bithynian, citat în *Cartea a doua* (v. nota 50).

[5] Araxes (azi Erask), fluviu din Armenia, se varsă în Noianul Caucazian (Marea Caspică).

[6] Afirmație eronată, întrucît Fasis se varsă în Marea Neagră.

[7] Prin țara Pelasgilor poetul înțelege Tesalia.

[8] *Tritoniană*, adică egipteană. Exista și o Tebă beoțiană.

[9] Vechiul nume al Arcadienilor, care locuiau în inima Peloponesului.

[10] *Eeria (Cea neagră)* — traducerea probabilă a cuvîntului egiptean *Chemi*, referitor la țara fertilizată de negrul mîl al Nilului, fluviu a cărui străveche denumire grecească era Triton.

[11] După Herodot (II, 103—104), Colchidienii sînt urmașii soldaților pe care regele egiptean Sesostris (Senosret al III-lea din dinastia a XII-a) i-ar fi lăsat în Colchida. Expedițiile lui Sesostris pe malul Mării Negre și în Balcani țin de domeniul fanteziei, nefiind confirmate de arheologi.

[12] Potrivit unei legende străvechi, Istrul (Dunărea de azi) izvora din Munții Rhipaei (Sciția) și, după ce preschimba Peninsula Balcanică într-o insulă, se bifurca, unul dintre brațele sale vărsîndu-se în Pontul Euxin (Marea Neagră), iar celălalt în Marea Adriatică, pe care poetul o numește a Trinacriei (cum i se spunea cîndva Siciliei).

[13] Acheloos (azi Aspropotamos) izvorăște din Munții Pindului, străbate Epirul și Etolia, purtîndu-și apele spre Golful Corintului.

[14] Dascylos, fiul regelui Mariandynilor, i-a însoțit pe Argonauți, spre a-i călăuzi pînă la gurile Thermodonului (v. *Cartea a doua*, p. 66).

[15] Anticii pomenesc șase brațe ale Deltei Istrului, cel de la mijloc numindu-se *Kalos* (Frumos), iar cel din sud Narex.

[16] Insula Peuke, situată la gurile Dunării, în dreptul brațului sudic, își trage numele de la pinii maritimi (în grecește *peuke*) ce-o acopereau.

https://biblioteca-digitala.ro

[17] Populație scitică din nordul Dunării.

[18] Graucenii trăiau pe meleagurile dunărene.

[19] Sindienii sau sinzii locuiau în peninsula Taman și în preajma orașului Anapa, pe malul Mării Negre.

[20] Probabil o cîmpie scitică.

[21] Nici Cauliacos și nici Anguros nu au putut fi localizate.

[22] Marea Adriatică.

[23] Populație tracică din nordul Illyriei. Cele două insule ale Brygienilor sînt Cherso și Ossero lîngă Rijeka.

[24] Fluviu din Illyria, unde locuiau și Nestienii.

[25] Vechiul nume al insulei Naxos din arhipelagul Cicladelor, unde Ariadna, părăsită de Theseu, a fost consolată de Dionysos.

[26] Aglaia, Euphrosyne și Thalia, fiicele lui Zeus și ale Eurynomei, întruchipau grația și frumusețea feminină, fiind însoțitoarele lui Apollon, Afrodita și Dionysos.

[27] Locuitorii insulelor Apsyrtide (azi Cherso sau Crespe și Lussino-Ossero) din nordul Mării Adriatice.

[28] Numele antic al Padului, în care s-a prăvălit nechibzuitul Phaeton, cînd nu s-a dovedit în stare să struneaască armăsarii înhămați la carul tatălui său Soarele, și a fost fulgerat de Zeus. Îndoliatele lui surori, Heliadele, au fost metamorfozate în plopi iar lacrimile lor în chihlimbarul care în greceşte se numeşte *elektron*. De aici și numele insulelor *Electride*.

[29] Probabil Ombla, care se varsă în Marea Adriatică, lîngă Dubrovnic.

[30] La bătrînețe Cadmos a renunțat la tronul Tebei în favoarea nepotului său Penteu și, împreună cu soția lui Harmonia (fiica Afroditei și a lui Ares), s-a retras la Enchelei, populație din Illyria meridională, pe coasta de sud a Albaniei de azi, devenind regele lor după ce i-a ajutat să-și învingă vecinii. Înainte de a muri, Cadmos și Harmonia au fost metamorfozați în șerpi.

[31] Keraunieni (de la *keraunos* care în greaca veche înseamnă *fulger*) — lanț de munți dintre Illyria și Epir, bîntuiți de furtuni (azi Monte della chimera). Despre semnele trecerii expediției Argonauților prin acești munți vorbește și Strabon în *Geografia* sa (I, 2, 10).

[32] Tribul doric al Hylleenilor, care își trăgea numele de la Hyllos, locuia în Illyria sau Dalmația de azi.

[33] Un alt fiu al lui Heracle, avut cu Deianeira, se numea la fel.

[34] Regele Feacienilor, tatăl lui Alcinous.

[35] Insula Scheria sau Corcyra (azi Corfu), situată în fața Epirului.

[36] Hera luase mințile lui Heracle care și-a ucis copiii avuți împreună cu Megara, fiica regelui teban Creon, necruțînd-o nici pe mama lor.

https://biblioteca-digitala.ro

[37] Trib liburnian.

[38] Primii locuitori ai Campaniei au fost ausonii. Ausonia, termen creat de poeții alexandrini, denumea o parte a Italiei, devenind ulterior sinonimul acesteia.

[39] Insulele Ligustice (adică Ligurice) sau Stoichadele (azi Hyères) se află în Mediterana, la est de Marsilia.

[40] Cele 40 de insule din Marea Adriatică, așezate lîngă coastele Liburniei (provincia dintre Istria și Dalmația), erau celebre pentru corăbiile mici și iuți, făurite de locuitorii lor. Issa este Lissa de azi, Dyskelados — Busi iar Pityeia — Melisello.

[41] Cercyra sau Corcyra, supranumită *Melaina* și *Nigra (Neagră)* — insulă de lîngă coastele Dalmației — se numește azi Curzola sau Korcula și nu trebuie confundată cu Cercyra (Corfu). Cercyra, fiica fluviului beoțian Asopus, a fost răpită de Poseidon din Phlius, oraș din Ahaia, și silită să locuiască în insula ce-i poartă numele.

[42] Melite (azi Meleda) — una dintre insulele Liburniene.

[43] Insulă din Marea Ionică.

[44] Probabil Nymphaeum — portul Issei liburniene (v. nota 40). Homerica nimfă Calypso *(Odiseea*, VII, 244) locuia în insuliţa Ogygia.

[45] Heliadele, surorile lui Phaeton (v. nota 28).

[46] Hyperboreenii trăiau într-o țară situată în extremitatea nordică a Europei și Asiei, unde soarele nu apunea niciodată, iar locuitorii culegeau fără trudă roadele pămîntului, gustînd pacea și fericirea edenică.

[47] Coronis, din orașul tesalian Lacereia, este mama lui Asclepios sau Esculap, care nu numai că știa să vindece bolile, ci reînvia morții, ceea ce i-a atras mînia lui Zeus. După ce a pierit fulgerat de acesta, Apollon s-a răzbunat omorînd pe ciclopii făurari, ajutoarele lui Hefaistos, care meșteriseră trăsnetul divin. Certîndu-se cu tatăl său, Apollon s-a exilat la Hyperboreenii fideli dintotdeauna cultului său.

[48] Și Rhodanus (Ronul) și Rhenus (Rinul) izvorăsc din Alpii Lepontini (Elveția), dar curg în direcții opuse, primul vărsîndu-se în Marea Mediterană, iar al doilea în Marea Nordului. Faptul că au izvoare apropiate, sînt navigabile și fiecare este prevăzut cu cîte o deltă, i-a făcut pe antici să creadă că era vorba de unul și același fluviu cu obîrșie mitică în tainicele ținuturi de miazănoapte. Eridanus (Padul) izvorăște din Alpii Cotici și se varsă în Marea Adriatică prin cele șase brațe ale deltei sale întinse și firește că nu se poate vorbi de o confluență a lui cu Ronul, a cărui deltă are trei și nu șapte brațe, cum afirmă Apollonios.

[49] Noianul Sardonian (al Sardiniei) este Marea Mediterană.

https://biblioteca-digitala.ro

[50] Probabil Munții Hercinici (azi Munții Pădurea Neagră, de unde izvorăște Dunărea). Hercynia se numea și uriașa pădure care se întindea de la Rin pînă în Boemia, acoperind aproape toată Germania de altădată. Din ea mai dăinuie Pădurea Neagră și codrii Munților Harz și Metalici (Erzgebirge).

[51] Ligyenii sînt Ligurii din Galia Cisalpină (sau Ligii — populație din Germania antică).

[52] După moartea lor, Dioscurii au fost preschimbați în constelația Gemenii, cu două stele principale — Castor și Pollux — dispuse paralel cu Calea Lactee. Într-un imn atribuit lui Homer (XXXIII), Tyndarizii sînt invocați ca ocrotitori ai corăbiilor surprinse de furtună.

[53] Relieful muntos al insulei pe care latinii o numeau Ilva (azi Elba) explică prezența șisturilor, granitelor și a minelor de fier.

[54] Azi Portoferraio, principal oraș al Elbei.

[55] Vezi nota 15 de la *Cartea a treia*.

[56] Apollonios resimte influența lui Anaximandru, Xenofan și Empedocle.

[57] Titanida Themis, personificarea ordinii naturale și a dreptății divine, excela în arta prorocirii, pe care a transmis-o lui Apollon, și era sfătuitoarea lui Zeus, dezvăluindu-i primejdia ce rezida în unirea lui cu Thetis.

[58] În regiunea subpămînteană a Cîmpiilor Elizee nu ajungeau postum decît umbrele virtuoșilor.

[59] Divinitatea marină preolympiană care, împreună cu sora lui Ceto, a zămislit o serie de făpturi monstruoase precum Gorgonele și Graiele (Bătrîne cu un singur ochi și un singur dinte). După o altă versiune, Scylla este progenitura lui Typhaon și a Echidnei.

[60] Tot așa a încercat Demetra să-l facă nemuritor pe Demophon, fiul regelui din Eleusis și al Metanirei, dar a fost la fel împiedicată de mama pruncului, care a surprins-o în timpul magicei sale îndeletniciri, scoțînd un strigăt (V. *Imnul către Demetra* din vol. Homer, *Imnuri*, pp. 14—15).

[61] Sirenele, fiicele Terpsichorei. Muza dansului, și ale lui Acheloos (v. nota 13), locuiau într-o insulă din preajma coastei Amalfitane. Aici un grup de insule se numesc și azi Sirenuse.

[62] Fiica lui Deo (vechiul nume al Demetrei) este Persefona, pe care a răpit-o Pluton și a dus-o în infern, spre a fi soția lui.

[63] Tracică. Bistonia era o parte a Traciei.

[64] Cel mai înalt munte din vestul Siciliei, unde Afrodita avea un templu întemeiat fie de Eneas, care a poposit aici în drum spre Cartagina, fie de Eryx, fiul Argonautului Butes și al zeiței, supranumită și Erycina.

https://biblioteca-digitala.ro

[65] Promontoriu sicilian, situat lîngă muntele Eryx.

[66] În original *Planctai petrai — Steiurile rătăcitoare* — probabil Insulele Lipare cu vulcanii lor activi.

[67] Aliaj de aramă şi zinc. Lampetia este pomenită şi de Homer *(Odiseea*, XII, 375).

[68] Scena mutilării lui Uranus de către fiul său Cronos, care i-a uzurpat tronul, a fost descrisă de Hesiod în *Teogonia* (vv. 154—198).

[69] În original *Drepane (Secera)*.

[70] Nycteus, regele cetăţii Teba, şi-a alungat copila care fusese sedusă de Zeus, devenind mama lui Amphion şi Zethus. Antiope a fost persecutată de unchiul ei Lycus, care a despărţit-o de fiii ei, ţinînd-o prizonieră. Ea a fost eliberată şi răzbunată de Amphion şi Zethus.

[71] Deoarece Acrisios, regele Argosului, îşi ţinea fiica zăvorîtă într-un turn, Zeus s-a preschimbat într-o ploaie de aur şi din iubirea lui cu Danae s-a născut Perseu. Acrisios şi-a închis copila şi nepotul bastard într-un cufăr, lăsîndu-i pradă valurilor mării.

[72] Echetos, rege din Epir, pe care *Homer* îl numeşte *„schiloditor de oameni“ (Odiseea*, XVIII, 84 şi XXI, 403) şi-a orbit singura lui copilă, pe Metope sau Amphissa, pentru că avusese de-a face cu un oarecare Aichmodikos, schilodit şi el de răzbunătorul tată. Şi-a silit apoi fata să învîrtească moara în care pusese grăunţe de aramă, spunîndu-i că-i va reda lumina ochilor cînd acestea vor fi măcinate aidoma boabelor de grîu.

[73] Aristeu, fiul lui Apollon şi al nimfei Cyrene, i-a deprins pe oameni să crească albinele şi să cultive viţa de vie, fiind socotit şi protectorul păstorilor. A fost soţul Autonoei şi ginerele lui Cadmos.

[74] Abantizii treceau drept cei mai vechi locuitori ai insulei Eubeea, unde a sălăşluit mai întîi Macris, copila lui Aristeu şi doica lui Dionysos.

[75] Munte din Corcyra (Corfu). Nimfa Melite era mama lui Hyllos, rod al iubirii sale cu Heracle.

[76] Cîntec nupţial intonat atunci cînd mireasa era condusă la mirele ei. Hymeneus era zeul căsătoriei.

[77] Urmaşi ai regelui dorian Bacchis, *Bacchiazii* făceau parte din aristocraţia corintiană, asigurînd conducerea cetăţii pînă în 657 î.e.n., cînd au fost alungaţi de tiranul Kypselos, emigrînd în diverse locuri din Grecia, Africa de nord şi Italia.

[78] Anticul nume al Corintului.

[79] Locuitorii Amanţiei de pe coasta Illyriei.

[80] Oraş şi port al Epirului.

[81] Protectorul turmelor — epitetul zeului Apollon.

https://biblioteca-digitala.ro

[82] Locuitorii oraşului Ambracia (azi Arta). Golful cu acelaşi nume se află în Marea Ionică, între Epir şi Acarnania, cu deschidere spre Adriatica.

[83] Trib etolian din preajma cetăţii Pleuron. Cureţii, menţionaţi şi de Homer în *Iliada* ca asediatori ai Calydonului, au fost alungaţi în Acarnania.

[84] Insule situate la vărsarea fluviului Acheloos în Marea Egee.

[85] Pelopones, adică Insula lui Pelops, legendarul protector al peninsulei, şi tatăl Atrizilor.

[86] Syrta Mare (azi Sidra din Cirenaica) şi Syrta Mică (azi Gabes din Tunisia) sînt două golfuri ale Mediteranei situate între Egipt şi Cartagina, pe coasta Libiei (Africa). Amîndouă Syrtele erau temute de corăbierii din antichitate din pricină că erau puţin adînci şi bîntuite de puternice furtuni dinspre miazănoapte.

[87] Pactolos — rîu în Libia cu nisip aurifer.

[88] Pe malul laculuí Triton din Libia s-a născut zeiţa Atena.

[89] Balaur cu o sută de capete, paznicul merelor de aur din Grădina Hesperidelor care aparţineau Herei. Culegerea acestor mere a fost cea de a unsprezecea muncă a lui Heracle. Hesperidele, fiicele lui Atlas, locuiau pe ţărmul oceanului sau la poalele muntelui ce purta numele tatălui lor, îngrijind vestita-i grădină.

[90] Lynceus, fiul lui Afareus, îşi datora celebritatea privirii sale pătrunzătoare, de lynx.

[91] Epitetul lui Apollon. Lycoreia, fusese un oraş întemeiat pe Parnas de supravieţuitorii potopului. Locuitorii săi l-au părăsit spre a se stabili lîngă templul lui Apollon, la Pythò, numit mai apoi Delfi.

[92] Strămoşul Garamanţilor, populaţie a Libiei situată în regiunea Zab şi în Sahara.

[93] Străvechiul zeu tămăduitor Pean a devenit ulterior epitetul lui Apollon şi Asclepios.

[94] Polydectes, regele insulei Seriphos, pe care îl slujea Perseu, fiindcă o găzduise pe Danae, mama lui.

[95] Străvechiul nume al Peloponesului, purtat de un erou local.

[96] Insula Scarpanto dintre Rhodos şi Creta.

[97] Despre neamul oamenilor de aramă, dintre care n-a supravieţuit decît Talos, vorbeşte Hesiod în mitul vîrstelor din poemul *Munci şi zile* (v. 142 şi urm.).

[98] Preschimbat în taur, Zeus o răpise pe Europa din Fenicia şi o adusese în Creta, unde ea îi dăruise trei fii. Mai tîrziu el a căsătorit-o cu regele insulei, dăruindu-i pe Talos, ca să păzească insula.

[99] Oraş din Laconia, unde Apollon avea un templu.

https://biblioteca-digitala.ro

[100] Două stînci de lîngă insula Thera (Santorini).

[101] Hippuris, ca şi *Anaphe (Arătata)*, sînt insuliţe din imediata vecinătate a Therei.

[102] În original *Anaphe* (cuvînt pe care l-am redat şi în româneşte).

[103] Hermes (v. şi nota 43 de la *Cartea întîi*) era călăuza viselor prevestitoare, trimise de Zeus.

[104] *Calliste „Cea mai frumoasă"* (azi insula Santorini) s-a numit ulterior Thera, fiind situată la sud-est de Pelopones, şi-şi datorează apariţia unui vulcan submarin.

[105] Insulă din faţa peninsulei Atica. De aici au emigrat Mirmidonii în Ftia (Tesalia).

[106] Străvechiul nume al Atticii.

[107] Oraş pe malul golfului cu acelaşi nume, lîngă canalul Eurip, care desparte Atica de insula Eubeea.

[108] În Opus, capitala locrienilor epicnemidieni, s-au născut Argonautul Menoitios şi Patroclos.

https://biblioteca-digitala.ro

Cuprins

PREFAȚĂ 5
BIBLIOGRAFIE 18
CARTEA ÎNTÎI 21
CARTEA A DOUA 49
CARTEA A TREIA 77
CARTEA A PATRA 117
NOTE 162

VERIFICAT 2017

VERIFICAT 2007

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Lei 11

editura univers

https://biblioteca-digitala.ro